

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

Ustava še letos?

Iz razprave v Sevnici

SEVNICA — Po vsej verjetnosti bomo novo slovensko ustavo imeli že pred novim letom. V nacionalnem interesu je, da ustavo čimprej sprejmemo. Sprejem ustave pa bo pomenila najkrajšo pot do volitev.

Takole bi lahko povzeli presenetljivo enotna stališča Mirana Potra, vodje poslanskega kluba prenoviteljev (SDP) v slovenskem parlamentu, in Toneta Peršaka, podpredsednika republiškega družbenopolitičnega zbora. Predstavnika opozicije in pozicije smo lahko poslušali na zanimivi, a slabo obiskani tribuni, ki so jo pripravili sevnški prenovitelji.

Ustava naj bo kratka (imela naj bi 170 določb), čimmanj ideološka, s čimmanj deklarativnih označb. V preambuli ne bo toliko sporne «svetosti življenja», država Slovenija je opredeljena kot demokratična, laična država, osnovno šolstvo bo obvezno in brezplačno itd. Poslej bo šlo bolj ali manj le še za redakcijske besedila. Ustava bi lahko bila sprejeta tudi kot rezultat sporazuma, dogovora strankarskih prvakov, celo tako je moč tolmačiti pojmovanje novodobne demokracije. Toda ker so stvari med strankami zvečinoma že usklajene, tudi glede regionalizma, se ni bati kakšnih večjih presenečenj. Nova ustava in volitve naj bi prispevale tudi k razpletu parlamentarne krize.

Sevnščani so bili potolaženi, ko so zvedeli, da vroče zavzemanje za regionalizem v poprejšnji javni razpravi le ni bilo zaman in da je regija Posavje še v «igri». Svoje predstavnike naj bi imele regije v državnem zboru parlamenta. Ta bo dvodomen, saj bo imel še poslansko zbornico.

P. P.

STIPLOVŠKOVE RISBE IN GRAFIKE V KRKI

NOVO MESTO — V galeriji Krke v Ločni so od včeraj na ogled grafike in risbe akademika slikarja Franja Stiplovskega (1898 — 1963). Razstavljena dela so iz vseh Stiplovskegovih obdobij, od leta 1923 dalje.

Kdaj bodo naše meje »evropske«?

Pogovor Milana Kučana in Ferija Horvata s posavskimi gospodarstveniki in podjetniki — Vso skrb gospodarstvu, ki je vse bolj prizadeto

SEVNICA — »Ko želimo reševati nekatere stvari s sosednjo Hrvaško, ki so za nas življenjskega interesa, je pač treba upoštevati, da je tam vojna. Da je treba suverenost Slovenije, tudi monetarno, zaščititi z evropskimi mejami, je jasno. Prepričan sem, da bi imeli na mejah že zdaj drugačen režim, če ne bi bilo vojne. Je pa prav, da opozarjate, da se nam ne bi zaredile, »navade-železne srajce« in bi bilo pozneje te težko spreminjati,« je dejal predsednik Predsedstva Republike Slovenije, Milan Kučan, potem ko sta s predsednikom Gospodarske zveze Slovenije, Ferijem Horvatom, skušala pretekli petek v Sevnici odgovoriti na številna vprašanja posavskih gospodarstvenikov in podjetnikov.

Kako gosta ocenjujete vprašanje stikov z nekdanjo Jugoslavijo; smo izgubili boljši ali slabši trg, je zanimalo Lojzeta Ratajca iz Stilesa. Tudi posavske obrtnike, teh pa je 12 odst. vseh zapo-

Gospodarstvo pritisnjeno k tlom

Dolenjska gospodarska zbornica poziva skupščino in vlado, naj kaj naredita — Politične razmere poslabšale gospodarske — Manjša proizvodnja, več nezaposlenih

NOVO MESTO — V območni gospodarski zbornici Novo mesto so pripravili anketo o sedanjih in do konca leta predvidenih dolenjskih gospodarskih gibanjih, ki bo služila kot osnova za zastopanje interesov gospodarstva v zbornici in pri vladnih organih. Nanjo so odgovorila vsa večja podjetja (22), ki zaposlujejo skoraj dve tretjini vseh delavcev.

Slika na osnovi ankete ni razveseljivo. Poleg tega je bila anketa opravljena pred uvedbo tolarja in pred plačilnimi zapletmi s Hrvaško, naše gospodarstvo pa bodo, če bodo strogo upoštevani, močno prizadeli tudi zadnji ukrepi Evropske skupnosti.

V 16 podjetjih od 22 se je proizvodnja letos zmanjšala za 4 do 30 odst., v vseh podjetjih pa pričakujejo, da se bo do konca leta še zmanjšala, in sicer za 5 do 15 odst. V šestih podjetjih so letos proizvodnjo povečali za 3 do 27 odst., od tega je pet podjetij strogo izvoznih usmerjenih, le eno prodaja le doma. Izvoz predvidevajo do konca leta povečati v 13 podjetjih, ponekod tudi za petino. V petih podjetjih pa se izvoz zmanjšuje. V več kot treh četrtnih podjetjih zmanjšanje proizvodnje pripisujejo velikemu zmanjšanju trgovanja z ju-

goslovanskim troom, s katerim je bilo dolenjsko gospodarstvo močno povezano.

Da na zalogo ne delajo, so zadržali v osmih podjetjih. Štiri podjetja, vsa izvoznostno usmerjena, bodo po oceni imela zalogo na lanski ravni, tri podjetja bodo zalogo zmanjšala, v šestih podjetjih pa napovedujejo povečanje zaloga za okrog desetino. Zmanjšanje gospodarske aktivnosti seveda vpliva tudi na število zaposlenih. Le v šestih podjetjih ne predvidevajo zmanjšanja števila delavcev, v ostalih pa nameravajo število zaposlenih do konca leta zmanjšati za okrog 1.300.

Med težavami, ki otežujejo poslovanje, podjetja navajajo še: politične razmere z neizdelano strategijo osamosvajanja, nepripravljenost Slovenije na finančno osamosvajanje in neizdelano

monetarno politiko, nerazčiščene terjatve do drugih republik bivše Jugoslavije, visoko inflacijo, težave pri nabavi surovin itd. Podjetja opozarjajo tudi na neenake pogoje gospodarjenja v pri-

• O tem, kako preživeti do konca leta in naprej, je tekla beseda tudi na polnoštevilni obiskani seji odbora območne gospodarske zbornice Novo mesto pred tednom. Soočeni z gospodarskim zlomom se je odbor odločil od republiške vlade in skupščine zahtevati, naj vendar nekaj naredita na tem področju. Doslej je vlada po splošnem prepričanju na gospodarskem področju naredila zelo malo. Gospodarstvo predvsem pričakuje pogoje, po katerih bo potem delalo. Območna zbornica pričakuje nekatere pooblastila za olajšanje poslovanja gospodarstvu in podpira Crnomaljšce v zahtevi, da dobi vinski mejni prehod pomembnejši status. Odbor je sprejel tudi poslovnik območne zbornice in pravila za podeljevanje priznanja OZ »Zlata roka« najboljšim gospodarstvenikom. Priznanje naj bi po dveh letih spet podelili spomladi.

merjavi z zasebniki, kmetijstvo in gospodarstvo pa na neurejeno zakonodajo.

Z. L.-D.

SREČANJE SODNIKOV

TREBNJE — Športna zveza Trebnje, Center za šport občine Trebnje, prireja jutri, 22. novembra 3. srečanje nogometnih sodnikov Dolenjske in Ljubljane. V dvorani trebnjske osnovne šole se bodo ob 16. uri pomerila v malem nogometu znana imena arbitrov v črnem, kot npr. Tauzes, Nikolič, Vugdalič, Bučar itd. Izkupiček srečanja je namenjen vukovarskim otrokom.

Malo ali nič od predvolilnih obljub strank

S svobodne katedre

NOVO MESTO — Če bi se kdo od oblasti udeležil ponedeljkove Svobodne katedre novomeške Liberalno-demokratske stranke v hotelu Metropol, bi jih slišal. Govor je bil o pokojnih in novi pokojninski zakonodaji, deloma pa tudi o novi zdravstveni zakonodaji in stanovanjskem zakonu. Gost večera je bil mag. Dragan Černetič, predsednik stranke Sivi panterji, s sodelavcem.

Mag. Černetič je začel, da so časi resni. Politične obljube, ki so jih imele tudi za upokojnence pred volitvami polno vse stranke, se niso uresničile. Število upokojnencev se naglo povečuje, saj ljudi v pomanjkanju dela rinejo v predčasni pokoj. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu en upokojenec na enega delavca, česar ob zapravljenih vplačilih v pokojninski sklad v preteklosti ne bo mogoče držati. Sprotnega usklajevanja pokojninskih plačani ni. Vlada se je pripravljena pogovarjati le z Zvezo društev upokojnencev Slovenije, ki pa ni stranka in nima politične moči in vlada in stranke z njo in z vso upokojnensko populacijo veselo manipulira. Pri tem so v parlamentu pripravljene ure graditi kapelico na Triglavu, Slovenija pa gre v smer, ko upokojnenci še trave ne bodo mogli jesti — na kar sicer nočejo pristati — ker si ne bodo mogli kupiti zob. In to se dogaja že leto in pol. Mag. Černetič je tudi dejal, da so se morali močno boriti in uporabiti vse svoje zveze in poznanstva, da prvi osutek pokojninskega zakona ni šel skozi v parlamentu. Sedanjega je ocenil kot precej boljšega, čeprav so v njem še sporne stvari. Posebej pa bo treba biti pazljiv pri podzakonskih aktih, je dejal, saj z njimi oblast hoče spraviti skozi vse, kar hoče in kar ji spodleti z zakoni.

Sivi panterji, stranka, ki ni v parlamentu, ne v opoziciji, ima pa program

(Nadaljevanje na 2. strani)

Danes v Dolenjskem listu

- na 2. strani:
- Meja prinesla tudi kopico težav
- na 3. strani:
- Kaj bo s projektom FAO-Trebnje?
- na 4. strani:
- Prihodnje leto popolna neznanja
- na 5. strani:
- Kdaj bo konec utapljanja Belta
- na 6. strani:
- Stanovanjski zakon pod lupo
- na 7. strani:
- Ali bi shajali brez nuklearke?
- na 10. strani:
- Ribe iz Krupe močno zastrupljene
- na 11. strani:
- Kam gre tvoj razvoj, Slovenija?
- na 15. strani:
- Adam in Eva, majhna in črna
- na 16. strani:
- Zakaj svinjarija ni kaznivo dejanje

Velike teme izčrpane?

Če bi moral na petkovem pogovoru posavskih gospodarstvenikov z Milanom Kučanom in Ferijem Horvatom v Sevnici sedeti kot minister slovenske vlade, bi se počutil sila nelagodno, četudi bi imel še tako debelo kožo. Pavšalnih kritik je bilo slišati iz ust Posavcev zelo malo, veliko več pa je bilo nadležnih vprašanj in komentarjev. Od tistega, kdaj se misli končno politika posloviti od gospodarstva, pa do onega, ali se bodo »velike« politične teme vrnile na smetišče zgodovine.

Gospodarstveniki in podjetniki ne bi bili zadovoljni s še tako lepimi besedami, katerega izmed gospodov iz Ljubljane, ki so jih pogrešali le v toliko, da bi jim s konkretnimi primeri dokazali, kako se gospodarski voz vse bolj pogreza v močvirju tudi zaradi preveč na lahko izrečenih obljub. Prav malo je bilo doslej narejenega za gospodarsko samostojnost države Slovenije. V krškem Vidmu je zaradi ukrepov Evropske skupnosti, o katerih so politiki govorili, da ne bodo prizadeli Slovenije, izvoz dražji za 9 do 12 odstotkov in pod takšnimi pogoji ni mogoče čakati niti do 2. decembra, če je to res tisti težko pričakovani dan D. Še v slabšem položaju so tekstilci! Trgajo se dolgoletne poslovne vezi s tujimi partnerji; te stike bo zelo težko speljati. In čeprav ni bil namen razgovora v Sevnici, da bi postavili »mero svoji vladni«, kot je dejal Kučan, ki je s predsedniško modrostjo moral braniti oblast, je vse tako izvenlo. Tudi zato je po Kučanovem mnenju mednarodno priznanje Slovenije vprašanje njenega obstoja.

PAVEL PERC

BOJNI LETALI JA NAD SLOVENIJO

NOVO MESTO — V ponedeljek, 18. novembra, sta dva bojna aviona jugoslovanske armade kršila slovenski zračni prostor. Ob 13.48 so opazili letalo Mig 21, ki je letelo nad Črnomljem, Uršnimi seli, Novim mestom, Brezicami in naprej proti Zagrebu. Zvečer ob 19.33 pa je po isti poti letelo še eno vojaško letalo, ki pa ga zaradi megle ni bilo moč videti. Prelet letal jugoslovanske armade povezujejo s provokacijami pred slovesnostjo slovenske TO na letališču v Cerkljah, ki je bila včeraj, v sredo. Ni pa izključeno, da so imela še kakšno drugo nalogo.

izvozi 70 odstotkov izdelkov, pa so zaradi pomankanja surovin že začeli krčiti proizvodne zmogljivosti. Jugotaniin dela le s 60 odstotki, v prihodnjem letu pa bo padel na polovico zmogljivosti.

Karl Recer (Vino Brežice) je povedal, da so doslej prodali na Hrvaškem okrog 80 odstotkov svoje proizvodnje. »Vse probleme moramo reševati na najnižji ravni, potem pa pride Ante Čičin — Šajin na televizijo in vse podre. Dogovorite se med republikama, da ne bo v medijih neodgovornih izjav, ki delujejo, kot da bi hoteli uničiti obmejni pas,« je pozval Recer.

Feri Horvat je soglašal, da bi morali gospodarskim temam dati bistveno več-

• **MINISTER ŠEŠOK NAJ NAREDI RED!** — Predsednik sevnjske obrtne zbornice Slavko Vilčnik je na razgovoru posavskih gospodarstvenikov z Milanom Kučanom in Francem Horvatom rekel, da je obrtnike izjemno prizadela izjava slovenskega finančnega ministra Dušana Šešoka, da so uprave za družbene prihode skorumpirane. »S tem je hotel povedati, da to velja tudi za obrt. Tako izjava ni vredna ministra. Od tega ministra zahtevamo, da naj naredi red na finančnem področju.«

ji poudarek, ne le v vladi, ampak tudi v slovenskem parlamentu in političnih strankah.

P. PERC

V drugi polovici tedna bo še nestalno vreme z občasnimi padavinami. V nižinah bo deževalo.

AVSTRIJCI POMAGAJO KOTARJEVIM — Dr. Peter Ambrozy, namestnik koroškega deželnega glavarja, je v imenu tisočev bralcev celovškega tednika Kärntner Tageszeitung, ki so sodelovali v dobrodelni akciji, izročil Genovefi Kotar nekaj sto tisoč šilingov (na sliki) kot pomoč za škodo, ki jo je agresija JA povzročila s smrtjo gospodarja Antona, uničenjem gospodarskega poslovanja in živine. Kot je dejal glavni urednik tednika, dr. Valentin Hellwig, je akcijo podprl tudi avstrijski zvezni kancler dr. Franz Vranitzky. V imenu slovenske vlade in republiškega Rdečega križa sta se darovancem zahvalila dr. Bojan Ušeničnik in dr. Jože Vidmar. Naša akcija Pomoč žrtvam Slovenije teče naprej. Sedaj zbiramo denar za Hrvaško. S tem smo pokazali, da živimo z vami in da nismo prijatelji le v besedah, je ob slovesu dejal glavni urednik. (Foto: J. Pavlin)

Kmetijstvo

ZAKAJ TOLIKO VINA Z NAPAKO?

METLIKA — Po besedah enologa Antona Pezdirca v tukajšnji kmetijski zadruzi je letošnji vinski letnik po kvaliteti nad povprečjem zadnjih desetih let, prav tako pa je tudi količinsko nad povprečjem zadnjih nekaj let. Toda od 20 do 30 vzorcev vin, ki jih vsak dan prinesejo vinogrodniki v laboratorij vinske kleti, jih ima 80 odst. napako. Vzrok za napako je največkrat neprevleto mošta zaradi neuporabe selekcioniranih vinskih kvasovk. Zato Pezdirc priporoča, naj vinogrodniki raje uporabljajo tovrstne kvasovke kot kvasovke, ki jih je moč kupiti pod imenom »vrelko«. Slednje so pri ljudeh povzročile že precej nezadovoljstva, saj so vina kljub uporabi »vrelka« ostala sladka.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Ta tržni ponedeljek je tržnica spet bolj samevala. Branjevske ponujajo svoje blago vsakemu, ki gre mimo stojnice, cen pa niso pripravljene spuščati. Tako je že nekaj tednov na tržnici cenen cenik, za nekatere zelene vitamine pa so cene celo višje, kot so bile pred tednom dni. Jabolka za ozmičnico je mogoče kupiti po 25 do 35 tolarjev za kilogram, zelje po 10 tolarjev, koren, redkev in koleraba so po 40 tolarjev, jajca po 10 tolarjev, fižol 100, kroznik kisle repe po 30, med po 150, sirček po 70 tolarjev. Na stojnicah Sadja in zelenjave in Delandinja pa so bile minuli ponedeljek naslednje cene: kavi 66 tolarjev, banane 83 (80), ohrovt 36 (35), kivi 170 (150), solata 53 (60), limone 93 (90), česen 269 (250), hren 130 tolarjev.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni redni tedenski sejmiščini so rejci in prodajalci tokrat pripeljali 193 do tri mesece starih in 56 starejših prašičev. Prvih so prodali 134 po 150 tolarjev, drugih pa 19 po 100 do 110 tolarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Čudodelna jesenska brazda

Jeseni se »kuje« pridelek za prihodnje leto. V tej trditvi ni nikakršnega pretiravanja, zakaj mimo jesenskega oranja in zimske prahe ni ukrepa, s katerim bi lahko bolj vplivali na rodnost in rodost zemlje. Prof. Vinco Sadar je v knjigi, katere moto je »Obdelovanje zemlje je umetnost«, že pred desetletji zapisal: »Vse v jeseni neobsejano polje mora biti do zime zorano, le izjemoma sme njiva ostati čez zimo v celini.«

Slabi poljedelci se tega temeljnega pravila ne držijo, in četudi imajo zdaj kmetije dovolj traktorjev, še vedno ne preorjejo vseh polj, čeprav bi to delo narava bogato poplačala. Posebej to velja za težjo zemljo, ki je je pri nas največ. Če bodo te besede koga »ganile«, ima do zime in snežne odeje še vedno čas, pa četudi je najboljšje obdobje že krepko zamudil.

Jesensko oranje prinaša največ koristi, če je opravljeno v oktobru in v silihem vremenu. Tedaj lahko poljedelec pričakuje vse najboljše: tla postanejo zračna, rahla, strukturna, kar izjemno prija koreninam, povrhu vsega pa se močno poveča sposobnost za akumulacijo zimske vlage, ki jo bodo rastline spomladaj (sušelj) še kako potrebovale. Spomladansko oranje velja prav zaradi tega le kot izhod v sili, ki se mu je treba ogibati, kolikor se le da. Rodnost zemlje pa močno izboljša tudi zimski mraz, ki razžene brazde in velike grude ter tvori grudice z mikroporami, ki zadržujejo vlogo v tleh večji del leta.

Na eno stvar pa je treba biti tudi jeseni pozoren. Zimsko oranje ni za premočna teža tla, na katerih plug lahko naredi več škode kot koristi. Je-

KORISTNO APNENJE — Apnjenje tal je bilo nekdaj resda bolj v modi, kot je dandanes, vendar je na težkih kislih tleh še vedno lahko zelo koristno. Jeseni je čas za ta agrotehnični ukrep, za apnjenje pa se lahko uporabi apno v različnih oblikah, od gašenega do dehidriranega. Reklama pravi, da ima Industrija gradbenega materiala Zagorje ob Savi na voljo zelo poceni apno v razsutih oblikah, če ga kmetovalec ali več kmetovalec skupaj nabavi najmanj 7 ton naenkrat.

zanskega truda z oranjem tudi ne poplačajo lahka peščena tla, ki jih je bolj obdelovati spomladaj. Prav tako jesensko ali predzimsko oranje ni priporočljivo na zelo nagnjenih in poplavljenih terenih. Povsod drugod je izjemno koristno, zlasti še, če je primerno globoko (o tem odloča globina korenin predhodne rasti) in če pridejo pod brazde hlevski gnoj in druga organska gnojila.

Inf. M. L.

Kaj bo s projektom FAO-Trebnje?

Se bo nadaljeval? — Pomoč Suhokrajincem — V letu 1992 enemu naselju projekt celovitega razvoja in obnove — Kaj pa podpora republike?

TREBNJE — Razvojni projekt FAO—Trebnje je prvi projekt v Jugoslaviji, ki se letovja pospeševanja razvoja podeljuje na celovit način. Delo na njem je bilo sicer formalno končano že pred tremi leti, Trebnjani pa menijo, da bo prej ko slej potrebna ne le gmošta, ampak tudi načelna, sistemska podpora tudi z republike, saj utegne sicer vse preprosto zamreti.

S tem soglašajo tudi strokovnjaki Urbanističnega inštituta Republike Slovenije, ki so pripravili za skupščinsko razpravo skrajšano vsebino osnov raz-

vojnega programa občine Trebnje. S problematiko je seznanjena tudi Agnes Gannon, predstavnica FAO za Srednjo Evropo, ki se je v spremstvu Mare

PRVI BELOKRANJSKI PUŠELJŠANK — V petek pred martinovim je Janko Bukovec v svoji kmečki zidnici v Semiču odprl v največjem času prvi in za zdaj še edini pušeljsank v Beli krajini. Janko, sicer čisti kmet, je pred tem že imel izraziti kmečki turizem, po letošnji trgtavi pa se je skoraj čez noč odločil za novo dejavnost, da bo sploh lahko prodal svoje vino. »Ponujal sem ga gostincem, pa se ni nihče odločil za nakup. Še vzroka niso navedli. Zagotovo pa ni predrago, saj sem ga lani za martinovo prodal po 28 din, letos pa sem ga ponujal po 30 SLT, a ni šlo v promet,« razlaga Bukovec. »V Beli krajini se v zadnjem času veliko govori o dodatnem delu na kmetiji, ki pa se ga oprime le malokdo. Tudi pušeljsank naj bi bil ena od tovrstnih dejavnosti, čeprav ljudje gledajo nanj kot na gostilno, ki pa to ni. Gre predvsem za ovrednotenje kmečkega dela. Bil sem tudi v Avstriji in Švici ter poskušal urediti pušeljsank po njihovih izkušnjah,« pojasnjuje Janko ter doda, da bo zidnico odprla le ob petkih, sobotah in nedeljah. Ob domačem vinu bodo ponudili kmečke malice, suhomesnate izdelke pa tudi kosila. (Foto: M.B.—J.)

Gozdarji le nemi opazovalci

V črnomaljskem toku Gozdarstvo opozarja na škodo, ki jo je v gozdovih v zadnjem času vse več

ČRNOBELJ — Gozdarji opozarjajo, da v gozdarstvu vlada popolno brezvladje, saj starega zakona nihče ne spoštuje, novega pa še vedno ni. V toku Gozdarstvo Črnomelj sedaj čakajo, da bodo po novem zakonu postali zavod, sicer pa lahko zgolj nemočno opazujejo,

kaj se dogaja v gozdovih. Tudi denarja za vzdrževanje gozdov, cest, pogozdovanje nimajo, a četudi bi ga imeli, ni ne ljudi ne strojne opreme, da bi lahko karkoli storili. V toku je namreč ostalo le 9 ljudi.

Vodja toka Jože Vidervol opozarja, da gozdarji nimajo nikakršnih smernic, po katerih bi lahko delali. Z grozo pa ugotavljajo, koliko škode je bilo narejene v zadnjem času v belokranjskih gozdovih zaradi zanemarjanja nasadov iz preteklih let in sečen brez odkazil. Močno se je razbobotila tudi trgovina z lesom, vendar zanjo nihče ne plačuje davka. »Davka sedaj niti ni mogoče zajeti, ker ni podatkov. V preteklih letih je bilo namenjeno za blagovno proizvodnjo v Beli krajini od 18 do 20.000 prost. metrov lesa, od katerega se je plačeval davek. Od tega sedaj država ne dobi niti tolarja, posekovi pa je zagotovo znatno več. Vendar pa ni v pristojnosti gozdarjev, da bi ukrepali pri črnih sečnjah, ampak jih lahko le prijavimo inšpekcijski službi,« pove Vidervol. Učinek njihovih prijav pa je skromen, saj sedaj v Beli krajini obravnavajo le 6 črnih posekov. Po Vidervolovih besedah pa je stališče stroke, da bi drevesa smela padati le z odkazili, ne glede na to ali dobi te podatke v roke davkarja ali ne. Gozdarji še raje vidijo, da bi ti podatki služili z dolič stroki. To pa so, vsaj do sprejema novega zakona o gozdarstvu, za gozdarje očitno zgolj pobožne želje. V tem času pa lahko razmišljajo, kako so nekaj pogozdili po 30 do 40 ha na leto, zadnja leta po 10 ha, nazadnje pa le še 2 ha. Poleg tega med drugim nemo opazujejo, kako se — tudi zaradi tega, ker ni pravega nadzora nad gozdovi — širi lubadar.

M. BEZEK—JAKŠE

O KMEČKEM TURIZMU

STARI TRG OB KOLPI — V petek, 22. novembra, ob 18.30 zvečer prireja Turistično društvo Poljanska dolina ob Kolpi v prostorih osnovne šole v Starem trgu ob Kolpi seminar o kmečkem turizmu. Seminar je namenjen predvsem začetnikom, veliko koristnega pa bodo zvedeli tudi tisti, ki se s kmečkim turizmom že ukvarjajo, saj bodo predavale znane slovenske strokovnjakinje s tega področja Milena Kulovec, Mojca Krašovec in Branka Tancig—Novak.

PRENIZKA ODKUPNA CENA KORUZE

LJUBLJANA — Delegacija nezadovoljnih pomurskih kmetov je zahtevala od ministrstva za kmetijstvo, naj vpliva na povišanje odkupne cene za koruzo. Tamkajšnje zadruge jo odkupujejo le po 6,30 tolarja za kilogram, kmetje pa zahtevajo vsaj 8,80 tolarja, sicer bodo imeli tudi pri sorazmerno dobrem pridelku izgubo.

Rupena-Osolnik, »duše« omenjenega projekta, že mudila v trebnjski občini. Gospa Gannon je pripravljena prihodnje leto v Trebnjem voditi tudi delovni seminar o pospeševanju razvoja podeljevala. Po njenem mnenju lahko Trebnjani pričakujejo tudi pomoč strokovnjakov FAO, če bo projekt spet bolj

● V trebnjski občini so ustanovili projektni svet za nadaljevanje projekta FAO—Trebnje. Upajo tudi na republiški denar za pospeševanje razvoja demografsko ogroženih območij.

zaživel. V nadaljevanju projekta bodo predvidoma izbrali eno značilno naselje in zanj bodo pripravili projekt celovitega razvoja in obnove.

Naj spomnimo, da so bile v projekt Trebnje, s katerim naj bi spodbudili hitrejši in celovit razvoj manj razvitega in demografsko ogroženega območja trebnjskega dela Suhe krajine, zajete krajevne skupnosti Dobrič, Sela—Šumberk in Knežja vas. Prispeval naj bi k ohranitvi poseljenega prostora, povečanju kmetijske pridelave, ohranjanju kulturne krajine in izboljšanju življenjskih razmer v celoti. Rezultate projekta prenašajo v prakso od leta 1988.

Smisel tega projekta je sicer, da bi ustvarili možnosti »za aktiviranje lastnih razvojnih potencialov, ki naj omogočijo, da se bo izvajanje lahko nadaljevalo brez tujje pomoči.« V trebnjskem primeru je treba priznati, da se je v Suhi krajini že marsikaj obrnilo na boljše, celo v miselnosti—Suhokrajincev. Očitno pa je, da na tem nerazvitem območju brez večje gmošne pomoči še lep čas le ne bo šlo.

P. P.

JUTRI O VINSKI KULTURI

METLIKA — V petek, 22. novembra, ob 18. uri v matični knjižnici v Metliki strokovno predavanje in razgovor o vinski kulturi, ki ga bo vodil mag. Julij Nemanič. Vabljeni!

● Če Avstrija vstopi v EGS, nas čaka umiranje kmetij. (Zwitter, Domez)

● Ali me pustite, da bom delal, ali pa bom'bral, kje Podobnik laže. (Osterc)

Drevesnice — gozdni inkubatorji

Število v drevesnicah vzgojenih drevesnih sadik se zmanjšuje — Najboljši macesen je z Gorjancem — Kdo bo pogozdoval in opravil gojitvena dela?

NOVO MESTO — Na območju Gozdarstva Novo mesto, enega od delov Gozdnega gospodarstva Novo mesto, so 4 drevesnice, in sicer v Novem mestu pri Portovaldu, kjer vzgajajo semenke, pri Strugi, na Gorjancih in v Gabrini pri Šentjernejcu. Drevesnica v Gabrini že več let ne obratuje, ker pač ni takih potreb po drevesnih sadikah.

Seveda so drevesnice osnova za ob-

novo gozda, zato vzbuja skrb, da se število sadik zmanjšuje. Tako je šlo letos iz

● Po mnenju vodje Gozdarstva Novo mesto inž. Vlada Pavca gre zmanjševanje števila vzgojenih sadik v prvi vrsti na račun »novih vetrov« v slovenskem gozdarstvu, oz. pravilneje, v gozdarski politiki. Prej so kmetije dobivale sadike zastoj, vir za to pa je bila tako imenovana biološka amortizacija. Poleg tega so prej vse pogozdovanje opravili gozdarji sami, tudi v zasebnih gozdovih, prav tako so opravljali vsa gozdnogojitvena dela. Če je taka dela opravil lastnik gozda sam, je dobil to plačano. Sedaj so novi oblastniki vse to postavili na glavo, gozdarji tega ne delajo več, lastniki sami pa za pogozdovanje in gozdnogojitvena dela ali niso prav zainteresirani ali pa za to nimajo dovolj časa. Stanje v gozdovih pa se vidno slabša.

največje drevesnice na Strugi samo 150.000 sadik, prejšnja leta pa tudi do pol milijona. V vseh drevesnicah prevladuje vzgoja sadik smreke. Tako so lani iz drevesnice pri Portovaldu, kjer vzgajajo semenke, dali ven 964.000 enoletnih sadik; od tega je bilo kar 900 tisoč sadik smreke, ostalo pa duglazija, omorika, macesen, rdeči in zeleni bor. V drevesnici pri Portovaldu v Novem mestu vzgajajo semenke po metodi nemškega gozdarstva strokovnjaka Dunemana, ki je prvi začel vzgajati seme in sadike v mešanici zemlje, iglic in umetnega gnojila. V grede iz take mešanice posejejo seme, na vsake dve do štiri leta dodajo nov substrat, ves čas pa seveda primerno skrbijo za seme in sadike. Iz te drevesnice potem semenke

● Odkazilo lesa v gozdu nasprotujemo, ker hočemo iz socializma. (Oman)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja mag. Julij Nemanič

O martinovanju

(Nadaljevanje)

V vseh slovenskih vinorodnih pokrajinah so poznani običaji v vinskih kletih in zidanicah. V krajih, kjer so v preteklosti večji gospodarji imeli viničarje, so se ob martinovem zbrali v zidanci poleg gospodarjeve družine še viničarji. Gospodar in viničar sta gostom dala pokusiti mlado vino iz vsakega sode, nato so se odločili, katerega bodo ta večer pili. Izbrani sod so dali »na pipo«. Gospodar je imel nagovor in je mošt krstil. Sledila je obilna pojedina. Po verovanju je moralo ostati še veliko hrane in vina za »verne duše«. Povsod ni bila gosobredna jed: na Dolenjskem so pripravili petelina, v Halozah »haloškega ptiča« — purana. Zaradi bogate tradicije in odnosa Slovencev do vina verjetno ni bilo vinske kleti, kjer ne bi počastili vinskega praznika. To potrjuje stara ljudska pesmica: In ko pride Martin svet, Slovenec pogleda v svojo klet, juhej, juhej, žlahtno blago, zdaj boš mi žulje celilo!

Od prijateljev in stanovskih kolegov sem slisal tudi naslednje besedilo krsta:

Dragi mošt! Želimo ti, da se očistiš tako na pogled kot v vinski cvetici in okusu. Bodi dober, svež, lepo dišeč, polnega okusa in najlepše harmonije. Naj te slaba družba ali slaba rodbina ne pokvari. Raje se zgleduj po tistih svojih prednikih, ki jih še danes slavijo in se jim klanjajo razumni ljubitelji.

Mošt, stopi naprej, da te krstim! Mošt, krstim te v vino v imenu očeta Bakhusa, njegovega sina Martina in Duha, ki mošček kuha. Dam ti nekaj soli, da nas od tebe nikdar več glava ne boli. Mir naj bo zmeraj nad vami!

s teboj! Amen! Molimo! Zahvaljujemo se ti, vinski bog Bakhus, ker si nagradil dolgoletni trud vinogradnikov in z letošnjim pridelkom blagoslovil delo marljivih rok kopačev, rezačev, škropiljačev, trgačev, prešačev in kletarjev, ki so iz umazane nevernika napravili čisto in žlahtno vino. Nikoli ne usliši prošnje tistih gostilničarjev, ki bi te v svoji goreči veri še dvakrat ali celo trikrat krstili. Amen!

Toda največjo čast in spoštovanje si zaslužijo tista vina odličnih letnikov, ki so dozorela v žlahtno arhivsko vino. Zato pa en poklon tem redkim izbrancem, ki dajejo vzgled novemu vinu v zidanicah nekaterih vinogradnikov, ki znajo ceniti to enkratnost in ki so sposobni tudi dojeti in razumeti: Zdrava rumena starina, najboljša arome polna, posvečena naj bo tvoja kakovost. Blagoslovljena si med novim vinom in blagoslovljen je tvoj sin — letošnji mošt.

Mila starina, mati novega vina, skrbi za okrepite nas žejnih tako zdaj, kot dokler bomo na svetu! V imenu očeta vinogradnika, sina kletarja in duha vinskega trgovca, kot je bilo že pred trino ušjo, takoj naj ostane za vekov veke amen!

Obstajajo pa tudi litanije Martinovega krstnega mošta: Prazne posode, praznega kozarca, starega glaža, smrdljivega bučkoviša, prismojene pečenke, ponarejenega vina OBVARUJ NAS!

Žena, ki mi piti brani, gostinec, ki nam vino krstiš, policaj, ki nam voziško vzameš, država, ki na vinogradnika pozabljaš, USMILI SE NAS!

mag. JULIJ NEMANIČ

presajajo v druge drevesnice.

Drevesnica na Gorjancih pri tovarni je sicer manjša, a posebej primerna za vzgojo macesna. Strokovnjaki od drugod pravijo, da takega macesna, kakršnega vzgajajo v tej drevesnici, zlepa ne najdeš. Lani so na Gorjancih vzgajali 35.000 sadik dvo- in triletnega macesna ter še 21.000 sadik duglazije in omorike.

gospodinjčki kotiček

Ribe kot zdrava hrana

V naši prehrani so ribe še vedno premalo upoštevane. Ker vsebujejo zelo važne snovi za naše telo, bi morale biti kar pogosteje na mizi. Najpomembnejše snovi v ribah so beljakovine — aminokisliline, ki vplivajo na rast telesa, tvorbo plazme, pravilno delovanje živcev itd. Ribe vsebujejo še pomembne rudnine, kot je jod, ki ga telo v takšni obliki lahko v največji meri izkoristi. Pomemben je za pravilno delovanje žlez ščitnice. Meso vsebuje tudi vitamin A in D ter nekaj vitaminov B.

Če kupujemo sveže ribe, moramo biti pozorni na izgled: na izbuljene in bistré oči, rdeče škрге, pokrite s prozorno sluzjo, trdno in prožno meso ter značilen vonj. Kako ribo očistimo? Če ima luske, jih moramo odstraniti pred čiščenjem notranjosti ribe. To lahko storimo z nožem ali s strgalom za luske. Ribo držimo za rep in vlečemo od repa proti glavi. Najbolje je, da imamo ribo potopljeno v vodi, da ne letijo luske naokrog. Luske najlaže odstranimo, če ribo za trenutek potopimo v krop. Nato jo položimo na hrbet in na trebušni strani prežemo proti glavi. Pri tem pazimo, da ne prerežemo drobovine, ki jo moramo previdno izvléci z roko!

Če ribo kuhamo v juhi, ji škrg ne odstranimo, pred pečenjem pa jih odrežemo s škarjami.

Ribe lahko pripravimo še ocvrte, dušene, v omakah ali solatah. Kot delikateso pa uporabljamo ikre belug — kaviar. V večini primerov je meso rib zelo lahko prebavljivo, zato ga vključujemo v dietno hrano. Kako pripravimo ribe za zamrzovanje? Ribe zamrzujemo le tedaj, če jih imamo na voljo takoj po ulovu. Vedno jih oluskamo, odstranimo drobovine in dobro operemo pod tekočo vodo. Osušimo jih s papirnato brisačo in nato nezavite postavimo v zamrzovalnik. Po nekaj urah jih na hitro potopimo v mrzlo vodo, da se napravi ledena plast, ki jih varuje pred izsušitvijo. Pred zamrznitvijo jih zavijemo v alufolijo in hranimo 2—3 mesece. Pred pečenjem jih le toliko natalimo, da jih lahko začujemo. Kaj vse sestavlja ribjo marinado? Za sardele, skuše, plavice in druge manjše ribe uporabimo marinado, ki jo pripravimo iz olja, čebule, česna, popra, lovorovega lista in soli. Vse dišave zalijemo s kisom, prekuhamo, ohladimo in zalijemo pečene ribe, ki smo jih zložili v kozarec. Shranek zapremo in postavimo na hladno.

HELENA MRZLIKAR

Protokola še ni

NOVO MESTO — Delegaciji Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki sta ju vodila predsednika Dragutin Lesar in Dušan Semolič, sta se prejšnji tork v Novem mestu pogovarjali o problemih hrvaških beguncev v Sloveniji, o težavah, ki nastajajo pri dnevni migraciji delavcev po uvedbi meje med Slovenijo in Hrvaško, ter izmenjali sindikalne izkušnje o uveljavljanju socialnoekonomskih pravic delavcev, ureditvi kolektivnih pogodb itd. Dogovorili so se za bodoče pogostejše pogovore, katerih stalni gostitelji naj bi bilo Novo mesto.

Predstavniki obeh sindikatov so se dogovorili, da bodo od slovenske in hrvaške vlade zahtevali čimprejšen podpis protokola o reševanju problemov beguncev, ki v ustreznih ministrstvih obeh vlad nastaja že dva meseca. Protokol naj bi uredil izplačevanje pokojnin, denarnih nadomestil in drugega, česar zdaj begunci v Sloveniji ne prejema. Zaradi težav, do katerih prihaja pri dnevni migraciji delavcev na obeh straneh meje, ker niso bile pripravljene sistemske rešitve za gospodarsko osamosvajanje, bodo Svobodni sindikati od vlade zahtevali, naj čimprej pripravi in da skupščini v sprejem zakon o zaposlovanju tujevc. Ta bo moral rešiti vrsto problemov, začenši s plačili. Sindikalisti so se dogovorili, da bodo pravice članov obeh sindikatov, ki delajo v obratih, ki imajo matično podjetje v drugi državi, reševali na podlagi reciprocitete.

Delegaciji sta obiskali tudi zbirni begunski center na Otočcu, kjer ljudje sicer zelo pogrešajo informacije in skrb hrvaške strani. Hrvaški sindikalisti so s solarjem v begunskem centru objubili, da jim bodo poslali vsaj potrebne učbenike za njihovo učenje.

KAKŠNE SO PLAČE

NOVO MESTO — Pregled izplačanih neto plač v 16 novomeških podjetjih in zavodih je pokazal, da je bila plača delavcev s posebnimi pooblastili — generalni direktorji niso šteli — za september brez dodatkov med 22 tisoč in 27.500 tolarjev. Temu je večinoma treba dodati še 20 do 30 odst. stimulacije, dodatek za delovno dobo ipd. Plače po individualnih pogodbah pa so bile okrog 40 tisoč tolarjev, gre seveda spet za osnovo. Veliko? Kakor se vzame. Pomembno je, kako podjetje stoji oz. kakšne rezultate ti ljudje dosegajo in kakšne so plače, ki jih zagotavljajo večini zaposlenih.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 23. novembra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: Samopostrežba v Šmihelu
- Santjerneje: Market Dolenjka
- Dolenjske Toplice: prodajalna Rog
- Žužemberk: Samopostrežba KZ
- Straža: Market Dolenjka
- Novo mesto: v nedeljo bo ob 8. od 11. ure odprta Samopostrežba na Glavnem trgu 23.

Več začasnih del za brezposelne

Javna dela koristna pomoč brezposelnim — Izpeljani programi, za katere vedno zmanjkalo denarja — Začetek urejanja lokalnih cest — Predlogi za 1992

NOVO MESTO — V začetku letošnjega maja je novomeška občinska vlada sprejela program del, ki bi jih lahko opravili kot javna dela. Šlo je za odpravo črnih odlagališč odpadkov in ureditev odjemnih mest komunalnih odpadkov, urejanje romskega naselja Žabjek, vzdrževanje javnih površin v krajevi skupnosti Žužemberk, delo z otroki med šolskimi počitnicami, vzdrževalna dela v vrtcih in pomoč ostarelim na domu. S tem programom bi lahko začasno zaposlili 54 ljudi.

Republiški zavod za zaposlovanje je novomeški program javnih del v celoti potrdil in julija so bile z izvajalci sklenjene pogodbe o izvedbi. Do zdaj je večina tudi izpeljana, na papirju je zaradi pomanjkanja denarja ostalo le urejanje romskega naselja in skrb za otroke med počitnicami, ker za ta program med starši ni bilo pravega zanimanja, precej gotovo na račun negotovih vojnih razmer in neuresničenih obmorskih dopustniških načrtov. Po programu javnih del so štiri delavci odstranili 14 črnih smetišč, za še 4 predvidena pa je zmanjkalo denarja. V ta namen je bilo v proračunu zagotovljenih 130 tisočakov, vrednost opravljenega dela pa je ocenjena na 900 tisočakov. Pospravljena smetišča zdaj krasijo lične table s pozivom k varovanju narave. Trije delavci pa so doslej uredili 81 odjemnih mest komunalnih odpadkov. Z delom se na-

Dom JLA kongresni center?

Pripravljen predlog bodoče namembnosti

NOVO MESTO — Predlog bodoče namembnosti vojaških objektov in območij v novomeški občini je novomeška vlada sklenila dati v obravnavo občinski skupščini. V predlogu je seveda govor tudi o novomeškem domu JLA, ki stoji na zelo atraktivnem prostoru v mestu. Dom je prostorsko opredeljen kot objekt za kulturno, izobraževalno in zabavno dejavnost.

Predlagano je, da bi namembnost objekta ostala enaka, dali pa naj bi mu pomembnejšo vsebino. Objekta naj ne bi opredelili kot izrecno kulturnega. Predvsem naj bi bil izkoriščen za izobraževalno dejavnost seminarjskega tipa, saj ima za to ustrezne prostore. V njem bi lahko dobila domovanje kakšna visoko strokovna institucija državnega pomena, ki naj bi jo pripeljali v Novo mesto. Dvoranski del bi bilo potrebno razširiti v skladu s predlagano idejno zasnovo, tako da bi bile lahko v njem zahtevnejše prireditve.

Predlagano je, naj bi doma ne dali v upravljanje kateri od obstoječih kulturnih ustanov, ampak naj bi z njim upravljalo profitno usmerjeno podjetje. V bodočnosti bi to lahko bil, predvideva predlog, eden od objektov kongresne dejavnosti, s katero so se pričela ukvarjati posamezna podjetja iz novomeškega območja. Nedavna pobuda, da bi bil lahko v njem mladinski center, je bil očitno nesprijemljivo neprofitarski.

Prihodnje leto popolna neznanka

V Labodu upajo, da palica ES ne bo udarila tako močno, kot kaže — Partnerji ne trgajo vezi — 90 odst. proizvodnje za izvoz — Domači trg pomemben

NOVO MESTO — »Kar se ukrepov in blokade Evropske skupnosti tiče, sem vendarle zmeren optimist. Če bi morali sami požreti 14-odstotne carine, bi nas to sicer močno prizadelo. Trdno upamo, da se bodo dale stvari dogovoriti, posebno, če se bo vedelo, kaj in kako po 2. decembru. Imamo resne dolgotrajne partnerje, ki se pri sebi doma celo trudijo doseči odpravo sankcij za Slovenijo, mi pa zanje opravljamo zahtevno, praktično butično delo, za kar se ne da kar takoj najti drug partner. Računam skratka, da se bodo stvari uredile, čeprav je tekstil zmeraj zraven, ko se jemlje gospodarstvu.« je v petek, prvi dan veljave uradnega lista ES, razmišljal direktor novomeškega Laboda Milan Bratož.

Labod bo letos z izvozom zaslužil najmanj 12,5 milijona dolarjev. Gre seveda večinoma za dodelavne posle, saj je za lastnimi izdelki, četudi se ponašajo z blagovno znamko, težko in drago prodreti. V celoletnem obračunu bo devizni zaslužek predstavljal okrog 70 odst. vseh, zdaj pa dela za izvoz preko 90 odst. Labodovih kapacitet. Od »domačega« trga je seveda ostal le slovenski, na katerega so v Labodu vedno veliko dali, v bodoče pa bodo poskušali na njem zapolniti tudi kakšno luknjo, ki jo je pustila konkurenca. Pri tem hočejo ohranjati kakovost manjših serij na sedanjih visoki ravni, kar pomeni tudi višje cene. S cenami je sicer tako, da jih de-

sicer precej zanimanja. Na Hrvaškem in v BiH ima Labod tudi za 120 milijonov dinarjev terjatev, saj so uvedbo tolarja zaradi neprimerne vladne konspirativnosti pričakali premalo pripravljeni.

Za veliko povečanje izvoza in prilagoditev evropskim standardom poslovanja — na primer tudi z dopusti v času mrtve sezone — so imeli nekaj mesecev časa in ko so to uredili, so prišle sankcije ES, za katere pa, kot rečeno, zaradi mnogih razlogov upajo, da ne bodo udarili tako, kot zdaj kaže. Nekateri partnerji celo povečujejo naročila. »Naš cilj je bil preživeti in doseči, da ne bi bili delavci ob kruh. To v celoti uresničujemo, po plačah pa smo na drugem mestu v grupaciji, tako da se ni pritoževati. Število zaposlenih smo, posebno v reži-ji, letos zmanjšali brez večjih pretesov, knjžice smo morali dati le zastopnikom po Jugoslaviji. Zadolženi smo mnogo manj kot včasih. Kako pa bo, je zdaj nemogoče napovedovati, prihodnje leto je popolna neznanka,« pravi Bratož.

Milan Bratož

Z. L.-D.

SPET TELOVADBA ZA PREDŠOLSKE OTROKE

NOVO MESTO — Prejšnji četrtrek se je ponovno pričela rekreacija za predšolske otroke, ki jo v telovadnici novomeške gimnazije že leta ob četrtkih popoldne v organizaciji Partizana zagotavlja dve tovarišici. Za malčke od treh do petih let je organizirana brezplačna telovadba vsak četrtrek od 16. ure do 16.45, za otroke od petega do sedmega leta pa do 16.45 do 17.30. Organizatorji vabijo starše, naj pripeljejo male neugnane na urice organizirane zastojne rekreacije.

KJE VZETI ZA CARINE?

NOVO MESTO — Če bodo ukrepi Evropske skupnosti proti Jugoslaviji, v številni Sloveniji, zares in povsem veljali, bo Konfekcija novomeškega Novoteksa že v novembru utrpela za najmanj 60 tisoč mark škode. Plačati bi namreč morali 17 odstotkov carine. Na čigav račun naj bi za toliko znižali plače, se ne vedo, plače pa so že zdaj zelo nizke. V decembru bi bilo še huje, saj imajo predviden še bistveno večji izvoz. Upati je, da se sankcijska juha ne bo pojedla tako vroča, kot je skuhana.

Tkanina se že postavlja na noge

Novoteksova Tkanina tekoče posluje pozitivno in večino izdelkov proda za dolarje — Še 870 zaposlenih — Vseh starih dolgov ne bodo mogli plačati

NOVO MESTO — Pred letom je bila Novoteksova Tkanina pred bankrotom. Sedaj ima podjetje dovolj dela, izključno na razvite trge, večinoma ameriškega, proda 90 odst. proizvodnje. Še leta 1989 so izvozili 30 odst. proizvodnje, zdaj je tujina v celoti nadomestila izpad domačega trga. Pogodbe ima podpisane do konca marca, za naprej pa toliko rezervacij, da prihodnje leto ne bi smelo biti težav z delom.

Problemov z oskrbo s surovinami ni, kar je za podjetje primarne industrije življenjskega pomena. Podjetje tekoče dela brez izgube, ustvarja celo nekaj dobička in deloma poravnava tudi stare dolgov. Zasuk je uspel na račun hitre preusmeritve na zunanji trg ter seveda notranjih racionalizacij. Število delavcev so zmanjšali za 400, vse na human način. Zdaj je v Tkanini 870 zaposlenih. Racionalizirali so vse posle in odpravili posrednike. Varčujejo na vseh ravneh, tudi pri plačah. Te so slabe, prvprečje je nekaj pod osmimi tisočaki, zajamčeno plačo še vedno dobiva okrog 40 odst. delavcev v proizvodnji. Ta mesec bodo plače nekoliko popravili, za koliko, pa se še ne ve. Ukrepi Evropske skupnosti jih zadenejo, vendar ne katastrofalno,

Milena Kramar-Znidar

saj, kot rečeno, večino tkanin prodajo v ZDA, v države Zahodne Evrope pa le 7

do 8 odst. Udarec bi bili ukrepi ZDA. Upajo, da jih ne bo, imajo tudi takšne napovedi. Kljub temu za vsak primer že iščejo možnosti za izvoz prek držav, ki sankcij niso napovedale. Te poti bi bile seveda rizične in drage.

»Ob tekočem solidnem poslovanju pa nas vlečejo k tlom huda bremena iz preteklosti, ki so vsaj deloma tudi posledica objektivnih sistemskih okoliščin. Rešitev iščemo v treh smereh. Prva je prisilna poravnava, s katero bo po dogovoru z upniki del dolgov odpisanih, del spremenjenih v kapitalski vložek, del pa v dolgoročneji kredit. Že pred meseci smo prosili ministristvo za industrijo in gradbeništvo, da bi iz naslova intervencij prispevalo k sanaciji 30 milijonov dinarjev. Znesek je zdaj že vprašljiv, ministristvo pa molči. Od ministristva za delo pričakujemo na račun ohranitve delovnih mest 40 milijonov tolarjev. S partnerji pa se dogovarjamo o njihovih vložkih v Tkanino,« pravi direktorica Tkanine, Milena Kramar-Znidar.

»Paradoks je, da se je podjetje, ki je bilo kot del primarne industrije že skoraj pokopano, ravno v sedanjih hudih

• Predhodni dogovor Novoteksove Tkanine z upniki, posebno z LB Dolenjsko banko kot največjim upnikom, je bil očitno dober. V torek je namreč uspela predvidena prisilna poravnava starih Tkanininih dolgov z upniki.

ugodno ocenili, končno pa so bile opravljene naloge, za katere je sicer vedno zmanjkalo denarja. Dosedanje dobre izkušnje pa so tudi spodbuda, da bi na ta način začasno zaposlili še druge brezposelne in izpeljali še kakšen koristen program. Novomeška vlada je v začetku oktobra tako dodatno potrdila program Cestnega podjetja za vzdrževalna dela na lokalnih makadamskih

• Javna dela naj bi se v občini nadaljevala tudi v letu 1992. Za to pa morajo vsi, ki so zainteresirani, da bi določena dela opravili na ta način, seveda pravočasno pripraviti predloge. Možnost tvorstne ceneje izvedbe posameznih del je vlada naložila proučiti tudi vsem upravnim organom občine.

cestartih v novomeški občini. Program obsega »krpanje« vozišč z gramozom in odvodnjavanje, v drugem delu pa še obsekavanje drevja, ureditev brežin, popravilo bankin ipd. ob pomembnejših lokalnih cestah. Vrednost programa je ocenjena na 2 milijona tolarjev, z njim pa naj bi za 11 mesecev še letos zaposlili 15 ljudi.

Z. L.-D.

Sad iznajdljivosti

Brkičeva odprla zlatarno, parfumerijo in galerijo Krono

NOVO MESTO — Milena in Drago Brkič niti pomišljala nista, ko sta pred petimi leti v Rvhovčevi ulici v Novem mestu kupila majhno hišico, da bodo kdaj v njej zlatarno, parfumerijo in galerijo. Pa ju je čas prisilil v to, da je majhna hiša to tudi postala. In kdor je v petek popoldan prisostvoval otvoritvi Krona, ali je v teh dneh že hodil mimo te hiše, se je lahko prepričal, da je zunanji notri urejena z veliko mero okusa in iznajdljivosti.

Drago Brkič je eden tistih, ki so kot odvečna sila morali zapustiti Iskro in se znati. Čez nekaj časa je brez službe ostala tudi Milena. Rešitev sta našla v svoji 250 let stari hiši na Rvhovčevi 3. Odločila sta se, da bosta večino del opravila sama. Drago je tako postal kot izkušen orodjar, obrtnik obrtnikov. Žena mu je pomagala doma pri vseh delih in danes je kaj videti. Srednji del hiše je namenjen trgovini z nakitom in parfumi, v bivši kleti je prijetna galerija zlatega nakita, podstrešni del hiše pa sta uredila v stanovanje. »Že v službi sem imel opravka z zlatom, saj sem zadnja leta delal kot laborant in na nekatere Iskrine izdelke nanašal zlate galvanске nanose, seveda pa si nikoli nisem predstavljaj, da bi kdaj postal trgovec z zlatom,« v šali pove Drago.

Z nakitom se bo bolj ukvarjala Milena, ki je že navezala stike z zlatarno iz Trbovelj in ateljejem za zlatarstvo iz Ljubljane. Ta čas ima v steklenih vitrinah le njihove izdelke, načrta pa so veliki. »Rada bi privabila čimveč ljudi, ki jih zanima umetnost, saj je to tudi lep nakit. V naši galeriji bova prirajala literarne večere, slikarske razstave in še kaj,« pove Milena.

J. P.

ZAKONCA BRKIČ — Tisoče ur za Krono.

Ena gospa je rekla, da so mesarji Predelavi Graben res pravi mojstri odgovoru na delegatsko vprašanje poslovanju KZ Krka piše, da so 289.420 kil mesa naredili 482.590 raznih mesnih izdelkov.

NEMŠKA POMOČ RAZDELJENA

NOVO MESTO — V začetku toka je predsednik novomeške skupščine Marjan Dvornik razdelil denarne pespeke, ki jih je kot pomoč za odpravo vojne škode ob nedavnem obisku nesla delegacija nemškega mesta Langenhagen. Pri tem so bile upoštevane nemške želje. Dva tisoč mark je dobila Občinski odbor Rdečega križa, ki je denar porabil za tehnično opremo, zdaj praktično nima. Novomeška občinska hišnišnica je dobila prek tri tisoč mark, dva tisoč mark sta dobili družina Tinčič iz Tomažje vasi in Uršič iz Predelav. Slednja je v vojni izgubila sina Franca Anton Martinčič pa je bil v bojih v Medvedjeku ranjen. V Langenhagnu so še naprej zbirajo prispevke, da bi lahko pomagali.

ČETRTINA NAJEMNIN NEIZTERJANIH

NOVO MESTO — V občinskih skladu stanarin in najemnin se je konca septembra (pred podražitvijo) zbralo 49,86 milijona tolarjev ali 42 odst. predvidene za vse leto. Stanarje so izterzane 93,6 najemnine pa le 72,9 odstotno. Od zbrane vsote je bilo 14 milijona lanske amortizacije, 20 milijonov letošnje amortizacije stanovanjskih prostorov. Za vzdrževanje stanovanjskih prostorov se je zbralo devetih mesecev porabljenih 21,76 milijona tolarjev, delo in upravljanje stanovanj pa je stalo dobrih 6 milijonov tolarjev. Vzdrževalna dela so začeli intenzivno opravljati v tretjem trimesečju, nadaljujejo pa se še zdaj. V oktobru je bilo za vzdrževanje nakazanih še 20 milijonov tolarjev. V oktobru so določili datnih skoraj 5,8 milijona tolarjev. Amortizacijo naj bi po besedah v.d. direktorja stanovanjskega podjetja Zoran Stojana Horvata, vsekakor vrnili lastnikom oz. njim prepuščili odločitev, saj naj se z njo zgotovi. Kako zares bo, je vprašanje, saj se navsezadnje lastniki odnosi v stanovanjskem gospodarstvu močno spreminjajo.

V GOSTIŠČU NA DRAGAH je vrsta igralnih naprav, ki mikajo predvsem šolsko mladino.

GOVORICE O BEGUNCIH, ki naj bi jim občinski Rdeči križ plačeval hotelske in frizerske usluge, so neresnične in zlonamerne.

METLIŠKA, PODZEMELJSKA IN SUHORSKA OSNOVNA šola se znajdejo v škripcih, brž ko je treba poslati učitelje na usposabljanje ali učence na najrazličnejša medobčinska ali republiška tekmovanja.

S POBOŽNO ŽELJO, da bi hkrati s poplavljanjem kanalizacije in vodovoda v starem delu Metlike položili tudi cevi za plin, najverjetneje ne bo nič, saj ni tolarčkov.

Črnomaljski drobir

DOBRA IDEJA — Na srečanju belokranjskih socialistov v Semiču je domačina Naceta zanimala, ali so socialisti ravnali prav, ker so predlagali, naj bi Bela krajina postala regija.

PODNADZORSTVOM — Menda je Črnomaljska zasebna galerija Miniart med najbolj varovanimi prostori v Črnomaljski občini, odkar v njej razstavlja kipar Martin Skoliber.

STARI AVTOMOBILI — Najbrž niti bog ne ve, kako se bo v Črnomlju končalo odstranjevanje starih, neregistriranih avtomobilov, ki že precej časa razpadajo po mestnih parkirnih prostorih.

Trebanjske iveri

TEČAJNIKI — Utrujeni tečajniki CIK Trebnje, ki so terjali v našem časopisu, da se jim ravnateljica glasbene šole, Tatjana Mihelčičeva, opraviči, ker je po njihovem odhodu skozi avlo med nastopom učencev glasbene šole izjavila, da so nekulturni, brez bontona, še niso imeli časti, da bi jim ravnateljica odgovorila.

PROPADANJE — Preteklo soboto je zgrmela še strela z vzhodnega stola trebanjskega gradu, ki se je delno porušil pred več kot tremi tedni.

URADNIKI — Slovenska država noče imeti nič več skupnega s Srboslavijo. Visoki uradniki v Ljubljani pa še niso vsi sklonili »navade, želene srajce« in so tudi delovno gradivo pravilnika o uporabi prometnega davka v glavi naslovili lepo z Republiko Slovenijo.

Vse več delavcev prejema samo zjamčeno plačo

Sindikati o uveljavljanju kolektivnih pogojb

METLIKA — Na ponedeljkovi seji sveta Območne organizacije Svobodnih sindikatov Bele krajine so sindikalni zaupniki na osnovi opravljene ankete v podjetjih kritično ocenili počasi uveljavljanje kolektivne pogodbe.

Zaradi tega osebni dohodki delavcev kasnjajo in zaostajajo od 10 do 30% za izhodišnimi osebnimi dohodki, določeni v kolektivnih pogodbah dejavnosti za posamezni mesec.

Kljub drastičnemu padcu realnih osebnih dohodkov glede na preteklo leto imajo zaposleni v Beli krajini že za skoraj petino manjše povprečne plače, kot jih imajo v Sloveniji, zato je vsak mesec vse več delavcev, ki prejema zjamčeno plačo.

STARŠI VSE TEŽJE PLAČUJEJO VRTEC

TREBNJE — Tudi trebanjski vrtec je v letošnjem devetmesečju posloval negativno, saj je imel za dobrih 815.000 tolarjev nepokritih obveznosti oz. izgube. Tudi tu so materialni stroški naraščali mnogo hitreje, kot so načrtovali.

USTANOVITEV DEMOKRATSKE STRANKE

ČRNOMELJ — Iniciativni odbor za ustanovitev Demokratske stranke Črnomelj (Ruplove stranke) pripravlja ustanovni zbor stranke za četrtek, 21. novembra, ob 18. uri v sejni sobi skupščine občine Črnomelj.

Krajinčanom pomoč zaradi suše

Trebanjska vlada bo pomagala oškodovancem predvidoma z 200.000 tolarji

KNEŽJA VAS, SELA PRI ŠUMBERKU — Na območju teh dveh krajevnih skupnosti Suhe krajine je letos, kot smo že poročali, dolgotrajna suša kmete posebej prizadela. V teh višinskih predelih je zemlja plitva, zato posevkom škodi že vsako malo daljše pomanjkanje dežja.

Natančno se škoda ne da ugotoviti, saj so kmetje pospravili že vse pridelke. Ocenjujejo pa, da bi bili rejci zaradi pomanjkanja krme prisiljeni zmanjšati stavež živine za približno desetino, kar pa bi povzročilo že večjo gospodarsko škodo.

Nov občinski praznik na Martinovo?

Predrzen predlog

METLIKA — V metliški občini bodo razpisali natečaj za datum občinskega praznika, ki bi bil sprejemljiv za vse, kar menda sedanji 26. november, obletnica napada na belogardiščno postojanko na Suhorju, ni. Gotovo bo zanimivo prebirati, katere datume bodo predlagali ljudje in s čim bodo svoje predloge utemeljevali.

Takšne misli so prihajale na um celo udeležencem proslave ob 40-letnici Belokranjskega muzeja, ki je bila prav na martinovo. In če Metličani ne bodo pohiteli z imenovanjem novega praznika, se lahko zgodi, da jih bodo prehitele sosednji Črnomaljši.

GLASBENA TEČAJA

ČRNOMELJ — Črnomaljska glasbena šola bo organizirala trimesečna tečaja za elektronsko klavirato (sintetizerje) in za kitaro, začela pa se bosta decembra. Tečaja sta namenjena kandidatom vseh starosti, prijave pa bo glasbena šola sprejemala osebno ali po telefonu (na št. 068-51270) dokonca novembra.

Kdaj bo konec utapljanja Belta

Trg se je porušil — Proizvodnja se ne bi smela ustaviti — Brez korenitih sprememb ne bo konca izgub — Poimenski sezname presežnih delavcev

ČRNOMELJ — Belt že dlje časa počasi tone, oktobrski dogodki s stavko vred pa so bili tudi posledica slabšanja gospodarskega položaja tega drugega največjega podjetja v črnomaljski občini.

Že v tretji četrtini letošnjega leta so v Beltu pričeli s sanacijskim programom, ki pa je slonel na preveč optimističnem trgu. Začasnom vodstvu sedanji ni ostalo drugega, kot da je iz sanacijskega programa povzel tisto, kar bi bilo letos še moč narediti.

Zato pa je upravni organ sprejel operativni plan s številnimi ukrepi, med drugim tudi skrajševanje delovnega časa za režijske delavce. Vendar so že izračunali, da bo v zadnji četrtini tega leta kljub vsemu za 37,5 milijona SLT primanjkljaja, kar bo sicer manj kot v tretji četrtini, kar pa nikakor ni v tolažbo.

OPISMENJEVANJE ROMOV TREBNJE — Oblika osnovnošolskega izobraževanja s prilagojenim programom za potrebe in posebnosti Romov, ki ga je uvedla trebanjska osnovna šola v šolskem letu 1990/91, se je obnesla.

SEBRA Družbe sta duh resnice in duh svobode. (Ihsen) Komunisti so preganjali tiste, ki so mislili drugače. Demos zatira te, ki mislijo. (R. Močnik) Prijatelj je neko, ki o tebi vse ve in te ima kljub temu rad. (Hubbard)

O obiralniku in o tajnih plačah

Po besedah direktorja metliške KZ ni bilo pri prodaji obiralnika za koruzo nič spornega — Podatke o plačah lahko zve vsak, ki to želi

METLIKA — Pred časom je na Dolenjski list poklical uslužbenec metliške kmetijske zadruge in nam je naložil nalogo, da se pozanimamo, kako je z baje sporno prodajo kombajna za koruzo, ki da sta ga, kot je trdil, kupila direktor zadruge in njegov sosed.

Kot je pojasnil Bajuk, ima kmetijska zadruga komisijo, ki osnovna sredstva, katerih zadruga ne potrebuje več ali jih namerava zamenjati z novimi, omeni in nameni za prodajo na licitaciji, ki jo imajo v zadrugi enkrat na leto.

PRODAJA SVINJSKIH POLIC

SEMIČ — V eni od semiških zasebnih prodajalnih imajo — kot je moč prebrati s plakata pred trgovino — na prodaj svinske police. Krajani sedaj ugibajo, ali se je prodajalec tako mudilo, da pred prodajo polic niso imeli časa umiti ali pa so zaradi naglice izpustili črki o in v.

PRIDELKI ŠOLSKE NJIVE — Tako so pretekli teden fantje iz 6. c razreda metliške osnovne šole pobirali s šolske njive še zadnje pridelke, korenje in kolebno koristnega dela pridelajo na 15 arov veliki njivi precej vrtnin.

Imamo v zadrugi enkrat na leto. Med tovrstno opremo je bil preteklo leto tudi stroj za obiranje koruze, licitacija pa je bila decembra razpisana v Dolenjskem listu. V zadrugi so se odločili za prodajo obiralnika iz leta 1984 zaradi njihove posodobljene tehnologije obiranja in sušenja zrnja, ne več storžev.

Kot je dejal direktor, so ga očitki glede tajnosti plač malodane presenetili. Po njegovih trditvah v zadrugi ni delavca, ki ne bi mogel priti do podatkov, koliko kdo zasluži, če ga to zanima, pri tem pa ni v nevarnosti, da bi bil ob sužden. Seveda pa, tako kot zagotovo tudi drugod, plačilnih list ravno ne obešamo na oglasne deske.

hlahko rečem, da je med največjimi kmeti v občini in je med prvimi tudi po prodaji mleka, živine, pa še trsnicar je,« je pojasnil Stane Bajuk.

M.BEZEK — JAKŠE

Kot je dejal direktor, so ga očitki glede tajnosti plač malodane presenetili. Po njegovih trditvah v zadrugi ni delavca, ki ne bi mogel priti do podatkov, koliko kdo zasluži, če ga to zanima, pri tem pa ni v nevarnosti, da bi bil ob sužden. Seveda pa, tako kot zagotovo tudi drugod, plačilnih list ravno ne obešamo na oglasne deske.

hlahko rečem, da je med največjimi kmeti v občini in je med prvimi tudi po prodaji mleka, živine, pa še trsnicar je,« je pojasnil Stane Bajuk.

M.BEZEK — JAKŠE

Izobraževanje premnogim še vedno smrdi

Tretjina zaposlenih nima osnovne šole

ČRNOMELJ — Tudi z najvišjih uradnih mest v črnomaljski občini prihajajo zahteve, naj bi imel vsak občan končano osnovno šolo, srednjo izobrazbo pa 90 odst. prebivalcev. Žal pa so to zgolj pobožne želje. Resnica je namreč, da v občini kar tretjina vseh zaposlenih nima končane osnovne šole, ali povedano tudi drugače, kar polovica zaposlenih nima formalne poklicne izobrazbe.

Čeprav so ti podatki zastrašujoči, pa so vseeno nekoliko spodbudnejši kot pred nekaj leti. Toda to ni zasluga nobenega prosvetitelja, pač pa se je precej nekvificiranih delavcev iz drugih republik in občin vrnilo domov. Zato bi moralo biti osnovnošolsko izobraževanje odraslih še vedno prednostno in seveda čim bolj množično. Pa jim na Ljudski univerzi črnomaljskega Zavoda za zaposlovanje nekaj let ni uspelo zbrati dovolj kandidatov niti za en sam oddelek, v preteklem letu sta bila dva kombinirana oddelka, letos pa obiskuje osnovno šolo za odrasle 18 slušateljev. To pa je skoraj toliko kot kaplja v morje, če vemo, da je po podatkih, starih komaj mesec dni, v občini od 6.000 zaposlenih brez končane osnovne šole 1.780 ljudi. Od tega samo v Iskri od 1.480 delavcev 453, v Beltu od 955 zaposlenih 261.

ODGOROV NA VPRAŠANJE, zakaj se jih tako malo odloči za dokončanje osnovne šole, pa po vsej verjetnosti tiči v tem, da se po nobenem zakonu niso prisiljeni izobraževati. Očitno pri nas še vedno ni tolikšne krize, da bi se ti ljudje kljub pomanjkljivi izobrazbi bali za svoje delovno mesto, zato bi jih morali v podjetjih bolj spodbujati, da bi prišli za učbenike. Zlasti se, ker to ne za podjetja ne za delavce ne bi pomenilo nikakršnih stroškov, kajti osnovnošolsko izobraževanje odraslih plača država.

M.BEZEK — JAKŠE

V RDEČIH ŠTEVILKAH

TREBNJE — Osnovne šole v trebanjski občini so v letošnjem tričrtletju poslovale z 1.837.000 tolarji izgube. Če bi upoštevali še 1.425.000 tolarjev stroškov neobrčunanane amortizacije od opreme (po sklepu trebanjske vlade je obračunana le 30 odst.), bi bila podoba še bolj porazna. Izguba nastaja predvsem pri materialnih stroških, saj so bili ti priznani po sprejetem letošnjem načrtu le za 18 odst. večji od lanskih. To pa očitno ne zadošča dejanskemu naraščanju cen in stroškom šol za pouk ter vzdrževanja objektov in naprav v šolah. Po ukinitvi internata posebne osnovne šole na Mirni so se povečali tudi stroški za prevoz učencev. Šole so dobile v devetih letošnjih mesecih 85 odst. vsega načrtovanega denarja, ker rebalans oz. renominacija proračuna še ni bila opravljena.

Stanovanjski zakon pod lupo

Z okrogle mize v Ribnici, kjer je zakon razlagala ministrova svetovalka

RIBNICA — Ribniški socialisti so v petek, 15. novembra, organizirali okroglo mizo o novem stanovanjskem zakonu. Na številna vprašanja občanov in predstavnikov posebne strokovne službe IS za stanovanjsko gospodarstvo in skupščine občine Ribnica je po uvodni obrazložitvi poglobilnih sprememb, ki jih zakon prinaša na stanovanjskem področju, odgovarjala svetovalka ministra za urejanje prostora, urbanizem in planiranje pri republiškem komiteju, Nevenka Kanduč.

Zakon prinaša lastninjenje — v prvi vrsti določa lastnike nad stanovanji, ki so bila prej dana v upravljanje. Zakon od njih zahteva, da morajo v roku dveh let stanovanja prodati, če jih imetniki stanovanjskih pravic ali njihovi ožji družinski člani želijo odkupiti. Rok za sklenitev kupoprodajne pogodbe je 30 dni po vložitvi zahtevka, vrednost točke pa velja na 30. dan po vložitvi popolne vloge. Davek plača prodajalec, če se stranki ne dogovorita drugače, v nasprotnem primeru lahko kupec prodajalca toži.

Trenutno ni možen nakup v hišah, ki jih je zajela denacionalizacija, ne vojaških stanovanj in stanovanj carine Medtem ko je za stanovanja vojske in carine že pripravljen predlog, da bi jih lahko

odprodali, s tem da bi se kupnina zbirala na posebnem računu, pa bodo prvi morali počakati, da bodo stanovanja vrnjena lastnikom, kar lahko traja tudi nekaj let. Odkupili jih bodo lahko pod enakimi pogoji kot ostali, lastnik pa bo razliko dobil od občine. Če se lastnik za prodajo ne bo odločil, bo moral z imetnikom stanovanjske pravice skleniti trajno najemno pogodbo, imel pa bo tudi omejeno zgornjo neprofitno najemnino.

Imetniki stanovanjskih pravic, ki niso slovenski državljani, stanovanj ne morejo odkupiti. Če imajo v ožji družini polnoletnega člana, ki je slovenski državljan, pa ta lahko stanovanje odkupi, saj se lahko stanovanjska pravica prenese nanj.

Lastnik lahko zavrne sklenitev kupoprodajne pogodbe, če ima imetnik stanovanjske pravice hišo ali stanovanje ali če hišo gradi. S tistimi, ki hišo gradi, lastnik sklene le začasno najemno pogodbo, ki se le izjemoma lahko obnovi. V teh primerih se lahko zavrne tudi izplačilo deleža ob izselitvi, ki znaša 30% od vrednosti stanovanja. Vendar je tu presoja prepuščena lastniku stanovanja. Odpravnina naj bi bila plačana takrat, ko se stanovanje izprazni, vendar če denarja ni, zakon predvideva dogovor, da občan dobil izplačano revalorizirano vrednost takrat, ko lastnik predhodno izprazni stanovanje proda. Do odpravnine so upravičeni le tisti, ki se na-

meravajo izseliti v teku dveh let po uveljavitvi zakona.

Tisti, ki so se že izselili, imajo tako kot vsi ostali imetniki stanovanjskih pravic pravico v času dveh let zahtevati povrnitev realno ocenjene vrednosti njihove lastne udeležbe za pridobitev stanovanjske pravice, vendar rok, do kdaj mora lastnik to storiti, ni določen. Poravnal se bo samo tisti del lastne udeležbe, ki jo je občan prihranil z namenskim varčevanjem ali s prodajo deviz, ne pa tudi z ugodno najetimi krediti.

Tisti, ki se ne bodo odločili za nakup stanovanja, bodo še vedno zaščiteni. Z lastnikom bodo sklenili trajno najemno pogodbo, ki se bo lahko obnavljala iz roda v rod kot doslej. V roku treh let bo morala občina določiti socialna stanovanja in neprofitne stanarjane. Vsem tistim občanom, ki ne bodo mogli poravnati stanarin, bo razliko do polne cene kriala občina.

Hišnih samouprav po novem zakonu ni več. V večstanovanjskih hišah bo moral biti upravitnik, ki bo lahko fizična ali pravna oseba. Rok za sklenitev pogodbe o upravljanju niso postavljeni, zato je tu še vedno odprta cela vrsta vprašanj.

Ker podjetja ne bodo več skrbela za stanovanja za svoje delavce, je ustanovljen republiški stanovanjski sklad. Vanj se odvajata 20% kupnine oz. 1. in 7. obrok od prodaje stanovanja. Predvidevajo, da se bo v času dveh let v njem združilo okoli 5 milijard dolarjev (obseg okoli 2.800 stanovanj), kar bo poleg drugih virov sklada soliden vir za dodeljevanje stanovanjskih kreditov za mlade družine.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Bodo kočevske cerkvene ure spet delale?

Mozeljska spet baje

MOZELJ — Čas po drugi svetovni vojni cerkvam na kočevskem ni bil naklonjen. Mnoge so bile uničene ali obsojene na propadanje. Tako je bilo do nedavnega tudi z mozeljsko. Pred dobrim mesecem dni pa se je po približno 25 letih v njej ponovno oglasila ura v zvoniku. Za krajane, ki so s prostovoljnimi delom in prispevki že obnovili zunanost cerkve, trenutno pa obnavljajo tudi njeno notranjost, je bil to velik dogodek.

Franc Štefanič iz Kočevja se je lotil popravil cerkvenih ur. Najprej si je nekaj takšnih ur dobro ogledal in se posvetoval s 87-letnim strokovnjakom Vinkom Dežmanom. Štefanič, zaposlen v Šolskih učnih delavnicah v Kočevju, kjer opravlja varilska in ključavnica dela, je bil prepričan, da bo zastavljenemu delu kos. Obiskal je kočevskega župana gospoda Metelka in mu pojasnil svojo zamisel. Delo je bil pripravljen opraviti zastonj v upanju, da bo kasneje dobil kakšno naročilo. G. Metelko mu je predlagal popravilo mozeljske ure. Franc se je dela lotil takoj. Pri tem so mu pomagali Jože Vidmar s strugarskimi deli, električarska dela je opravil Alojz Novak, številčnico na kontrolni uri je obnovil Dušan Dežman, pri montaži ure pa je sodeloval tudi inž. Andrej Jerše. Skupno so v obnovi in popravilu ure vložili preko 1.700 delovnih ur.

USPEŠNO POPRAVILO — Francu Štefaniču (na sliki) je bila obnovljena cerkvena ura v Mozlju prvo delo te vrste, zato zanj ni zahteval nobene plačila.

Ura, ki jo je 1872. leta naredil Johann Pogatschnig iz Podnarta, je bila v zelo slabem stanju. Kar 176 delovnih ur je bilo treba nadomestiti z novimi. Mehanizem je sedaj zavarovan pred mehanskimi poškodbami in umazanijo z ličnim ohišjem. Prenos 200 kg težkega mehanizma v sam vrh cerkvenega zvonika je bil pravi podvig, saj so vleko opravljali ročno, v razmeroma majhnem prostoru.

Po skoraj petih mesecih je bila 400 kg težka ura obnovljena. Potrebno jo je bilo le še naravnati, tako da danes v zadovoljstvo vseh, Franca in krajanov, kaže točen čas. O vrednosti takšne ure in obnovitvenih del je težko govoriti, strokovnjaki pa jo cenijo na nekaj 10 tisoč mark. Franc je torej opravil veliko delo, vprašanje pa je, če bodo mozeljskemu primeru sledile tudi druge cerkve na Kočevskem.

M. LESKOVŠEK-SVETE

TRIGLAV V NOVIH PROSTORIH

KOČEVJE — V petek je bila na Trgu zbora odposlancev otvoritev novih prostorov, ki pomeni tudi nov začetek dela kočevskega predstavištvu Zavarovalnice Triglav d.d., poslovne enote iz Novega mesta. Direktor Zavarovalnice

Triglav iz Novega mesta, Boris Sepe-tav, je ob tej priložnosti povedal, da se premije zaradi konkurence niso spremenile. Trudijo se, da bi zavarovanja prodajali in ne le kasirali, takšen pristop pa zahteva tudi drugačen način dela. Namen zavarovalnice ni, da bi pokrivala večino zavarovanj, zato se konkurence ne bojijo, čeprav je z izločitvijo zavarovalnice tržni delež Triglava upadel z lanskim 90 na 70 odstotkov.

Drobne iz Kočevja

NEZAKONITO — Kočevski izvršni svet je na podlagi ugotovitve, da bi bilo zaradi velikega števila zahtevkov za odkup stanovanj in dolgo trajnosti postopka od vložitve zahtevka do sklenitve kupoprodajne pogodbe do kupec stanovanj pošteno, da se jim zaračuna vrednost točke na dan vložitve zahtevka za odkup, takšen sklep tudi sprejel. To odločitev, ki je resnično samo v dobro kupca, za katerega zakon trdi, da stoji na njegovi strani, pa ravno uradno zadolženi razlagalci zakona označujejo za nezakonito. Vrednost točke naj bi veljala na dan sklenitve pogodbe torej na 30. dan po vložitvi zahtevka, kar pomeni, da bi vse kupce zajela že nova vrednost točke. Po mnenju svetovalke ministra za urejanje prostora, urbanizem in planiranje, Nevenke Kanduč, je vsako drugačno ravnanje nezakonito. Kočevski IS se uradno svojega sklepa torej ne bi smel držati, lahko pa bi se ga neuradno s tem, da bi vloge obravnavali, kot da so bile oddane prej, kot so dejansko bile. V tem primeru bi bile zadeve baje bolj zakonite.

Ribniški zobotrebcji

STRAH PRED ZAVISTNIMI POSMEHOM — Zaposleni v Ljubljanski banki so pogosto izpostavljeni kritikam občanov zaradi razkošnosti objektov, v katerih delajo, visokih plač, ki jih prejema, in tudi same poslovne politike Ljubljanske banke. Tako je tudi z zaposlenimi v izpostavi te banke v Ribnici. Zato v ribniški banki neradi dajejo informacije, ki bi lahko bile povod za nove kritike ali celo posmeh občanov. Tako nismo zvedeli, kaj in kako je bilo z domnevno »poplavo« sefov, do katere naj bi prišlo že v prvih dneh njihovega poslovanja v novih prostorih, češ da je to njihova interna zadeva. Takšnim razlagam bi se lahko izognili, če bi se občani zavedali, da zaposleni »niso krivi, da delajo v dobro stoječem podjetju«, če zavist torej ne bi bila vodilo pri mnogih sicer upravičenih kritikah občanov; le-te bi pač morale biti naslovljene na drug naslov.

NEVARNO PARKIRANJE — Postaja milice Ribnica opozarja vse voznike, obiskovalce diskoteke Jutro pri Ribnicu, naj ne parkirajo ob robu vozišča magistralne ceste, ker s tem ogrožajo ostale udeležence v prometu, posebno pešce. Parkirajo naj na parkirnih prostorih in poljskih cestah v bližini lokala.

BOBEK NOVI KOMANDIR PM SEVNICA

SEVNICA — Na predlog republiškega ministrstva za notranje zadeve je sevniška občinska skupščina razrešila dosedanjega komandirja sevniške Postaje milice, Daniela Dobrška, ki je prevzel nove dolžnosti v inšpektoratu milice UNZ Krško. Prav tako so razrešili Dobrškovega dosedanjega namestnika, 30-letnega Andreja Bobeka, in ga imenovali za novega komandirja PM Sevnica.

Sevniški paberki

SODCEK — Krajani Studenca so toplo sprejeli predsednika Milana Kučana in številne goste. Izkazali so se lovci z bogato razstavo in kostanjem piknikom. Na srečanju s krajanji v domu gancev so prišle do besede članice aktivna kmečkih žena oz. kuharice iz doma na Impoljci s kulinaricnimi dobrotami. Svojega predsednika pa so Studenčani presenetili s polnim sodčkom domače kapljice. Izrezbarjeno posvetilo na hrastovem sodu jasno naznanja, čigava last je postala ta vinska posoda. Kučan je rekel, da sodčka ne bo odpejal domov, se bo pa ob letu spet oglašil za kak kozarček. Ga bodo Studenčani držali za besedo?

ŠKROPILNICA — Med slavljenci so bili tudi studenški gasilci in njihov predsednik Stane Kokove. Neki drug gasilec, piše se Trupej, je doživel ob prikazu gašenja požara s staro škropilnico iz začetka tega stoletja moker krst. Sevniški gasilci so tako zavzeto ročno gnali napravo iz leta 1906, da se je vse zgodilo bliskovito. Zaradi slabih tesarjev je popustila spojka in doobra stuširala Trupeja.

LASTNINJENJE — Ob članek o lastninjenju v Jutranjki v Dolenjskem listu se je bivši direktor te tovarne, Karl Vehovar, spotaknil na pogovoru Milana Kučana in Ferija Horvata s posavskimi gospodarstveniki v Sevnici, zatem pa je pisal teh vstic Vehovar na Studencu najvil, po mnenju drugih prisotnih pa dokaj ostro zagrožil, obširen odgovor. Svoje odpiranje novih front, če te služijo odkrivanju resnice. Navsezadnje taka polemika dobro vpliva na prodajo časopisa, smo odvračali Vehovarju. Do zaključne redakcije v ponedeljek pa v Novo mesto ni prispelo nobeno njegovo pismo. Morda je pa to še bolje — dovoljo zdravja in ljubeča miru.

O vojašnici že prva nesoglasja

Ministrstvo za obrambo ne soglašajo z ribniško zamisljo, da bi zapuščeno vojašnico namenili le za civilne potrebe — Nadzor niti nad stanovanji?

RIBNICA — V predlogu ribniškega izvršnega sveta, ki so ga posredovali ministrstvu za obrambo o spremembi namembnosti nekdanjih objektov JLA, je večina objektov predvidena za civilno uporabo. Uporabljali naj bi jih gospodarstvo, šolstvo in zasebniki.

Ribniška kasarna, ki obsega s pomožnimi stavbami okoli 15 ha zemljišč v neposredni bližini mestnega centra, je v razmeroma slabem stanju. Pred prihajajočo zimo jo je potrebno popraviti in zaščiti. Objekte v jugovzhodnem delu kasarne, ki so po predlogu v celoti namenjeni obrtno-industrijski dejavnosti, naj bi takoj oddali v najem. V nekaterih objektih, kot sta pekarnija in hladilnica, je možno ohraniti prvotno dejavnost. Z najemnino bi vsaj delno krili stroške popravila in zaščite. Zahodni del kasarne, kjer so zgrajeni športni objekti, pa bi namenili za bodoči šolski center občine Ribnica.

Dom JLA v Ribnici, ki je bil zgrajen z okoli 40-odstotno udeležbo občine, je potrebno po predhodnem dogovoru o razmejitvi pravic in obveznosti med občino in republiko kar najhitreje ponovno aktivirati.

Objekte v Ortneku, ki so strogo namenski, saj gre za skladišče tekočih goriv, naj bi prevzelo ustrezno civilno podjetje, ki se v Republiki Sloveniji ukvarja z oskrbo za naftnimi derivati.

Za potrebe Teritorialne obrambe je

predlagana lokacija na Ugarju, kjer so skladiščni objekti razporejeni na zelo veliki površini. Zaradi oddaljenosti in neurejene infrastrukture niso primerni za uporabo v civilne namene.

S tem predlogom pa se ministrstvo za obrambo ne strinja. Pri ogledu objektov je obrambni minister Janez Janša povedal, da bodo za potrebe območnega štaba TO dodeljeni prostori v kasarni, kjer je bila včasih ambulanta. Tudi nad 84 stanovanji, ki so v lasti jugoslovanske vojske, občina ne bo imela nadzora, saj jih bo uporabljala TO za svoje potrebe. O vsem ostalem bo, po besedah Janeza Janše, možen dogovor med občino in republiko. S tem pa so že

okrnjeni osnovni cilji, zastavljeni v predlogu o bodoči namembnosti teh objektov, saj si je težko predstavljati, da bosta vojska in šola delovali na istem prostoru.

M. LESKOVŠEK-SVETE

PRVI USPEH

STARI LOG — V Starem Logu bo v sredo, 27. novembra, otvoritev žagalnice in predelave lesa za suho rabo. Investitorji so SO Kočevje, Limes, d.o.o., iz Novega mesta in Mercator — Kmetijsko gospodarstvo Kočevje. Gre za prvi primer investicije, ki je nastala na osnovi programa revitalizacije občine Kočevje.

Obrtnikom najvišje priznanje

Milan Kučan med gosti na slavnostni seji sevniške občinske skupščine — Priznanja ob občinskem prazniku — Obrt se je že dobro razvila

STUDENEC — Na petkovem slavnostnem zasedanju sevniške občinske skupščine v domu gasilcev in prosvete na Studencu so v prisotnosti številnih visokih gostov, med katerimi je bil tudi predsednik slovenskega predsedstva Milan Kučan, podelili letošnja občinska priznanja. Najvišje, grb občine Sevnica, je prejela sevniška obrtna zbornica.

Priznanje Dušana Kvedra-Tomaža sta dobila Gasilsko društvo Studenec — za 60-letnico uspešnega delovanja v preventivi in operativi ter obrtnik Slavko Češek iz Sevnice, medalje Dušana Kvedra-Tomaža pa so bili veseli Ulrich Rupret st. iz Sevnice, Stane Kokove in Mirko Zalokar s Studenca, Postaja milice Sevnica in Območni štab teritorialne obrambe v Brežicah.

V času 45-letnega organiziranega delovanja obrtništva in 15-letnega delovanja Obrtne zbornice je bil narejen velik korak pri uveljavljanju obrtnosti. V zbornico je danes vključenih 385 obrtnikov, ki opravljajo obrt kot glavno dejavnost, in 140 obrtnikov, ki se ukvarjajo z obrtjo kot dopolnilno dejavnostjo. Pri sevniških obrtnikih je zaposlenih 239 delavcev. Zbornica ima od leta 1983 lastne poslovne prostore v stari Sevnici, v njej pa deluje 5 sektorjev: avtoprevozniki, lesarska, kovinarska, frizerska in gostinska. Leta 1987 je ta kratko Obrtno združenje (letos se je tako kot podobna združenja povsod po Sloveniji preimenovala v zbornico) ustanovilo sklad za pospeševanje drobnega gospodarstva. Zdaj že proučujejo

možnosti preoblikovanja sklada v obrtniško hranilno službo ali celo v obrtniš-

GRB OBČINE SEVNICA — To najvišje občinsko priznanje izroča predsednica sevniške občinske skupščine in slavnostna govornica na seji na Studencu, Breda Mijović, predsedniku Obrtne zbornice Sevnica, Slavku Vilčniku (na posnetku). V kulturnem sporu je sodeloval Otokar Bostjanek in mladi Studenčani in Sevničani. (Foto: P. Perc)

METALNA NADOMEŠČA

KRMELJ — Zaradi vojne in poznejših dogodkov je morala krmeljska Metalna prekiniti namensko proizvodnjo za JA, dotlej osnovni program. Takoj so okrepili komercialno, da bi izpad proizvodnje nadomestili z izdelavo transportne, geološke in rudarske opreme. Tako jim je uspelo zaposliti dve tretjini svojih proizvodnih zmogljivosti, zato se pojavljajo začasnimi in trajni presežki delavcev. To zagotavlja reševanje v okviru kadrovske sanacije Metalne in z reorganizacije znotraj družbe. Sodelovanje z nemškimi Liebherrjem poteka dobro, skupaj z Metalnino Tovarno avtomobilov in strojev se dogovarjajo za količine v naslednjem letu.

OD KOLOVOZA DO ASFALTA — Škoda, ker je slabo, deževno vreme pretoklo soboto nekoliko skazilo slovesnost ob otvoritvi približno 2 km asfalta na regionalni od Lok oz. odcepa za Impolje do Zavratca. Zanimivo in duhovito je bilo kratko pričevanje, takole pod dežniki, Jožeta Ziberta, ki je bil leta 1954 članik gradbenega odbora za prenovo kolovoza v količjakih prehodno, prevozno makadamsko cesto. Predsednik sevniške vlade Marjan Kurmič pa se je zahvalil republiški upravi za ceste, ker je uvrstila posodobljen te ceste v letošnji plan del. Izrazil je upanje, da se ne bodo spremenili načrti za nadaljevanje asfaltiranja te ceste proti Impoljci v letu 1992. Posodobljeni odsek ceste R 363 proti Zavratcu je odprl kmet Peter Rupar (na sliki), prizadevni prvi predsednik gradbenega odbora za makadamsko izvedbo tega odseka, za katerega je Zibert rekel, da je bil tako zagnan in vprežen pri posodobitvi nekdanjega kolovoza, da je že trpela kmetija. (Foto: P. Perc)

Zbor krajanov proti skladišču

Artiško stališče

ARTIČE — Prebivalci KS Artiče so 13. novembra na zboru krajanov razpravljali o skladiščju industrijskih odpadkov v naselju Planina v tej krajevni skupnosti. Na zboru so odločno zavrnili možnost, da bi omenjeni material bodosi deponirali bodosi predelovali v krajevni skupnosti. Prav tako so nasprotovali, da bi te odpadke namestili drugje v občini »oziroma ekološko obremenjenem Posavju«. Zagrožili so, da so »pripravljene reagirati na vse načine, da bi preprečili izvedbo kakršnih koli v zvezi z odpadki vsiljenih sklepov«. V razpravi so navzoči spomnili, da brežiški razvojni načrt temelji na razvoju kmetijstva in turizma. Približno poljubni kilometer od predvidene deponije je zajetje vode za tri četrtine prebivalstva občine. Na tem prostoru je eno večjih melioracijskih območij. Z kak ekološko se razvednotiti Posavje, ko pa mu jemljejo vrednost že z drugim, na primer z nuklearko, Vidmom, savskimi elektrarnami in prometnicami, so še menili udeleženci zhora krajanov. Viretso poudarili, je krajevna skupnost v preteklosti že sprejela sklep, ki se ga tolmakači kot javno nasprotovanje objektu, kot ga predstavlja skladišče.

KRIŽIŠČE — Ob novi bencinski črpalki je nanovo narejena cesta. Na cesti je neke vrste križišče, ki to pravzaprav ni. Gre za to, da manjka vsaj ena cesta proti zahodu, ki so jo že zgradili nekaj pednjev deloč. Zaradi nedograjene zadeve se cesta nadenadoma zoži. Poznavalci trdijo, da so omenjeni zamašek na cesti pustili kot naravno barikado zoper oboroženega sovražnika v »papučajah«. Če je to res, bi se smelo gledati na razvoj dogodkov po juniju zgodaj nadejati skorajšnjo razširitev.

PAMET IN ŽAMET — Čeprav naslednje poročilce ni od danes, mu še ni potekel rok trajanja. Je bilo pa tako: v eno od vinskih kleti so na voziku s pnevmatikami tovorili velik vinski sod. Toda vrata kleti so prenikala, je ugotovilo spremstvo. Strokovnjaki v žametnih oblekah so si belili glavo, kako ga poriniti noter. Najodločnejši med njimi si je že zavihal rokave, da bi lastnostno razbil tista prekleta vrata. Tedaj je nastopil možakar v modrem kombinzonu in s ključem petindvajset v roki, rekoč: »Spustite zrak iz koles.« Sod so brez težav zapeljali v klet.

ZELENI SO ZA VEČ INFORMACIJ

BREŽICE — Skupščina občine Brežice ne more dati soglasja za časovno skladiščenje posebnih odpadkov na območju brežiške občine, če ne bo na voljo strokovnih in zanesljivih podatkov o dejanskih vplivih takega deponiranja na okolje in s tem na zdravje zaposlenih v morebitnem obratu za predelavo omenjenih odpadkov ter na zdravje prebivalcev. Glede skladiščenja in incineracije je potrebno pridobiti temeljne podatke o uporabljeni tehnologiji, prav tako pa se ni mogoče pozitivno odločiti brez izračuna o rentabilnosti začasnega skladiščenja in morebitne predelave. Tako menijo v brežiškem izvršnem odboru Zelenih Slovenije. Menijo tudi, da predvideno skladiščenje ne gre skupaj z brežiškimi prednostnimi dejavnostmi, ki so kmetijstvo, obrt, trgovina in turizem. Tudi v Termah Čatež zaradi takih prioritiet nasprotujejo temu, da bi posebne odpadke, ki so zdaj na Jesenicah, znova pripeljali v brežiško občino.

KROS NA STADIONU MATIJE GUBCA

Za nami so že bogate športne aktivnosti v tem šolskem letu, med njimi tudi jesenski kros, ki smo se ga udeležili vsi učenci od 1. do 8. razreda. Tisti z najboljšimi rezultati so sodelovali na občinskem tekmovalju v krosu, ki ga je organiziralo naše športno društvo na stadionu Matije Gubca. Tekmovali so učenci vseh šol krške občine. Vsi udeleženci tekmovalja so bili zadovoljni z organizacijo. Iz naše šole so se najbolje odrezali Katja Rostohar in Tjaša Rabič, ki sta dosegli prvo mesto, Katja Debeljak in Anuška Cerovšek sta dosegli tretje mesto ter Alenka Kužner, Andreja Beuc in Stanka Volčanšek, ki so dosegli četrto mesto. Ekipno so dekleta zasedla 1. mesto, fantje pa so bili nekoliko slabši, zasedli so 2. mesto.

INGRID SAVNIK
7. c., OŠ Jurija Dalmatina
Krško

Zdravstvo v super kriznih časih

O delu dispanzerja za otroke in šolarje v brežiškem zdravstvenem domu — Stroka ni predvidela takih normativov niti v skrajni objavljeni različici

BREŽICE — Otrokom namenja družba več skrbi navadno ob tako imenovanem tednu otroka, ko se pogosteje kot sicer govori tudi o zdravju najmlajših. Čeprav je omenjenih spominskih sedem dni mimo, zdravje otrok ostaja tako ali drugače pri središčju zanimanja, med drugim tudi zato, ker menda ni več vseh za otroke potrebnih zdravil.

Posebnih tovrstnih podatkov za Brežice nismo zbrali, so pa znani nekateri drugi v zvezi s tukajšnjo medicinsko skrbjo za najmlajše. Eden takih je, da je v otroškem in šolskem dispanzerju v brežiškem zdravstvenem domu pre malo osebjia. Že v začetku 1987. leta je razširjeni strokovni kolegij za pediatrijo ocenil, da bi bilo potrebno omenjeno zdravstveno službo okrepiti. Toda takrat so imeli tri zdravnike, kako bi se to težje glasilo strokovno mnenje konec letošnjega septembra, ko je redno delal samo en zdravnik.

Za brežiški otroški in šolski dispanzer očitno veljajo »super krizni« norma-

Načrti o urejanju Brestanice

Plan za Dorc

BRESTANICA — V Brestanici imajo že dober mesec dni zazidalni načrt za sosesko Dorc, potem ko je nastajal daljše obdobje. Po tem dokumentu naj bi zgradili v pasu vzhodno od ceste Brestanica — Senovo individualne hiše, v katerih načrt predvideva poleg stanovanj tudi manjše servise. Stanovanja bodo tudi v treh blokij. Z zazidalnim načrtom za Dorc so predvideli tudi postavitev brestaniškega obrtniško-tržnega centra, kjer naj bi našle prostor manjše trgovine. V Brestanici menijo, da bodo pozivali najprej predel, namenjen individualni gradnji.

Tako kot omenjeni zazidalni načrt, se nanašajo na izbravo prostora tudi dokaj resni razgovori za ureditev zaščitenega predela Brestanice. Del kraja so namreč z aktom proglasili za varovano območje in domačini želijo to poudariti s premešljeno ureditvijo trga, s katero pa območje ne želijo otmrtviti. Enega od preostalih delov Brestanice pa bodo uredili z regulacijo sotočja Senovškega potoka in Brestanice. Pristojne ustanove načrte za regulacijo že delajo. Z ureditvijo sotočja v dolžini 700 m bodo v Brestanici dobili prostor za obrtno cono.

RAZPRAVA O ČISTILNI NAPRAVI

BRESTANICA — V brestaniški krajevni skupnosti soglašajo za obstoječo dokumentacijo za gradnjo čistilne naprave v Brestanici. O osnutku odloka o lokacijskem načrtu čistilne naprave, s katero bodo rešili problem odplak s Senovega in iz Brestanice, bo v kratkem stekla enomesečna javna razprava. Čistilna naprava, ki jo bodo postavili v zapuščeni kamnolom, naj bi zadoščala sprva za potrebe 5.000 ljudi, vendar bi se jo dalo še povečati.

LIDIJA PŠENIČNIK,
MELITA ŠUMRAK,
OŠ Globoko

Ali bi shajali brez nuklearke?

V Krškem pogovor o preskrbi Slovenije z energijo — Varstvo okolja v politični računici — Zauzavitev NEK ne pride v poštev, če ne bo drugih virov

KRŠKO — Neodgovorno je, da slovenska oblast politizira vprašanja glede jedrske elektrarne v Krškem. Verjetno se tako neodgovorno vede zaradi neznanja. V tem smislu je na nedavni krški okrogli mizi o energetiki, kjer so bili navzoči številni ljudje, ki se v Sloveniji praktično in teoretično ukvarjajo z našo energetsko preskrbo, odgovoril Stane Rožman.

Direktorja NE Krško so namreč vprašali, kaj misli o izjavi dr. Pluta, da je potrebno do leta 1995 zapreti nuklearko. Podobno kot Rožman je na okrogli mizi mislil dr. Peter Novak. »Sem proti temu, da se varstvo okolja zlorablja, kot se zlorablja danes v Sloveniji,« je dejal. V večurni okrogli mizi so sicer nekajkrat obžalovali, da o preskrbi z energijo odločajo politiki vsaj toliko kot inženirji in doktorji znanosti različnih tehniških strok.

Pogovor o jedrski bi se dalo strniti v to, da se je elektrarna utelesila na

IMELI BI PLIN

BRESTANICA — Domačini se močno zanimajo, ali imajo stvarne možnosti, da bi v prihodnje segel do njihovih gospodinjskih plinovodov, kajti plin bi radi uporabljali. Glavno plinovodno omrežje, zgrajeno skozi Brestanico, tako priključitev omogoča. Analiz ali elaboratov v zvezi z uporabo plina v brestaniških gospodinjskih ni.

NABIRALI SMO ŽIR IN ŽELOD

Na naši šoli potekajo že vrsto let zbiralne akcije. Dosedaj smo bili najuspešnejši v zbiranju starega papirja. V ponedeljek, 14. oktobra, smo se učenci odpravili na zbiralno akcijo želoda in žira. Potekala je v okviru GG Brežice, ki je te gozdne pridelke odkupovala. V tednu dni smo zbrali 111 kilogramov žira in 37 kilogramov želoda. Najuspešnejši so bili petošolci, saj so zbrali 25 kg žira in 26 kg želoda. Za zbran denar si bodo privoščili zimsko šolo v naravi.

LIDIJA PŠENIČNIK,
MELITA ŠUMRAK,
OŠ Globoko

V Krškem pogovor o preskrbi Slovenije z energijo

Varstvo okolja v politični računici — Zauzavitev NEK ne pride v poštev, če ne bo drugih virov

KRŠKO — Neodgovorno je, da slovenska oblast politizira vprašanja glede jedrske elektrarne v Krškem. Verjetno se tako neodgovorno vede zaradi neznanja. V tem smislu je na nedavni krški okrogli mizi o energetiki, kjer so bili navzoči številni ljudje, ki se v Sloveniji praktično in teoretično ukvarjajo z našo energetsko preskrbo, odgovoril Stane Rožman.

Direktorja NE Krško so namreč vprašali, kaj misli o izjavi dr. Pluta, da je potrebno do leta 1995 zapreti nuklearko. Podobno kot Rožman je na okrogli mizi mislil dr. Peter Novak. »Sem proti temu, da se varstvo okolja zlorablja, kot se zlorablja danes v Sloveniji,« je dejal. V večurni okrogli mizi so sicer nekajkrat obžalovali, da o preskrbi z energijo odločajo politiki vsaj toliko kot inženirji in doktorji znanosti različnih tehniških strok.

Pogovor o jedrski bi se dalo strniti v to, da se je elektrarna utelesila na

V zvezi z nadaljnjo usodo jedrske elektrarne Slovenija verjetno se zmeraj ne odloča sama

Hrvaska, s katero ima Slovenija nuklearko v solastništvu, je verjetno v vse hujsi energetski stiski. O tem govori tudi informacija, da je hrvaška vlada ukinila moratorij na gradnjo nukleark na Hrvaškem.

nutno okolju čist način, bi se nam še kako kolcalo. »Zauzavitev nuklearke ne pride v poštev, dokler ne bo nadomestnega elektroenergetskega vi-

Enaindvajseti oktober praznik KS Kostanjevica

S cestami tokrat ni šlo v celoti, zato pa so bili domačini uspešnejši v telefoniji — Zoper tak promet

KOSTANJEVICA — Zapisano je, da krajevna skupnost Kostanjevica praznuje 21. oktobra krajevni praznik. Praznik pomeni vez s preteklostjo. Ker se z njim spominjajo, da so Nemci pred 48 leti pobili v Kostanjevici 46 talcev, sega praznik tudi v prihodnost, če dosedanje protifašistično razpoloženje seveda ne bo podleglo kakim drugim aktualnejšim čustvovanjem.

Bolj kot z vzrokom za praznik se Kostanjevičani dnevno kajpak ubadajo z običajnejšimi problemi, drugače bi se slabo pisalo krajevnemu napredku. Tako si dajo dosti dela s t. i. infrastrukturo, o čemer je v okviru slavnostnega zasedanja skupščine KS

Kostanjevica na Krki dejal njen predsednik Ivan Divjak tole: »Naši uspehi so v 1990. in 1991. letu skromni, a smo kljub temu nekaj storili. Končno smo dobili telefon v Dobe, Dobrovo, Doljno in Gornjo Prekopo in še del Kostanjevice. Skupno smo pridobili 114 telefonskih priključkov. Tega ne bi dosegli, če nam ne bi priskočila na pomoč občina z izdatnimi sredstvi. Poleg velikega prizadevanja krajevne skupnosti ne gre prezreti tudi odbora za gradnjo omrež-

Za kateri praznik obvoznica?

Enaindvajseti oktober praznik KS Kostanjevica — S cestami tokrat ni šlo v celoti, zato pa so bili domačini uspešnejši v telefoniji — Zoper tak promet

Kostanjevica na Krki dejal njen predsednik Ivan Divjak tole: »Naši uspehi so v 1990. in 1991. letu skromni, a smo kljub temu nekaj storili. Končno smo dobili telefon v Dobe, Dobrovo, Doljno in Gornjo Prekopo in še del Kostanjevice. Skupno smo pridobili 114 telefonskih priključkov. Tega ne bi dosegli, če nam ne bi priskočila na pomoč občina z izdatnimi sredstvi. Poleg velikega prizadevanja krajevne skupnosti ne gre prezreti tudi odbora za gradnjo omrež-

Ivan Divjak

ja, ki je vložil veliko truda. Po naših načrtih bi morala biti do letos posodobljena cesta Kostanjevica—Koprivnik, a je položena le 2.200 metrov asfalta skozi Malence. Kljub vsem prizadevanjem nam ni uspelo uresničiti vsega predvidenega. Nekatera dela so bila planirana že pred 10 leti, a še vedno ostajajo le v načrtih. Tako je s ceste Kostanjevica—Karlice in Črneča vas—Črešnjevce. Poleg tega pa je ostala krajevna skupnost brez sredstev za vzdrževanje krajevnih cest.

Kaj bo z načrtovano in skoroda trdno obljubljeno gradnjo kostanjeviške cestne obvoznice ter s tem novega mostu, ki bi zredčil zdaj gost promet skozi Kostanjevico, si ne upajo v teh časih domačini niti pomisliti. Še sreča, da so v sedanjih letih suhih krav uspeli rešiti vodovodne težave. V zadnjem obdobju so namreč napeljali vodo še v vas Jablanice, ki doslej ni imela vodovoda.

M. LUZAR

Priznanje je za nas vse bolj eksistencialno in ne le moralno ali politično vrašanje. (Kučan)

OTROŠKI PARLAMENT — Na otroškem parlamentu, ki je bil 15. novembra v sejni sobi krške občinske skupščine so dali petico slovenskemu obrambnemu ministru in vsem v Sloveniji in v občini Krško, ki so kakor koli pripomogli, da se je vojna v Sloveniji končala. Poleg tega so mladi parlamentarci v slogu »odraslih kolegov« pokrtilirali in pohvalili krško občinsko oblast, seveda isto čisto »ta pravos«, za vse, česar ni naredila in kar je storila od lani, ko je bil v krškem prvi tak parlament. Srečanje, ki so se ga udeležili tudi predstavniki občinske vlade in skupščine, sta pripravila krška občinska Zveza prijateljev mladine in skupščinski sekretariat. (Foto: L. M.)

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 10. do 15. novembra so v brežiški porodnišnici rodile: Mojca Vrečič iz Curnovca — Katjo, Edita Pleterski z Zdol — Filipa, Metka Balas iz Krškega — Saro, Tatjana Šerajč iz Vač — Matejo, Jožica Kroselj iz Zg. Pohance — dečka, Marija Beljak iz Samobora — Katarino, Danica Hlebec s Senovega — Klemna, Jožica Kvarth iz Poštene vasi — Boštjana, Sanja Jovanović iz Zagreba — dečka, Jelka Bec iz Boštjanja — Mojco, Dragica Fabek iz Zaprešiča — deklčo, Ivanka Vrbanc iz Lenišča — Petra, Alenka Šalamon iz Krškega — dečka, Špela Micij iz Brežic — Deo. Čestitamo!

TELEVIZIJSKI SPORED

Tabor ob boku grafičnemu bienalu

O pomenu tabora likovnih sramorastnikov v Trebnjem za Slovenijo govori Zoran Kržišnik — Zaradi vojne 24. tabor šele sedaj — Priprave na jubilej

ČETRTEK, 21. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.35 — 13.40 in 14.50 — 0.15 TELE-TEKST
 - 8.50 VIDEO STRANI
 - 9.00 MOZAIK, ponovitev
 - 9.00 MOJA DRUŽINA IN OSTALE ŽIVALI, angl. nadalj., 9/10
 - 9.30 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
 - ŠOLSKA TV:
 - 10.20 VPLIV ONESNAŽEVANJA NA ŽIVLJENJE V POTOKU
 - 10.35 RAZLIČNI NAČINI GIBANJA ŽIVALI
 - 10.50 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: PREBAVA
 - 11.15 MOSTOVI
 - 11.45 ZGODBE STIGA TRENTERJA, švedska naniz., 2/6
 - 12.40 VIDEO STRANI
 - 13.30 DNEVNİK 1
 - 15.15 MOZAIK MOSTOVI
 - 15.45 SOVA, ponovitev
 - 16.40 EP VIDEO STRANI
 - 16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 16.50 POROČILA
 - 16.55 SLOVENSKA KRONIKA
 - 17.05 MOZAIK
 - POSLEDEH NAPREDKA, ponovitev
 - 17.35 V ČETRTEK OB 17.30
 - 18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 - TELOVADKA, franc. nadalj., 3/10
 - 19.05 RISANKA
 - 19.15 TV OKNO
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 20.05 EVITA PERON, amer. nadalj., 1/4
 - 21.10 TEDNIK
 - 22.10 DNEVNİK 3, VREME
 - 22.30 POSLOVNA BORZA
 - 22.35 SOVA
 - TAKSI, amer. naniz., 5/12
 - FILM OŽIVI, franc. nadalj., 1/8
 - JAZZ, BLUES...
 - 0.05 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 15.40 Za slovenske zmage (ponovitev) — 17.10 Euroritem (12. oddaja) — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 Žarišče — 20.30 Klasični dosežki v oblikovanju (angl. dok. serija, 5/6) — 20.55 Mali koncert — 21.00 Svet na zaslone — 21.30 Retrospektiva: Iz slovenske dramatik: D. Zajc: Voranc (predstava Drame SNG Ljubljana) — 23.10 Yutel — 0.10 Program HTV 1

PETEK, 22. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.35 — 11.30 in 13.15 — 1.10 TELE-TEKST
 - 8.50 VIDEO STRANI
 - 9.00 TV MOZAIK
 - KLUB KLOBUK
 - LJUBEZEN IN SOVRAŠTVO, kanadska nadalj., 4/4
 - EURORITEM, 12. oddaja
 - 13.30 DNEVNİK 1
 - 14.50 MOZAIK, ponovitev
 - 15.20 SOVA, ponovitev
 - 16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 16.50 POROČILA
 - 16.55 SLOVENSKA KRONIKA
 - 17.05 MOZAIK, ponovitev
 - TEDNIK, ponovitev
 - 18.10 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
 - 19.00 RISANKA
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 20.00 FORUM
 - 20.20 EPOPEJA RDEČEGA KRIŽA, franc. dok. serija, 1/4
 - 21.10 ZGODBE STIGA TRENTERJA, švedska naniz., 5/6
 - 22.10 DNEVNİK 3, VREME
 - 22.35 SOVA:
 - PRI HUXTABLOVIH, 17. epizoda amer. naniz.
 - NEDOLŽNOST, švicarski film
 - DRAŽLJIVO, franc. erotični program
 - 1.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 17.10 Euroritem (ponovitev 12. oddaja) — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Videomeh (ponovitev) — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 Žarišče — 20.30 Ex libris: Kabaret (ponovitev) — 21.30 Mozart na turneji — 22.25 Program HTV 1 — 23.50 Yutel — 0.50 Program HTV 1

SOBOTA, 23. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.20 — 13.45 in 15.25 — 0.50
 - 8.35 VIDEO STRANI
 - 8.45 TV MOZAIK
 - 8.45 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 27. lekcija
 - 9.10 RADOVEDNI TAČEK
 - 9.20 LONČEK, KUHAJ
 - 9.35 POTEPUH IN NOČNA LUCKA
 - 9.45 MAVEC
 - 10.00 ALF
 - 10.25 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
 - 11.45 II. MEDNARODNI FESTIVAL ZBOROVSKEGA NAREČNEGA PETJA

- 12.15 MOZART NA TURNJI
- 13.15 FORUM
- 13.30 DNEVNİK 1
- 15.40 VIDEO STRANI
- 15.50 DRUGA GODBA, ponovitev
- 16.20 SOVA, ponovitev
- 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
- 17.00 POROČILA
- 17.05 ZADNJI ZVEZDNI BOJEVNIK, amer. film
- 18.45 KLASIČNI DOSEŽKI V OBLIKOVANJU, angl. dok. serija, 5/6
- 19.10 RISANKA
- 19.20 TV OKNO
- 19.30 DNEVNİK 2
- 19.55 VREME
- 20.00 UTRIP
- 20.20 ŽREBANJE 3 X 3
- 20.35 ONA + ON
- 21.45 SOVA
- NA ZDRAVJE!, 39. epizoda amer. naniz.
- 22.10 DNEVNİK 3, ŠPORT, VREME
- 22.35 SOVA:
- FILM OŽIVI, franc. nadalj., 2/8
- TRIP, amer. film
- 0.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 18.30 Teleski: Pripravimo se na smučanje (ponovitev) — 19.00 Garfield in prijatelji — 19.30 Dnevnik HTV — 20.15 Filmske uspešnice: Nenavadni Howard Hughes (amer. film) — 22.15 Program HTV 1 — 22.40 Yutel — 23.40 Program HTV 1

NEDELJA, 24. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 7.50 — 13.30 in 13.50 — 0.25 TELE-TEKST
 - 8.05 VIDEO STRANI
 - 8.15 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV
 - TELOVADKA, franc. nadalj., 3/10
 - 9.40 GLASBA SKOZI ČAS, 3/16
 - 10.40 GARFIELD IN PRIJATELJI, ponovitev
 - 11.05 40 VESELIH KOŠIRJEVIH LET
 - 11.35 OBZORJE DUHA
 - 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
 - 12.30 DNEVNİK 1
 - 12.40 PRISLUHNIMO TIŠINI
 - 14.05 BARBARA STREISAND, ponovitev
 - 14.45 JOHANN SEBASTIAN BACH, nemška nadalj., 1/8
 - 15.30 SOVA, ponovitev
 - 16.50 EP VIDEO STEANI
 - 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 17.00 POROČILA
 - 17.05 PLINSKA LUČ, amer. film
 - 18.55 RISANKA
 - 19.00 TV MERNIK
 - 19.20 SLOVENSKI LOTO
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 19.59 ZRCALO TEDNA
 - 20.20 MOJ PRIJATELJ GIONO, franc. naniz., 4/6
 - 21.15 EPP
 - 21.20 ZDRAVO
 - 22.40 DNEVNİK 3, VREME
 - 23.05 SOVA:
 - RAZREDNIK, amer. naniz., 1/22
 - FILM OŽIVI, franc. nadalj., 3/8
 - 0.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- Opomba: Gala slovesnost mednarodne atletske fundacije
- 14.00 Program HTV — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 V orlovi deželi (angl. poljudnoznan. serija, 8/8) — 20.50 Družne zvezde: Savana (potopisna reportaža, 2/6) — 21.20 Ciklus filmov Line Wertmueller: Bell Starr (italij. film) — 23.00 Yutel

PONEDELJEK, 25. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.35 — 10.45 in 13.15 — 1.25 TELE-TEKST
 - 8.50 VIDEO STRANI
 - 9.00 MOZAIK, ponovitev
 - 10.35 VIDEO STRANI
 - 13.30 DNEVNİK 1
 - 15.00 OBZORJA DUHA, ponovitev
 - 15.20 SOVA, ponovitev
 - 16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 16.50 POROČILA 1
 - 16.55 SLOVENSKA KRONIKA
 - 17.05 MOZAIK, ponovitev
 - ZDRAVO
 - 18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 - 19.00 RISANKA
 - 19.15 TV OKNO
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 20.05 D. Jovanović: ZID, JEZERO, posnetek gledališke predstave SNG Drame Ljubljana
 - 21.40 OSMI DAN
 - 22.25 DNEVNİK 3
 - 22.50 PORTRET MOJ MIRA LASANA
 - 23.30 SOVA:
 - NEDOTAKLJIVI, 13. epizoda amer. naniz.
 - 1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 17.10 Teleski 90: Pripravimo se na smučanje (ponovitev) — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik KP — 20.00 Zelena ura — 21.00 Sedma steza — 21.30 Omizje — 23.00 Pesem je... Vlado Kreslin s prijatelji — 23.50 Yutel

TOREK, 26. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.35 — 12.55 in 13.15 — 0.55 TELE-TEKST
 - 8.50 VIDEO STRANI
 - 9.00 MOZAIK, ponovitev
 - 9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
 - 10.00 V ČETRTEK OB 17.30, ponovitev
 - 11.00 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 29. lekcija
 - 11.30 SEDMA STEZA
 - 12.00 OSMI DAN
 - 12.40 VIDEO STRANI
 - 13.30 DNEVNİK 1
 - 14.25 VIDEO STRANI
 - 14.35 MOZAIK, ponovitev
 - ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 29. lekcija
 - 15.05 SOVA, ponovitev
 - 16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 16.50 POROČILA
 - 16.55 SLOVENSKA KRONIKA
 - 17.05 MOZAIK
 - ŠOLSKA TV
 - 18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 - 19.10 RISANKA
 - 19.20 TV OKNO
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 20.05 OBČUTEK KRIVDE, angl. nadalj., 6/7
 - 21.00 NOVOSTI ZALOŽB
 - 21.10 YVES MONTAND, 2. del
 - 21.55 DNEVNİK 3, VREME
 - 22.15 POSLOVNA BORZA
 - 22.30 SOVA:
 - ŽIVLJENJE BREZ GEORGA, angl. naniz., 6/6
 - FILM OŽIVI, franc. nadalj., 5/8
 - GLASBA SKOZI ČAS, 8/16
 - 0.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 17.10 Euroritem (13. oddaja) — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 Zvoki tamburice — 19.30 Dnevnik SA — 20.00 Žarišče — 20.30 Umetniški večer: Povečava: France Štiglic, portret in igri film — 23.30 Yutel

HTV 1

- 9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski programi — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Otroška oddaja — 18.45 Znanstveni program — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Serijski film — 20.55 Zrebanje lota — 21.00 V velikem planu — 22.30 Dnevnik 2 — 22.55 Kino-klub Evropa — 0.25 Poročila

SREDA, 27. XI.

- SLOVENIJA 1**
- 8.35 — 12.40 in 13.15 — 1.15 TELE-TEKST
 - 8.50 VIDEO STRANI
 - 9.00 TV MOZAIK, ponovitev
 - ŽIV ŽAV
 - ZID, JEZERO, posnetek gledal. predstave
 - EURORITEM
 - 13.30 DNEVNİK 1
 - 15.10 VIDEO STRANI
 - 15.20 SOVA, ponovitev
 - 16.45 POSLOVNE INFORMACIJE
 - 16.50 POROČILA
 - 16.55 SLOVENSKA KRONIKA
 - 17.05 MOZAIK, ponovitev
 - BOJ ZA OBSTANEK DOMAČE OBRTI, nizozemska izobraž. oddaja, 10/13
 - 17.50 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 - 19.00 RISANKA
 - 19.30 DNEVNİK 2
 - 19.55 VREME
 - 20.05 FILM TEDNA
 - DOLGO POTOVANJE PROTI DOMU
 - 21.55 INTERVJU
 - 22.35 DNEVNİK 3
 - 23.00 VIDEOGODBA
 - 23.45 SOVA:
 - ALF, amer. naniz.
 - FILM OŽIVI, franc. nadalj., 6/8
 - 1.05 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

- 18.10 Euroritem (ponovitev 13. oddaja) — 18.30 Alpe-Jadran — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik ORF — 20.00 Športna sredi — 22.15 Svet poroč — 23.00 Yutel

HTV 1

- 9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroški program — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar, Šolski program — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Otroški program — 18.45 Poljudnoznanstveni program — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Filmski večer — 22.00 Dnevnik 2 — 22.25 Dokumentarni program — 23.25 Poročila

TREBNJE — Letošnji tabor likovnih sramorastnikov v Trebnjem bi moral biti že junija, vendar je njegovo izvedbo preprečila vojna. Te dni (od četrta do nedelje) pa so zagnani sramorastniški delavci pripravili 24. tabor, na katerem so sodelovali Jerko Biško, Josip Boltžar, Darja Lobnikar-Lovak, Boris Lavrič, Stane Novak, Olga Kolar in Lucijan Reščič.

Organizirali so ga zaradi ohranjanja kontinuitete, v veliki meri pa je ravno v teh časih potrebna še večja pozornost medsebojnemu stikom in vezem. Ravno tako so že pričeli s pripravami na jubilejni 25. tabor, ki bo naslednje leto. V okviru tabora, ki je tokrat potekal v gostilni Cugelj, je nastal tudi pogovor z Zoranom Kržišnikom, predsednikom umetniškega sveta tabora, sicer direktorjem Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Ljubljani.

• Naslednje leto mineva 25 let od prvega tabora likovnih sramorastnikov. Prve priprave na jubilej ste že začeli?

Da, potrebno je pregledati in ovrednotiti opravljeno delo, saj je tabor kot tak pomemben za kompletni razvoj likovne umetnosti. V teh 24 letih se je razvijala dinamika tega likovnega udejstvovanja in trebanjska galerija je na nek način sinteza te dejavnosti. Trenutno pripravljamo program, ki ga bo potrebno kasneje verificirati in naj bi obsegal posebno razstavo, posvečeno imetnikom najvišjih priznanj naivne umetnosti, katalog, publikacijo, mape grafik oz. risb, avkcijo in še kaj.

• Nekateri pravijo, da naiva ni umetnost?

Potem tudi Altamira (prazgodovinske zidne slikarije v podzemni jami Altamira v Franciji) ni. S tem, ko nekdo naredi likovno akademijo, še ni umetnik, čeprav ima za to kvalifikacijo. V umetniku, akademskem in naivnem, mora biti ustvarjanje, talent. Je pa res, da je visoka kvaliteta včasih težko določljiva in je ravno tu potrebno biti zelo previden. Res je tudi, da so nekateri gledali na naivo preveč pridobitniško.

• Lojze Peterle mi je pred letom dni dejal, da je Galerija likovnih sramorastnikov med največjimi vrednostmi Trebnjega, ki pa se ga Trebanjci ne zavedajo!

Mislím, da so se Trebanjci vrednosti tabora še nekako zavedali, manj pa se je tega zavedala republika. Slovenijci imamo zelo kvalitetno likovno umetnost, imamo pa dve eksponirani, t.i. Mednarodni grafični bienale, ki je absolutno obdrži rang prvaga v svetu, in trebanjski tabor, ki je absolutno internacionaliziran. Afirmacija naše naive v svetu je bila dosežena, ni pa bila toliko vzdrževana in izrabljena.

TOMAŽ BUKOVEC

HVALA, SLOVENIJA! — S temi besedami so se na odru v novomeški športni dvorani organizatorjem, nastopajočim in več kot tisoč obiskovalcem zahvalili begunski otroci iz Otočca. Dobra delni koncert, ki ga je v največji meri organizirala glasbena hiša Sraka, so podprla tudi številna podjetja in obrtniki, najbolj Stanovanjsko komunalna banka d.d. Novo mesto, ki je prispevala 100.000 tolarjev. Na sliki: Na koncu so se predstavili vsi nastopajoči. (Foto: J. Pavlin)

ŠOLAM VEČ DENARJA

NOVO MESTO — Republiško ministrstvo za šolstvo je nedavno razposlalo po občinah pismo, da poleg 36-odstotnega povečanja plač pripada šolam tudi 38 odst. več denarja za materialne stroške. V Novem mestu so ugotovili, da so se sredstva, ki jih nakazujejo šolam v ta namen, od lanskega do letošnjega septembra povečala za 65 odst., cene osnovnih postavk v teh stroških pa so se medtem zvišale od 217 do 510 odst. Nobena od šol ne more delavcem izplačati 1.460 tolarjev mesečno regresa za prehrano, kot je priporočil sekretariat za finance, saj bi to vzelo več kot pol mesečne dotacije za materialne stroške. Dodatne probleme povzroča šolam skoraj enomesečna zamuda pri nakazovanju denarja za materialne stroške iz proračuna. Novomeška vlada je zaradi tega sklenila, da šolam pripadajo za 38 odst. večji materialni stroški že od 1. septembra dalje, povrčila zanje pa naj bi izplačevali s čim krajšim časovnim zamikom.

TRAMVAJ POŽELENIJE ZA NOVOMEŠKI ABONMA

NOVO MESTO — V torek, 19. novembra, so si Novomeščani ogledali novo abonmajsko gledališko predstavo. Z dramo Tramvaj Poželenje ameriškega dramatika T. Williama je gostovalo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice.

ORAČ RAZSTAVLJA V ITALIJI

NOVO MESTO — Novomeški slikar Janko Orač razstavlja svoja dela v Gorici v Italiji. Razstavo so odprli v soboto, 16. novembra, popoldne v galeriji slovenske Katoliške knjigarnarje (Piazza Vittoria 25). Spretna beseda, ki jo je za zloženku napisal Janez Mesensel, predstavlja Oračevo slikarstvo kot barvno orkestracijo na ploški, kar pa ni samo abstraktna igra.

NOVE LITERATURE — NOVA POTA

LJUBLJANA — Pod tem naslovom bo danes, v četrtek, 14. novembra, popoldne potekala v Cankarjevem domu predstavitev sodobne avstrijske in slovenske književnosti, ki sta ju pripravila Društvo slovenskih pisateljev in Maximilian Drosch, založnik iz Gradca v Avstriji. Sodelovalni bodo: Lilian Faschinger, Antonio Fian, Alfred Koleritsch, Georg Pichler in Fabjan Hafner iz Avstrije ter Niko Grafenauer, Drago Jančar, Kajetan Kovič, Lela B. Njatin in Tomaž Salamun iz Slovenije.

KRAJEVNA IMENA ZA ŠOLE

NOVO MESTO — V preteklih desetletjih so bile le redke osnovne šole v novomeški občini, ki bi imele le krajevno ime. Nekaj se jih je imenovalo po znanih slovenskih osebnostih, še več pa po partizanskih brigadah, korpusih, divizijah ipd. Zdaj je temu konec. Novomeška osnovna šola, znana kot Katja Rupena, se zdaj imenuje Center, grmska, bršljinska, šmihelska, brusniška, škocjanska in še druge osnovne šole v občini so z občinskimi dovoljenjem prav tako že odstranile iz svojih imen »partizanske« dele. Večinoma se šole zdaj imenujejo preprosto po krajih, v katerih so.

ŠESTERICI PODELJENA TRUBARJEVA PRIZNANJA

LJUBLJANA — V torek so v Cankarjevem domu podelili Trubarjeva priznanja, s katerimi Zveza kulturnih organizacij Slovenije nagraduje posameznike za njihovo dolgoletno delo pri širjenju bralne kulture. Trubarjevo plaketo sta prejela dr. Branko Berčič, dolgoletni vodja rokopisnega oddelka v NUK-u, in karikaturni, ilustrator in urednik Božo Kos. Trubarjevo diplomu pa so dobili Ana Gradišar, Marija Kozar-Mukič, Marjeta Novak-Kajzer in Aleksander Peršolja.

KNJIŽNIČARJI DANES V REVOZU

NOVO MESTO — Aktiv specialnih knjižničarjev, ki deluje pri Društvu knjižničarjev Dolenjske, bo imel svojo prvo sejo danes, v četrtek, 21. novembra, ob 10. uri v prostorih Revozovega Izobraževalnega centra. Knjižničarji se bodo seznanili s prizadevanji za kakovost in z njimi povezanimi izobraževalnimi oblikami, spregovorili o nalogah matične službe v študijski knjižnici Mirana Jarca, nato pa obravnavali standarde za specialne knjižnice in tekočo problematiko.

- Ko mine pijanost utopije, se marsikdo strezni in zapije.
- Kaj je Balkan? Evropski balkon na afriški strani.
- Peterle nikoli ni bil na oblasti. (Toplak)

KRIŽ — V Ribnici na vhodu v župnišče pri cerkvi in novem poslovnem objektu so postavili štiri metre visok lesen kip Jezusa Kristusa, simbol krščanstva. Kip je izdelal akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja. (Foto: M. Glavonjič)

Komedije za smeh in premislek o sebi

BREŽICE — Zdajšnji čas postavlja na oder našega vsakdanjega življenja veliko neveselega in neprijaznega, številne stiske in krče, ki porajajo dramatične zaplete z nepredvidljivimi in nemalokrat bolečimi posledicami. V scenarijih današnjosti je toliko vsega tega, od strahu zaradi negotovosti pa rastočih napetosti do izbruhov, da človek prav zahrepi po smehu, razvedrilu, sproščenosti, zabavi. Zaželi si kaj takega, da bi se lahko vsaj za uro, dve razbremenil skrbi, pozabil, kaj ga dan za dnem tišči k tlom.

Na vse to so najprej in predvsem pomislili v brežiškem Zavodu za kulturo, ko so sestavljali spored gledališkega abonmaja, ki ga prenovljeni prosvetni dom spet omogoča, oziroma ko so se razgledovali po ponudbi slovenskih gledališč, iskali v repertoarjih lahkotnejša dela in pretresali možnosti za gostovanje takšnih predstav na brežiškem odru. Iz dokajšnje ponudbe so naposled izbrali štiri predstave štirih gledališč, ki se bodo v Brežicah izvršile od novembra do januarja prihodnje leto, podrobnosti pa so opisane v abonmajem gledališkega lista, izšlem z denarno pomočjo sponzorjev. V njem so podrobnejši podatki o abonmaju, katerega vpis bo potekal do danes, četrta, 21. novembra.

Danes pa bo v Brežicah tudi že prva **abonmajska predstava**, in sicer bo v prosvetnem domu ob 19.30 (ob tej uri bodo vse predstave) nastopilo **Gledališče Toneta Čufarja z Jesenic** s komedijo Marina Držiča Tripče de Utolče. To delo o bogatem priletnem meščanu, ki bi rad svoj denar investiral v poroko z mlado sosedo, je gotovo ena najbolj radoživih renesančnih iger.

Druga abonmajska predstava bo v petek, 6. decembra, ko bo na brežiškem odru gostovalo **Gledališče Ptuj** z igrano mladega slovenskega dramatika Vilija Ravnjaka pod naslovom **Aneks**.

S to res vedro predstavo komične fantazije, ki nagovarja tako gledalce kot same igralce, naj se prepustijo življenju v tem trenutku, ki je naša večnost, je letos februarja ponovno oživela profesionalna dejavnost ptujkega gledališča, in to po 30 letih.

V soboto, 21. decembra, bo tretja **abonmajska predstava**, in sicer si bodo obiskovalci lahko ogledali komedijo Georgea Feydeauja **Poskrbi za Amelijo**, s katero bo gostovalo **Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice**. Delo spremlja oznaka, da je lahkotna in kot urni mehanizem precizna bulvarka, čista mojstrovina o lahkotni Parižanki, njenem zaročencu, ki pred odhodom na vojaške vaje zaupa svojo izvoljenko v varstvo prijatelju...

Zadnja, četrta predstava gledališkega abonmaja bo v četrtek, 9. januarja 1992, ko si bodo Brežičani lahko ogledali komedijo Toneta Partliča **Slikar v Tolmuni**, s katero bo gostovalo **Šentjacobsko gledališče iz Ljubljane**. Delo govori o slikarju — umetniku, ki pride v vas Tolmou kot gost slikarske kolonije, kjer uživa slavo in ljubezen ženskih src, nazadnje pa se izkaže, da ne

● *Kranjski jezik je sam na sebi bogat, le ljudje so revni z besedami.* (V. Vodnik)

zna dosti več od pleskarja in bo za njim ostalo le nekaj slabih amaterskih slik in tu in tam kak otrok.

Ta štiri dela torej sestavljajo program brežiške abonmajske gledališke sezone. Kot rečeno, gre za lahkoten žanr, za sprostitve. To pa vendarle niso samo komedije za smeh. »S svojo globoko človeško dimenzijo so tudi komedije za premislek, o nas samih in o svetu,« pravi v predgovoru v gledališkem listu Miran Kauček, direktor Zavoda za kulturo v Brežicah.

I. ZORAN

PRIpravljENI NA ZAhtEVNO DElo — Monografijo Novega mesta, ki bo izšla v prvi polovici prihodnjega leta, so podrobneje predstavili njen urednik Jovo Grobovšek, glavni urednik Dolenjske založbe — Tiskarne Novo mesto, Franc Šali, in oblikovalec Peter Simič.

Dolgoletne želje stopile na tla

Novo mesto bo kmalu dobilo svojo monografijo — Delo je v rokah domačih ustvarjalnih moči — Bila naj bi boljša od drugih podobnih publikacij

NOVO MESTO — Če bi skleпали po številu tistih, ki so se prejšnji četrtek odzvali vabilu odbora za pripravo monografije o Novem mestu na razgovor, potem bi seveda ugotavljali, da Novo mesto še dolgo ne bo imelo svoje monografije in bo še naprej vrste tistih slovenskih mest, ki so si že omislila tak način svoje predstavitve. Vendar bi sklepanje napačno. Res se je od povabljenih odzvalo silno malo predstavnikov naročnikov, kar pač kaže, da jih sama priprava ne zanima (vsekakor čudno), a kot je bilo slišati in videti, je monografija na najlepši poti, da se končno uresniči. Po letih želja in načrtovanj bo Novo mesto le dobilo publikacijo, v kateri bo predstavljeno z besedo in sliko.

Prve zamisli o monografiji Novega mesta segajo nekaj desetletij nazaj, vendar so bile dolgo pobude bolj na oblikih želja kot na trdnih tleh. Do prvega pomembnejšega premika je prišlo leta 1979, ko je Dolenjski muzej, kjer se za vedno velikega pomena, ki ga ima Novo mesto za nekatera zgodovinska obdobja, predvsem halštatski, opozoril na potrebo, da se to svetovno pomembno dediščino primerno predstavi. Zamisel so nato nadgradili v monografsko pred-

stavitev Novega mesta. Premik k dejanski uresničitvi teh načrtov pa je bil opravljen z imenovanjem delovne skupine za pripravo monografije. Delovna skupina, ki jo kot urednik monografije in usmerjevalec dela vodi Jovo Grobovšek, se je pri tehtanju, komu naj zaupajo izdelavo monografije, odločila, da se v celoti opre na domače moči ter tako da publikaciji domači ustvarjalni pečat. Pisanje besedila je prevzel in v glavnem že tudi opravil

zgodovinar Stane Granda, fotografiranje so zaupali Bojani Radoviču, ki je prav tako že opravil precejšen del svojega posla, oblikovanje bo opravil Peter Simič, z zahtevno tiskarsko nalogo pa se bodo prav kmalu spoprijeli v novo-meški Tiskarni. Monografija je zasnovana ambiciozno, po besedah Jova Grobovskega naj bi bila boljša od drugih podobnih publikacij. Tako v tekstovnem kot v fotografiskem delu naj ne bi ostala pri golem predstavljanju dejstev, marveč naj bi kljub poljudnosti besedila strokovnjakom odpirala nekatera vprašanja in jih spodbujala k novim raziskavam, fotografije pa naj bi bile ob potrebni dokumentarnosti zasnovane tudi ustvarjalno in naj bi pri bralcih vzbudile dejaven odnos do slikovnega gradiva.

M. MARKELJ

Muzej ni svetišče, ampak laboratorij

Slovenski muzealci so imeli prejšnji teden dvodnevno strokovno posvetovanje v Šmarjeških Toplicah — Pregled dosežkov slovenske muzeologije

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Muzeji niso nekaj zaprtega in posvečenega, niso vzvišeni templji kulturnih vrednot, kakor tudi sami po sebi niso definirane kulturne vrednote, torej sploh niso nekaj, kar deluje razumsko hladno. Nasprotno, so organizmi, in to še kako živi, pravi laboratoriji. V njih teko najrazličnejši procesi, od strokovno obdelovalnih do znanstveno raziskovalnih, pri čemer se družijo in prepletajo najrazličnejše stroke ter razrešuje problematika, ki jo pred muzeje vedno znova postavljajo razvoj dejavnosti, zahteve prostora in časa, a tudi zakonodaja.

O muzejih in muzejskih dejavnostih govorimo in pišemo drugače kot pred leti, ko njihova vloga in pomen še nista bila takšna kot danes. Danes je v muzejih združenega toliko vsega, da prihaja osnovna muzejska dejavnost komaj še do izraza. Pojavlja se zelo heterogena problematika in med problemi tudi takšni, kakršnih muzeji še včeraj niso poznali. Vse to je prišlo z razvojem in zahtevami po modernizaciji.

Veliko tega je bilo moč slišati na dvodnevem strokovnem zborovanju slovenskih muzealcev, ki ga je 13. in 14. novembra v sodelovanju z Dolenjskim muzejem pripravilo Društvo muzealcev Slovenije v Šmarjeških Toplicah. To je bilo prvo zborovanje po več kot desetletjih, a kot je zapisal Stane Mrvič, predsednik društva muzealcev, na rob vna-

prej objavljenim referatom, bodo poslej takšna zborovanja pripravljali vsaki dve leti. Potem ko je Stane Mrvič odprl zborovanje in ko je novomeški župan Marjan Dvornik blizu 70 udeležencem predstavil novomeško občino, so muzealci delali po skupinah. V zgodnjih večernih urah so opravili občni zbor svojega društva, na katerem so nekaterim muzejskim delavcem podelili diplome Zveze muzejev Slovenije o izvolitvi v višje nazive, zatem pa je novomeški župan za vse priredil sprejem.

V skupinah so obravnavali razmerje med primarnimi strokami in muzeologijo, govorili o uporabnikih muzejskega gradiva in informaciji, pri čemer so poudarjali pomen pedagoškega dela, ter razgrinjali problematiko v zvezi s fizi-

nim varovanjem muzejskega gradiva. Oddelek za muzejsko dokumentacijo pri Slovenskem etnografskem muzeju pa je pripravil prikaz muzejske računalniške dokumentacije. Druga dne so pregledali zaključke in ugotovitve delovnih skupin, nato pa se odpravili na strokovno ekurzijo v Pletenje in Kostanjevico.

Na letošnjem zborovanju so torej razpravljali o aktualnih temah muzealstva in v treh zaokroženih celotah podali poglede na pomen in vlogo muzejev v primarnih strokah, opozorili pa še na probleme varovanja muzejskega gradiva, na dokumentacijo in uvajanje računalniške obdelave podatkov. Ob tem so govorili tudi o vlogi muzejev pri popularizaciji muzejskega dela, o preminih dediščini in prepodobnem pedagoškem delu v muzejih. Referati in razprava, ki so jo spodbudili, so dali lep pregled stopnje razvoja, ki ga je dosegla slovenska muzeologija v zadnjih letih. Ta stopnja pa je že na marsikaterem področju muzejskega dela takšna, da z njo pred Evropo ni treba začetniško zaupati.

I. ZORAN

Dvorana jim je zaploskala

NOVO MESTO — Mineva 35 let, kar je v Novem mestu začel delovati upokojski mešani pevski zbor. Od zborov, ki ta čas obstajajo v novomeški občini, je upokojski drugi najstarejši — starejši je moški zbor KUD Dušana Jereba, osnovan enajst let prej, takoj po osvoboditvi leta 1945.

Upokojski zbor je ustanovil Boris Savnik in bil tudi njegov prvi zborovodja. Za njim je zbor več let, vse do svoje smrti, vodil Tone Markelj, potem pa je vodstvo prevzel France Milek. Zadnja leta novomeški upokojski prepevajo pod vodstvom Sonje Pirce.

V treh desetletjih in pol delovanja je zbor nastudiral nad 150 pesmi in jih izvajal na 365 nastopih. Na leto je imel povprečno deset nastopov ali skoraj vsak mesec enega. Že ti podatki govore o izjemni prizadevnosti pevcev in pevk, o urah vaj niti ne govorimo.

Ne gre samo za porabljen čas, ki so ga člani zboru vložili v učenje pesmi in priprave na nastope, gre preprosto tudi za njihovo vzdržljivost. Vedeti je namreč potrebno, da upokojski zbor sestavljajo ljudje, ki so že v tretjem življenjskem obdobju. S pesmijo si ohranjajo sproščenost in vedrega duha.

Zbor je vseskozi šteje okoli 30 pevcev in pevk, ob 35-letnici ustanovitve jih ima nekaj nad 30. Ta visoki jubilej je zbor proslavil s celovečernim koncertom v petek, 15. novembra, v novo-meškem Domu kulture. Pod vodstvom Sonje Pirce je zapel enajst pesmi slovenskih skladateljev ter nekaj narodnih iz raznih slovenskih pokrajin, seveda v priredbah.

Srednji del koncerta je s svojim nastopom zapolnil mlajši mladinski pevski zbor Glasbene šole Marijana Kozine pod vodstvom Cvetke Hribar. Ta zbor je zapel šest pesmi in znova potrdil, da ni bil naključno izbran za nastop na letošnjem mladinskem pevskem festivalu v Celju, ki pa je, žal, odpadel. Srečanje najstarejše in najmlajše peske generacije je potrdilo, da tudi v novomeški občini

prehaja zborovska pesem iz roda v rod kot pomembno kulturno izročilo.

Med koncertom se je zvrstilo na odru več govornikov, ki so sporočili zboru čestitke in dobre želje za nadaljnje delovanje, v imenu Društva upokojencev Novo mesto jih je izrazil predsednik Miro Thorževski, v imenu Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto kot pokrovitelja prireditve pa Andrej Kirm, če omenimo samo ta dva. Omenimo še, da so praznovanje jubileja upokojskega pevskega zboru omogočili nekateri sponzorji.

Jubilej je tudi priložnost za podelitev priznanj. Zlate, srebrne in bronzaste Gallusove značke in pisna priznanja za dolgoletno prepevanje v zboru je dobilo kar 27 pevcev in pevk novomeškega upokojskega zboru, izročil pa jim jih je Slavko Rauch, predsednik odbora za glasbeno dejavnost pri občinski ZKO. Viktor Bartolj pa je nekaj posameznikom, najzaslužnejšim za delovanje zboru, izročil pisna priznanja Društva upokojencev Novo mesto. Med drugimi sta priznanje prejeli zborovodkinja Sonja Pirce in predsednica zboru Pavla Avbar.

Petkov koncert pevskega zboru novomeških upokojencev in mlajšega mladinskega pevskega zboru novomeške glasbene šole je bil zanimiv in lep kulturni dogodek, ki mu je veljalo vsestransko prisluhniti, tudi s kritične strani. Lahko rečemo, da sta si oba zboru zaslužila aplavz, ki ju je z njim nagradila povsem napolnjena dvorana.

I. ZORAN

Med čustvom in mislijo

V Dolenjskem muzeju razstavlja Branko Šuster

NOVO MESTO — V mali razstavni dvorani Dolenjskega muzeja so v petek, 15. novembra, zvečer odprli razstavo likovnih stvaritev — reliefov, objektov in skulptur — 39-letnega Branka Šustera, diplomiranega pedagoga in učitelja likovne vzgoje, zaposlenega na OŠ Grm v Novem mestu. Šuster se poleg neposrednega dela z učenci ukvarja še posebej s teorijo likovne pedagogike, lastno ustvarjanje pa je zanj, kot sam pravi, pogoj za kvalitetnejše pedagoško delo in hkrati elementaren način komuniciranja.

Na pričujoči razstavi, prvi, na kateri pred gledalci širše in celostneje razgrinja rezultate svojega večletnega likovnega tukanja in snovanja, vzbujajo pozornost in pritegujejo zanimanje gledalcev vsa dela tega ustvarjalca, od imaginarnih »portretov« do »lesnih slik«. Obrazi stiziranih moških in ženskih likov, »portretiranece«, so podani v profilu, beli na temni lesni podlagi in dopolnjeni z bakrenim zico, ki jo je moč premikati od luknje do luknje na preluknjanim delu plask-

ve. Ob »portreth« ždijo skulpture v lesu in patinirani gline, ljudje v stoični držbi in zadržanosti, vdani v svojo usodo. Tretji del eksponatov predstavljajo »lesne slike«, »pokrajine«, z nanosi barvnih odtenkov na les in nekih znakov.

Razstava kaže avtorjevo razpetost med čustvovanjem in razmišljanjem, njegovo naklonjenost filozofiji in razgledanju o religioznem pa o smrti, minljivosti itd. Na vse to je opozarjal tudi otvoritveni program v avli pred razstavno dvorano in obiskovalce duhovno pripravil na ogled Šustrovih del. Danijel Brezovar je predvajal svoje barvne posnetke iz narave, Andrej Grabnar je dogajanje spremljal z glasbo in povedal nekaj misli o umetnosti, Jožef Matijević je predstavil avtorja razstave in razstavljena dela, sam avtor pa je recital poezijo in s tem opozoril, da se njegovo likovno ustvarjanje pravzaprav osmišlja na ozarh poetičnega.

Zanimiva razstava bo odprta do 8. decembra.

I. Z.

Jubilej z mislijo na Našo pesem

Trebanjski Komorni zbor, ki bo z jutrišnjim koncertom proslavil 5. obletnico ustanovitve, povabljen kot prvi dolenjski zbor na pevsko tekmovanje v Mariboru aprila 1992 — Zborovodja Igor Teršar: »Prijavili se bomo!«

TREBNJE — Trebanjski Komorni zbor obhaja prvi jubilej — 5. obletnico ustanovitve. Pevci in pevke, ki jih od samega začetka vodita Igor Teršar kot umetniški in Mitja Prijatelj kot organizacijski vodja oz. predsednik zboru, so se odločili ta svoj praznik počastiti s slavnostnim koncertom, ki ga bodo imeli jutri, v petek, 22. novembra, zvečer v koncertni avli stare osnovne šole. Program nastopa, ki se bo začel ob 20. uri, bodo v glavnem sestavljali pesmi, s katerimi se je zbor v vseh letih obstoja predstavil v najlepši luči. Poleg uspešnic bo na koncertu slišati tudi pesmi, nastudirane v zadnjem času, tako da bo vseh skupaj 16.

Čeprav je trebanjski Komorni zbor po letih delovanja še zelo mlad, ima marsikaj pokazati, predvsem laskave ocene in priznanja, ki si jih je prislužil z nastopi doma in v tujini, in to za repertoar in izvajanje. Goji najrazličnejše zborovske pesmi, od ljudskih do umetnih, od starejših do novejših, pesmi vseh žanrov in težavnostih stopenj, za laično in strokovno uho poslušalcev, najpomembnejše pa je, da

jih čim boljše zapoje. Njegovo nepisano vodilo je, da je bolje manjkraat nastopiti, pa takrat dobro, najbolje, kot zna in zmore, kar pomeni, da se mora-jo vsi, od prvega do zadnjega pevca in dirigent, maksimalno potruditi in piliti posamezno pesem vse dotle, dokler pravilno ne zazveni.

Umetniški vodja Igor Teršar pravi, da se je Komornemu zboru bogato obrestovalo sodelovanje s češkim Kromerížem, kjer so dvakrat gostovali (tretjič bi morali na pot letoš septembra, pa so zaradi zaostrenih razmer pri nas misel na gostovanje opustili) in sodelovali na reviji najboljših češko-slovaških zborov. Ker je v svetu znano, kako kakovostno je zborovstvo v češko-slovaški državi, sta bili obe gostovanji za Trebanjce tudi velik izziv in so se morali obratno zelo dobro pripraviti. Nastopanje pred češko-slovaškim občinstvom so uspešno prestali, za podobno pomembnem nastop pa Igor Teršar šteje tistega lani v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, ko je Komorni zbor iz Trebnjega pod njegovim vodstvom pel kot gost na reviji najboljših zborov iz Ljubljane — Centra.

»Za svoj največji uspeh,« pripoveduje Igor Teršar, pa naš zbor nedvomno lahko šteje povabilo, naj se udeleži tekmovanja najboljših pevskih zborov Naša pesem, ki je, kot je znano, vsako leto v Mariboru; to, na katero smo vabljeni, pa bo 10. aprila. Koncept Naše pesmi bo poslej nekoliko drugačen, in sicer bo to prireditve v dveh delih, tako da se bodo zbori pomerili najprej v slovenski, potem pa v mednarodni konkurenci. Mi se vsekakor nameravamo prijavit, ker je Naša pesem za nas tako lep in pomemben izziv, da bi bilo škoda za muditi takšno priložnost, zlasti še, ker smo jo dobili prvi na Dolenjskem. Navsezadnje štejemo povabilo za sodelovanje na tako pomembni prireditvi tudi kot priznanje za naše dosedanje delo, ki je prav gotovo dobro, če ne bi bilo, nas ne bi opazili in vabili v družbo najboljših.«

Teršar se zaveda, da bo moral njegov zbor, predvsem pa onh sam, kot zborovodja, pokazati v Mariboru še več kot do zdaj, prestat i se težjo, če ne celo najtežjo preizkušnjo. A naj bo, kakorkoli že bo, vedno se bo rad spominjal tistih trenutkov na samem

kultura in izobraževanje

Mozaik ljubiteljskih dogajanj

V brežiškem gradu razstavlja 19 likovnih ustvarjalcev iz Posavja

BREŽICE — Kot da bi sledili misel Jožeta Humra, nekdanjega predsednika ZKO Slovenije in pevca v oktetu, da je namreč v slehernem človeku skrit umetnik, ki ima, čeprav še tako droban in neoblegjen, pravico do svojega glasu in dolžnost, da se oglasi, so posavski likovniki po treh letih spet sklenili, da se družno predstavijo občinstvu, za prikaz svojih prizadevanj na področju likovnega ustvarjanja pa so izbrali brežiški grad.

Tako je v tem gradu oziroma v galeriji Posavskega muzeja na ogled od četrka, 14. novembra, razstava, na kateri sodeluje 19 likovnih ustvarjalcev iz brežiške, krške in sevniške občine z 41 deli. Med razstavljavci je vrsta novih imen, kar vsekakor razveseljuje in priča o tem,

● Na razstavi posavskih likovnikov v galeriji Posavskega muzeja v Brežicah sodelujejo: Vlado Cedilnik, Stane Fabjančič, Janja Flisek, Bojan Horvatič, Karmen Jazbec, Slavica Jesenko, Andreja Komočar, Alojz Konec, Asta Lazar, Tugo Lebič, Lado Leben, Cvetka Miloš, Silvo Mirt, Milan Oštr, Pavle Predanič, Zvone Skalicky, Jerica Šantek, Darja Veljkovič in Viktor Zemljak.

da se likovna dejavnost razširja in krepi, manj spodbudno pa je, da sodeluje tako malo izsolanih, poklicnih likovnikov. Prav zaradi slednjega razstava ne more biti prava podoba ustvarjalne moči in dosežkov, ki v Posavju nastajajo, marveč je lahko le bolj ali manj prosočen mozaik dogajanj na področju likovnega amaterizma.

Če povzamemo osnovno ugotovitev, ki jo je o razstavi izrekla Jožica Vrtačnik-Lorbek, lahko razstavljavce (razen poklicnih slikarjev) razdelimo v dve skupini. V prvo sodijo tisti, ki gojijo t.i. klasično motiviko (portreti, krajina, tihožitja, male lesene plastike), v drugo pa tiste, ki se spopadajo z bolj modernističnimi zasnovami in iščejo globlji smisel svojim iskanjem.

Razstava bo odprta do sobote, 30. novembra, vsak dan pa si jo jo moč ogledati med 8. in 13. uro.

I. Z.

● Če ne bomo brali, nas bo pobralo. (Pavček)

Igor Teršar

začetku, ko je kot mlad študent ljubljanske Akademije za glasbo ustanovljajal pevski sestav prijateljev, da bi prepevali črnske duhovne in zabavne pesmi, ko pa je začel z njimi vaditi se je sestav, ki se je širil od vaje do vaje, skoraj kar sam od sebe spremenil v to, kar danes je in kar pomeni. Le da ta zbor, odkar je njegov umetniški vodja končal študij glasbene pedagogike na Akademiji za glasbo, dela še resneje in še bolj, kot pred letom in prej, in ko bo pokazal tudi na jutrišnjem koncertu.

I. ZORAN

Ribe iz Krupe močno zastrupljene

Vsebnost PCB v ribah celo večja kot pred sedmimi leti — Opozorilo ljudem, naj jih ne uživajo — Presenetljivi rezultati analiz — Nikakršnih pravil

Belokranjska Krupa velja za najbolj poliklorirani bifenil (PCB) zastrupljeno reko na svetu. Rezultati nedavnih raziskav o vsebnosti PCB v postrvih iz reke, ki jih je v sodelovanju z metliško ribiško družino opravil Zavod za socialno medicino in higieno iz Novega mesta, pa so pokazali, da so tudi ribe med najbolj zastrupljenimi na svetu.

Ameriške norme dovoljujejo do 2 miligrama PCB v kilogramu ribjega mesa, ki ga se lahko uživa človek. V novomeškem zavodu so analizirali 10 rib, od tega 7 postrvi, kar je bila največja raziskava rib iz Krupe doslej. Največ PCB je vsebovala 560—gramska postrv in sicer 177 mg na kilogram. To je 88—krat večja koncentracija od ameriške tolerance in mnogo več, kot je vsebovala PCB postrvi iz Krupe leta 1984 (»le« 118 mg PCB na kilogram). Še dve letos ulovljeni postrvi sta imeli

večje količine PCB od ribe iz pred sedmih let, ostale pa 45 do 85 mg/kg. Zanimivo je, da je imela postrvi, ki je tehtala 1,8 kg, štirikrat manjšo vsebnost PCB kot 560—gramska. Prav tako pa se je kontaminacija s PCB razlikovala pri ribah enake teže. Torej pri količinah PCB v ribah ni nikakršnih pravil. Omeniti pa velja tudi, da je bilo v jetrih ribe manj PCB kot v ikrah, kar prav gotovo negativno vpliva na ribji zarod. Tudi analizirani platinici sta imeli povečano vsebnost PCB, izrazito velike količine pa 200—gramska ogrica.

Predsednik metliških ribičev Anton Klepac s kapitalno, 1,8 kg težko postrvjo iz Krupe

Vse te ugotovitve dokazujejo, da se vsebnost PCB v ribah iz Krupe ne zmanjšuje. Zato velja opomniti ljudi, da ribe iz te reke niso užitne, ampak nevarne za zdravje ljudi. Presenetljivi so tudi podatki o kopičenju PCB v ribah, saj je znano, da je povprečna večletna vsebnost PCB pri izviru Krupe okrog

300 nanogramov, v ribah pa 177 miligramov ali 177 milijonov nanogramov, kar pomeni, da je v ribi 590—tisočkrat več PCB kot v vodi. Prav zato, da ne bi prišlo do negativnega biološkega vpliva PCB na ribe in ostalo živo naravo, je po svetu dovoljena vsebnost PCB v rekah le en nanogram v litru vode. Iz vseh navedenih trditev je moč sklepati, kako veliko katastrofo sta doživela Krupa ter življenje v njej in ob njej.

Inž. IGOR JUGOVIČ

GREDBICE DOBIJO ZDRAVO PITNO VODO

TRŽIŠČE — Izgradnja vodovoda Spodnje Vodale—Gredice bo pred zimsko končana. Poslej vaščanom zaselka Gredice, ki so bili ob sušah brez vode, oziroma so jim jo morali voziti gasilci s cisternami, ne bo treba za to dragoceno tekočino moledovati, niti ne bodo imeli več tolikšnih izdatkov za vodo kot doslej.

KOŽE BODO RAJE POJEDLI

Že leta in leta se kmetje v tem času, ko se začne domače klanje prašičev, pritožujejo, da se jim ne izplača prodajati svinjskih kož, ker jih odkupujejo po smešno nizkih cenah. Vendar bo letos še slabše, saj odkupovalci obetajo le piškavih 2,5 tolarja za kilogram ročno odrti kože. Da je stvar še slabša, zdaj odkupujejo ročno odrti kože le še usnjarni v Kamniku in Slovenskih Konjicah, druge pa raje kupujejo strojno odrti kože iz tujine. »Kot« kot odkupovalec, ki bo morda odkup celo povsem opustil, ne more ničesar spremeniti, lahko le nemo opazuje, kako se mu zmanjšuje vsakoletni odkup in s tem dohodek, da o kmetovem razočaranju niti ne govorimo.

Grofi v grobnico, sin v grad

Grof in grofica iz otoškega gradu sta si 50 let zman želela, da bi še enkrat videla svoj grad

OTOČEC — V družinsko grobnico na otoškem pokopališču so v soboto popoldan položili zadnja lastnika gradu Otočec, grofa Carla Villavicencia, ki je umrl že leta 1972 na Dunaju, in grofico Emilijo Marijo, ki je umrla 7. novembra letos v Hamburgu. Grajski rodbini Villavicencia — Margheri se je tako po skoraj 50 letih izgnanstva uresničila želja, da so k zadnjemu počitku legli k sedmim krstam, v katerih so vsi njuni predniki. Pogrebni slovnosti se je poleg velikega števila krajanov udeležilo tudi nekaj tistih domačinov, ki so pred in po drugi svetovni vojni služili in delali na posestvu Otočec ter grofa in grofico ohranili v zelo lepših spominskih kot poštena in nadvse gostoljubna gospodarja.

Grof Carl Villavicencia-Margheri izhaja iz prastare španske družine, ki je leta 1860 s kraljem don Carlosom zapustila Španijo in se z njim preselila v avstrijsko monarhijo. Oče umrlega je služil avstrijski državi kot okrajni glavar in nazadnje kot član mestnega sveta v Gradcu. Pokojni grof je bil rojen 1899. v Gradcu. Njegova teta je bila grofica R. Margheri di Commandona. Bila

je neporočena in brez otrok, zato je k sebi na grad Würdl — Otočec poklicala svojega nečaka. Ta je bil kmalu posejoven in določen za dediča posestva. Njegova teta ni imela gospodarskih in delovnih navad, zato se je moral Carl truditi, da je rešil premoženje svoje tete. Leta 1930 je na posestvu Poganci spoznal Lilly Weinlechner, ki je takrat živelja pri svoji teti. Še istega leta se je z njo poročil, rodila sta se jima dva sinova, Karl in Mario. Njuno srečno življenje na otoškem gradu je prekinila vojna. Leta 1942 sta se morala izseliti v Brežice, nato pa v Avstrijo. Na vrnitev v grad ni bilo več upanja, saj je od vojne ostalo le pogorišče. Carl je v Avstriji delal na različnih posevstvih, nazadnje na zapuščini malteških vitezo. Od leta 1952 je bil tudi sam častni vitez, leto kasneje pa je prejel spominski križ malteškega reda. Prejela pa ga je tudi njegova žena. Po smrti Carla je žena še naprej živelja v svoji družinski hiši na Dunaju in skrbelja za vnuke. Zadnja leta, pred smrtjo, jo je bolezen prisilila, da se je preselila k sinu v Hamburg, kjer je tudi umrla.

J. PAVLIN

POKOPALI OTOŠKE GROFE — Pogrebni svečanosti se je udeležil tudi sin Carl z družino (na sliki), ki si v tem času prizadeva, da bi dobil slovensko državljanstvo in tako tudi otoški grad, ki mu ga je zapustil oče.

Hušanje s kitajsko čudežno kremo

Mogoče jo bo kmalu kupiti v trgovini Varianta

NOVO MESTO — Jugoslovanski časopisi so pred kratkim že poročali o čudežni kremi za hušanje, ki naj bi jo izumili Kitajci. Gre za izdelek tradicionalne kitajske medicine, ki so ga že do

Stanislava Žabkar

dobra preizkusili na Kitajskem. V Šanghaj, kjer izdelujejo čudežno kremo, je že prispelo nad 10.000 pisem »hvaležnih kupcev«, ki so uporabljali kremo in tudi zares shujšali. Eden od debelinkov je zapisal, da je ob uporabi te kreme po devetih dneh kure shujšal za 20 kilogramov. Kremo je potrebno vsak dan vtirati v roko, predvsem obko pasu, stegen in kože. Krema deluje tako, da prodira v celice in razgrajuje maščobo.

V Pekingju je kremo težko dobiti, saj je izdelajo premalo za obsežen kitajski trg, zato pa jo še v tem mesecu lahko pričakujemo v trgovini Varianta v Dlančevi ulici 7, ki jo je pred desetimi dnevi odprla Stanislava Žabkar s sodelavci. Odprta bi bila lahko že veliko prej, če v dnevih proglasnice slovenske državnosti. Prva kupčija je propadla zaradi vojaške agresije na Slovenijo. »Kamion z našo robo, med katero je bilo še največ posede iz uvoza in pozlačnega nakita, je pri Medvedjeku zadela raketa. Vse je bilo uničeno, vojneškodnine pa še do danes nismo dobili čeprav se na novomeški občini zelo trudijo, da bi se to uredilo«, je o svojih izkuškah povedala direktorica firme Varianta.

Trgovino velja obiskati, saj je v času v njej najti vse od orodja, otroških igračk, bogate izbire talnih in stenjskih oblog iz uvoza, seveda pa bo marsikaj pritegnila ponudba izdelkov alternativne medicine. Morda pa veliko pove o stavcih, ki ga je ob odprtju trgovine dobilo zapisala Stanislava Žabkar. V Varianti lahko najdete tisto, česar sploh ne iščete, pa vendar nujno potrebujejo.

- Priznanje Slovenije še ni vroča hruška, zori pa. (Kučan)
- Sprehod v naravi je molitev življenje. (Uлага)

HRUPA IN ONESNAŽEVANJA BO KONEC

METLIKA — Tukajšnja kmetijska zadruga ima že štiri leta v metliškem Logu sušilnico za žita. Vsa ta leta so polti sušili pšenico, jeseni pa koruzo, zaradi česar ni bilo nikakršnih pripomb. Letos pa so se bližnji sosedje začeli pritoževati zaradi hrupa in onesnaževanja okolja z rdečimi koruznimi plevami, ki ju povzročata sušilnica. V zadrugi so poskušali tehnične rešitve, saj je letos sezona sušenja tako rekoč končana. Prevelik hrup bodo bodisi tehnološko utišali ali pa delo organizirali tako, da bo sušilnica obratovala le podnevi, ko hrup ni moteč. Pleve pa letijo po sosedi predvsem ob vetrovnem vremenu in če to onesnaževanje zares presega dovoljene meje, bodo vstavili dodatne filtre.

Pribežal je iz Dubrovnika

Usoda malega človeka

NOVO MESTO — Ne samo na Otočcu, v Metropoli in restavraciji Pri vodnjaku, hrvaški ribiči so tudi po zasebnih stanovanjih, v blokih in hišah, kjer so jih sprejeli sorodniki ali prijatelji. Eden teh je tudi Mato Krilanović, 69-letni invalid iz Dubrovnika, ki se je pred napadi srbskih agresorjev zatekel k svoji hčerki v enega od blokov v Ulici Slavka Gruma. Tako je v stanovanju njegove hčerke Luce sedaj kar devet prebivalcev, za nameček pa Luca, ki je stomatolog v novomeški bolnišnici, pričakuje otroka. Mate v Novo mesto ni pribežal sam. Z njim sta prišli še žena in hčerka Jela z dvema otrokoma, ki ta čas že obiskujeta 1. in 3. razred Osnovne šole na Grmu.

Krilanoviči so doma iz Čilipov, znanega letališča blizu Dubrovnika. Doma imajo lepo kmetijo in vinograd. Do letos so živel srečno in predvsem mirno, oblegani le od turistov. K sorodnikom v Dubrovnik so pribežali že 4. oktobra po neprepani noči, polni bombardiranj in ognja. Domov se niso mogli več vrniti. »Odšli smo gooli in bosu, lačni in žejni in takšni smo 16. oktobra stopili na trajekt Slavijo. Na ladji nas je bilo veliko, vendar se nas je rešilo le 1500. Na krovu so pustili le nas starce in žene z otroci«, s solzami v

očeh pripoveduje Mato. Zahvaljuje se Sloveniji, ki ga je sprejela, in novomeškemu Rdečemu križu, ki mu je prisrbel obleke.

»Rad bi se vrnil domov. Niti grozdja nismo potrgali, živino smo pustili v hlevu, v sodih je preko 1000 litrov slivovke. Rad bi se vrnil in delal naprej. Kaj mi bo politika, HDZ je za mlade. Ne vem, kako bom živel sedaj, saj ne bom imel česa prodati, moja pokojnina pa je le 890 din,« na glas razmišlja Mato.

J. P.

Izliv nafte iz vojaškega skladišča

DO občasnih izlivov je moralo prihajati že prej — Posledice bodo občutili tudi drugje

ORTNEK — Prebivalci Ortneka so v začetku preteklega tedna opazili v potoku Tržišnici oljne madeže. Približno ob istem času je tudi nekdo znotraj ortneškega vojaškega skladišča goriv opazil, da iz dreznice cevi odteka nafta. O obojem sta bili takoj obveščeni vodstvo občine in ministrstvo za obrambo, ki je zadolženo za ta bivši objekti jugoslovanske armade.

Na sicer kraškem ribniškem območju v Ortneku, kjer so skladišča za goriva, sestava zemljišča ni kraška. Nepropustna zemlja je verjetno vzrok, da se je ob dežju v preteklem tednu nafta, ki je morala že dalj časa uhajati, dvignila na površje. To in dejstvo, da prihaja do izliva v potok le na enem mestu, in sicer obilneje ob prečrpanju nafte, daje slutiti, da je najverjetneje poškodovana katera izmed cevi, ki vodijo od rezervoarjev za gorivo do nakladalne rampe.

ČIŠČENJE NAFTE — Da bi ublažili posledice in preprečili nadaljnje nevarno iztekanje nafte v Tržišnico si prizadevajo vsi — od delavcev Hidrotehne do teritorialcev. Družno skušajo najti čimhitrejšo rešitev. (Foto: M. L.—S.)

Skoraj gotovo je, da ne izteka iz samih skladišč.

Že ves teden skušajo delavci Hidrotehne iz Ljubljane ob sodelovanju pripadnikov teritorialne obrambe, inšpekcijskih služb in delavcev občine ugotoviti, od kod nafta pravzaprav izteka. Ob tem jim je delo dodatno oteženo, ker nimajo na voljo dokumentacije oz. načrtov objektov in infrastrukture.

Vojaški objekti v Ortneku so bili — za razliko od nekaterih drugih — civilnim ustanovam nedostopni, zato civilne inšpekcijske službe nad dogajanjem v tem skladišču goriv niso imele nobene nadzora. Tudi zato se predvideva, da je do podobnih izlivov verjetno prihajalo že v preteklosti.

Količina izlite nafte se časovno spreminja, v povprečju pa je izliv okoli dveh litrov na uro. Za preprečitev nadaljnega onesnaževanja so že v prvih dneh na potoku pripravili zajezišče, ob katerih se nafta ustavlja. Kot začasno rešitev samega izliva nafte v potok pa so pod iztok iz dreznice cevi postavili sod, ki je spodaj preluknjan, tako da voda lahko odteka, nafta, ki ostaja na vrhu, pa ročno odstranjujejo.

Čeprav je začasna rešitev dokaj uspešna, pa vendarle ne more biti trajna. Da bi ugotovili, od kod nafta pravzaprav izteka, bodo verjetno morali izprazniti vse cevi od tankov do črpališča in nato vsako posebej pod pritiskom napolniti z vodo. S tem zamudnim de-

lom bodo morali pohiteti, saj lahko nadaljnje otekanje nafte povzroči pravo ekološko katastrofo. Poleg tega pa je trenutno stanje nevarno zaradi poveča-

- Ker Tržišnica ponikne v Žlebiču in pride ponovno na površje ali v Strugah ali ob Krki v bližini Novega mesta, je jasno, da bodo posledice tega izliva nafte iz ortneškega skladišča za goriva morda bolj kot v ribiški dolini občutili predvsem drugje.

ne nevarnosti požara, ki bi v tem res velikega skladišču goriv lahko imel katastrofalne posledice za precejšen del ribiške občine.

MOJCA LESKOVŠEK-SVETE

Črna človeška ribica v črni vodi

Edino najdišče črnega močerila na svetu ogroža črna Beltova deponija — Nevarno jetno počasno reševanje — Bo sploh še kaj vredno zaščititi?

ČRNOMELJ — Konec maja letos je naš časopis prinesel zapis o presenetljivi najdbi črnega proteusa ali črne človeške ribice v bruhalnikih pri izviru Jelševnišči pri vasi Jelševnik blizu Črnomolja. Ker gre za edinstveno najdbo črnega proteusa na svetu, je seveda vsa stvar še toliko bolj pritegnila znanstvenike, pa tudi naravovarstvene, kajti izkazalo se je, da so bruhalniki pri izviru Jelševnišči oz. njihovo vodozbirno zaledje onesnaženi.

Večkrat so opazili, da bruhalniki bruhajo črno vodo in to povezovali z bližnjo, komaj kakih 600 metrov oddaljeno in v vseh pogledih črno deponijo črnomajškega Belta. Tako je bil črni močeril, ta planetarna posebnost, ogrožen, še preden bi ga znanstveniki lahko dodobra spoznali. Pa ne samo to: izviri Jelševnišči je po »odpisani« Krupi potencialni vir oskrbe s pitno vodo črnomajške občine. In kljub temu in kljub vsem opozorilom in zahtevam novomeškega Zavoda za varstvo naravnih in kulturne dediščine se od tedaj do danes ni zgodilo nič oziroma se je stvar še poslabšala, saj iz Belta še naprej na »deponijo«, ki je pravzaprav kraška vrtača, vozijo taline peske.

Pravzaprav so črnega močerila prvič opazili pred 5 leti v izviru Dobljici pri Črnomlju. Črno človeško ribico so našli delavci Inštituta za raziskovanje krasa in Postojne, ki so tam delali črpalne poskuse, s katerimi naj bi ugotovili, ali je mogoče dobiti iz izvira Dobljice kaj več pitne vode. Eno žival so ujeli, videli

pa še tri. Najdeno črno človeško ribico — šlo je za nedoraso samico, dolgo nekaj manj kot 18 cm — so vzeli na Inštitut za biologijo. Človeška ribica — že »navadna« je naša velika znamenitost, saj je ta izjemno redka živalska vrsta znana le na območju dinarskega krasa — je bila enotno in brez vzorcev močno pigmentirana, enako po hrbtni in trebušni strani, po repu, glavi in nogah. Po tej najdbi in izviru Dobljice niso več našli črnega močerila, pač pa so ga kmalu zatem v izviru Jelševnišči oziroma v njegovih bruhalnikih, ki ob visoki vodi prinesejo s sabo tudi črne človeške ribice. Preiskave in raziskave črnega proteusa opravlja Inštitut za biologijo ljubljanske Biotehnične fakultete, vodi pa prof. dr. Boris Sket. Po njegovem mnenju gre za enkratno najdbo bližnjega sorodnika človeške ribice, a kot vse kaže, za specifično, endemno posebnost dinarskega krasa. Tako je črna človeška ribica novost v zakladnici svetovne faune. Bruhalniki na območju izvira Jelševnišči pa so tudi edina lokacija, kjer so možna opazovanja in proučevanja te izjemne živalske vrste.

Analiza črno obravnane vode je pokazala, da gre za oporečno vodo z visoko vsebnostjo aromatskih ogljikovodikov, fenolov in železa, ki izvirajo iz nelegalne Beltove deponije talinskih peskov v bližnjih vrtačah. Kot pravi biolog Andrej Hudoklin z Zavoda za varstvo naravnih in kulturne dediščine, gre pri Jelševniščici za sifonski izvir, ob njem pa je več bruhalnikov. Kaže, da gre za različno

zaledje glavnega izvira in bruhalnikov, saj v izviru doslej še niso opazili onesnaženja. Kljub grozljivi izkušnji s Krupno se problem onesnaženja Jelševnišči s tem ogrožanje najdišča črne človeške ribice rešuje zelo počasi, se zatakla v opoteka nekatere v trikotniku Belt — Ujupa in inšpekcijskih služb — občina Črnomelj. Zavod zahteva, da se zaradi kritičnega ogrožanja podzemnega biotopskega črnega močerila, potencialnega vodne vode in življenja v površinskih vodotoku reševanje učinkovito postopno.

Na Zavodu za varstvo naravnih in kulturne dediščine pravijo, da je treba prvi vrsti takoj zapreti Beltovo deponijo in hkrati preveriti tudi lokacije drugih Beltovih črnih odlagaljš, ki jih morda ni malo. Takoj je treba odlagaljš v bližini izvira Jelševnišči začeti sanirati, da bi tako preprečili nadaljnje ranje škodljivih snovi in podzemne učinkovite sanacije oziroma določeno varstvenih pasov je treba opraviti vodnega zaledja izvira Jelševnišči v bruhalnikih ob njenem izviru, kajti deponija ogroža neraziskani in tudi nepoznani podzemski tok.

Zaradi vseh bioloških posebnosti in izjemnosti so na Zavodu za varstvo naravnih in kulturne dediščine začeli proučevati strokovne osnove za raziskovanje območja izvira Jelševnišči in njegove naravni spomenik. Če bodo človeška neumnost, zaniknost in lagodnost pustili, da bo sploh še kaj vredno zaščititi.

A. BARTELO

Kam gre tvoj razvoj, Slovenija?

Tako se je vse večje število vse bolj revnih in socialno ogroženih družin znašlo v dvojnem precepu: dela za mlade, prve iskalce zaposlitve brez ali samo z osnovno šolo, ni. Dela za mlade, ki niso ali ki so končali srednje šole, prav tako ni. Dela za študente, ki bi si sami kaj zaslužili prek študentskih servisov, je vedno manj. Vse otroke je torej treba šolati, sicer se bodo brezdelno potikali v prisilno podaljšani mladosti in ekonomski odvisnosti od staršev.

Prav zato smo v tem odboru tudi postavili zahtevo, da v začetku decembra IS pripravi podrobno poročilo o dejanskih posledicah novega sistema štipendiranja, da upošteva zahteve dijakov in študentov, predno izbruhnejo v stavkovnem gibanju, in da predloži odbor in skupščini sanacijsko štipendijsko politiko, ki mora preprečiti najhujšo izmed vseh možnih izgub v nacionalnem razvoju — izgubo ustvarjalnih sposobnosti vse prevelikega števila mladih, usodno zaostajanje znanja že zaposlenih in ta trenutek brezposelnih delavcev.

Odbor je pozval tudi vse slovenske sindikate, da se opredelijo do nacionalne štipendijske politike in v interesu mladih, delavcev in nas vseh, ne dovolijo kratkovidnemu in obubožanemu podjetjstvu na eni strani in razvoju slepi državi na drugi, da našo družbo spreminita v družbo brez sodobne ravni znanja in s tem v družbo brez prihodnosti.

SONJA LOKAR

predsednica odbora za delo, zaposlovanje in socialno politiko

O zastarelosti in iztrošenosti slovenskega tehnološkega parka že nekaj let čivkajo celo vrabci na strehah. O neizbežnem propadu podjetij, ki so jih še včeraj držali pokonci — kljub tehnološki, oblikovni, ekološki zastarelosti, surovinski in energetske požrešnosti — jugoslovanski trg in visoke uvozne carine, vedo več, kot bi si želeli, desetstotič stečajnikov in skoraj dvesto tisoč delavcev, ki že tretjajo pred stečajem svojega podjetja danes. Tudi o tem, da je za nov razvojni zagon potreben svež domači in tuji kapital, predvsem pa novi, profinostni proizvodni programi, danes ni treba pričevati nikogar več. Mnogo manj pa je jasno, da pomeni razvojni prevrat, ki ga moramo izpeljati, tudi tako dramatično spremembo znanja in kulture vseh zaposlenih in bodočih delavcev, kakršno so delovni sloji morali prestopiti pred kakimi dvesto leti, ko je manufakturna proizvodnja preraščala v tovarniško, industrijsko.

Kot je v industrijski družbi tekočega traku večina delavcev potrebovala osnovnošolsko pismenost in priučene delovne spretnosti, kot je bila tedaj srednješolska izobrazba pridržana za predelavce in uradništvo, visokošolska pa je bila privilegij peščice izbrancev t.i. delavske aristokracije in otroke kapitalistov, tako sodobne postindustrijske družbe ne morejo obstati brez splošne računalniške pismenosti, srednje šole kot kulturnega minimuma velike večine prebivalstva, množične visokošolske in celo številne podiplomske izobrazbe zaposlenih in nenehnega doizobraževanja vseh zaposlenih v celotnem aktivnem življenjskem obdobju. Vključenost mladih generacij v srednje šole je do leta 1990 naraščala in je primerljiva z razvitimi državami, strahovito pa zaostajamo pri visokem in podiplomskem izobraževanju. Nič ne more bolj zgovorno pokazati našega razvojnega zaostanka za najprodornejši svetovni državami kot primerjava odstotkov generacij, ki se pri nas in tam šolajo na visokih šolah.

Štipendije včeraj — štipendije danes

V času od leta 1981 do 1990 je skoraj četrtina vseh dijakov in študentov prejela takšno ali drugačno štipendijo. Sprva so prevladovala štipendije podjetij in ustanov — t.i. kadrovske štipendije in več je bilo študentskih, po letu 1988/89 pa so spriče ekonomske krize začele prevladovati t.i. štipendije iz združenih sredstev, med štipendisti pa je bilo več dijakov kot študentov.

Sistem štipendiranja je bil postavljen tako, da je v načelu omogočal normalno izvajanje podjetniške kadrovske politike, pokrival izobraževanje socialno šibkejših in izravnal socialno krivičnost slabšega izobrazbenega starta mladih delavcev, dopolnjeval pa je bil tudi s posebnim sistemom štipendiranja najbolj nadarjenih. Višina štipendij je bila opredeljena v odnosu do povprečnega osebne dohodka preteklega leta in je bila pri kadrovskih štipendijah omejena navzgor — kadrovska štipendija ni smela preseči tega povprečja, štipendije iz združenih sredstev pa so bile omejene tudi navzdol — niso smele biti nižje od 55–65% takega povprečja. Toda galopirajoča inflacija zadnjih let in improviziran sistem valoriziranja štipendij v takih razmerah je pripeljal do tega, da so realne štipendije zelo upadle in v poprečju 1990. leta dosegle le 20% sočasnih povprečnih osebnih dohodkov zaposlenih.

Ko je začela brezposelnost skokovito rasti in je na trgu delovne sile ponudba znatno preselga povpraševanje, so podjetja skoraj opustila kadrovske štipendiranje, po volitvah pa je bil v februarju 1991 spremljen tudi štipendijski sistem, ki je štipendiranje umestil v sfero zaposlovalne politike in ga uredil z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. IS je zatrjeval, da bo z novim sistemom ohranjena dosežena realna raven višine štipendij, da število štipendistov ne bo upadlo, kljub temu pa je višina štipendij po novem vezal na 80% zaganjenega, ne pa na 55% povprečnih osebnih dohodkov v preteklem letu in opuščena je bila vsakršna usmerjevalna ali normativna regulacija t.i. kadrovskih štipendij. S tem so podjetja dobila možnost izplačevanja kriminalno nizkih štipendij, vlada pa možnost, da višino štipendij iz proračuna uravnava enako samovoljno, kot uravnava valorizacije zaganjenih osebnih dohodkov — glede na možnosti proračuna, v katerem ima »objektivno« prednost državotvornost policije, obrambe, diplomacije, državnega upravnega uradništva...

Država si umiva roke

Toda v tem času se je dramatično spremenil socialni položaj velike večine družin na Slovenskem. Osebnih dohodki so začeli naglo realno upadati in ponovno je podvajala inflacija. Aprila 1991 je 60% zaposlenih prejelo nižje plače od povprečnih, 50.000 delavcev je običajno na skrajno nizkem zaganjenem osebnem dohodku, 10.000 jih ne dobi niti tega, 40.000 že zaposlenih je delo izgubilo, med njimi visok odstotek starejših od 40 let, ki imajo praviloma tudi otroke, godne za šolanje na osrednjih šolah in na univerzi, vsi cenusi za nadomestila plač in različne socialne pomoči pa so se znatno poosttrili. Znano je, da v Sloveniji skoraj 50% ljudi živi v manjših mestih in na podeželju. To pomeni, da je vsaj polovica družin — in praviloma so družine na podeželju številnejše kot v mestih — prisiljena pošiljati otroke na šolanje izven domačega kraja — plačati jim torej morajo, poleg stroškov za samo šolanje, ki vroglavo rastejo, najmanj dnevni prevoz in vsaj en obrok izven doma, velika večina, zlasti staršev študentov, pa tudi zelo drago, praviloma pri odeniških zasebnikih najeto stanovanje.

Dom slovenskega jezika

N ajbrž je bil izmed vseh dogodkov in predstavitev novih knjig, ki so se vrstile iz dneva v dan na jubilejnem 10. knjižnem sejmu, zaključenem pred dvema dnevoma v Cankarjevem domu v Ljubljani, izid zadnje, pete knjige Slovarja slovenskega knjižnega jezika najpomembnejši dogodek za slovensko založništvo in slovensko kulturo sploh. Lahko si predstavljamo in zamislimo, kakšno notranje zadovoljstvo in zadoščanje je prevladovalo predsednika glavnega uredniškega odbora, Franca Jakopina, ko je v Sklepni besedi zadnje slovarske knjige lahko zapisal: »S to knjigo je končan Slovar slovenskega knjižnega jezika, prvi večji enojezični razlagalni slovar sodobne knjižne slovensčine.«

V tem notranjem zadoščanju, zadovoljstvu in ponosu ni bil osamljen. Z njim ga čutilo mnogi Slovenci, ki so te dni kot naročniki prejeli peto knjigo in jo položili ob štiri že izdane knjige, ki se z zlatimi črkami na temnem usnjemem hrbtu svetlikajo na knjižni polici. Tako obsežnega in lahko tudi rečemo lepega slovarja svojega materinega jezika nima vsak narod na tem svetu, zanesljivo pa noben od tistih, ki mu svet v bistvu odreka identiteto, ker mu ne prizna politične samostojnosti in neodvisnosti kot eni od temeljnih pravic, ki neodtujljivo gredo vsakemu narodu.

Isti svet, ki dandanes mečka s priznanjem Republike Slovenije kot domovine že davno povsem zrelega evropskega naroda, je v Helsinški listini zapisal priporočilo, naj bi vsak narod negoval leksikografsko delo, ker pospešuje stike med narodi in individualizira posameznih jezikov. Slovenci smo se odzvali temu priporočilu nadvse dostojno in smo svojemu jeziku postavili mogočno in lepo knjižno hišo, da zdaj biva v njem, zavarovan tudi na ta način pred vsem, kar mu stree po življenju že od tistih davnih dni, ko se je znašel z besedami »če bi ded naš ne zgrešilo« privključno zapisan na listu papirju. »Lubi Slovenci« so ga hranili kot svojo veliko dragocnost v srcih in v knjigah, zato se mu ni zgodila usoda mnogih drugih jezikov, ki so utonili v pozabo, z njimi vred pa tudi sami narodi, ki so jih govorili.

Ni tako zgrešena misel, da nas je slovenski jezik tudi iz jugoslovanskega klanja pomagal rešiti, saj nam je dajal razvidno identiteto in nas dovolj jasno razlikoval od drugih, da nismo potonili v jugoslovansko topilno loncu, hkrati ko nam je krepil samozavest. In verjetno je bilo

očitno ponizevanje slovensčine v procesu proti četverici tisti gram preveč, ki je jeziček na tehnici premaknil od jugoslovanstva k slovenski samostojnosti. Čut za dostojanstvo lastnega jezika je pripomogel, da so Slovenci krenili na pot, kjer si »sami volijo vero in postavé.«

Da delo takšne vrste presega leksikografske in jezikoslovne pomene, so se že v samem začetku snovanja slovarja zavedali njegovi ustvarjalci in drugi. France Jakopin je že davne leta 1964, ko so še tekle razprave o končni podobi slovarja, zapisal: »Pomen slovarja bo v prihodnje še pomembnejši, kajti prišlek na jezik se ne bo zmanjšal ob vedno močnejših stikih z drugimi narodi. Ker pa Slovenci ostajamo le, dokler imamo jezik, je to za nas krvavo pomembno.« Upravnik Inštituta za slovenski jezik, akademik dr. Bratko Kreft, pa je ob izidu prve knjige zapisal: »Slovar sodobnega slovenskega knjižnega jezika nam je v našem času potreben ne le iz splošno slovarskih in jezikoslovsko znanstvenih razlogov, marveč še posebno iz nacionalnih. S predvidenimi petimi knjigami bo vsakomur močan in v svetu izpričana visoka raven, moč in bogastvo slovenskega knjižnega jezika, ki se je zlasti od naše moderne dobe dalje razvil v tolikšni meri, da ni več področja, ki bi mu ne bil kos.«

Poglejmo za kratek hip v slovarjevo »osebno izkaznico«. Pet knjig zajema prek 107 tisoč gesel in podgesel na dobrih 5 tisoč straneh. Izdelali so ga sodelavci leksikološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, založila pa ga je Državna založba Slovenije. Slovar je nastal na osnovi obsežnega jezikovnega gradiva, izpisane iz okoli 6000 tiskanih enot, katerih večina je iz 2. polovice tega stoletja. Izpisovanje se je začelo leta 1946 pod vodstvom Frana Ramovša in Jakoba Solarja. Do danes je pri nastajanju in oblikovanju slovarja sodelovalo blizu 200 visoko izobraženih slavistov in drugih filologov skupaj z mnogimi drugimi sestavljalci iz več generacij, od tiste, rojene na prelomu stoletja, do najmlajše, rojene v petdesetih letih. Iz sistematično zbrane in urejene slovarske kartoteke s 6 milijoni listki in 300 tisoč iztočnicami je bila za obdelavo v slovarju izbranih nekaj več kot tretjina besed. Slovar je sicer splošnega tipa, vendar je v njem posvečena posebna skrb strokovnemu izrazju.

Zaključimo zapis z besedami Franca Jakopina, ki je veličino Slovarja slovenskega knjižnega jezika kot ene od najpomembnejših stvaritev slovenske kulture izrazil z besedami: »Slovar prinaša z bogatim jezikovnim gradivom tudi najbolj avtentično vednost o bivanju in življenjski resničnosti našega človeka v današnjem času in v preteklosti, iz njega se izluščijo sončna in senčna podoba našega duhovnega in fizičnega obstajanja; zato lahko slovar beremo tudi kot knjigo o Slovenceh.«

M. MARKELJ

21.11.91

Je avtor Modre kronike kronik?

Da za Slavka Podboja, avtorja Modre kronike, poznane s Studia D, drugih radijskih postaj in treh kaset, bi na vprašanje iz naslova lahko odgovorili pritrđljivo, če je za kronika značilna zasvojenost in če sem sodi tudi zasvojenost z delom. Za tiste, ki ugrabijo, kdo se skriva za to, med preprostimi ljudmi tako priljubljeno Modro kroniko, naj povemo, da je po poklicu pravnik, zaposlen v Stanovanjski zadruzi Šentrupert, poročen, z dvema otrokoma, že enajsto leto pevec pri Trebanjskem oktetu, predsednik Ribiške družine Novo mesto in še marsikaj.

To je nekoliko posplošena neosebna predstavitev. Kako bi se na kratko predstavili vi sami in kaj vas je pripeljalo med humoriste?

Možakar srednjih let, ki se ukvarja s humorjem, odkar ve zase. Doma iz Žužemberka, torej Krajinčan, znano pa je, da se Krajinčani radi pošalimo. Vedno sem se gibal v takih krogih, od osnovne in srednje šole do fakultete, kjer se je delal čec. Če je bilo treba napisati kako šaljivo kroniko, bodisi privatno, v razredu ali na brucovanju in pozneje v službi, sem bil na vrsti jaz. Igral sem tudi v nekaterih dramskih skupinah, toda najbolj mi leži pisanje tekstov. Po ustanovitvi Studia D me je urednik Sandi Pirš povabil k sodelovanju. Dogovorila sva se za humoristično oddajo, ki sem ji dal ime Modra kronika, saj je na začetku obravnavala bolj javne kršitve miru in prestopke, tako kot to obnavlja Dolenjski list ali črna kronika v Delu. Tudi krog sodelavcev v oddaji se je vse bolj širil.

Priljubiti eno tako humoristično oddajo vsak teden in v sodelovanju s toliko ljudmi vsekakor ni enostavno?

Oddaje smo imeli redno vsak teden in bilo jih je čez trideset, kar je bilo zelo naporno, saj smo bili vsi sodelavci redno zaposleni drugje, zato smo potem tako sodelovanje s Studiom D prekinili in pričeli delati drugače, s snemanjem kaset. Prva je bila Modra kronika, druga je bila Vroča Modra kronika, tretja Vojna Modra kronika, sedaj pa pripravljamo že četrto. To bo Mala Modra kronika. Humor za otroke je za nas zelo interesanten, hkrati pa močan izziv, saj vemo, da je dokaj zahteven, zato bi se radi na tem pretzkusili. Že sedaj pa vidimo, da se na nekatere naše stvari otroci spontano odzivajo.

Na prvi pogled bi človek rekel, da so vse oddaje narejene po vzorcu Tofovega

Mopedšova. Vam je bil to vzor, h kateremu ste se skušali približati?

Ne. Veljajo pač tudi tukaj neke zakonitosti. Tako kot so za roman osnova besede in stavki, kot je drama zgrajena iz prizorov in dejanj, tako se tudi humor dogaja s skeči, domisljicami, muziko in tu se kaj dusti novega ne da iznajti, saj je stvar zakoličena tako rekoč od že grških komedij naprej. Razlika med Mopedšovom in nami je v tem, da gremo mi na oder tudi v živo, da imamo svoje like, ki so izraziti in že uveljavljeni. To so Brajdimir Ratajčič, to je Krjavelj z Muljave, trenutno general Rašeta, pa Cefzelj in Policaj, jaz sem na primer duhovnik v pesmi o gospodu kaplanu, ženske so reporterke. Ko nastopamo v živo, smo tudi kostimirani, zato bi temu lahko prej rekli kabare kot pa kaj drugega, saj se na odru nekaj dogaja.

Rezultati dela so tudi na tem področju merljivi. Čeprav ste amaterji, ste verjetno zelo zainteresirani, da vaše delo požanje uspeh. Kako ga ocenjujete sami?

Smo pa kar precej aktivni, to dokazujejo tudi tri kasete, ki smo jih doslej izdali. Zlasti zdaj, Vojna Modra kronika, je doživela lep uspeh in gre tudi zelo dobro v promet. Prva izdaja v dva tisoč izvodih je bila v enem tednu razprodana, zdaj je na trgu druga izdaja, tokrat v štiri tisoč izvodih, in tudi ta menda že pohaja. Vse snemavo v novomeškem studiu Sraka, urednik izdaj je lastnik založbe Drago Vovk, ki nam zagotavlja tudi druge potrebne tehnične sodelavce in marketing.

Kako je sedaj sestavljena ekipa Modre kronike?

V ekipi Modre kronike smo predvsem Trebanjci, poleg mene še Majda Gračan, Irena Trajnec in Danyja Parle, iz Novega mesta sta Tomaž Zorko in Peter Polak, Peter Fink pa je iz Dolenjskih Toplic. Na našem repertoarju sta glasba in humor, tako da smo sposobni v celoti pripraviti zabavni večer, s tem da nudimo ljudem glasbo za ples, animacijo, vodenje, igrice in vse, kar sodi zraven. Glas Dolenjske nosimo sedaj po širni Sloveniji, saj nastopamo od Murške Sobote pa do Primorske in od Kolpe do Alp. Nastopamo veliko in program privedem natrpan zlasti sedaj pred novim letom. Pri tem je treba povedati še, da je naš humor prirejen tudi glede na okolje, v katerega prihajamo. Če pridemo na primer v Zgornji Kašelj, bodo ljudje v naših točkah prepoznali tudi svoj kraj ter njegove nekatere značilne pojave in ljudi. Najbolj prisrčno pa se ljudje smejejo ravno tistemu, kar jim je najbližje, pa komičnosti prav zato ne opazijo, dokler ne pride nekdo od zunaj in jim

tega ne pokaže.

Seveda pa tudi humor razkriva stvari, ki vsem niso všeč, udarja sem in tja in lahko tudi marsikoga prizadene.

Mislím, da je ni stvari na tem svetu, za katero bi lahko trdili, da nikogar ne prizadene. V vsej naši karieri se nihče ni čutil prizadetega, kar me še posebej veseli. Če vendarle uporabljamo včasih robate izraze, niso ti za človeka nikoli žaljivi, ker ne posegajo v osebnost v tem smislu. Še največ problemov smo imeli tako z Brajdimirom Ratajčičem, našim Ciganom. Nekateri, predvsem tisti, ki se ukvarjajo z romsko problematiko, najmanj pa Romi, so menili, da je to za Rome žaljivo. Lahko vam povem samo en primer z veselice v Žužemberku. Tam je bilo prisotnih kakih petdeset Romov. Smejali so se, ženske pa so se potem skoraj steple, katera bo plesala s tem našim Brajdirjem Ratajčičem.

Pa vendar sem nekoč, na nekem sestanku slišal, kako je neki romski aktivist dejal, da bo pripeljal skupino Romov, da bodo s krampom razbili vrata Studia D, če ne bo prenehal s tem Ratajčičem.

No, ljudje smo si različni in tudi med Romi se morda najdejo taki, ki jim to ni všeč, ampak večinsko mnenje je povsem drugačno. To se vidi že po tem, da so se s tem čutili precej popularizirane, ne pa užaljene. Nikdar jih v šalah nismo obravnavali žaljivo. Nasprotno! Prikazujemo jih kot iskricve, poštene ljudi, brez dlake na jeziku, ki pač povedo tisto, kar mislijo, a nekoliko drugače, kot to počno civili. To je ljudem všeč, saj jih kot take poznajo in zakaj bi to svojo naravo, to svojo bit Romi skrivali pred drugimi. Recimo, da bi začel Roma obravnavati kot popolnoma enakega ostalim. Potem ta Rom ni več

zanimiv, potem je to samo eden od povprečnežev, na kar pa tudi on ne bi pristal.

Že naslov druge kasete, Vroča Modra kronika, naznanja, da se bo ukvarjala s stvarmi, ki so medijško po navadi potisnjene na rob. Tu gre predvsem za vprašanje morale. Je težko potegniti mejo, kje je še vroči humor in kje se začne vulgarnost?

No, odgovoril bi takole. Devetdeset odstotkov nas neizmerno uživa, če smo v družbi in si pripovedujemo tudi kosmate šale. Pravzaprav je zelo malo takih šal, da ni v njih nekaj žečkljivega. Problem je samo, kadar se to pokaže v javnosti. In z našo drugo kaseto Vroča Modra kronika je bilo takole. Hoteli smo pokazati, da je veliko stvari v življenju ali morda največ takih, ki se tičejo odnosov moški - ženska. To tako moški kot ženske priznavamo. Pravijo, da je vojna med moškim in žensko najdaljša vojna v zgodovini človeštva. No, iz te vojne, iz teh odnosov je nastalo neskončno smešnih situacij. Namen Modre kronike je, da se pokaže ta napietni odnos med moškim in žensko in seveda tisto, kar je vmes, v tem primeru zlasti spolnost. To smo storili v nekem prijetnem, igrivem smislu, ne pa kot nekaj prepovedanega, strogo cenzuriranega. Poplava literature, v kateri vidiš vse od A do Ž, ki jo danes srečujemo v kioskih, lahko na otroke zares vpliva nevarno, nekakor pa ne taka kasete, ki ima namen zabavati, ne vzbujati v človeku nizkih strasti. Pravijo, da je takrat, ko ti ne uspe resen pristop, najbolje poskusiti s humorjem. Humor je tisti, ki odpira vrata in tudi ta kasete je poskušala odpreti vrata temu humorju, mislim pa da na način, ki ni žaljiv ne za moškega, ne za žensko. Poskušal je

pokazati, da je v Slovencih tudi sicer precej tega humorja. Vse pesmi, ki so na tej kaseti posnete, imajo tudi nekatere izraze, ki bi se jih mogoče lahko izognili. Toda če bi se jim, je vprašanje, če bi to še bil tisti humor, ki smo ga hoteli prikazati. Nemogoče je, da nekaj označiš za vroči humor, obdeluješ pa ga z izrazi in besedami, ki ne izpolnjujejo pričakovanja.

Skoraj samo po sebi je razumljivo, da bo iz določenih krogov prišlo na to kaseto nekaj pripomb. So bile te množične in dovolj utemeljene?

Da, bilo je nekaj odmevov, mislim pa, da so bile samo na radiu Murska Sobota sporne tiste »za vas so pa kurbe v Ljubljani« na koncu pesmi o kaplanu in jo sedaj predvajajo brez zadnje kitice. Moram pa povedati, da je besedilo pesmi in delno tudi muzika iz ljudskega izročila. Pesem je zelo stara, nekateri pravijo, da celo prek dvesto let, in so jo v originalu peli prav s tem koncem. Kot sem že rekel, so ljudje, ki jim to ni všeč, toda veliki večini je bilo in kaplan je dobil zelo dobre ocene. Kasete je bila dobro prodajana, kaplana smo posneli tudi za televizijo, bil je predvajan v Videomehu, na podlagi te, druge kasete pa smo lani nastopali tudi v silvestrskem programu. Naj tukaj še povem, da modra kronika tudi letno nastopa v silvestrskem programu, saj imamo v novoletnem Videomehu rezerviranih petnajst minut za naš humor.

Bliskovita juljska vojna v Sloveniji je prvi vas izzvala tako rekoč bliskovito reakcijo, saj je razmeroma hitro izšla Vojna Modra kronika. Se je obrambni minister Janša že kaj pritožil?

Ta kasete je res nastala zelo hitro. Že takrat, ko je vojna še trajala, sem se odločil, da bi bilo dobro posneti nekaj v zvezi z njo, s tem pa je seveda nikakor ne omalovažujem. Toda v vsaki situaciji, pa tudi v vsaki vojni se zgodi kaj smešnega. Da je to res, sem videl, ko sem se pogovarjal z našimi teritorialci, ki so bili na Medvedku, v Krakovski hosti, pa v Prekmurju, in sem jih vprašal, kaj se jim je smešnega pripetilo. Pripovedovali so, jaz pa sem stvari zapisal in potem malo sfriziral. Moram pa reči, da je tisto, kar je na kaseti, zelo avtentično. Podlaga so vsekakor resnični dogodki, pa tudi nekateri zvočni efekti, na primer streljanje in bobnenje tankov je povzeto po dokumentarnih posnetkih. Gospod Janša se še ni pritožil in mislim, da se tudi ne bo. Prej bi pričakoval odmev iz Beograda, ki pa je zaenkrat tiho. Naš nastop je v Črnopolju slišal minister Kacin, ki tudi nastopa v Vojni kroniki, in je rekel, da mu je všeč.

Novo kaseto, tokrat Otroško Modro kroniko, torej lahko kmalu pričakujemo?

Precej stvari je že napisanih in pripravljamo vendar glavina še čaka. Pred novim letom imamo veliko nastopov v živo, zato je za ustvarjalno delo in priprave za snemanje časa premalo. Po novem letu pa se bomo temu zelo resno posvetili. Mislim namreč, da otroke po krivici zapostavljamo.

TONE JAKŠE

Neodkrit raj za turizem

»Samo na enem kvadratnem kilometru v krajevni skupnosti Kočevska Reka se prepleta rastlinstvo, ki je značilno za tri zelo različna podnebja: sredozemsko, celinsko in alpsko.« mi je med ogledom naravnih zanimivosti razlagal dipl. ing. gozdarstva Zlatko Ficko, vodja programsko-biološkega oddelka pri enoti gozdarstvo podjetja Snežnik Kočevska Reka, ki je hkrati tudi predsednik komisije za varstvo okolja, urejanje prostora in razvoj turizma pri krajevni skupnosti Kočevska Reka.

Svoje trditve je podkrepil s podrobnejšim posamlim. Tu je že sicer stik sredozemskega in celinskega podnebja, alpska flora pa se je ohranila še v jarkih, ki so jih izdelali ledeniki v zadnji ledeni dobi — segali so namreč prav do tod — in so hkrati z ledom zanesli sem tudi semena alpskega rastlinstva; te rastline uspevajo tu še danes. Vse to mi je razlagal, ko sva šla skozi vas Borovec proti sedlu Krempa (866 m) in naprej. Povsod tu rastejo tudi bori, ki so značilni za sredozemsko podnebje.

Redka naselja in razne zanimivosti so označene s »turističnimi kozolčki«, ki jih izdelujejo kar v podjetju Snežnik. Tak kozolček je tudi na sedlu Krempa, preko katerega vodi planinska pot iz Kočevja skozi Kočevsko Reko do Bosljive loke ob Kolpi in Osilnice. Kljub vojni je šlo letos tu skozi kar precej skupin izletnikov in planincev. Prav v delu opuščene vasi Borovec, ki se je včasih imenoval Inlauf, so nameravali letos poleti urediti počivališče za pohodnike po tej poti (ki ima v Kočevju priključek iz smeri Ljubljana in Novo mesto), vendar je letošnja vojna to ureditev nekoliko odložila.

Na Krempi je g. Ficko pokazal, kje je s predpisi zaščiteni rastišče narcis, ki so jih letošnjo pomlad prihajali občudovali mnogi izletniki. Zagotovil je, da je narcis tu in v okolici toliko, da ni nobene nevarnosti, da bi jih izletniki izropali in uničili.

Spremljevalec Ficko je še posebno opozoril na encijan (svižec). Na tem območju rastejo štiri vrste, sicer pa je encijana 400 do 500 vrst, seveda po vsem svetu. Razložil je, da je ta rastlina dobila ime po zadnjem vladarju ilirske zveze Gencijanu (vladal je od leta 180 do 167 pred

našim štetjem), ki je priporočal korenine te rastline tudi kot zdravilo proti kugi. Vladarja Gencijana kuga res ni pobrala. Bil pa je kot zavaznik Makedoncev v boju z Rimljani ujet in odpeljan v ujetništvo v Italijo, Rimljani pa so njegovo kraljestvo razdelili na več delov.

Območje KS Kočevska Reka meri okoli 15.000 ha, od tega je 12.000 ha gozda in od tega 700 ha v zasebni lasti, približno toliko gozdov pa bo zasebnikom še vrniljen, ker so jim bili odvzeti. Med temi gozdovi sta kar dva pragozda. Tu je tudi pragozd Krokari, ki je celo največji v Evropi, meri pa 72 ha. Gozdovi so bogati z divjadjo, ki je v Evropi že redka ali pa je v mnogih državah sploh ni več. Te živali so naprimer medved, volk, ris, gams, divji petelin in druge.

Pri Kočevski Reki je g. Ficko opozoril še na jezero, ki meri 18 ha. V njem so tudi zelo velike ribe. Septembra letos je naprimer tu ulovil znani pevec Stane Vidmar iz Ljubljane 115 cm dolgega in 15 kg težkega soma. Seveda je v jezeru možno poletiti tudi kopanje, sicer pa na njem še čolnarijo.

Gostinskih objektov razen v Kočevski Reki na vsem območju KS ni. Še nedavno je obratovala gostilna v Borovcu, zdaj pa je zaprta. Sicer pa je to naselje skoraj prazno, hiše propadajo, čeprav so v bližini lepe možnosti za jahanje, saj imajo tu konje, pozimi pa v bližini obratuje tudi smučarska vlečnica.

Možnosti za turizem je ogromno, vendar je turizma še vedno malo, pa tudi v bodočnosti ne računajo na množični turizem, ampak na turizem po meri posameznika ali manjših skupin. Temu je in bo prilagojena turistična ponudba. Mir, samota, pokrajinska skladnost in različnost, sorazmerna ekološka čistost, naravna in kulturna dediščina — vse to je za goste še posebno privlačno.

JOŽE PRIMC

Ambasador krasilne umetnosti

Sevniški grad, ki ga sevniška Zveza kulturnih organizacij zadnja leta načrtno in uspešno prenavlja, postaja vse bolj osrednji kulturni hram v sevniški občini. V njem je novembra 1987 dobila lepe prostore tudi Galerija krasilne umetnosti, v kateri so na ogled risbe, okrašeni in gravirani predmeti ter ekslibrisi, ki jih je izdelal 67-letni Ivan Razboršek iz Ljubljane. Zbirko je podaril Sevnici v spomin na svojo pokojno mater, doma iz Loke pri Zidanem mostu.

Razboršek je začel prrisovati in risati okraske in jih seveda tudi zbirati že pred pol stoletja. V svojem prostem času sistematično zbira, ureja, proučuje in riše ljudske okraske ter drugo ljudsko umetnost, folklorno bogastvo Slovenije, ostalih narodov bivše Jugoslavije in sveta. O tem tudi predava. O nastanku, razvoju in uporabi krasilne umetnosti je predaval že na okrog 100 šolah. Pred kratkim so bili nad Razborškovim delom navdušeni tudi učenci osnovnih šol v trebanjski občini. Razboršek je izdelal že 750 osnutkov s slovenskimi okraski za tapiserije, gobelene in ostala ročna dela, svoje osnutke pa plemenito podarja bolnišnicam, domovom ostarelih in bolnišnicam. Doslej je sodeloval na 76 skupinskih razstavah v Jugoslaviji, 21 razstavah v Evropi in v glavnem mestu Japonske, v Tokiu. 170 samostojnih razstav je imel v galerijah, tovarnah, trgovinah, domovih upokojenčev in drugih ustanovah.

Najrjasi riše okraske v ekslibrisih (narisal jih je že prek 2500!), ker drobna grafika omogoča obilno in raznovrstno uporabo okraska samega, ali v kombinaciji z zgodovinskimi ali ostalimi figurami in grbi. Podjetje Iskra mu je za 18. mednarodni kongres, ki je bil leta 1980 v Linzu, natisnilo 15 ekslibrisov, za 19. mednarodni kongres leta 1982 v Oxfordu 160 ekslibrisov, za 20. mednarodni kongres, ki je bil leta 1984 v Weimarju, 23 ekslibrisov in za 1300 let Bolgarije 6 ekslibrisov, za katere je prejel srebrno diplomno. Njegov prijatelj Mario de Filipis iz Italije mu je natisnil za 21. kongres leta 1986 v Utrechtu 30 ekslibrisov, iz vsake evropske države po en motiv. Za turistično društvo in italijansko občino Cortona je natisnil mapi »Studi per motivi Ornamentali« z 21 etruščanskimi ekslibrisi. Seveda je Razboršek tudi ma-

po s štirimi pesmimi svoje hčerke Maje, ki se preizkuša v poeziji, opremil s petimi ekslibrisi.

Še bi lahko naštevali, kako se je Razboršek že uveljavil doma in po svetu. A naj malo predahnemo. Avtor pravi, da ga najbolj privlačijo ljudski okraske kot prvina in motiv. Doslej je zbral že okrog 6000 krasilnih prvin in motivov iz Slovenije. O ostalih pa zaradi obsežnosti niti ne vodi številčne evidence. V tej zbirki je med drugim tudi 1500 srčnih oblik in 1000 nageljnov, ki dokazujejo ljubezen, vztrajnost in ustvarjalnost naših prednikov. Iz obstoječih predelanih prvin ali motivov sestavlja in riše lastne motive in kompozicije na papir, steklo, keramiko, platno, les in kovino v različnih tehnikah. Razborška najbolj moti in boli, ker se pojavlja vse več slabih ponaredkov njegovega dela. Razni obrtniki skušajo na nečasten način priti do lažjega zaslužka, tako da z nepoznavalskim in površnim posnemanjem Razborškovega dela škodujejo njegovemu ugledu, krasilni umetnosti v celoti, naposled pa tudi sebi.

»Okraske ali ornament ni pomemben samo na uporabnih in dekorativnih izdelkih, temveč je tudi okraske ali lik, ki krasni nas in našo okolico. Naši predniki so okraske gojili skozi stoletja v različnih pogojih in režimih. Sedaj je okraske zanemarljen, malo znan in zanemarljen. Okraske ali latinsko ornamentum se je razvijal, izpopolnjeval in preoblikoval od nastanka človeka do danes. Okraske je dopolnilo oblike predmeta ali osebe, z motivi in ritmiko

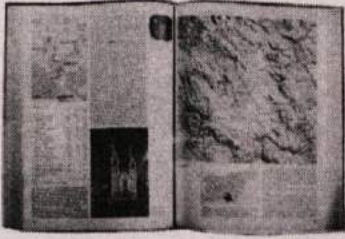
ublazi ali daje razgibanost in poseben občutek. Nekateri menijo, da je narodni okraske tvorba stare oz. pretekle dobe, ki je za sedanjí čas že davno preživel — nasprotno, narodni okraske bo vedno uporaben, prilagajal se bo samo okolju in tehnologiji,« pravi Razboršek. Prav zavoljo tega, ker so pri sevniški zvezi kulturnih organizacij, kot pravi njen tajnik Albert Felicitjan, že večkrat ugotavljali, da je bil naš ljudski okraske v zadnjih letih dokaj zavrnjen, tako da smo že pozabili na njegovo izvornost, so se pri ZKO, ki upravlja v Galerijo krasilne umetnosti, odločili, da v sklopu več različnih publikacij natisnejo tudi mapo, ki naj bi služila predvsem predšolskim otrokom in učencem osnovnih šol. Akademski slikar Alojz Konec meni, da bo mapa okraskov mnoge razveselila, ima pa lahko tudi svoj didaktični, likovni pomen. »Okraske, avtohton in utilitaren likovni pojav, so najlepše nakazuje človekovo praprotjo po lepem. V zgodovini so vseskozi krasili, enkrat manj, drugič več, oziraje se seveda tudi na versko prepričanje. Tudi slovenska elementarna umetnost je bogata z okraski, ki jih je modernodobna poizkala v pozabo, temurno naraščajoča narodna zavest pa jih bo prej ali slej začela obnavljati,« razmišlja Konec. Ker je tudi sam likovni pedagog na srednji šoli, je še toliko bolj kvalitativna njegova ocena Razborškove mape okraskov, ki jo toplo priporoča pri vzgoji in izobraževanju na predškoli in osnovnošolski ravni. Nedomno gre za sodoben poskus odporne proti prodirajočemu kiču, zamisel in zgradbo mape pa je široko uporabna z malce tehničnimi spretnosti in duhovitosti vzgojitelja in učitelja.

Razboršek ima rad naravo, v njej je kot diptist in planinec, dobil mnogo idej. Pravi, da je narava najboljši in največji umetnik. V rastlinstvu je našel raznolike in čudovite oblike. Do danes je narisal prek 13.000 krasilnih motivov in kompozicij, ekslibrisov in drobnih grafik. Knjižnica v Appianu Gentile v Italiji je izdala knjigo s prispevki 80 grafikov iz vsega sveta. V njej so trije njegovi ekslibrisi. F.I.S.A.E. Federation internationale des artistes d'amatelur d'exlibris je o oxfordskem kongresu objavila knjigo s 326 ekslibrisi, ki jih je prispevalo 45 grafikov z vsega sveta. Med njimi je tudi osam Razborškovich ekslibrisov in besedilo prof. Jara Dolarja. Društvo prijateljev živali iz italijanske Arezza je izdalo katalog Animali d'Arresta. Med 186 umetniki je bil s tremi ekslibrisi na razstavah v Arezzu, Riminiju in Moskvi zastopani tudi Ivan Razboršek. Za svoje pomembno kulturno poslanstvo je Razboršek prejel že več priznanj doma in na tujem, občinski priznanjem se ga je spomnila tudi sevniška občina. Tudi to so spodbude, da z novimi moči ohranja in plemeniti narodno dediščino.

P. PERC

Književna **obzorja**

SLOVENIKA PET

Tudi letošnji november je Mladinska knjiga, kot že vse od leta 1987 naprej, slavila lep praznik – izid novega zvezka svojega najzahtevnejšega založniškega načrta, Enciklopedije Slovenije. Vse je že kazalo, da se je založba znašla finančno povsem osamljena pri tej ambiciozni nalogi in da bo nadaljnje izhajanje enciklopedije zamrlo, vendar je ob podpori ministrstva za kulturo le izdala nov, 5. zvezek. Prihodnost enciklopedije je navkljub vsemu, kar se dogaja s slovenskim založništvom, le svetlejša. Pred Sloveniko je najbrž dokončno izginila tudi ovira pomislekov o njeni upravičenosti, ki so rasli iz dejstva, da je hkrati teklo tudi izdajanje slovenske izdaje Enciklopedije Jugoslavije. Ta je z jugoslovanstvom vred za vedno odpeljala na slepi tir zgodovine in Slovenika se je izkazala kot tisto pravo, zato bo poleg najbrž le deležna tolikšne podpore, kot jo tak založniški podvig nacionalnega pomena zasluži.

Peti zvezek je v celoti v znamenju črke k, zajema gesla od Kari do Krei. S »k« se namreč začenejo pomembna stvarna gesla, kot so Katoliška cerkev, kiparstvo, komunala, Komunistična partija pa šte-

vilna gesla v povezavi s kmetstvom, književnostjo, knjigo, Koroško, krajino in krasom. S »k« se začnejo tudi priimki dolge vrste pomembnih osebnosti: Kosov je 18, Kraljev 14, Kovačičev 11, Koširjev 8, tu sta Kidriča, Kocbek, Kopitar, Kosovel idr. Z našega konca sta od mest prišla na vrsto Kočevje in Kostanjevica. Skratka enciklopedija odkriva pravo bogastvo, ki se skriva pod črko k.

Dodajmo še nekaj števil, ki potrjujejo pomen petega zvezka naše nacionalne enciklopedije: vseh gesel je 976, 425 piscev je napisalo 46.304 vrstice besedilo, 869 ilustracij pa je prispevalo 175 posameznikov in 108 podjetij oz. ustanov.

M. MARKELJ

S KNJIGO PO SVETU

Mladinska knjiga je začela izdajati novo poljudno zbirko, ki bo najbrž pritegnila pozornost širokega kroga bralcev. Pod skupnim naslovom Dežele in ljudje bo izdala deset knjig, s pomočjo katerih bo bralec lahko v udobju svojega doma »potoval« po celinah sveta ter z besedo in sliko spoznaval tuje dežele in kulture in zvedel veliko podat-

kov o zemljepisnih, gospodarskih, političnih, zgodovinskih in družbenih značilnostih vsa-

ke od njih. Projekt so zasnovale in pripravile tuje založbe, Mladinska knjiga pa je poskrbela, da smo Slovenci v njem udeleženi tako rekoč istočasno.

Kakšna bo zbirka Dežele in ljudje, je lepo razvidno iz prve knjige, ki je izšla te dni. V nji so predstavljene države Severne in Srednje Amerike ter Velikih Antilov. Gre torej za območje sveta, ki je izredno raznoliko tako v geografskem kot v političnem in kulturnem pogledu. Med drugim tu teče svetovna meja med bogatimi in revnimi ter jezikovna in kulturna meja. Posamezne države so predstavljene z zemljevidom, osnovnimi številčnimi podatki, grafikoni in z izbranimi barvnimi fotografijami ter seveda z besedilom, ki zajema značilnosti države, njena ljudstva, zgodovino, kulturo, gospodarstvo, znamenitosti in drugo. Knjiga sicer ni zamišljena kot priročnik, vendar to ne pomeni, da je ni mogoče koristno uporabljati kot vir različnih podatkov in vednosti. Njena prednost je v zokroženosti podobe, ki jo daje o pozameznih deželah, in tako pomaga vsakomur poglobiti poznavanje in razumevanje kulturne in vsakršne pestrosti človeštva in sveta.

M. MARKELJ

zadovoljitev eksistencialnih potreb. Precej let je bila predvsem novinarka in urednica. Njena besedila imajo oseben ton, polna so modrosti, ki izhajajo iz izkušenj. Poznala je veliko ljudi v domovini, še bolj pa ameriško izseljensko skupnost. Njeno življenje in njeno literaturo je trajno zaznamoval boj za socialni obstanek in družbeni napredek priseljenskega ameriškega delavstva. V času druge svetovne vojne si je močno prizadevala, da bi Ameriki in njenim zaveznikom pokazala, da se mali narod bori proti zavojalcem. Ideološke spekulacije je niso zanimale. Knjiga Newyorški razglednik je nastala po premisleku in je izbor iz vseh prejšnjih knjig, opravič ga je urednik zbirke Spomini in pričevanja Janez Kajzer. Knjiga je urejena kronološko.

J. DORNIZ

SPOMINI IN PRIČEVANJA

Prešernova družba se je odločila, da bo začela izdajati novo knjižno zbirko Spomini in pričevanja. Letos so v zbirki izšle tri knjige: Newyorški razglednik pistoljice Ane Praček Krasne, Skozi luči in sence I., prvi od treh delov romana Ruda Jurčeca, in delo Ivan O. pisca Ivana Mraka. V prvem letniku so zbrani avtorji, ki pripadajo isti generaciji. To so bili pokončni ljudje, izgnanci, ki pa svoje domovine niso nikoli pozabili.

Ana Praček Krasna je pri dvajsetih letih postala gospodarska izseljenka. Odsšla je v Ameriko leta 1920 za kruhom. Toda Ana je bila ena tistih izseljenk, ki je dosegla več kot le

KLICANJA

Pesnik Darko Komac pravi, da je zanj vsaka pesem prava le do trenutka, ko je še v njem, nenapisana. Dokler jo še zaobjema čudežno prgišče, kraljestvo notranjih glasov, drgetov, melodij in slikovitih prividov. Brž ko se preseli na papir, postane nekaj drugega. Kajti besede, čeprav še tako skrbno izbrane in zveneče, sestavljajo

ne v še tako lepo misel ali metaforo, so oropane tistega, kar je v čudežnem prgišču. Pesnik se boji zapisati besedo, pa jo naposled le mora, saj je to edini način, da bralcu sporoči vsa nekaj o svojem notranjem svetu. Vedno pa je v dvomih, ali je zapisana beseda res prava, ali je lahko že sama prepoznavni glas tistega »pekla ali neba« iz prsi. Zato nenehno prisluškuje sebi in okolju, preverja pomen in zven napisanega in roti Navdih, da bi ga v pravem trenutku obdaril s pravim pesniškim glasom. Roti Navdih in kliče iz sebe prave pesmi, vedno nezadovoljen ob tistem, kar se mu preljuje v besede in zapiše na papir.

Sicer pa že pišem o najnovejši pesniški zbirki tega pesnika, o knjigi Klicanja, ki jo je v lepi opremi slikarja Pavla Medveščka izdala Založba Karantanja v Ljubljani. To so izpovedi o pesnikovi pokrajini, o galopu trav čez njo, o tisti pokrajini, ki jo je sprejel v svoj notranji svet in jo zdaj, vase nagnjen, pesniško premerja in razkriva bralcem, kaj mu pomeni od najzgodnejših let. A tega ne dela rad, vendar mora. »Danes vas bom gostil v svojem otroštvu.« pravi, brž pa pove, zakaj: »Podajte mi roko, / da bo strah manjši na poti.« In potem se vrstijo pesmi, v katerih pesnik pove, zakaj ta strah, ta stiska, nemoč, predanost, občutljivost, tiha bol in skelenje spominov. Vsaka pesem je klicanje pokrajini, naj se spremeni, in obenem klicanje, naj ostane vse tako, kot je. Do konca. Dokler te pomenljive reči sveta, kot so voda, veter, ogenj, dim, pepel, debla, norost in zemlja, ne prepesni-jo »v svojo govornico«.

I. ZORAN

TRI IZ MATICE

Slovenska matica je izdala še preostali del letošnjega knjižnega programa, v katerem so tri zanimive knjižne novosti: filozofsko, literarnozgodovinsko in leposlovno delo.

S knjigo Friedricha Nietzscheja VOLJA DO MOČI v prevodu Janka Modra je Matica

zaključila načrt prevajanja Nietzscheja v slovenščino. Ta nemški filozof je zdaj poleg Marxa edini veliki evropski filozof, ki nam je s svojimi poglavitnimi deli v celoti dostopen v slovenščini. Kot je urednik Ivan Urbančič zapisal v spremni besedi, je Volja do moči knjiga, ki prinaša najtehtnejše misli Nietzschejeve filozofije življenja. Četudi knji-

ge v takšni sestavi, kot jo poznamo, ni zbral in uredil filozof sam, pa Volja do moči slovi kot njegovo najpomembnejše filozofsko delo, izreden poskus prevrednotenja vrednot, čigar pomena in globine verjetno še vedno ne moremo v celoti izmeriti, napačno razumljen in zlorabljen pa je že bil.

Profesor slavistike na giesenski univerzi in velik prijatelj Slovenije dr. Gerhard Gieseemann že dve desetletji raziskuje slovensko književnost. Napisal je tudi vrsto razprav in člankov, v katerih se je lotil različnih primerjalnih študij in v njih zajemal tematiko in pisce iz skoraj vseh obdobj našega in nemškega slovstva. Zbir teh razprav je Matica natisnila v knjigi NOVEJŠI POGLEDI NA SLOVENSKO KNJIŽEVNOST.

V knjigi SPREMENBE je zbrana vsa proza, kar je je napisal Jože Udovič, javnosti znan predvsem kot velik pesnik in prevajalec. Vendar je Udovič leposlovno pot začel ne samo kot pesnik, marveč tudi kot zelo obetaven prozaist. Četudi je ustvaril malo proznih del, po letu 1948 pa se je prozi povsem odpovedal, literarna stroka njegove novele uvršča v vrh slovenske proze tistega časa. Spremno besedo je prispeval urednik knjige Drago Šega.

MIM

KRKA

za vaše zdravje

DOLENJSKE TOPLICE * ZDRAVILIŠČE STRUNJAN * ŠMARJEŠKE TOPLICE

PREMAGAJMO BOLEČINO, ŽIVLJENJE BO DRUGAČNO

Nekdaj so imeli ljudje bolečino za maščevanje bogov, Aristotel pa jo je poimenoval »trpljenje duše.« Tudi danes je vsakomur, ki trpi zaradi bolečin, jasno, kako lahko bolečina vpliva na človekovo čustva. Pri tem mislimo predvsem na kronično bolečino, ki neizogibno vodi v čustvene spremembe. Priznati samemu sebi, da te bolečina čustveno spreminja, je najtežja naloga, saj nihče ne prizna rad, da ima težave. Posebno še, če bolečina omeji našo sposobnost: dobro delati ter uživati življenje.

Najpogostejši vzroki kroničnih bolečin so vnetni procesi v sklepih (artritis) ali na živčevju (nevritis), obrabe hrustanca (artroze), travmatske poškodbe, različna postoperativna stanja, poleg tega pa so lahko vzroki in pospeševalci bolečine tudi različni dejavniki tveganja — kot so prekomerna fizična aktivnost, prekomerna telesna teža, stres, bojazen, kajenje, pretirana uporaba tablet proti bolečinam itd.

Bolečina kot posledica vseh navedenih vzrokov se lahko manifestira kot bolečina v križu (lumbalgija) ali vratu (cervicalgija), kot bolečina v sklepih rok ali nog, kot vaskularni glavoboli, migrene in podobno.

Kronične bolečine utegnejo spremljati različne vedenjske spremembe, na primer bežanje od družabnih stikov in zmanjševanje delovne učinkovitosti. Stanje pa še poslabšujejo depresija in tesnoba, manjši občutek lastne varnosti, vse to pa povzročata velike duševne spremembe. Zdravniki imenujejo takšen splet težav »bolečinsko obnašanje«.

Bolečin, ki vas mučijo, morda ne bo mogoče odpraviti na en sam in preprost način. Vendar se je potrebno zavedati, da ima vsakdo pravico do polnega, srečnega življenja in lajšanja bolečin. Za uspeh pa bo poleg lastne volje potrebna tudi primer- na strokovna pomoč in pozornost zdravnika, ki bo odkril vzroke vaših bolečin ter našel najučinkovitejši način zdravljenja.

ZAKAJ V AMBULANTO V ŠMARJEŠKE TOPLICE

Če vas mučijo bolečine kar nekajkrat na teden, že obvladujejo del vašega življenja. Če ste bili do sedaj neuspešni pri lajšanju bolečin ali ste pri tem le malo uspeli, poskusite rešiti svojo težavo z zdravniki specialisti v Šmarjeških Toplicah, ki bodo v sodelovanju z vami odkrili vzroke vaših bolečin.

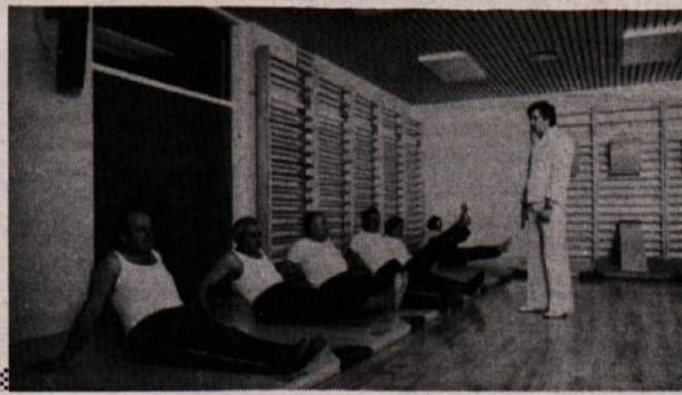
Ustrezna terapija pa ima namen zmanjšati bolečine, zvišati prag tolerance za bolečino, povečati samozavest, zdraviti psihično depresijo in strah (ansioznost). Z vsem tem boste ponovno dobili nadzor nad svojim življenjem.

ODPRTA PROTIBOLEČINSKA FIZIATRIČNA AMBULANTA

Protibolečinsko fiziatrično ambulanto vodi specialist fizične medicine dr. Nives Kavšek-Ivašković.

V protibolečinski fiziatrični ambulanti se oglasiite, če imate bolečine zaradi:

- poškodb gibal in živčevja, kosti, mišic s kirurškim posegom ali brez njega,

- degenerativnega sklepnega in izvensklepnega revmatizma (artroze, spondiloze, tenditisi),

- postoperativnih stanj po korekciji kostno-mišičnega sistema.

Protibolečinska fiziatrična ambulanta bo vsakemu pacientu nudila natančen fiziatričen pregled, vključno s potrebnimi meritvami. Pregled je osnova za ustrezno terapijo, ki jo zdravnik predpiše po zaključenem pregledu. Zdravljenje je lahko

- ambulantno (10 tretmajev v 2 tednih) ali
- stacionarno (običajno 14-dnevni paket zdravljenja).

Zdravljenje se sestoji iz različnih postopkov fizikalne terapije, kot so:

- balneohidroterapija (kopanje v bazenu s termalno vodo),
 - termoterapija (parafin, termopak, fango, krioterapija),
 - elektroterapija (interferenčni tokovi, elektrostimulacija, magnetoterapija) ter
 - mehanoterapija (ročna masaža, hidromasaža).
- Vse to so terapije, ki delujejo protibolečinsko (analgetsko), zmanjšujejo krčovitost mišic in izboljšujejo prekrvavitev tkiva, kar je pomembna predpriprava za

— kineziterapijo (individualna ter skupinska hidrogimnastika, medicinske vaje). Nadzorovan aktivni gib je najpomembnejši del fiziatrične protibolečinske terapije.

Zdravljenje se dopolnjuje z medikamentozno terapijo in akupunkturo (laserska, igelna), pomemben del zdravljenja pa je seveda tudi edukacija o bolečinskem sindromu.

Protibolečinska fiziatrična ambulanta je odprta vsak torek od 15. do 19. ure v zdravstvenem delu Zdravilišča Šmarješke Toplice. Informacije in rezervacije na tel. (068) 73-230, 28-000 int. 330.

OBRAZI

Možakar je zahlipal kot otrok

Kakih deset let je bilo Janezku, ko je spremljal Blatnikovega strica navzgor skozi gozdno sirmino proti cerkvi pri sv. Ani. Ko sta prišla na čistino blizu cerkve, se jima je odprl čudovit razgled na dolino. Najbližje pod njima je bila Janezkova rojstna vas Dolenje Laze. Razločno je lahko med sadnim drevjem videl slamnato streho lesene domačije in z malo domišljije bi lahko videl tudi očeta, Amerikanca s protezo na eni nogi, kako štorolja po dvorišču, in sedem svojih sester, ki švigajo sem ter tja okoli hiše, vsaka po poslih, svoji starosti primernih. Okoli domače vasi se je očem odpiral nov svet, jata novih vasi, kot piščančkov posejanih okoli matere Ribnice. Kar je bilo mladim očem v radovedno pašo in užitek, pa je bilo starim v grenak spomin. Blatnikovemu stricu so se ob pogledu na dolino pod seboj oči orosile, ko pa sta prišla do lesene kočice, katere streha se je že zdavnaj sesula v notranjost, se je sesedel na leseni prag, in stresati mu je začelo močne prsi. Možakar je glasno zahlipal.

Janezku je bilo nerodno. Še nikoli prej ni takole videl jokati starejšega človeka, zato je stopenjal in ni vedel, kam bi se dal. Toda stric je kmalu premagal jok. »Vidiš, dečko, to je bil moj dom,« je dejal s hripavim glasom, »ničkolikokrat sem sedel na tem pragu in zajtrkoval žgance, ki jih je skuhala mati, in se ogledoval po dolini. Zdaj pa je vse takole propadlo.«

Blatnikov stric je na starost živel pri Klunovih v Dolenjih Lazih. Tam je tudi umrl. Klunov Janezek se je takrat, ko je strica spremljal k sv. Ani, prvokrat srečal s kruto resnico, da človek toliko velja, kot plača.

»Pri sv. Ani so imeli Blatniki lepo posest, po dvanajst glav živine je bilo v hlevu, poslopja urejena in polna krme. Toda oče od strica, s katerim sem tedaj šel k sv. Ani, je začel vse skupaj zanemarjati. Čedalje pogosteje in vse dlje je ostajal pri štampeljcu v Ribnici, njegov dolg tam pa je neprestano rasel. Prišel je dan, ko so domačijo prodali, družina pa je morala na ce-

sto. Danes je kmetija pri sv. Ani že zbrisana s sveta. Ostala je še lepo velbana klet s temelji, na katere so planinci sedaj postavili svojo brunarico,« pripoveduje Janez Klun, kljub šestinsedemdeset letom, kolikor jih že šteje, še kar krepak možakar.

Janezov oče je kupil leseno kočjo v Dolenjih Lazih, ko se je še pred koncem prejšnjega stoletja vrnil iz Amerike. Tam mu je odrezalo nogo v gležnju, menda v rudniku, vendar oče ni hotel nikoli kaj dosti govoriti o tem. Janez pravi, da ni dobil nič »ferajna«, zato je družini kaj trda predla. Oče je kljub protezi drvaril v gozdu in Janez se mu je kmalu pridružil. V vasi so bili moški tisti čas tešaci in suhorobarji in čisto naravno je bilo, da je šel Janez po njihovih stopinjah. Suhorobarsko krošnjo si je oprtal leta 1933. Takrat ga je vsesplošna kriza, ko ni bilo v domačih krajih moč zaslužiti nobenega denarja, prvič potisnila iz domače doline. Podal se je na Štajersko, v okolico Maribora. To je storil še nekajkrat, potem pa je zbral pogum in se odpravil tudi čez mejo v Avstrijo.

»Krošnjariji v Avstriji je bilo kar prijetno, čeprav mi je v začetku močno manjkalo nemškega jezika, kajti podajal sem se v gorjavo Avstrijo vse do Salzburga, kjer slovensko niso več razumeli. No, počasi sem se le navadil. Do izhodišča sem se pripeljal z vlakom, nato pa sem si robo oprtal na ramo in se odpravil na obhode peš. Ljudje so bili prijazni, tako da s prenočitvami in hrano ponavadi nisem imel nobenih težav. Zaslужil sem tudi kar dobro, saj je valuta takrat še nekaj veljala,« se spominja tistih časov Klunov Janez. »Mreže za rete smo pletli doma. Oče je nabral potreben les in izdeloval vitre, obode pa smo kupili pri drugih. Prav tako sem nakupil tudi vse ostale predmete, ki se dobremu krošnjarju spodobijo. Na enem obho-

du sem ostal po dva do tri mesece. Samo enkrat, kmalu potem, ko sem se poročil, sem se potepal kar sedem mesecev, vendar je bilo to preveč.«
Od takrat, ko je bil Janez še mlad, se je vas Dolenje Laze močno spremenila. Svojčas je imela štirideset hiš, danes pa jih ima že blizu sedemdeset, toda prebivalcev je bilo takrat več, saj je bilo pri vsaki hiši veliko mladine. Tik po vojni jih je bilo najmanj, kajti na različnih koncih in v različnih vojskah je izginilo več kot trideset moških. Tudi Janeza so odpeljali na Rab,

ker je v štirinajstih mesecih okusil mnogo gorja, a preživel. Danes ima štiri sinove in eno hčerko. Dva od sinov imata veliki zidani hiši v domači vasi, nič podobni leseni kočuri, kakršna je nekoč tu kupil njun ded. Janeza čuvajo in mu branijo, da bi na starost preveč delal. On pa si ne more kaj. »Bolje je, če človek giblje,« pravi in še naredi kakšno brezovno metlo ali splete koš za svoje sosede. Menda je zdaj edini v vasi, ki zna še napraviti kaj takega.

T. JAKŠE

Štirje letni časi Milana Rijavca

V Bruni vasi pri Mokronogu je l. 1922 na svet privekal slikar Milan Rijavec, ki mu je bila že v zibko položena sposobnost izredne občutljivosti za opazovanje sveta okoli sebe. Otroška leta so mu tekla v krogu delavske družine v Krmelju, kjer je bil njegov oče šofer pri tamkajšnjem lastniku rudnika. Prav v očetu, ki je amatersko upodabljal razne motive z razglednic, je našel prvi vzor. Začetne šolske slike so zaradi njegovega nemirnega duha, ki je htel naprej, še preden se je osnovna barvna plošev posušila, dobile tako podobo, da ga je stroga učiteljica odzmerjala s packačem. A kaj kmalu mu je portret kralja Aleksandra, prerasel iz šolske čitanke, prinesel prvo majhno slavo.

Leta 1937 je njegovo navdušenje za slikarstvo spodbudil profesor na ljubljanskem učiteljskišću Olaf Globočnik, a žal mu starši niso mogli omogočiti študija v Zagrebu. Nato so v romantični svet barv udarila črna leta vojne. Zaradi nesrečnega letaka OF, ki ga je italijanska patrola našla pri njem, je bil obsojen na 20 mesecev zapora in prepeljan v Piemont. Po vrtnitvi leta 1943 se je komaj lahko pozdravil z domačimi, kajti poja usode so ga zanesla v partizanske vrste. V Črmošnjicah se je seznanil z Božidarjem Jakcem in Nikolajem Pirnatom, ki sta dala njegovemu slikanju nov polet. A vse, kar je ustvaril v teh burnih, prelomnih letih, je bilo uničeno v Beli krajini.

Po koncu vojne, ki ga je dočakal v Trstu, so se mu odprla nova obzorja na novoustanovljeni Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Postal je učenc priznanih mojstrov, kateremu je bil še posebej pri srcu. Naslednja prelomnica je bila leta 1949, ko se je po diplomi zaposlil kot likovni pedagog na trboveljski gimnaziji in svojo bodočnost združil z ženo Vido. Družinski grečo sta zaokrožila z dvema sinovoma.

Čeprav zaradi tuberkuloze študija specialke pri Gabrijelu Stupicu ni mogel končati, njegov čopič nikoli ni dolgo ostal suh. Motivi, ki so ga čustveno navdihovali — narava in arhitektura v njej — so ga ves čas spodbujali k oživiljanju barv na belem platnu ali nepopisanem listu, polnem hrepenenja. Svoje podobe je postavjal tudi na ogled, začel se je udeleževati slikarskih kolonij. Razcvet takega skupinskega umetniškega ustvarjanja je popestril kar nekaj slovenskih mest, med katerimi je na vidnem mestu Novo mesto.

Po upokojitvi leta 1966 niso njegove barve prav nič obledele, nasprotno, v njegovem ljubljanskem ateljeju in pod toplim mediteranskim soncem v Izoli nastajajo vedno novi barvni odsevi okolja, ki ga obdaja. »Moje slikarstvo je jasno in preprosto. Zame je važna kompozicija, kajti vsaka vsebina zahteva svojo obliko. Imam se za intimista, mnoge pa moje slike spominjajo na Matisa. Sam nekako najbolj občudujem našega impresionista Jamo, od tujih umetnin pa me najbolj privlači vznemirljiva barvitost Van Gogha. Moj spev je pokrajina, predvsem dolenjska, ki je napolnila mojo otroško dušo, zato sem nanjo in na podedelje čustveno navezan,« je začel svoj umetniški prostor osvetljevati Milan Rijavec.

»Umetnost je poustvarjanje življenja in človeka v njem. A za razumevanje tega je treba biti občutljiv. Pri tem osebnosti značaj umetnika in pogoj za nastanek dobre ali slabe slike. Res pa je, da marsikaj nastaja iz trenutnih notranjih odsevov.«
»Kaj pa menite o novih, često nerazumljivih tokovih umetnosti?«
»Zdi se mi, da je tudi v moderni umetnosti nekaj, čeprav priznam, da ji ne morem prav slediti. Važno je, da je ustvarjalec iskren, da se za svoje delo žrtvuje, ne pa da svoj talenti predredi zaslužku, modri.«

»Kdaj ste tako zadovoljni s svojim izdelkom, da ga lahko zaključite s podpisom in letnico?«
»Nikoli nisem povsem zadovoljen. Čeprav me v začetnem zanosu zgrabi evforija, se kmalu ohladim. Zato lahko slika nastane v sekundi ali pa traja leta, da jo dokončno dam iz rok.«
»Kaj vas pri delu spodbuja?«
»Če bi čakal na resničen navdih, se ne bi prav pogosto spravil k platnu. A več ko se posvečam delu, večkrat se mi stvar posreči. Najraje ustvarjam ob spremljavi kake baročne glasbe, moje barve nekako odslakavajo Vivaldijeve štiri letne čase. Za svojo zbranos pa potrebujem mir, nemoteče okolje. Nisem tip, ki bi se s platnom postavil na ulico in bil vsem na okeh. Menim tudi, da umetniško slikanje ni plonkiranje, fotografsko prerasovanje motivov. Pri delu pa nujno potrebujem še spodbudo osebe, ki mi je blizu, predvsem po duši. Kritičen odnos do stvaritve je pogoj, da stremim k dobremu, boljšemu.«

»S kakšnimi priznanji so nagradili vaš ustvarjalni opus?«
»Vsako leto vsaj trikrat sodelujem na skupinski razstavi ali pa pripravim samostojno razstavo. V veliko zadoščanje mi je, če s tem v obiskovalcih prebudim nekaj lepega, pozitivnega. Tudi uradnih nagrad se je nabralo kar nekaj, od Zveze mladih kulturnih delavcev 1950 do nagrade Prešernovega sklada 1979. A vsaka nagrada je relativna, kajti ljudje smo pri takih stvarih snobni, zato me kar zaskrbi, če me pretirano hvalijo, saj dobim občutek, da sem osladen.«

Morda je prav črno-beli zimski letni čas najbolj primeren za obisk galerij in razstav, ki nas bodo obogatile z novo svetlobo in oživiljenimi barvami ter oblikami, ki jih za nas osmišljajo neutrudni umetniki, kot je Milan Rijavec.

SABINA JOVAN

Veselica nad Metliko

Sredi 19. stoletja je v letih 1833—1855 v Metliki živel in deloval dekan Vincenc Vovk, rojen v Gradu pri Bledu na Gorenjskem. Bil je izrazito gospodarstveno usmerjen človek, saj je v Beli krajini dal sezidati tri cerkve (župnijski na Suhorju in v Dragatušu ter pokopališče v Metliki) in tri župnišča (Radovica, Suhor, Dragatuš). Popravil je mnoge podružnice, dal poslikati župnijsko cerkev v Metliki, naročil nove zvonove, novo cerkveno uro in. Skrbel je za »povzdigo kmetijstva, vinarstva, svilstva in sadstva«, zgradil je moderno sadno sušilnico, začel saditi murve in gojiti sviloprejke, postavil je veliko žitnico, iz katere naj bi ljudje ob slabih letinah dobivali žito. Nadalje je osnoval nedeljsko šolo, oživil pogrebno bratovščino in priklical v življenje metliško godbo. Kar pa je za naš članek pomembno: na hribu Veselica, ki se dviga nad Metliko, je sredi prejšnjega stoletja med večinom trdim pečevjem ustvaril rodovit vinograd, ga zasadil z zlahtnimi trami in sredi njih zgradil takrat daleč naokrog najlepšo zidnico — Veselico.

Vse te dokaj obširne podatke o dekani Vincencu Vovku nam je ohranil njegov življenjespisec Janez Müller v Zgodnji Danici leta 1872. Natančajše letnice zidanja Veselice nam ni sporočil niti kdo je naredil načrt zanj. Verjetno jo je Vovk sam, saj je imel z zidanjem cerkva in župnišč dovolj izkušenj, postavil pa so jo kateri od zidarjev njegovih cerkvenih stavb, najverjetneje v Metliko priseljeni furlanski gradbenik Giovanni Franz. Nepopoln metliški občinski arhiv, iz katerega bi lahko izvedeli kaj več, je namreč ohranjen šele od leta 1869 naprej.

Vsekakor je Veselica dokaj ambiciozno zidanje, ki je imelo spodaj klet, zgoraj pa prešnico in sobo za prenočevanje oziroma goste. Na prednji strani je pod masivnim obokom vhod v klet, nad njim pa balkon z zidanima stebroma, ki nosita trikotni zatrep. Zidnica stoji prav na robu hriba s pogledom na mesto, na razgibane stelnike in loze pod Kučarjem, na hrvaške hribe s Klekom v ozadju pa na semiško goro in zadnje obronke Gorjancev.

Seveda je tudi neposredna okolica zidanice ob gradnji zahtevala veliko truda, saj je vinograd, ki je stal »mestu na čelu, zrasel iz trdega pečevja«, kot je zapisal Müller. Potrebno je bilo najbrž razstreliti veliko skal, podobno, kot je na zemljišču okrog cerkve na Suhorju naredil prvi tamkajšnji župnik Janez Škofic, ki je, kot poročajo pisatelji Trdina, porabil štiri cente smodnika, da je iz skalnatega in s trnjem obraščena hriba ustvaril »prekrasen zemeljski raj«.

Tako je tudi svet okoli Veselice dobil novo prikupno podobo, ki jo je Vovk zamejil z močnimi zidanimi stebri, pokritimi z opečno streho in povezanimi z lično leseno ograjo. Takšno podobo iz leta 1935 nam je na razglednici ohranil tudi metliški amaterski slikar Gustav Šupar (1858—1947).

Tudi kasneje se zunanji videz Veselice ni spreminjal. Šele po letu 1960, ko je zidnico prevzela metliška občina in jo spremenila v gostišče, je bil na zadnji strani zgrajen prizidek in postavljen nov gornji vhod.

Verjetno je zidnica sprejela marsikateriga imenitnega gosta tudi potem, ko se je dekan Vovk že leta 1855 preselil v Šentrupert na Dolenjskem. Tam je 1866 tudi umrl.

Za Veselico in vinograd kakor tudi za mnoga druga posestva metliške komende je skrbel vsakokratni oskrbnik nemškega viteškega reda; v tistem času Johann Kapelle (1813—1897). Kmalu pa je Veselica prešla v last bogatega Vivodince Josipa Zoretiča, čigar oče si je že leta 1843 ob nekdanjih mestnih vratih sezidal mogočno hišo (danes Ulica na trg št. 5) in si v Metliki postavil ali pa nakupil še nekaj drugih hiš in posestev.

Vendar je bil Zoretič nemiren trgovski človek, saj je vse svoje nepremičnine v Metliki in okolici kmalu prodal in se preselil v Karlovec. Rojstno hišo Zoretičev je kupil Žumberčan, veleposestnik Danijel Hranilovič, zidnica in trje na Veselici pa sta leta 1878 za 540 goldinarjev prešla v last posestnika in vinskega trgovca Martina Kramariča z Radovice, vasi, sedem kilometrov oddaljene od Metlike.

Kramaričeva družina na Radovici je bila dokaj ugledna, saj je gospodar Martin Kramarič

(1825—1888) v kranjskem deželnem zboru kot poslanec v letih 1867—1877 zastopal volivce kmečke kurije črnomališkega in metliškega okraja. Bil je tudi 29 let radoviški župan, vedno pa, kot so poročale Dolenjske novice ob njegovi smrti, »neustrašljiv narodnjak«.

Da je bila Kramaričeva družina narodno zavедna, govori tudi dejstvo, da so prvorojenca Martina (1847—1917) poslali v novomeško gimnazijo, kjer se je kot osmošolec izkazal zlasti ob volitvah v deželni zbor leta 1867. Takrat se je v prepriču z novomeškimi nemškutarji odločno postavil na stran narodnega poslanca in je zato v gimnaziji prejel strogi ukor. To je bil tudi vzrok, da naslednje leto ni šel študirat na Dunaj, ampak se je vpisal na univerzo v Lvovu na Poljskem in se nato kot profesor udomil v ruskem Smolensku, kjer je tudi umrl.

Oče Martin pa ni dolgo užival vinograda na Veselici, saj je umrl že leta 1888, star komaj 63 let. Po njegovi smrti je metliško Veselico podedoval njegov drugi sin Jože Kramarič (1858—1909), ki je tudi študiral v Novem mestu in nato v ljubljanskem semenišču ter bil ob prevzemu zidanice župnik na Sinjem Vrhu ob Kolpi. Tudi njemu ni bilo usojeno dolgo življenje. Ko je namreč pozimi, 1. decembra 1909, obiskal svojega stanovskega tovariša Jurija Königa na Vinici in se ponoči vračal na Sinji Vrh (čeprav mu je viniški župnik prigovarjal, naj prenoči pri njem), so ga neznanci napadli, ga ubili, oropali in vrgli v Kolpo. Malo pred

novim letom ga je voda naplavila pod Preloko in je na tamkajšnjem pokopališču tudi pokopan.

Po njegovi smrti je bila Veselica prepisana na brata Janeza oziroma Ivana Kramariča (1865—1938), gospodarja na Radovici. Ta sicer ni imel mestnih šol, bil pa je prirodno razgledan in je trideset let vodil radoviško občino ter tako nadaljeval župansko tradicijo svojega očeta. Prav zato se je hiše prijelo ime »Pri rihrtarjevih« pa tudi »Pri Balabanovih«.

Slednji priimek je precej znan na Vivodini. S tamkajšnjimi prebivalci pa je Kramarič imel tesne stike, saj se je na veliko ukvarjal z vinsko kupčijo in z vinom, ki ga je kupoval po Vivodini, zalagal mnoge gostilničarje onstran Gorjancev in tudi po Gorenjskem.

Na splošno je bil radovski Kramarič dobrušen in družaben človek in mnogi starejši Metličani so se pred leti še spominjali, kako je mečane vabil v zidnico na Veselici. Imel je gromovit glas pa je stopil na balkon svoje zidanice in od tam spodbudno kričal: »Gladni (lakotniki) metliški, hodite pitl!«. Seveda so vedeli, da velja to vabilo samo za izbrane, pa so ti z raznih strani pričeli lesti v breg proti Veselici. Sodnik z notarjem pa šolski upravitelj, davkar in trgovec pa še ta in oni, po dva, po trije... Če vabi Balaban, čemu mu ne bi ustregli? Njemu in sebi. In bilo je res v veselje temu radovskemu Balabanu, ko je videl, kako so se njegovi gostje proti večeru majavo zibali in motovili po bregu v mesto.

Ivan Kramarič je z ženo Baro Težakovo z Božakovca zapustil kar veliko družino: šest sinov in šest hčera. Naj od teh omenimo najstarejšega sina Janeza ali Janka Kramariča (1892—1958), ki je kot župnik služboval v Št. Petru na Krasu (danasnji Pivki) in nazadnje umrl kot kanonik v Trstu, kjer je v Barkovljah tudi pokopan. Njegov brat Lojze (1898—1977) je bil zdravnik-kirurg in primarij Šlajmerjevega doma v Ljubljani, najmlajši sin Franc (1908—1942) pa kaplan v Starem trgu na Notranjskem.

Zanimivo je, da je trje z zidnico na Veselici po smrti Ivana Kramariča spet podedoval duhovnik, in sicer gori imenovani Janko Kramarič, ki je takrat živel v Št. Petru. Kot solastnica je bila vpisana njegova sestra Marija Kramarič (1892—1974), ki mu je vsa leta gospodinjila. Ta je po bratovi smrti leta 1959 postala edina lastnica metliške Veselice.

Ker pa je bilo po zadnji vojni pol Kramaričeve hiše na Radovici podržavljeno — gospodar Jože Kramarič se je namreč iz domovine umaknil v Argentino — je Marija Kramarič leta 1960 pristala na zamenjavo: za pol rojstne hiše na Radovici, ki naj se vrne Kramaričevim, je občini ponudila svojo zidnico in trje na Veselici. Opravljena je bila torej zamenjava: »Svoje za svoje«. Ker pa je bilo pol rojstne hiše protipravno zaplenjene (lastnik namreč ni bil v nobeni vojaški formaciji in ni bil nikoli obsojen, ampak se je že med vojno umaknil k bratu v Št. Peter, od koder je po vojni odšel preko Trsta v Argentino), je bila ta zamenjava povsem nepotrebna. Zdej v Argentini še živi ta žena in hči pokojnega Jožeta Kramariča (l. 1985), in če bo ta nelegalna zaplomba in zamenjava razveljavljena, sta pravzaprav onidve legitimni lastnici Veselice. Kdorkoli bo hotel imeti Veselico, se bo pač moral pogovoriti z lastnicama oziroma jima plačati odškodnino.

Metliška občina je po letu 1960 zidnico adaptirala in ji prizidala predverje. Tako obnovljeno je oddala v upravo Splošnemu trgovskemu podjetju. Ko pa je bil leta 1963 v Metliki sezidan in odprt hotel Bela krajina, so tudi Veselico vključili v metliško gostinstvo podjetje, ki je pod raznimi imeni (Bela krajina, Gostur, Viator, Integral, Golfurist) zadnja desetletja skrbelo za gostinstvo, deloma pa tudi za turistično dejavnost v tem delu Bele krajine. Oboje pa je včasih iz različnih vzrokov usihalo, zato je poleti 1987 zidnico Veselico od takratnega Golfurista odkupila metliška tovarna Beti in v njej uredila gostišče zaprtega tipa za svoje poslovne partnerje. Že po dobrih treh letih pa je Beti to dejavnost opustila in januarja 1991 Veselico oddala v najem zasebniku, ki na tej lepi razgledni točki nadaljuje gostinstvo-turistično dejavnost.

JOŽE DULAR

NAGRADA V ZAGORJE OB SAVI

Žreb je izmed reševalcev 43. nagradne križanke izbral ZDENKO BROADAR iz Zagorja ob Savi in ji za nagrado dodelil knjigo dr. Paula Haucka Ljubosumje iz zbirke Družinska psihološka knjižnica. Nagradjenki čestitamo. Rešite današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 2. decembra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA 45.

REŠITEV 43. NAGRADNE KRIZANKE

Pravila rešitev 43. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: PAPA, BOAS, ORODJARNA, SEL, ALAIN, KAI, VINTA, WOLF-GANG, MAK, EON, UTA, PLOT, MAKETAR, RAZTOK, ALANI, AGA, DANA, INKA, GERMANI, OKEN, AVTO, TLA, TARA.

MISLI

Etika je že po definiciji nedeljiva. **T. MASTNAK**

Misli so resnične, če razširjajo kroge zavesti, tako da krepijo intenzivnost doživljanja človekovega smisla. **M. KRLEŽA**

Naj nekdo tisočkrat premaga tisoč nasprotnikov, a naj nekdo premaga samega sebe — je drugi večji zmagovalc. **G. BUDA**

NAGRADNA KRIZANKA

št. 45

DL	AM MULTINACIONALNA DRUŽBA	KOVINSKI ELEMENT ZA TRAJNO ZVEZLO	SPODRSKLJAJ	AVTOR J. UDRI	SAMO HUBAD	NEPROZORNA RDEČA STEKLENA GIMOTA (MOZAIKI)	LAUĐUSTVO V GANI	NEM DENARNA ENOTA	RŽEVO ZGANJE
NEZNANKA V MATEMATIKI KEM SIMBOL ZA ZVEPLO				PREGLEDEN OČRT ZBOH TREH GLASBENIKOV					
	TUR				MERSKA ENOTA RIMA VARNJE DOMAČEGA OGNJISKA				
	OOLIT	MIRNO SOŽITJE ZNAČAJ					KRISTOF KOLUMB IMETJE		DL
DL	ST. RIM BOG LJUBEZNI	DUHOVNIŠKI OVIRNIK	OZEMLJE S KRAŠKIMI POJAVI SARENICA VOČESU		PRESTOLNICA ITALIJE ZNANA JURČICEVA POVEST			VOJAŠKI POZDRAV	RABOTA
JAP REZISER KUROSAWA				EDINSTVO ZMISKA PATAVINA					
ZOOLOŠKA VCSF					PRESTOLNICA FILIPINOV KEM SIMBOL ZA TANTAL				
OLIVNO ZELENA VULKANSKA RUJNINA									
HVR IGRALEC SERBEDŽIJA			SREDSTVO ZA OMAMLIJANJE			NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA			
DL	VZDEVEK IGRALCA RADA POLICA			AFRIŠKA DRŽAVA		OČE			

MAJHEN IN NA VODIK — Hondin model HR — X je eden od avtomobilov bodočnosti. Je lahak, majhen in ima popolnoma čist izpuh, saj ga poganja vodik.

Majhen, lep in prijazen

Na vseh treh najbolj znanih svetovnih avtomobilskih razstavah, na frankfurtski, ženevski in zdaj še na tokijski, se je pokazalo, da je bodočnost avtomobilov že skoraj povsem jasno začrtana. Veliki, razkošni in močni avtomobili se poslavljajo, na njihovo mesto pa prihajajo majhni, varčni in ekološko prijazni avtomobili. Za moto tokijskega novembrskega Motorshowa bi lahko vzeli besede Hirokazuja Nakamure, predsednika združenja Mitsubishi, »V bodoče bo majhno lep!«, če pa bi izbirali barvo razstave, bi se morali odločiti za zeleno — za ekološko zeleno.

Japonci so splošnim prizadevanjem svetovnih avtomobilskih izdelovalcev, ki se trudijo narediti ekološko čist in dovolj učinkovit avtomobil, dodali še svoje — majhnost. Prometna gneča v Tokiu in drugih velikih japonskih mestih je namreč neznosna, še huša od gneče v kakšnem Rimu ali denimo kje drugje v Evropi, kjer voznikom zaradi prometnih zastojev prav tako pokajo žilci. Majhen avto je zato kot nalašč za mestno vožnjo in za parkiranje.

In tako se je na tokijskem Motorshowu pojavilo več zanimivih avtomobilčkov, ki združujejo ekološke zahteve z bodočo estetiko majhnega. Zaenkrat gre za prototipe, ki bodo prišli v serijsko proizvodnjo šele čez nekaj let. Za pogon bodo uporabljali tako električne kot bencinske in vodikove motorje.

Venera bruha
Na planetu odkrili še delujoče ognjenike

Pred kratkim je Nasa predstavila javnosti prvi venerovid, se pravi karto površja planeta Venera. Zemljina vesoljska dvojica ali Večernica, kot ji pravijo naši ljudje, je bila dolgo velika skrivnost. Četudi nam najbližja od vseh planetov, je dolgo zavlačala mnoge poskuse, da bi ji natančneje pogledali pod zagrinjalo. Planet je namreč zavil v goste oblake žveplastih par, kar je onemogočilo stemanje površja.

Ameriško vesoljsko plovilo Magellan, ki so ga izstrelili maja 1989, je januarja letos med obkroženjem Venera začelo z radarskimi žarki temeljito preizkušati nebesno damo, računalnik na plovilu pa je iz odbojev izračunal razgibanost površja in delno tudi njegovo sestavo. Ko so podatke obdelali še z računalniki v Nasinih središčih, se je Venero površje prvkrat v celoti pokazalo, kakšno je. Posnetki kažejo, da je planet precej razoran s kraterji, kanali, udorinami, na njem so močne gore in — to je bilo zares presenečenje — še delujoči vulkani. Venera se je tako priključila trem nebesnim telesom (Zemlji, Jupitrovi luni Io in Neptunovi luni Triton), na katerih so astronomi odkrili še delujoče ognjenike.

Adam in Eva, majhna in črna

Molekularni biologi so s posebnimi metodami ugotovili skupnega očeta in skupno mater sedanjega človeštva — Živela pred 200.000 leti v Afriki

Velikasten prizor stvarjenja na stropu Sikstinske kapele bi moral veliki renesančni umetnik Michelangelo naslikati drugače, če bi hotel upoštevati dognanja znanosti. Namesto stasitih belopolnih teles svetloolasega Adama in Eve bi moral slikar upodobiti, kako dar življenja od božjega prsta prehaja na prtilkave temnopolne ljudi kodrastih las. Pramati in praočča človeštva sta namreč bila 1,2 metra visoka temnopolta Afričana.

Kot je Julija naša svojega Romea, Pepelka svojega princeza, je tudi molekularna Eva naša svojega Adama, bi lahko nekoliko poetično opisali uspeh strokovnjakov, ki so z metodami moderne molekularne biologije šli po genski rodovni verigi človeštva vse do naših skupnih prastaršev.

Leta 1987 so biokemiki na Berkleyu naznanili, da so ugotovili, kdo je bila pramati vseh zdaj živečih ljudi. Sledili so genetskemu drevesu do ene same ženske in ugotovili, da je živela v Afriki pred kakimi 200.000 leti. Do tega presenetljivega znanstvenega odkritja so prišli na osnovi primerjav posebnih delov deoksiribonukleinske kisline (DNK) mitohondrijev (to so paličaste tvorbe znotraj žive celice) 147 žensk različne rase in geografske pripadnosti.

Mitohondrijska DNK se namreč podedeje samo od ene matere. Snov tako v reprodukcijskem prehajanju iz generacije v generacijo ostaja nespremenjena. Do kakršnih koli sprememb lahko pride le zaradi občasnih mutacij, ne pa zaradi mešanja genov staršev. Raziskovalna skupina s Berkleya trdi, da do mutacijskih sprememb prihaja v tisočletjih po enakomerni stopnji in je zato mogoče spremembe imeti za nekakšno molekularno uro. Z ugotavljanjem števila mutacij, ki so različne za različne populacije, in v uporabo molekularne ure, ki kaže, koliko časa naj bi nalaganje mutacijskih sprememb trajalo, so raziskovalci ugotovili, kdo so in kje živijo najbolj neposredni potomci pradavne matere. Ugotovili so, da je populacija z največjim številom mutacij iz Afrike, kar pomeni, da je bila Eva človeštva pač Afričanka.

Odkritje je dvignila veliko prahu in sprožilo val ugovorov, prave strokovne zavrnitve pa ni dočakalo. Še več, letos se je molekularni Evi, kot tudi pravijo tako ugotovljeni pramateri, pridružil še molekularni Adam.

»Adam je bil afriški pigmejec,« naznanja razvojni genetik Gerard Lucotte iz Pariza. »Ne morebiti ali verjetno, pač pa zanesljivo pigmejec,« zatrjuje francoski znanstvenik.

Lucottov laboratorij je eno od številnih raziskovalnih središč na svetu, kjer uporabljajo moški Y — kromosom kot orodje za odkrivanje pomembnih informacij o izvoru človeške vrste. Podobno kot mitohondrijska DNK se tudi večji del Y — kromosoma nespremenjen prenaša od očeta na sina, le delček se ga spremeni v izmenjavni z genetskimi materialom ženskega X — kromosoma. Gerard Lucotte je spremenljivi delček imenoval iz svojih analiz. Kot so berkeleyjski raziskovalci iz sprememb mitohondrijske DNK ugotovili skupno pramati vsega človeštva, je francoski strokovnjak iz mutacij V — kromosoma šel po genski poti vse do skupnega očeta vsega človeštva.

Lucotte in njegovi sodelavci so že leta 1985 razvili metodo razvrščanja Y — kromosomov v karakteristične tipe. Ob uporabi računalniškega algoritma, ki išče prevladujoči tip, iz katerega naj bi izhajali vsi ostali, so dobili naslednjiški tip, ki so ga imenovali haplotip XIII. Nato je Lucotte testiral Y — kromosome različnih etničnih skupin z vsega sveta in po dolgotrajnih primerjavah razglasil, da je haplotip XIII najpogosteje skupen v etnični skupini Aku Pigmejcev iz Centralnoafriške republike.

»Po splošnem znanstvenem pričanju so Pigmejci prvi prebivalci Afrike,« pravi Lucotte. »Izkazalo pa se je tudi, da je pri njih dominanten prav haplotip XIII.« Strokovnjak meni, da so se ti geni razširili iz Afrike po vsem svetu. Z upoštevanjem stanovitne stopnje mutacij je izračunal, da je preteklo okrog 200.000 let, da so se razvile vse sodobne variacije prvotnega vzorca.

Lucottovemu modelu ugotavljanja skupnega prednika strokovnjaki se bolj ugovarjajo kot berkeleyjski Evi, zato se zdaj francoski znanstveniki ukvarja z natančnim raziskovanjem sekvenč DNK v Y — kromosomu. Upa, da bo tako zaprl usta kritikom in dokazal, da je bil Adam res temnopoln, meter in dvajset centimetrov visok Afričan.

Človek mora biti zelo domišljav, da verjame, da je ljubljen, vendar mora biti tudi zelo nesrečen, če ne verjame več.

SULLY — PRUDHOMME
V človeških možganih se kopirajo jezikovni zaklad kot tisočletni med človekovega izkustva.

M. KRLEŽA
Mar ni vsega življenja skrivnost v tem, da prav tedaj najvišjo vrednost ima, ko kar nič zanj ne vemo?

I. PREGELJ
Kdaj v Ameriko?
Ameriška celina poseljena pred 35.000 leti

Prihodnje leto bo svet počastil 500. obletnico Kolumbovega odkritja Amerike. Obletnico bo znanost praznovala z vednostjo, da je veliki pomorščak ameriško celino le znova odkril za zahodno civilizacijo, saj je vrsta pomorščakov, ki so po vsej verjetnosti pred Kolumbom pripluli v Ameriko, tako rekoč vsako leto daljša. Za znanstvenike je bolj pomembno, da so leto pred obletnico dobili v roke nove dokaze, ki pojasnjujejo, kdaj je človek sploh osvojil ameriška prostranstva. To se je zgodilo pred davnimi 35.000 leti.

Datum poselitve severnoameriškega kontinenta so znanstveniki doslej teoretično postavljali v zelo različna obdobja. Nekateri, predvsem starejši zgodovinarji, so se ogrevali za poselitev pred 30 tisoč leti, novejši pa so opozarjali, da je do preseljevanja z azijskega na severnoameriški kontinent in potem naprej na južnoameriški prišlo kasneje, gotovo pa ne prej kot pred 15 tisoč leti. Materialnih dokazov za svoje trditve pa niso imeli ne eni in ne drugi. Izkazalo pa se je, da so imeli bolj prav starejši zgodovinarji. Študent antropologije David Mason je v Novi Mehiki našel glino s fosilnimi odtisi človeških prstov. Na najdišču so izkopali tudi kosti izumrlih konj, kamel in drugih živali, za katere menijo, da so bile že udomačene. Meritve starosti najdb so pokazale, da so stare 35 tisočletij.

Evropa se stara

Medtem ko se človeštvo v revnih predelih sveta veselo množi in je lačnih ust vsako sekundo več, pa se tam, kjer je doma obilje, dogaja obraten proces, rojeva se vse manj otrok. Ker je zdravstveno varstvo dobro urejeno, ljudje v povprečju živijo precej dlje in tako se prebivalstvo v demografskem pogledu vse bolj stara. Takšne stvari pa prinašajo vrsto težav.

Države Evropske skupnosti se bodo morale kaj kmalu resno spoprijeti z vprašanjem, kaj narediti, da bo lahko čedalje manjše število dejavnega prebivalstva zagotavljal varno prihodnost čedalje večjemu številu tistih, ki ne delajo. Strokovnjaki Mednarodne organizacije za delo so v najnovejši analizi izračunali, da se bo v dvanajstih državah Zahodne Evrope število prebivalcev, starejših od 65 let, do leta 2025 povečalo za 21 milijonov, hkrati pa se bo število prebivalcev, starih od 20 do 39 let, zmanjšalo za najmanj 15 milijonov.

Človek mora biti zelo domišljav, da verjame, da je ljubljen, vendar mora biti tudi zelo nesrečen, če ne verjame več.

SULLY — PRUDHOMME
V človeških možganih se kopirajo jezikovni zaklad kot tisočletni med človekovega izkustva.

M. KRLEŽA
Mar ni vsega življenja skrivnost v tem, da prav tedaj najvišjo vrednost ima, ko kar nič zanj ne vemo?

I. PREGELJ

Kdaj v Ameriko?

Ameriška celina poseljena pred 35.000 leti

Prihodnje leto bo svet počastil 500. obletnico Kolumbovega odkritja Amerike. Obletnico bo znanost praznovala z vednostjo, da je veliki pomorščak ameriško celino le znova odkril za zahodno civilizacijo, saj je vrsta pomorščakov, ki so po vsej verjetnosti pred Kolumbom pripluli v Ameriko, tako rekoč vsako leto daljša. Za znanstvenike je bolj pomembno, da so leto pred obletnico dobili v roke nove dokaze, ki pojasnjujejo, kdaj je človek sploh osvojil ameriška prostranstva. To se je zgodilo pred davnimi 35.000 leti.

Datum poselitve severnoameriškega kontinenta so znanstveniki doslej teoretično postavljali v zelo različna obdobja. Nekateri, predvsem starejši zgodovinarji, so se ogrevali za poselitev pred 30 tisoč leti, novejši pa so opozarjali, da je do preseljevanja z azijskega na severnoameriški kontinent in potem naprej na južnoameriški prišlo kasneje, gotovo pa ne prej kot pred 15 tisoč leti. Materialnih dokazov za svoje trditve pa niso imeli ne eni in ne drugi. Izkazalo pa se je, da so imeli bolj prav starejši zgodovinarji. Študent antropologije David Mason je v Novi Mehiki našel glino s fosilnimi odtisi človeških prstov. Na najdišču so izkopali tudi kosti izumrlih konj, kamel in drugih živali, za katere menijo, da so bile že udomačene. Meritve starosti najdb so pokazale, da so stare 35 tisočletij.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Maja: MOLK JE OPRAVIL SVOJE

Komaj pridem v službo, že zazvoni telefon in zaslisiš sporočilo: »Danes ga ne bo, je službeno odsoten do enajstih.« Prepoznam glas Mojca. V mislih ima šefa Francija. Drugi namreč niso nevarni. Pogovor se nadaljuje: »Ja, in?«

»No, liter ga bomo spile, jaz dam zanj.«
»Zakaj pa?«
»Teta Urška ima danes god. Ti boš lahko spotoma prinesla vino, ko boš šla po pošto. Velja?«

»Velja.«
Čez nekaj časa se v delavnici srečam z Ančko. Pocuka me in reče: »Danes prinesi liter, moja stara mama je bila Urška, pa tudi jaz vabim na pijačo.«

Komaj zajamem sapo, ko prihiti Mojca. Z Ančko se začneta pogovarjati o svojih Urških. In se še jaz spomnim: »Moja sosedka je bila tudi Urška in cerkniški čarovnica, ki je letala na metli s Kleka na Slivnico, je tudi bilo ime Urša.«

»No, boš pa še ti dala,« se odrežeta.

»Ne, trije litri bi bili preveč,« pravim, potem pa se zedinimo, da bosta dva litra dovolj za vso našo skupnico, ki jo sestavljajo Šentruperčanke, dve Šentjernejški in Novomeščanki. Strinjamo se tudi, da bomo malice kuhana suha rebra, kajti Šentjernejšanka nas je

počučila: »Če piješ vino, morajš dobro jesti.«

Naš Franci, kličevo ga gospod Franci, prej pa je bil tovariš Franci, je priseljenc iz Gorenjske in zagrizen sovražnik alkohola. Nikakor se ne strinja, da je kozarček vina ob dobri hrani dober tudi za zdravje. Ne da j bog, da te zavoha! Ob neki priložnosti, ko sem ga ravnokar spila pol decilitra, me pokliče na razgovor. Seveda sem prikimovala in odkimovala, pa mi pravi: »Kar govorite, saj vas tudi čez zaprta usta voham.«

Ker je vse tako strogo glede pijače, je toliko bolj zanimivo naše skrivanje. Poleg skladišča je prazna soba, v kateri je trodelna omara. En del omare

je namenjen za prepovedan sad. Vino natočimo kar v omari, potem pa praznimo kozarce. Seveda je kdo vedno na straži. Potem omaro zaklenemo, ključ pa spravimo med fascikle.

Na dan sv. Uršule se torej dogovorimo, da nabavimo liter vina s pošto, drugega pa, ko gremo po malico.

Ura je pol desetih. Zberemo se. V prazni sobi razložimo večje kose rebra iz katerih se kadi in lepo diši. Ko smo že proti koncu z malico, stopi Ančka brezskrbno k omari, saj danes še straža ni potrebna, in marljivo toči. »Klonk, klonk,« se sliši, ko skozi praprta vrata vstopi nihče drug kot Franci.

Veselje, smeh, čebljanje potihne in onemimo. Ančka pa se ne zmede, ampak toči naprej in v tišini se še boljši sliši »klonk, klonk.« Franci nekaj časa gleda, ne reče nič, potem odide.

Spogledamo se. »Mene je vse minilo,« mene tudi, »in mene« je slišati skesane glasove, v notranjosti pa si dopovedujemo: »Gospod Franci, nikoli več!« Ko bi vsaj kaj rekel, potem bi bilo vse lažje. Molk pa je naredil več kot tisoč besed. Začutili smo hudega moralnega mačka.

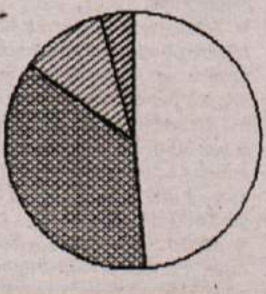
Kozarci v omari so ostali polni. Kdo ve, kdaj jih bomo spraznili?

SVET V ŠTEVILNAR - SVET V ŠTEVILNAR - SVET V ŠTEVILNAR

JAPONSKI PRODOR

Razdelitev svetovnega trga proizvajalcev čipov v odst.

V odločilni bitki za čim večji delež tržišča v industriji polprevodnikov, ameriški in evropski proizvajalci računalskih čipov izgubljajo boj proti močnim japonskim konkurentom. Od leta 1985 so ameriški proizvajalci, ki so bili praznapionirji proizvodnje računalskih čipov, izgubili precejšen del trga. Šest japonskih proizvajalcev se je povzpelo med deset največjih in si odtrgalo že skoraj polovico svetovnega trga. Graf kaže, kako je razdeljen svetovni tržni kolač.

dežurni poročajo

VLOMILEC V HIŠI — 15. novembra med 16.00 in 18.30 je nekdo vlomil v stanovanjsko hišo Janeza Miheva iz Trebnjega. Pridno je razmetaval po omarah, na koncu pa odšel prazen rok. Vseeno je škode za tisočaka.

OB ČEVLE ITALIJANSKE IZDELAVE — Prejšnji teden je bil 15-letni Matij B. iz Novega mesta ob čevlje italijanske izdelave, vredne 5.000 tolarjev. Za današnji čas nadvse dragoceno obutev mu je zmanjkan nepridiprav v garderobi SŠTZU, strojni oddelke v Novem mestu.

KJE STA BRUSILKA IN BRIZGALKA? — V času med 2. in 12. novembrom je nekdo iz nedograjene stanovanjske hiše Milana Zupanca na Ljubljanski cesti v Novem mestu ukradel električno brusilko in brizgalko, vredni 5.000 tolarjev.

ODMONTIRALI DESET KOLES — 11. novembra so neznan nepridiprav iz zabojukov za smeti v Leskovic odvihl deset koles in se z njimi napotili neznano kam. Komunalci pravijo, da so oškodovani za 5.000 tolarjev.

POGREŠANKO NAŠLI MRTVO PO DVEH DNEH ISKANJA

GOTNA VAS — 12. novembra dopoldne se je 73-letna Pavla Župevec iz Novega mesta odpravila v gozd nad Gotno vasjo nabirati kostanj. Ker se ni vrnila do večera, so svojci ob 18.50 o njenem izginotju obvestili miličnike, ti pa so takoj pričeli iskanje, v kateri so pomagali tudi krajinj. Noč je njihovo delo prekinila, naslednjega dne pa so se v akcijo vključili še lovci in pet vodilcev s psi iz Ljubljane. Okoli 10.20 so pogrešanko mrtvo našli na gozdni poti pri naselju Šentjošt. Vzrok smrti še ni docela pojasnjen.

Zakaj svinjarija ni kaznivo dejanje

Novo poglavje brežiške afere — Jože Verstovšek in zadruga Novi dom s pomočjo kazenskega zakonika zakonito oškodovala upnike — V dvojni vlogi sam sebi odrejal izplačila

BREŽICE — Z obtožbami na račun Bojana Petana, sekretarja za gospodarstvo v skupščini občine Brežice, začeta afera, ki je dobila pretrglasto posavsko politično življenje, se vendarle bliža tudi svojemu sodnemu koncu. Že pred meseci vloženo zahtevku za preiskavo zoper 30-letnega Bojana Petana je sledilo še nekaj odločitev novomeškega temeljnega javnega tožilca, glavna oseba v teh je 35-letni obrtnik Jože Verstovšek iz Pavlove vasi.

Slednji je — tako namreč govori vsebinska kazenske ovadbe, ki so jo zoper njega vložili kriminalisti UNZ Krško — 12. aprila lani skupaj z ženo ter Bojanom Petanom in njegovo ženo ustanovil zasebno stanovanjsko zadrugo; vanjo so vložili 2.000 din ustanovnega deleža, kot je pač predpisoval zakon. Jožeta Verstovška so izvolili za neprofesionalnega direktorja zadruge ter hkrati za predsednika skupščine zadruge. In potem naj bi se po navedbah kazenske ovadbe pričela dogajanja, ki v polnem blišču in sijaju kažejo na bedo danes veljavne kazenske zakonodaje, ki, taka kot je, nekaterim očitno imenitno ustreza in o njenem spreminjanju zaenkrat še ne razmišljajo. Kdor zna te čase izkoristiti, bo živel v miru in blaginji do konca svojega življenja pa še za potomec bo nekaj ostalo.

Jože Verstovšek naj bi kot direktor zadruge zanjo najemal posojila in se zadolževal, ta denar pa sproti trošil, iz kreditov nabavljaj zadrugi, Novi dom imenovani, osnovna sredstva in še kaj. V prostorih zadruge naj bi tudi pričel z dejavnostjo svojega podjetja IGT Brežice, stroški tega poslovanja naj bi bremenili zadrugo. Kot direktor Novega doma in zasebnik v eni osebi naj bi dal sebi za adaptacijo poslovnih prostorov zadruge izplačati 165.000 din, vendar je za znesek sporen, obenj se je spotalnik celo njegov najbližji sodelavec in zoper njega lastnoročno sam podal kazensko ovadbo. Zaradi najemanja vedno novih posojil, ki jih zadruga ni bila sposobna vrniti — zanimivo ob tem je, da naj bi zadrugi Novi dom brez upoštevanja predpisanih kriterijev in nepooblaščen v imenu odbora za usmerjanje sredstev za pospeševanje gospodarskega razvoja brežiške občine Bojan Petan sam dodelil kar zajeten kupček nepovratnih sredstev — je bil letos njen račun blokiran, služba družbenega knjigovodstva pa je 6. maja podala izjavo za uvedbo stečajne zasebne zadruge Novi dom. Upniki, posojilodajalci, so ostali z dolgim nosom.

Toda ne glede na takšno stanje naj bi bil Jože Verstovšek 20. februarja letos kot direktor zadruge zahteval od nje, naj mu izplača odškodnino za izgubo časa, ki mu ga je vzelo direktorovanje. Terjal naj bi bil 300.000 din; upravni odbor zadruge, v kateri sta poleg njega sedeli njegova žena in prijateljica, je tej zahtevi ugodil. Toda, ker pač na računu denarja ni bilo, je sprejel sklep, da se Verstovšku izročijo premoženjske potrebe zadruge opravljena dela na objektu na Cesti prvoborcev v Brežicah izplačilo v višini 465.000 din. Ovadba pravi, da bi Verstovšek moral vedeti, kako je ta znesek nekajkrat previsok, saj je bila tržna vrednost opravljenih del le 86.000 din. Naš dom, katerega direktor in solastnik je bil, naj bi bil tako oškodoval za 380 tisočakov.

Ni pa bil Verstovšek le direktor zadruge, pač pa tudi zasebne firme IGT Brežice. Slednja naj bi v svoje poslovne knjige vnašala podatke na podlagi neverodostojne dokumentacije. Že vlo-

ge družbene pravne osebe. Jože Verstovšek je v zadrugi sicer bil odgovorna oseba, toda ta zadruga ni niti organizacija združenega dela niti družbena pravna oseba. Res pa je, da gre v tej zadevi za čisto in klasičen primer oškodovanja upnikov. Toda, ker pač po veljavni zakonodaji ne obstajajo znaki kaznivega dejanja po 140. členu KZ RS, je ovadbo potrebno zavrniti. V Verstovškem ravnanju tudi ni znakov kakere drugega kaznivega dejanja po sedaj veljavnem in obstoječem kazenskem zakoniku. Je dobesedno v obrazložitve svoje odločitve zapisal Niko Bricelj. Vsak komentar je odveč, nikakor pa ne razmišljanje o potrebnosti takšne zakonodaje, o hitrosti ukrepanja SDK, kontrolah in še čem.

SAM SEBI ODOBRAVAL IZPLAČILA

Niso pa vse kazenske ovadbe zoper Verstovška doživele enake usode. Temeljni javni tožilec je zavoljo suma storitve kaznivega dejanja zlorabe zupanja zoper njega zahteval preiskovalna dejanja. Kot direktor zadruge naj bi bil konec leta 1990 odobril sebi kot izvajalcu za potrebe zadruge opravljena dela na objektu na Cesti prvoborcev v Brežicah izplačilo v višini 465.000 din. Ovadba pravi, da bi Verstovšek moral vedeti, kako je ta znesek nekajkrat previsok, saj je bila tržna vrednost opravljenih del le 86.000 din. Naš dom, katerega direktor in solastnik je bil, naj bi bil tako oškodoval za 380 tisočakov.

Ni pa bil Verstovšek le direktor zadruge, pač pa tudi zasebne firme IGT Brežice. Slednja naj bi v svoje poslovne knjige vnašala podatke na podlagi neverodostojne dokumentacije. Že vlo-

Ženske, pozor pred napadalcem!

Tokrat je bila žrtev iz Novega mesta

NOVO MESTO — Napadi zaenkrat še neznane storila na Novomeščanke se nadaljujejo. Seriji na las podobnih tatvin, ko napadalec žrtvi iz rok ali z ramena iztrga torbico, se je v petek, 15. novembra pridružil še ena.

48-letna C. P. je tisto noč nekaj pred polnočjo hodila po Šmihelski cesti. Pri kiosku blizu bolnišnice pa jo je dohital neznanec, ji z ramena strgal torbico in pobežnil v noč. C. P. je imela v torbici nekaj tolarjev, 200 nemških mark, českovno kartico s čeki in še nekaj drobnarij. Predrznč jo je oškodoval za 12.000 tolarjev. Nov napad, že četrti ali peti po vrsti v zadnjih tednih, je zagotovo dovolj resno opozorilo ženskam, naj bodo v nočnih urah še posebej previdne.

PRIJELI NOČNE VLOMILCE

NOVO MESTO — 14. novembra okoli 22.30 je telefonski glas sporočil novomeškim miličnikom, da neznanec vlamlje v samopostrežno trgovino Dolenke na Drski. Miličniki in kriminalisti so erno reagirali in v neposredni bližini trgovine prijeli štiri mlajše osumljenca: 19-letnega Slavka J., enako starega Zlatka Š. ter 17-letna R. Č. in D. B. (vsi so doma v Novem mestu). Mladenci so ukradene predmete — šlo je za pijačo, kavo, sladkarije, cigarete, časopise, suhomesnate izdelke in še kaj v skupni vrednosti preko 6.000 tolarjev — skrili, toda moške postave so jih našli in vrtili trgovcem.

Najsodobnejše alarmne naprave za vaš avto vgrajujemo.

AVTOMEHANIKA
— Fiat servis
Slavko Gril,
tel. (068) 28-714

KARAMBOL — Mercedes karlovske registracije je očitno nespretno izsilil prednost, ko je pri Krškem zaviljal z magistralne ceste, in se zaletel v jugo. Na srečo se je vse končalo samo z zvito pločevino in nekaj ranami. Čudno je, da ni v teh dneh v Posavju več podobnih nesreč. Val beguncev v Sloveniji je (na območju Krškega in Brežic) močno zgoščil promet. V tem se na cesti dogaja marsikaj. Pred nedavnim je ponoči na magistralni cesti Ljubljana — Zagreb vožer močno obloženega fička dvakrat obračal na vozišču in le prisebnost drugih voznikov je preprečila nesrečo. (Foto: L. M.)

Zadoščenje je prišlo posmrtno

Novomeški sodni senat razveljavil leta 1945 sprejeto obsodbo vojaškega sodišča zoper Franca Pečjaka iz Korit pri Trebnjem

NOVO MESTO — Novomeški senat vojaškega sodišča ljubljanskega vojnega območja je 30. julija 1945 odločil: »Franc Pečjak, rojen leta 1897, stanujoč v Koritih pri Trebnjem, se obsodi na dve leti izgube volilne pravice, na izgubo pravice do javne službe in zaplenbo celotne imovine.«

Tudi Franc Pečjak kot večina žrtev brezsmiselnih in za nameček še zrceljirnih povojnih procesov svoje sodne in politične rehabilitacije ni dočakal živ. Umril je z obsodbo, da je 20. decembra 1944 odšel z okupatorjevo zaščito na Občino, da je sramotil NOV ter da je po kapitulaciji Nemčije pobežnil z domobranci na Koroško, od koder da je bil vrnjen našim oblastem. Obsojen je bil zavoljo kaznivih dejanj blatenja NOV in odtegnitve narodni oblasti, kot so povojni pravniki poimenovali tovrstna početja.

Časi so se, čeprav pozno, na srečo spreminili, tudi o teh rečeh je bilo naposled dovoljeno na glas razmišljati. Pečjakov sin je zategal na sodišču vložil prošnjo za obnovu kazenskega postopka zoper očeta; njegovi dokazi so govorili drugače od tistih, na podlagi katerih je pred šestindesetimi leti sklepalo vojaško sodišče. Tako je med drugim z očeta odvrnel sum, da je sodeloval z okupatorjem, sodnikom je ponudil prič, ki je potrdila, da se je v očetovi hiši pred domobranci skrivala tudi partizanska učiteljica. Nadalje je dokazoval, da je oče po vojni odšel z domobranci zgolj zaradi groženj, da mora oditi, sicer jih bodo partizani vse pobili. Oče je odšel, a potem tudi pobežnil in se sam vrnil v Celje, kjer so ga prijeli.

ODPADLA VEJA ZAKRIVILA SMRT

ŠENTJERNEJ — 11. novembra dopoldne je 44-letni Anton Prhe iz Grakovega pri Cerknici skupaj z 29-letnim Antonom Simončičem s Sel pri Šentjernejem podiral drevje v gozdu v Velikem Banu. Med podiranjem se je z drevesa odlomila veja in padla Prhetu na glavo. Hudo poškodovanega so prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer je minuli četrtek hudim poškodbam podlegel.

PADEL PO STOPNICAH IN SE UBIL

ŠENTJERNEJ — 17. novembra okoli 18. ure so pred kletjo gostilne Majzelj v Šentjernej našli mrtvega 26-letnega Bojana Suštarja iz Kamnika. Mladenič je tega dne s prijateljem popival v omenjeni gostilni, med hojo po stopnicah, ki vodijo v gostilniško klet, pa padel in hudim poškodbam na mestu nesreče podlegel.

UKRADLI GOLFA

NOVO MESTO — Neznani storilci so 13. novembra med 20.10 in 20.40 s parkirnega prostora pred blok na Ulici Majde Šilc ukradli osebni avto golf CL sve metalne barve z registrsko oznako NV 170—951. Lastnik Dragoljub Stojanovič vozila do danes še ni dobil nazaj, škode je za 390 tisočakov.

HUDO RANJENA SOPOTNICA — 15. novembra ob 13.30 se je 37-letni Silvo Zemljik iz Ormoča peljal z osebnim avtom Lada Niva po cesti iz Novega mesta proti Vavti vasi. V ostrem desnem ovinku v Vavti vasi je na mostu pred seboj zagledal jugo 45, za krmilom katerega je sedel 63-letni Jožef Štamcar iz Novega mesta. Ker je most za srečevanje dveh vozil ozek, je Zemljik zaviral, pri tem pa ga je pričelo zanašati in naposled je na nasprotnem voznom pasu treil v Štamcarjev avtomobil. V nezgodi je bila hudo ranjena 61-letna Eva Štamcar.

ČELNO TRČENJE MED PREHITEVANJEM — 34-letna Marjana Medved iz Višnje Gore se je 17. novembra ob 14. uri peljala z osebnim avtomobilom Hyundai po magistralni cesti med Ljubljano in Novim mestom. Pri Hrastju je pričela prehitovati tovornjak s polpriklonikom, kot je nasproti z osebnim avtom Audi 80 pripeljal 36-letni Rečan Drago Mirerčan. Slednji se je sicer umikal, a čelnega trčenja ni uspel preprečiti. Njegovo vozilo je po trku odbilo v desno, nakar se je prevrnil po 3 metre visokem naspisu. Oba voznika sta se v nezgodi laže ranila, enako tudi sopotnika Gojko Djida z Reke in dvoletni Jaka Medved iz Višnje Gore, težje pa Rečan Sava Miljanovič in 61-letni Janez Medved iz Grosuplje. Skupne materialne škode je bilo kar za 330.000 tolarjev.

NA PARKIRIŠČU ZBIL PEŠAKINJO

SEVNICA — V petek, 15. novembra, je prišlo na parkirišču pred stanovanjskim blokom na Cankarjevi 10 v Sevnici do prometne nezgode, v kateri se je hudo ranila 77-letna Rozalija Oedl. Slednja je okoli 17.50 stala ob robu parkirnega prostora, ko je tjakaj prišel 50-letni Franc Jazbinšek iz Drožanj in se usedel v osebni avto. Tema in dež sta bila poleg nepredvidnosti glavna krivca, da je med vzratno vožnjo spredelal Oedlovo, jo zadel in zbil po tleh. Hudo poškodovano so prepeljali na zdravljenje v celjsko bolnišnico.

PO DOLENJSKI DEZELI

- Pezdirci iz Črnomlja so preveč odlašali z martinovanjem. Če bi se obreda lotili prejšnjo soboto, bi puzran ostal v njihovih želodcih, tako pa je v kdove čigavem. Nekdo je namreč v noči na minuli četrtek Martinu in vinu posvečeno živalco odnesel iz nezaklenjenega hleva neznanu kam.
- Zdravstveno stanje treh pacientk pljučnice se predjšnji teden kar opazno poslabšalo. Za to je poskrbel neznanec, ki je v petek šaril po sobah in bolnicah iz Velikega Nerajca odnesel 1.500 tolarjev, tisti iz Trebnjega 1.000 in pacientki iz Osvenege 3.000 slt.
- Jožica Vivodina iz Cerovega Loga se je med prvo in drugo Martinovo soboto premalo zadrževala v svoji zidnici v Gornjem Vrhpolju. Nekdo jo je primerno kaznoval in ji izročil hektoliter vina, s katerim ji bo martinovanje ob primernem lokanju podaljšal skoraj do božiča.

Med obtoženimi 16 dolenjskih imen

Neposredna obtožnica za vpletene v pranje denarja na Posestvu Snežnik v Kočevski Reki — Med 38 obtoženimi tudi 16 vodilnih delavcev iz Dolenjske

LJUBLJANA, KOČEVSKA REKA — Kot je ljubljanski temeljni javni tožilec napovedal že pred meseci, je bilo dokaznega gradiva za vložitev obtožnice zoper 38 vodilnih delavcev raznih slovenskih ustanov in delovnih organizacij toliko, da sodna preiskava ni bila potrebna. Kriminalisti UNZ Ljubljana — okolica na čelu s Slavkom Franjčičem so delo opravili tako temeljito, da je temeljno javno tožilstvo v Ljubljani pred dnevi vložilo neposredne obtožnice, v katerih razne direktorje, vodje in kar je še vodilnih in vodstvenih položajev, bremenili kaznivih dejanj zlorabe pooblastil; z izigravanjem predpisov naj bi republiko Slovenijo prikrajšali za nič več in nič manj kot 32 milijonov takratnih dinarjev.

O vsebini le na kratko. Vodilni slovenski gospodarstveniki so že od leta 1988 sprejeto izkoriščali zakon o pospeševanju skladnega regionalnega razvoja v Sloveniji, zakon o zagotavljanju sredstev za nerazvite republike in Kosovo ter zakon o davku iz dohodka organizacij. Po tej zakonodaji so se namreč delovnim organizacijam, ki so svoja sredstva vlagala na manj razvita območja Slovenije, priznavale olajšave, med drugim takim ni bilo potrebno prispevati sredstev v zvezni sklad za nerazvite. In ker Posestvo Snežnik stoji v Kočevski Reki, ta pa spada k

nerazvitemu območju Kočevskega, je bila prilika za nenavadne kupčije tu. Slovenska podjetja, med njimi je tudi veliko dolenjskih, so s Snežnikom podpisala samoupravne sporazume o vlaganju sredstev na to območje, dobršen del denarja pa dobila potem vrnjen s posredovanjem Slovenjalesovega Inženjeringa in finančne službe. Snežnik se je vlagateljem oddolžil tudi tako, da jim je izdal svoje naročilnice, s katerimi so firme potem lahko brez prometnega davka kupovale razno blago.

Spisek obtoženih je dolg, dolenjski seznam je tak: Maksimilijan Š., direktor Posestva Snežnik, in Ludvik R., vodja finančno-računovodskega sektorja, sta obtožena pomoči pri zlorabi pooblastil, medtem ko so zlorabe pooblastil obtoženi Janez B., takratni direktor Dolenjskega tozda En gros Detajl v Črnomlju, Ladislav J., sedaj direktor gospodarsko-računovodskega sektorja v Dolenjski; Mirko M., direktor ITTP Ribnica, Stanislav Š., direktor Rika Ribnica, Anton B., direktor Inkopka Kočevje; Danilo V., direktor Avta Kočevje; Slavko P., namestnik generalnega direktorja Krke Novo mesto; Viktor P., direktor Inlesa Ribnica; Dušan Č., bivši direktor ribniškega Evrotransa; Ladislav L., direktor Komunale Kočevje; Janez Č., direktor GG Kočevje; Alojzij J., direktor Kovinarja Kočevje; Milan B., direktor Kovinarja Novo mesto, in Alojzij F., direktor Sukna Zapuže.

Sprehod med dolenjskimi grešniki ni odkril nič novega. Vsi so prepričani, da so opravljali bolj ali manj družbeno koristno delo, denar je navsezadnje ostajal v Sloveniji, namesto da bi odšel na jug države. Poleg tega je bilo po njihovem početju pokrito s podpisanimi samoupravnimi sporazumi, za katere pa prenekeriti podpisnik — zgozlj slednji so namreč sedaj odgovorni pred zakonom in na seznamu obtoženih

- Med tistimi, ki so del Snežniku nakazanega denarja dobili vrnjen, je bila tudi Emona. Bojda pa so v Emoni ta denar odklonili, češ da pač niso imeli pojma, zakaj naj bi jim ga Slovenjalecs nakazal. Po drugi strani pa so v Emoni baje želeli, naj bi ta znesek Snežnik porabil kot svoj vložek v izgradnjo blagovnice na novomeškem Novem trgu. Koristi bi imela oba, Snežniku naj bi se tako odprle nove možnosti za prodajo svojih kurjih jajc.

zlorabe pooblastil — ni poznal ozadja niti ni vedel, v kaj se pravzaprav spušča. Naredil je pač, kar so mu drugi bodisi svetovali bodisi ukazali.

B. B.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

SUPERLIGA, moški, 4. KOLO: PIONIR—NOVI GRANITI KAMNIK 3:1 (8, -11, 5, 6)
Pionir: Jovič, Babnik, Travižan, Mestnik, Družinec, Brulec, Gotenc, Goleš, Černac, Bakonja.
Ostali rezultati: Vileda—Salonit 3:0, Fužinar—Tovil Olimpija 2:3.
LESTVICA: 1. Vileda Maribor 8, ... 4. Pionir 4, itd.
Pari prihodnjega kola: Tovil Olimpija—ionir, Salonit—Fužinar, Novi Graniti Kamnik—Granit Preskrba, Vileda prosta.
SUPERLIGA, ženske, 4. KOLO: LIK Tilia Kočevje prosta, ostali izidi: Bled—YU Stip Celje 3:1, Nova Gorica—Koper 1:3, Partizan Tabor—Paloma Branik 0:3.
LESTVICA: 1. Bled 8, ... 5. Partizan Tabor 2, 6. LIK Tilia 0, 7. Nova Gorica 0.
Pari prihodnjega kola: LIK Tilia—ova Gorica, Koper Cimos—Partizan Tabor, itd.

roket

SUPERLIGA, moški, 8.KOLO: INLES RIKO—DRAVA 22:24 (10:10)
Inles Riko: Veber, Djokić, Mohar, Silc, Marolt 1, Tanko, S. Mihelič 4, P. Lesar 5, S. Lesar, Gelze, Jurič 8, Manček 4.
LESTVICA: 1. Pivovarna Laško 16, ... 9. Drava 6, 10. Presad 5, 11. Inles Riko 4, 12. Preddvor 3.
Pari prihodnjega kola: Jadran—Inles Riko, Drava—Velenje, Preddvor—Rudar, Presad—Nova Oprema, itd.
SUPERLIGA, ženske, 8.KOLO: OPREMA KOČEVJE—OLIMPIJA 20:37 (9:19)
Oprema Kočevje: Jančić, Klarič 1, Lindič, Guštin 7, Vuk 2, Križman 2, Bejovič 2, Dragičević 1, Jerič 5, Petek, Kersnič, Klančar.
LESTVICA: 1. Velenje 15, 2. Olimpija 14, 3. Mlinotest 11, 4. Krim 10, 5. Oprema 10, 6. Kranj 7, ... 12. IMV Novo mesto 0.
Pari prihodnjega kola: IMV Novo mesto—Oprema Kočevje, Olimpija—Krim, Branik—Kranj, itd.
SRL, moški, 8. KOLO: ŠEŠIR—DOBOVA 21:20 (13:8)
Dobova: Kuhar, Levce 2, Voglar 1, Polovič, Bratinič, S. Deržič 3, Večerič, 1. Deržič 4, Žibert 1, Glaser 9, Kranjc, Žitkovič.
VELIKA NEDELJA—KRŠKO 19:21 (8:9)
Krško: Božič, Kekič 6, Keše 3, Iskra 2, Bogovič 3, M. Urbanč, Šebek 3, Vrstovšek 4, D. Urbanč, Kukačica, Brodnik.
EMENS DOL—ČRNOMELJ 23:23 (11:10)
Črnomelj: Plut, Kmetič 2, Čengija, Pezdirc 7, J. Papež 4, Kuzma 5, M. Papež 4, Novak, Ferfolja.
LESTVICA: 1. Pivovarna Laško 13, 2. GPG Grosuplje 12, 3. Dobova 11, 4. Krško 11, ... 8. Črnomelj 8, itd.
Pari prihodnjega kola: Krško—Emens

Dol, Črnomelj—GPG Grosuplje, Dobova—Kaminik, Krog—Pivovarna Laško, itd.

košarka

I. SLOVENSKA LIGA, rdeča skupina, 8. KOLO: TINEX MEDVODE—PODBOČJE 86:68 (41:36)
Podbočje: Gajšek 8, Plevnik 6, Krajcar 20, Krivokapič 8, Rostohar 2, Kroselj 12, Vaupotič 12.
LESTVICA: 1. Mavrica Ilirija 15, 2. Tinex Medvode 15, 3. Rogaška Donat Mg 14, 4. Elektra 13, 5. Podbočje 12, 6. Comet 10, 7. Celje 9, 8. Smelt Olimpija ml. 8.
Pari prihodnjega kola: Podbočje—Rogaška Donat Mg, Celje—Tinex Medvode, Elektra—Comet, itd.
II. SKL, ženske, 2.KOLO: LITIJA—ŽKK NOVO MESTO 58:91 (27:50)
ŽKK: Zupančič 23, D. Verstovšek 26, Žagar 17, Cavičević 12, Birska 2, J. Verstovšek 11.
V soboto igrajo Novomeščanke z Jesenicami.

namizni tenis

SUPERLIGA, moški, 5. KOLO: NOVOTEHNA—MERKUR 6:3
Oeri—Smrekar 2:0, Jamsšek—Jeraša 2:0, Vertuš—Kuntner 0:2, Jamsšek—Smrekar 2:0, Oeri—Kuntner 2:0, Retelj—Jeraša 0:2, Jamsšek—Kuntner 2:0, Retelj—Smrekar 0:2, Oeri—Jeraša 2:1.
LESTVICA: 1. Kovina 10, 2. Sobota 10, 5. Ilirija 2, 6. Novotehna 2, 7. Merkur 2, 8. Radgona 0.
Novotehna igra v soboto v Ljubljani z Ilirijo.

nogomet

II. SNL, zahod, 13. zadnje KOLO: ELAN STUDIO D—JESENICE 2:0 (0:0)
Strelca: Bracovič v 72. in Vrgovac v 79. minuti.
AVTOBUM—BRDA 1:0 (1:0)
Strelac Stoilkovski v 41. minuti.
KONČNA JESENSKA LESTVICA: 1. SPZ Triglav 18, 2. Tabor Jadran 18, 3. Elan Studio D 18, 4. Slavija SET 18, 5. Svoboda Kisovec 17, 6. Ilirija 16, 7. Avtobum Kočevje 14, itd.
V prvem spomladanskem kolu igrajo: Elan Studio D—Slavija SET, SPZ Triglav—Bilje, Solinar Piran—Tabor Jadran, Alpina Žiri—Avtobum Kočevje, itd.

kegljanje

I. SLOVENSKA LIGA, moški: RUDAR—KOČEVJE 5203:4924
II. SLOVENSKA LIGA, moški: RIKO—ADRIA 4992:5081
II. SLOVENSKA LIGA, ženske, 2.KOLO: NOVO MESTO—LITIJA 2132:2072

Obe točki sta odplavalni z Dravo

Inles Riko si je v sobotnem kolu superlige privoščil poraz v tekmi z Dravo — V soboto ženski dolenski derbi med IMV in Opremo

Rokometiški ribniški Inles Riko so si v soboto privoščili neverjeten spodrseljav v 8. kolu superlige jki je v dvorani športnega centra v Ribnici premagala ptujška Drava in lesarje tako potisnila povsem k repu prvenstvene razpredelnice. Tri kola pred koncem jesenskega dela bojov za točke so se tako znašili v položaju, ki ga niso predvideli niti največji optimisti v klubu.

Po poročilu našega sodelavca Milana Glavonjca je za poraz inlesovcev več vzrokov, največji je zagotovo ta, da v njihovi igri ni bilo prave discipline, niti borbenosti. Kot da se igralci niso zavedali pomembnosti srečanja, v obrambi so igrali nedopustno medlo, Ptujčani pa so to seveda s pridom izkoristili. Njihova zmaga je povsem zaslužena, Ribničanom pa ostaja, da skušajo izgubo teh točk nadoknaditi kje drugje. Resnici na ljubo: malo je verjetno, da bo moč že v soboto iz Kozine slišati presenetljive novice.

Najzanimivejše srečanje ženske superlige je bilo nedvomno v Ribnici, kjer sta se pomerili ekipi kočevske Opreme in ljubljanske Olimpije. Zmagovalec je bil resda znan že vnaprej, toda kakih 300 gledalcev je moralo biti zadovoljnih s prikazano igro, četudi so Ljubljančanke zmagale s sedemnajstimi zadetki razlike. Bržkone pa bi bil izid za Kočevke vsaj nekoličan ugodnejši, ako bi v vratih stala prva vratarja Jesenkova, ki pa se je med tednom poškodovala, na njeno mesto je tako morala vskočiti neizkušena mladinka Jančičeva. S tem visokim porazom so rokometiške Opreme v soboto resda izgubile četrto mesto na lestvici — prehitel jih je Krim, zaradi boljše razlike — toda že po

pričakovati kaj drugega kot zanesljiv poraz.

Nadse negotova pa je borba za vrh v moški republiški ligi. Dobovčanom je v soboto spodrsnilo v Škofji Loki, poraz je boleč, ker gostje po poročilih niso bili brez možnosti za uspeh. Zmaga bi Dobovo peljala na vrh lestvice, tako pa še naprej za dve točki zaostajajo za vrsto Pivovarne Laško. V boj za vrh so se znova vključili tudi Krčani, ki so iz Velike Nedelje vrnili z zmago v žepu, novi točki pa si obetajo tudi v soboto v tekmi z Emens Dolom. Slednji je v minulem kolu gostil ekipo Črnomlja, tekma se je v razburljivi končnici končala brez zmagovalca.

USPEH BREŽIŠKIH TELOVADCEV

SLOVENSKA BISTRICA — Tu je bilo pred dnevi letošnje državno prvenstvo v športni akrobatici, ki se ga je udeležilo preko 200 telovadcev. Lep uspeh so dosegli predstavniki brežiškega športnega razreda, saj so med mlajšimi pionirji osvojili naslov prvakov, Vlado Kotar je zmagal v posamični konkurenci, medtem ko je Gregor Vučajnik zmagal v kategoriji starjših pionirjev.

B. ŽNIDARŠIČ

SKUPNI ZMAGOVALEC ŽE ZNAN

VINICA — Na rednem občinskem hitropoteznem šahovski turnirju Črnomlja je nastopilo 15 šahistov, zmagal pa je Egon Petric z 12,5 točke, sledijo pa: U. Kobe 12, V. Kobe, Buhnjic, Dragoš, Stariha in Papež po 9, itd. Ne glede na razplet zadnjega turnirja, ki bo 2. decembra v Starem trgu, je skupni zmagovalec že znan — Uroš Kobe.

POKAL MILANA MAJCNJA STUDENCU

STUDENEC — ŠK Mifan Majcen je prejšnjo sredo, 13. novembra, pripravil v počastitev občinskega praznika tekmovalneje za pokal Milana Majcna. V ekipnem delu je nastopilo devet moštev, v posamični konkurenci pa 32 šahistov iz Posavje in Mirenske doline. Ekipna zmaga je pripadla vrsti Studenca, ki je zbrala 21,5 točk, sledijo pa: Krško, ŠK Milan Majcen I, Brežice, Brestanica, Metalna Krmelj, Društvo invalidov Sevnica, ŠK Milan Majcen II in OŠ Krško. Posamično zmago si je priigral Marjan Božič, drugi je bil Rokvič (oba Krško), tretji Cerjak in četrti Šitnik (oba Brežice), peti Volčanšek (Krško), šesti Mesojedec (Sevnica), itd. Zmagovita ekipa Studenca je igrala v naslednji postavi: Šibilja, Borštar, Smerdel in Petric. J.BLAS

TRI ZMAGE — Janko Oeri je v petek ugnal vse tri Kranjčane, Smrekarja in Kuntnerja z 2:0, Jeraša pa z 2:1.

Igrali proti sodnikoma

Košarkarji Podbočja so imeli v soboto težko delo, saj sta Medvoščane okrepila tudi sodnika

Veliko težje, kot kaže rezultat (86:68), so košarkarji medvoškega Tinexa v sobotnem 8. kolu rdeče skupine prve slovenske košarkarske lige doma ugnali vrsto Podbočja. Gostje so vso tekmo igrali z dvema igralcem manj, ekipa Tinexa sta namreč tokrat okrepila tudi sodnika Sabljic (Ljubljana) in Vidič (Tolmin).

Ves prvi polčas je bila tekma izenačena in negotova, obe ekipi sta igrali nadvse motivirano in zavzeto. Košarkarji Podbočja so večji del celo vodili, še dve minuti pred koncem polčasa je bila prednost na njihovi strani. Toda gostiteljem je v finišu

uspelo izid ne le izenačiti, ampak pa tudi povesti s petimi točkami prednosti. Tudi začetek drugega dela je prinesel izenačeno košarko, gostje so v 5. minuti nadaljevanja izid izenačili, kar je domala sto bučnih navijačev iz Podbočja, ki svoje košarkarje spremljajo prav na vseh gostovanjih, viharno pozdravilo, toda ob podpori sodnikov kaj več niso mogli doseči. Medvoščani so si namreč znova priigrali prednost desetih košev, tekma pa je bila odločena, ko sta sodnika Krivokapič dosežila kar dve tehnični napaki zapored.

Prvenstvo se nadaljuje v soboto, košarkarji Podbočja se bodo ob 19. uri doma pomerili z vrsto Rogaške Donata Mg, proti kateri so v prvem delu sicer v gosteh izgubili, a šele po ogorčeni borbi. Sobota je lepa priložnost za vračilo, četravo je Rogaška po imenih v ekipi favorit.

PRVENSTVO DVOJIC

IVANČNA ROKETA — Na kegličju Ka kluba se je te dni končalo letošnje prvenstvo dvojic. V ženski konkurenci sta zmagali Novomeščanki Miklavčičeva in Škedljeva s 362 podrtimi keglij, sledijo pa: Veber — Fliser (Novo mesto) 361, Cindrič — Stričelj (Semič) 317 itd. V moški konkurenci je slavil par Tratar — Logar (Mercator Trebnje) s 784 podrtimi keglij pred Brunerjem in Miklavčičem (Novo mesto) 780, Gričarjem in Krištofom (Mercator) 769 itd.

Med vodilnim kvartetom

Kar štiri ekipe, med njimi tudi Elan Studio D, bodo prezimile na vrhu lestvice II. SNL

Le slabša razlika danih in prejetih zadetkov je nogometiškega novomeškega Elana stopila na pot do naslova jesenskih prvakov v zahodni skupini II. republiške lige. Tega je zasluženje osvojila enajsterica kranjskega Triglava, ki je od vseh ekip, ki so jeseni igrali v Portovaldu, prikazala najboljšo igro, z 18 točkami pa bodo na vrhu prezimile še ekipe Tabora Jadrana, Elana Studia D in Slavije SET.

Kot je že običaj, so se Novomeščani za nov par točk morali v nedeljo krepko potruditi, čeprav so doma igrali z eno najslabših ekip, Jesenicami. Razmočeno in poplavljenno igrišče je pač naredilo svoje,

elanovci so odpor gostov strli šele v zadnjih petnajstih minutah. Sicer pa radiji že po pravilu točke najtežje osvajajo prav na domačem igrišču, temu spoznanju bo moral nov strokovni odbor kluba, na čelu katerega je priznan dolenski nogometni strokovnjak Slavko Retelj, trener prve ekipe pa po daljšem premoru znova Alojz Hlača, prek zime posvetiti največ dela. Še zlasti, ker bodo prvaka bržkone odločala prav medsebojna srečanja najboljših ekip, že v prvem spomladanskem kolu se bosta v Portovaldu pomerili enajsterici Studia D in Slavije SET.

Iminitna pa je tudi kočevska bera v finišu prvenstva. Igralci Avtobuma so z dvema zaporednima zmagama prišli do sedmega mesta na lestvici, za vodilnim kvartetom zaostajajo vsega štiri točke. Ta zaostanek Kočevcem daje velike možnosti, da spomladaj uresničijo cilj, od katerega jih je jeseni oddaljilo nekaj nerazumljivih spodrseljav — boj za vstop v I. državno ligo.

doma po petih nizih premagale dotlej še neporaženo ekipo mariborske Palome Branika. Koliko samoizpajanja je tak razplet vtil pionirjevkom, bodo pokazala naslednja srečanja.

KRATKE IZ RIBNICE IN KOČEVJA

- Rokometiški Opreme veliko pričakujejo od letošnjega prvenstva v II. republiški ligi, zato preseneča visok poraz, ki so si ga v soboto privoščili doma v tekmi s Kolinško Slovanom. Ljubljančani so zmagali kar z 31:25, za nameček so praznih rok ostali tudi kadeti, ki so v Metliki izgubili z 21:24, in kadetinja, ki jih v Ljubljani z 29:15 premagala Olimpija. Kočevce so maščevali kadeti Inles Rika, ki so v Metliki zmagali s 17:11.
- Članska vrsta Lika Tilije je bila v tem kolu prosta, zato pa je njihova druga ekipa nadaljevala z boji za točke v II. republiški odbojkarjski ligi. Mlade Kočevke so gostovale v Ljubljani in tekmo proti vodečemu Vitalu izgubile z 0:3. V moški ligi so igralci Pana v zadnjem jesenskem kolu zmagali v gosteh, Kamnik so ugnali s 3:1.
- Pred dnevi se je končalo občinsko teniško prvenstvo, na zaključnem turnirju je nastopilo 16 najboljših. Napredek v kvaliteti iger je bil v primerjavi z minulim letom več kot očiten, v finalu članske konkurencije je Matjaž Nosan premagal Toneta Lovšina z 9:7, medtem ko je bil v mladinski konkurenci v dvoboju za prvo mesto Tomaž Dejak boljši od Aleša Dejaka z 9:4.

PREK ZIME NA VRHU — Kranjski SPZ Triglav (posnetek je s tekme med Elanom Studiom D in Kranjčani, ki se je končala 1:1) je jesenski prvak zahodne skupine II. SNL, z enakim številom točk so na vrhu tudi Novomeščani. Kdo bo boljši spomladaj?

PRVO DRŽAVNO PRVENSTVO SLOVENIJE V KROSU

Prejšnji teden so na Taboru v Mariboru priredili tekmovalje v krosu, kjer so se pomerili vsi tisti, ki so zasedli prva tri mesta na občinskih tekmovaljih. Tudi naša šola je poslala na tekmovalje eno učenko iz 6. in dve iz 8. razreda. Kilometer dolga proga je bila dobro pripravljena, vendar je bila za naša dekleta le prehuda, zato rezultati niso bili najboljši. Vseseno so bile vesele, da so se udeležile tako pomembnega tekmovalja.

ANITA FILIPČIČ
8. r. OŠ Globoko

Črnomaljski Partizan se znova prebujaja

Predsednik Boris Cimerman o novih načrtih

ČRNMOMELJ — Delo tukajšnjega Partizana, ki je bil ustanovljen že pred štirimi desetletji, je zadnja leta po odhodu Ivan Hrustka precej zamrlo, pred kratkim pa so se Črnomaljši odločili, da ga znova oživijo. Za začetek so si zadali le štiri naloge, saj želijo, kot je povedal predsednik Partizana Boris Cimerman, oživljati to organizacijo za majhnimi, a zanesljivimi koraki.

Tako bodo vsak četrtek ob 16.30 do 18. ure v športni dvorani organizirali družinsko rekreacijo. Učenske višjih razredov osnovne šole se bodo lahko udeležile šole odbojke, po Cimermanovih besedah pa bi morda čez leta prav ta šola dala selekcijo, ki bi se lahko pomerila tudi na republiških tekmovaljih. »Zaradi izredno velikega zanimanja za teniško tenisa se odločili pripraviti tudi šolo tenisa za vse krane ob najmlajših do najstarejših.

Vodil jo bo Milan Matič, ki ga vsi Belokranjci, ki so kdaj prijeli za lopar, dobro poznajo. Ta šola bo ob sobotah in nedeljah v športni dvorani, »pojasnjuje Boris. V poletnem času pa bo Partizan pripravil tudi različna družinska tekmovalja, orientacijske teke, kroše ipd.

»Prednost bomo dali množičnemu družinskemu športu, ki bo dostopen vsem, saj z izjemo šole tenisa vse stroške krije Partizan. Z delom bomo začeli prve dni novembra, ob krajinov pa je odvisno, kako množično se bodo rekreacije udeleževali. Pričakujemo pa, da bo precej zanimanja predvsem za družinsko rekreacijo in tenis,« je prepričan Cimerman.

M. B.-J.

Boris Cimerman

Rezultat pričakovano, igra pa ne

Koliko so odbojkarji Pionirja z novo postavo sposobni doseči, bodo lahko pokazali v soboto v Ljubljani — Kočevkam gori pod petami

Odbojkarji novomeškega Pionirja so zaradi zasedenosti športne dvorane tekmo 4. kola superlige proti ekipi Novih Granitov Kamnik odigrali že med tednom, vsega nekaj dni po sijajni predstavi in zmagi nad Granitom Preskrbo pa so znova razočarali. Na srečo ne z rezultatom, pač pa z igro.

Pionirjevci so igrali brezvoljno, pravih akcij ob mreži domala ni bilo, povsem po nepotrebnem so gostom prepustili tudi drugi set. Takšna igra je seveda slaba napoved pred sobotnim derbijem petega kola, v katerem se bosta v Ljubljani pomerili ekipi Tovila Olimpije, ki je tokrat po ogorčenem boju zmagala na Ravnah, in Pionirja. Novomeščani so vsekakor sposobni zmagati, vprašanje je le, ali imajo za kaj takega dovolj motiva in zbranosti. Pionirjevci so namreč po uvodnih srečanjih bržkone že uvideli, da jim navzlic slabši igri mesto med najboljšo četverico — kar je bil tudi njihov cilj — ki se bo potegovala za naslov letošnjega prvaka, ne more uiti.

Plat z vna na bajejo v kočevskem Liku Tiliji. Lanske zvezde drugoligašice so krepko na dnu lestvice ženske odbojkarjske superlige, trije prepričljivi porazi pa vodstvu kluba narekujejo odločno ukre-

panje. Kajti ekipa je po igralni zasedbi brez dvoma sposobna poseči tudi v boj za vrh, to so dekleta pokazala z lanskiimi zmagami nad nasprotnicami, proti katerim letos gladko izgubljajo. V tem kolu so bile Kočevke proste, časa za uigravanje ekipe pred derbijem z dna lestvice, v katerem se bosta v soboto v Kočevju pomerili vrsti Lika in Nove Gorice, ki je še prav tako brez zmage, je bilo torej dovolj. Upati je, da so ga v Kočevju dobro izkoristili.

Še pogled v žensko republiško ligo, kjer igralke novomeškega Pionirja igrajo sila spretno. Koliko so v resnici sposobne, so pokazale pred desetimi dnevi, ko so

MLADI NOVOLESOVCI PETI

NOVO MESTO — Pred dnevi so se končala predtekmovalja v treh mladinskih ligah. V skupni center, kjer igrajo tudi Novomeščani, je po desetih odigranih kolid naslednji: 1. Ježica, 2. Slovan, 3. Domžale, 4. Radovljica, 5. Novoles, 6. Medvode.

ZMAGALI V LJUBLJANI

LJUBLJANA — V zadnjem kolu jesenskega dela MNZ Ljubljana sta se v soboto na razmočenem igrišču pomerili ekipi nogometnega kluba Ježece in Bele krajine. Rezultat je bil 2:0 za Belokranjce. Strelca sta bila Rehorič in Filak. Po končanem jesenskem delu so Belokranjci na drugem mestu s točko zaostanka za vodečimi nogometiški Tabora 69.

J. D.

M. G.-Č.

BADMINTON VSE POPULARNEJŠI

TREBNJE — Že nekaj časa potekajo v Trebnjem pod vodstvom lanskega državnega prvaka Saša Zrnca tečajji v badmintonu, ki potekajo tudi na Mirni in v Mokronogu, obiskuje pa jih kar 65 tečajnikov. Zrnec pravi, da je med njimi nekaj obetavnih mladih igralcev, od katerih si lahko dolenski badminton še veliko obeta. Omenimo ob tem še, da je bil pred dnevi v Trebnjem 2. republiški B turnir v tej športni zvrsti, na katerem je med fanti zmagal Zoran Korenčan (Ježica), pri dekletih pa Marjana Gantar (Bit Ljubljana).

T. BUKOVEC

To so le klevete

Pripombe k pismu »Martinovani in politizirali«

V članku pod naslovom »Martinovani in politizirali« so bile v zadnji številki Dolenjskega lista objavljene grobe obtožbe in klevete na račun SKEI Belt Črnomelj s strani socialdemokratske stranke.

V Svobodnih sindikatih nam je taj takšen način delovanja. Prehodili smo pot, na kateri smo se naučili kulturnega dialoga, pogajanja in vztrajanja pri zahtevah, ki ohranjajo delavčeve pravice in njihov socialni položaj. Vemo tudi, kako se vstopi in izstopi iz sindikata, če sar se nekateri sindikalisti še do danes, žal, niso naučili. Na vprašanje, zakaj člani nočejo vrtniti izkaznic ZSSS, bomo verjetno dobili odgovor kasneje, je pa to pogoj, da se preneha s plačevanja članarine sindikatu SKEI, člana pa se izključi iz sindikata na njegovo željo.

Tako izražene želje sporoča v računovodstvo predsednik sindikata SKEI in ne kak socialdemokrat s strankarskega martinovanja. Če je komu članarina narobe odtegnjena, je njegova dolžnost, da to sporoči pristojni službi.

Prepričani smo, da v bodoče ne bo več nekorektnosti s strani tako ugledne stranke, z razločevanjem zrna od plevele pa bo preprečeno zavajanje javnosti.

Svobodni sindikat SKEI podjetja BELT

Kako lahko spite?

Vukovar ni več mesto kot vsako drugo, Vukovar ni več mesto ljudi, ki bi se veselili življenja, v Vukovaru življenja tako rekoč več ni, Vukovar je za njegove prebivalce; kolikor jih je sploh še ostalo, postal pravi peklo.

Besede niso dovolj za opis tistega, kar doživljajo in čutijo ljudje, ki so se znašli v tem obupnem položaju, ko je človeško trpljenje doseglo skrajne meje in ko bivanje, ne življenje, že dolgo ni več podobno človeškemu.

Pozivamo vse odgovorne državničke iz Slovenije, na Hrvaškem, v Srbiji in v Evropi in svetu, da uporabijo svojo moč in dokažejo svojo odgovornost v skrbi za soljudi, predvsem za nemočne, za tiste, ki si ne morejo sami pomagati in med njimi prav posebno za otroke, ter jih rešijo vukovarskega pekla. Če niste sposobni takoj ustaviti vojne, ste pa dolžni rešiti vsaj otroke, ranjene, težje bolnike, dojenčke, predšolske otroke, njihove matere in nosečnice iz nečloveških razmer!

Državljanji, prisilite vsak svoje državničke, da zagotovijo, da se otroci ne bodo več rojevali v zakloniških. Tudi otroci iz Vukovarja imajo pravico do življenja in otroštva!

Center za kulturo miru in nenasilja Društvo Iniciativa Medškofjski odbor za študente Ženska frakcija SDP Ženske proti nasilju

Zakaj so storitve tako drage?

Odgovor Marti Plevnik na njen poziv pod tem naslovom (Dol. list 14. XI.)

Na Komunalno pomislimo, kadar nam zmanjka vode ali nam niso odpejane smeti ter ko dobimo račune za plačilo. V zadnjem obdobju so ti na žalost številnih potrošnikov nekoliko večji kot prejšnja leta. Kje so vzroki, da bo tako moralo biti tudi v prihodnje?

Vzroki za prvi del takih vaših misli niso pri vas, prej bi lahko rekli, da pri Komunalni. Premalo nas poznate. Zato se vam bomo v malo odmerjenem prostoru v nadaljevanju na kratko predstavili, vam pojasnili naše skupne probleme ter pogledali v skupno prihodnost. To vsi želimo na evropskem nivoju, tudi na komunalnem področju. Pot do nje pa ne bo lahka in tudi ne poceni, kdorkoli ali katerokoli podjetje jo bo utirjalo.

Pitna voda je vir življenja. Po količini je nekako dovolj. Žal nam ta podatek v trenutku izniči podatki o njeni kvaliteti. Na površju lepa dolenjska pokrajina je s svojimi vodimi kraškimi tlemi slab filter za umazane površinske vode, ki se pomešajo s podtalnico oziroma nanjo vplivajo. Umazanija (neodgovorno ravnanje z odpadki, močno z umetnimi gnojili pognojena polja, škropliva, odpadke nafte, olj, odpadke iz kuhinje in druge) pa je skoraj na vsakem koraku.

Pitne vode še nima 82 naselij, kar 33 naselij jo ima iz vsajkih vodovodov, ki razen dveh dajejo oporečno pitno vodo. Tretjina vode priteče v naše pipe po dotrajanih in za zdravje neprimernih cevih. Cevi pušča, zato gre veliko dragocene električne energije, porabljene pri črpanju vode, v prazno. Prav slednja je v strukturi poslovanja skoraj v tretjinskem deležu plač vseh delavcev, zaposlenih v Komunalni. Vodo moramo namreč črpati iz velikih globin in jo večkrat prečrpavati. Vodohramov kot varnostnega in varčevalnega člana v verigi redne preskrbe s pitno vodo imamo skupaj nekaj nad 6.000 m³, to je trikrat premalo. Slednje in premajhen premer v povprečju več kot 26 let starih 600 km dolgih cevi (možna povprečna starost

naših cevi je 36 let) ima lahko hude posledice tudi v nesrečah, požarih in pod, ko iz hidrantov ne priteče tako pričakovana voda. Kako je omrežje bolno, kaže kar 600—700 okvar letno na njem. Hidrantov je še 1.500 premalo, čeprav jih je približno toliko že v našem omrežju.

Veliko je še podatkov, ki bi pomagali razumeti problem pitne vode, vendar poglejmo rajši naprej. Čaka nas obsežna sanacija obstoječega, napeljava pitne vode, kjer je še ni, zaščita vodnih virov, iskanje bolj kvalitetnih virov in še in še. Morali pa bomo tudi dosegli spoštljivejši odnos do okolja, sicer se bo že bližnjim zanamcem narava kruto maščevala.

Kanček spoštljivega odnosa lahko pokažemo že z drugačnim ravnanjem z odpadki. Ti so vseh vrst, nekaterih tudi zelo škodljivi za okolje. Kar nekaj čez 200 kg jih ustvari v povprečju vsakdo od nas na leto. Na edino urejeno odlagalništvo v Leskovcu jih vsako leto pripeljemo okrog 100.000 ton. Njihovo uničevalno moč lahko vidimo v velikih količinah izcednih vod, ki jih zajamemo v petih velikih bazenih s skupaj skoraj 2.000 m³ prostornine. Še drugi številni, ukrepi bodo potrebni, da bomo obvladovali ta stvar, pred katerim svarijo strokovnjaki v razvitem svetu. Kako huda bo ta težka zapuščina za naše nove rodove, kažejo izračuni v ZRN, ki terjajo samo za sanacijo neprimerno bolj urejenih deponij od naših v prihodnosti kar 177 milijard nemških mark. Je zato manj kot 200 slovenskih tolarjev na mesec za današnje možnosti primernejšega ravnanja z odpadki res preveč? SMO res taki, da bomo odpadke še naprej odlagali tam, kjer vemo, da ni prav? Bomo res izzivali še naprej in morebiti nehoti zastrupljali pitno vodo?

Zaskrbljeni smo nad umirajočo Krko. Zdravje jim lahko vrnemo le, če zgradimo kanalizacijske sisteme in popravimo stari, skupaj 90 km dolgo omrežje, ter na koncu zgradimo še čistilne naprave. Cilj je od okrog 5 mio. m³ prodane vode tudi tistih 2 mio. m³ iz pipe iztočene in po porabi onesnažene vode speljati čez čistilne naprave in jo, očiščemo in neškodljivo, vrtni nazaj naravi. Da bo to možno, je potrebno zgraditi na desetih kilometrov kanalizacijskih cevi in čistilne naprave v vseh lokalnih središčih. Pet že zgrajenih ni dovolj. Samo izgradnja ene nove pa stane več 10 mio. tolarjev.

Časopisi so prepolni člankov in poročil o s tanju okolja, ki vpliva na slabšanje stanja komunalnih dejavnosti, iz katerih lahko dobimo odgovor tudi na vprašanje g. Plevnikove. Samo na naslednji strani v istem Dolenjskem listu preberite članek Zakaj poleti zacveti reka Krka, več članov pa lahko preberete tudi v zadnjih dveh številkah občinskega glasila Odlučajmo. V stanju, opisanem na preprosti način na vaš poziv, je odgovor, zakaj so cene komunalnih storitev v naši občini tako drage. Cena je žal samo posledica nekega stanja, enako velja na komunalnem področju. Indeks ne povedo prave vsebine, če pa jih že navajamo, naj bodo navedeni korektno in pravilno.

Na tistem večernem sestanku, ko smo komunalci prišli med vas, sem vam jih pojasnil. Pričakoval bi, da jih boste korektno uporabili, enako primerjavo cen. V Komunalni te podatke spremljamo, s tem da jih lahko primerjamo z drugimi slovenskimi občinami za dva meseca nazaj. Prej podatkov od republiškega ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora ne dobimo. Cene niso primerljive, ker so odvisne od stanja teh dejavnosti v posameznem prostoru, od kvalitete storitve, obsega potrebnega razvoja, starosti oziroma dotrajenosti omrežja, zahtev potrošnikov po izboljšanju obstoječega stanja in po gradnji novega ter drugih pogojev.

Če bi v Komunalni poskušali ustreči zahtevam krajevnih skupnosti, posameznih občanov in zahtevam skupščine po hitrejši sanaciji obstoječega in dvigu komunalnih storitev, bi morale biti cene še višje. Z lepimi besedami, pozivi, pa naj prihajajo od koderkoli, ni možno graditi novih vodovodov, kanalizacij, čistilnih naprav in obnavljati starih objektov! Komunalna je gospodarska organizacija, njen prihodek se ustvarja iz plačila storitev. Le pri investicijah v majhnem delu sodelujejo tudi drugi. Kako težaven je problem, ste, spoštovani potrošniki, upoštevali tudi pri odločitvi, da se prihodnje leto za hitrejšo sanacijo stanja zadolžimo z obveznicami, ki jo je v imenu vseh nas sprejela občinska skupščina. Tudi ta sredstva bomo morali vrtni.

SLT, v Ljubljani 9,28 SLT, v Celju 5,67 SLT, v Kopru 22,30 SLT, v Trebnjem 16,00 SLT, v Metliki 8,90 SLT in Črnomlju 14,68 SLT; kanalsčina: v Novem mestu 12,11 SLT, v Kopru 4,80 SLT, v Trebnjem 3,08 SLT, v Črnomlju 4,20 SLT, v Metliki 1,00 SLT in Ljubljani 7,02 SLT.

Ko pristejemo delež za nujno obnovo in razvoj, so številke res večje. O tem delu je prav, da teče beseda povsod, kjer je za to primerno mesto, vedno pa se je treba zavedati tudi posledic odločitve. Izvršni svet je prav na pobudo Komunalne v začetku novembra odločil, da se del cene za obnovo in razvoj povisuje počasneje. Upošteval je razmere potrošnikov. Vprašanje je le pravilna ocena meje, pod katero se lahko spustimo, da ne bomo jutri morali plačevati še veliko več.

Ni res, da vam nisem s sodelavci odgovoril na vsa vprašanja iz pristojnosti našega podjetja. Tudi za del, ko pravi, da ste krajam Šentjernej naredili vsa potrebna dela za vodovod. Visoko pustujem prispevek Šentjerneja in drugih številnih soobčanov pri takih in podobnih delih, tudi sam sem v različnih oblikah pri takem delu že veliko sodeloval, vendar so prvi kilometri cevi od vaših pip proti centru vodovodnega sistema oziroma proti celoti le majhen delček vseh stroškov.

In na koncu še o vašem pozivu, naj porabniki ne plačujejo vode, in o očitku, da smo komunalci hujši kot fevdalci! Žal ni nikogar drugega, da bi plačal stroške. Nekaj časa bi voda še tekla, stanje bi se slabšalo, marsikje bi nehala teči, nekaterim, ki so nam vsem pomagali zgraditi to omrežje in še pitne vode iz vodovoda nimajo, pa še dolgo ne bi pritekla. Enako velja za druge komunalne dejavnosti. Komunalci ne izkoriščamo in nič ne dobimo zastoj. Za bomo plačo jih ogromna večina pridno dela v izredno težkih in necenjenih pogojih, toliko sem jih že spoznal v enem letu, ko delam z njimi.

Zato vam iz spoštovanja do njih takih ocen ne morem odpuštili.

J.P. Komunalna, Novo mesto
ADOLF ZUPAN, dipl. iur.
v.d. direktorja

V Mokronogu vodilnega gosta vrgli z odra

Daleč od rock delavnice

Zadnjih nekaj let so vse bolj popularne razne »Delavnice«, kot na primer likovne, glasbene, kiparske, pa tudi rock delavnice. Bistvo teh oblik (workshop) dela na področju umetnosti je izmenjava izkušenj, pridobitev novih znanj in drugo.

Vendar pa vsakemu »žuru« ni mogoče enostavno priljepti nalepke delavnice, še posebej, če je od tega presneto daleč. Minulo soboto je bila namreč v Mokronogu »rock delavnica« v organizaciji Centra interesnih dejavnosti Trebnje, na kateri so sodelovali ansambli: Minister Gregor (NM), Bel ami (Logatec), Veneti (Ljubljana), Barakuda (NM) in Strog zapnon (Ruše pri Mariboru), kot gost večera pa je nastopil eden vodilnih slovenskih kantavtorjev Tomaž Pengov. Poleg zelo slabe slišnosti (ne mislim glasnosti) v dvorani, so imeli člani ansamblov izjemno velike težave pri igranju, saj so monitorji (zvočniki, obrtni nazaj k ansamblu) delovali slabo, tako da so fantje večidel igrali »na slepot«.

Kot drugo se postavlja vprašanje, zakaj so organizatorji sploh povabili Tomaža Pengova, ki s svojim stilom niti ne sodi na rock koncert ali kar koli je že to bilo. Poleg tega kljub mnogim »skatlam« ozvočenja ni mogel preglasiti množice v dvorani, saj organizator ni »razumel«, da sta potrebni različni jakosti glasnosti za rock ansambel in solista s kitaro. Namesto da bi uredili ozvočenje, so Pengovu po tretji pesmi enostavno izklopili mikrofon. Vodilni gost delavnice, moč, ki bo ostal za vedno zapisan v zgodovini slovenske glasbe, je bil v Mokronogu dobesedno vržen z odra.

Ob vsem tem se postavlja vprašanje, zakaj se delavnice organizirajo na ta način. Morda le za to, da se pridobi čim več »bendov« s čim manjšimi stroški ter da s tem lažje prinašajo napolni razne pokrovitelje in tudi poslušalce. Konec koncev ni vse le v glasnosti.

TOMAŽ BUKOVEC

TUDI PISEC LAHKO DOBI POMIRJEVALO

Spoštovani nepodpisani avtor prispevka v rubriki Trebanjske iveri (Dolenjski list, 14. 11. 1991), ki se spotikaš ob delo »gospo« iz lekarne v Mokronogu. Z »gospo« iz lekarne v Mokronogu sodelujeva že dve leti v prizadevanju za dobrobit uporabnikov zdravniških storitev. Pri svojem delu, ki pa ne zajema le naročanja zdravil, je zelo vestna in prizadevna. V današnjih kriznih časih, ko primanjkuje čedalje več zdravil, se je potrebno večkrat telefonsko (to je namreč edini način) obračati na posamezne zastopnike proizvajalcev. Le tako bo število manjkajočih zdravil manjše. Gospa Kolenčeva je edina zaposlena v tej lekarniški enoti in tudi sama za vse delo, vendar ni čakanje uporabnikov nikoli tako dolgo, da bi bilo potrebno breplačno razdeljevanje kakršnihkoli pomirjeval. Če pa avtor prispevka meni, da je to potrebno, naj se pred naslednjim obiskom lekarne oglasi v ambulanti, da mu napišem recept.

dr. ANICA BERGINC-DOLENŠEK

POVABILO K SODELOVANJU

Novomeško Filatelistično društvo obstaja že preko 40 let. Zdrruženo je nad 80 članov — zbirateljev znamk, starih razglednic (kartofilov) in starega denarja (numizmatikov). Da bi poživili delo društva in pritegnili še ostale neorganizirane zbiratelje in mladino, novomeško Filatelistično društvo organizira redne zamenjavalne sestanke vsako nedeljo od 10 do 12. ure v Lovski sobi Restavracije Kandija na Zagrebški 2.

Vabimo vse zbiralce na te zamenjavalne sestanke. Obenem obveščamo, da je redni mesečni sestanek vseh članov in tudi drugih zbiralcev vsak prvi ponedeljek v mesecu od 18. do 20. ure v Srednji ulici za gostinstvo in turizem, Šolca talcev 3, Novo mesto.

Za Filatelistično društvo
NIKA KLEMENČIČ
tel. 21-180

- Že zdavnaj je Jugoslavija zrela za protektorat, vendar v svetu ni nikogar, ki bi si na pleča naložil takšno breme. (Denić)
- Čimprej se moramo odpreti v beli svet, zakaj avtarkija je, kot pri carskih zaporah, potuha najslabšim. (B. M. Zupančič)
- Korajžni smo bili, zašli pa, tudi po nepotrebnem, v mnogo težko popravljivega. (Mejajk)

ROCK DELAVNICA — Na petkovi Rock delavnici 91 v Mokronogu, ki jo je v imenu Centra interesnih dejavnosti Trebnje pripravil organizator tovrstnih prirediteljev, Janez Ilnikar, je okrog 300 mladih obiskovalcev s svojimi glasovi dodelilo prvo nagrado občinstva novomeškemu ansamblu Barakuda (na sliki). Nastopili so še Minister Gregor iz Novega mesta, Strog zapnon iz Ruš ter Bel ami iz Logatca in Veneti iz Ljubljane. Med temi bo strokovna žirija v Ljubljani (v njej so glasbeni uredniki slovenskega radia in zvezde našega rocka Lojze Kožar, Vlado Kreslin, Janko Ropret, Zoran Predin in drugi), ki bodo na osnovi posnetkov izbrali izmed nastopajočih v Mokronogu najboljšo skupino se po njihovem okusu. Kot gost Rock delavnice 91 je nastopil kantavtor Tomaž Pengov. (Foto: P. Perc)

Sodobna birokratska pravljjica

Nekoč je bila občina. Imenovala se je metliška občina. V občini je bila demokracija. To je presenetljivo, saj gre za pravljico, v pravljicah pa vladajo kralji. Torej je tam monarhija. V demokraciji svinjski pastir ne more biti kralj, lahko je samo predsednik. Ampak pustimo teorijo in preidimo k praksi.

Občani so vladali s pomočjo demokratske večstranske volivnih izvoljene skupščine. Skupščina je sprejemala sklepe in izvršni svet jih je uresničeval. Pri tem mu je nesebično in prizadevno pomagal tako imenovani Sekretariat. Ta je bil sestavljen iz referatov. Na čelu Sekretariata je bil sekretar. Sekretar je bil Marjan Končar (ki ni le pravljica, ampak tudi zgodovinska osebnost). Vsi skupaj so živeli v prijateljstvu, sloji in so na vseh področjih zgledno sodelovali.

Takrat pa so prišli nad deželo temni oblaki in hudi časi. Mladi fantje iz občine so morali v teritorialno obrambo. Pozive so fantom napisali v referatu za ljudsko obrambo in občinski kurir jih je raznosil po občini. Poziv je prejel tudi Jure Jelerčič, ki je sicer delal v referatu za urbanizem. Ne, da bi se fanti izmikali klicu domovine, pač pa se je občina soočala tudi s številnimi urbanističnimi problemi. Zato je Juretov šef močno želel, da bi Jure ostal pri svojem delu. Ta šef je bil Marjan Končar. Telefonsko je poklical referat za ljudsko obrambo, razložil problem in prosil, da Jureto odloži odhod v TO. Tam so mu povedali, da o tem ne odločajo oni, ampak sam šef Sekretariata. Potem so ga telefonsko prevezali do šefa. Šef je bil Marjan Končar. Potem je Marjan Končar prosil Marjana Končarja, da mu pomaga rešiti problem, da Jureto zaradi službenih potreb odloži služenje v TO. Prosil ga je, ga rotil, se jezil in mu pretil. A Marjan Končar je na vsa molenovanja hladnokrvno odgovarjal: »Dragi moj Marjan, povsem te razumem, a razumi tudi ti mene. Pravila so pravila in ta so takšna, da moraš

napisati pismo prošnjo na referat za ljudsko obrambo. Napiši svoj problem in obljubljam ti, da bom naredil vse, kar je v moji moči, da bo tvoj problem ugodno rešen.«

Marjan Končar je poslušal nasvet Marjana Končarja. Drugega mu niti preostalo ni. Napisal je dopis in občinski kurir ga je odnesel na pošto. Čez nekaj dni je občinski kurir našel v poštem nabiralniku pismo, na katerem je bil naslov: Skupščina občine Metlika. Pa tudi na žigu, ki ga udari pošiljatelj, je pisalo: Skupščina občine Metlika. Skomignil je z rameni in pismo odnesel v zgradbo, na kateri piše: Skupščina občine Metlika. Minilo je še nekaj dni in že je bilo pismo, v katerem je bil dopis, ki ga je napisal Marjan Končar, na delovni mizi Marjana Končarja. Ta je dopis pazljivo prebral in ga potem zavedel v zvezek, na katerem je pisalo: Prispeli dopisi. Potem je dal glavo med komolce in premišljeval, premišljeval, premišljeval. V tem trenutku je naša pravljica končana.

Marjan pa premišljeva in premišljeva, in če ni nehal premišljevat, premišljeva še danes. Slučajno pa v isti pisarni Marjan Končar živčno pričakuje odgovor, ki ga je pred dnevi poslal Marjanu Končarju, in upa, da bo njegova prošnja pozitivno rešena. Če ne bo, si je v glavi že skoval načrt za nadaljnjo aktivnost. Poslal bo Marjanu Končarju pritožbo. Če bo tudi tedaj odgovor negativen, ga bo dal v časopis in očrnil pred javnostjo ali pa ga bo povabil na kozareček. Saj je stara navada, da se ob kozarečku rujnega da pogovoriti tudi z najtežimi karakterji in tipti.

MATJAŽ RUS

P.S. To pravljico mi je nekega zimskega večera povedal človek, ki se povsem slučajno tudi imenuje Marjan Končar.

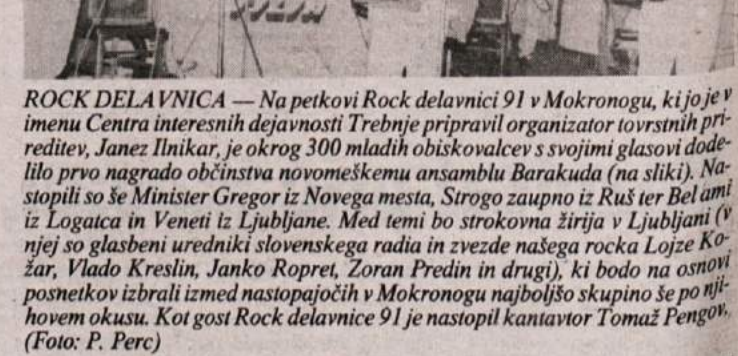
Naj ovajam? Ne, hvala!

Svoj črnograditeljski greh je prijavil nekdanji predsednik metliškega izvršnega sveta

Črne gradnje so se v metliški občini razpasle kot nekdanji ošpice. Črnograditelji se spominjo na zakon šele takrat, ko jim voda že teče v grlo. Tedaj nastlojijo pismo na izvršni svet, napišejo, da nimajo dokumentacije za zidavo, in izrazijo upanje, da bodo možje, sedeči v oblastnem organu, razumeli njihovo stisko in jim požegnali nedovoljeno investicijo, v katero so vložili težko prisluženi denar in energijo. Po srcu dobri in mehki člani izvršnega sveta se domala razjočejo ter po kratki razpravi ugotovijo, da bi bilo rušenje na črno zgrajenega objekta barbarizem, da bi se povzročila škoda in da res ne gre ljudem razbijati že narejeno.

Največkrat prileti še pripomba, da ni črne gradnje nihče prijavil in da zato določene službe skupaj z inšpektorji niso pravočasno poseđevale. Pa smo tam, kjer ni muh! Na koncu koncev smo vseh črnih gradenj v metliški občini krivi krajam. Zahvalili bi se za greh, ki mi ga hočejo napraviti na grbo. Enostavno se ne čutim dolžnega niti poklicanega vohljati po vaseh, mestih in trgih za tistimi, ki so se odločili obiti črko

TONI GASPERIČ

Iz Ameriške domovine

Kako nas in naša prizadevanja vidijo rojaki

Slovenski časopis Ameriška domovina, ki izhaja v Clevelandu, ZDA, med drugim poroča v številki z dne 24. oktobra:

O SLOVENSKE USTAVI — Težave spremljajo razpravo o novi ustavi. Nezasišeno je, da išče Republika Slovenija mednarodno priznanje, ko očitno ni zmožna pripraviti in odobriti osnovnega državnega, družbenotvornega dokumenta — ustave...

Ko bo nova ustava v veljavi, bodo potrebne nove volitve... pa čeprav Slovenija se ne bo mednarodnopravno priznala. Šele s temi volitvami bo imela Slovenija resnično postkomunistično ureditev... Kljub vsem težavam glede mednarodnega priznanja in nove ustave pa pričakujemo pri obojem uspehu. Ni več misliti, da bo Slovenija prisiljena živeti pod tujim ali domačim jarmom.

SLOVENC NADŠKOF V TORONTU — Dr. Alojzij Ambrožič zaseda danes v cerkveni hierarhični lestvici izmed Slovencev najvišje mesto. Je nadškof v dvomilijonjskem Torontu. Ta nadškofovski sedež ponavadi slej ko prej pripade

kardinalu.

TRST IN JLA — Vsedrjavni tajnik fašistične stranke Fini je imel v Trstu shod, na katerem je bilo rečeno, da se bodo fašisti fizično zoperstavili morebitni prisotnosti jugoslovanskih tankov v Trstu. Vejetno je bil pozabil, da je prav on pred kratkim podal v Beogradu roko velikosrbskim voditeljem, ki dejansko ukazuje JLA... Tržičani se bojijo, da ne bi prehod enot JLA skozi Trst onečastil dobrega imena Trsta. Ko pa gre za cenejši bencin, cenejšo hrano, cenejšo cigarete ter kosila in večerje v slovenskih gostilnah onstran meje, je italijanski ponos pozabljen.

NOV GROB — 20. oktobra je v bolnišnici Southwest General umrl 76 let stari Albert F. Legan, rojen v Clevelandu, dva-krat stari oče...

MALI OGLAS — Potujete v Rim? Nekoč hotel Bled, danes hotel Emona, je odprt. Za rojake poseben popust. Dobrodošli. Vinko Levstik.

BELOKRANJSKO MARTINOVAJE — Belokranjski klub vabí na martinovanje 9. novembra v SND na St. Clairu.

HRANA JE BILA NEOPOREČNA

V času 22. do 23. oktobra letos se je več naših delavcev pritožilo zaradi prebavnih motenj. Ker je šlo za večino delavcev, ki so 21. oktobra zaužili hrano v naši menzi, je padel sum, da je vzrok hrane, zaužiti v naši menzi. Da bi ugotovili vzroke, smo takoj dali vzorce hrane v analizo, nekaterim pridelatim delavcem pa je bilo odvzeto tudi blato. Analiza, ki jo je opravil Zavod za socialno medicino in higieno, je pokazala, da so vzorci hrane neoporečni, prav tako tudi analiza odvzetega blata ni potrdila suma, da gre za zastrupitev s hrano. Glede na to, da je bila zaužita hrana neoporečna, so vzroki za prebavne motnje druge. Po predvidevanju lečečih zdravnikov je šlo za neko virusno obolenje, za katerim so zbolele te osebe, ki so na to preobčutilje.

Na podlagi analize in ugotovljenih vzrokov bolezni ne gre za odgovornost naše kuhinje oziroma dobavitelje hrane, zato se bolniška obračuna kot bolezen. Ob tej priložnosti bi radi tudi poudarili nadzor za čistoto, ki jo izvaja za to pooblaščen zavod. Na podlagi rezultatov, ki jih dobivamo iz tega Zavoda, lahko ugotovimo, da spada naša kuhinja med eno najboljših v regiji, kar jih nadzira regijski zavod.

Direktor dir. sploš. dejav.: ANDREJ DULAR

Računalnik za vse

Poleg računalniških krožkov za učence na šoli še tečaj za občane

METLIKA — Pred dvema letoma so v metliški osnovni šoli s skupnimi močmi številnih iz občine opremili računalnico z desetimi računalniki. Kako prav so naredili, dokazuje izredno veliko zanimanje učencev za pouk računalništva, v katerega so vključeni otroci od 4. razreda naprej. V letošnjem šolskem letu imajo 6 skupin ter eno skupino osmošolcev, ki imajo fakultativni pouk računalništva in so tudi ocenjeni. Sicer pa učitelju na šoli pomagata dva zunanja sodelavca.

V tem šolskem letu so se v šoli odločili, da bodo izobraževanje v računalništvu po izredno ugodnih cenah omogočili tudi vsem drugim občanom. To naj bi bil tudi njihov dolg družbi, ki jim je priskočila na pomoč pri opremljanju računalnice. Tako so letošnjo jesen že končali tri tečaje, v začetku tega tedna pa se je pričel četrti. Sicer pa v šoli, ki edina v občini organizira tovrstno izobraževanje zagotavljajo, da bodo tečaji potekali vse šolsko leto, seveda odvisno od zanimanja tečajnikov. M.B.—J.

- Dobri ljudje nikoli ne govorijo resnice. (Nietzsche)
- Star si takrat, ko te bolj veseli preteklost kot prihodnost. (Kittell)
- Kako neki sem rasistka, ko pa imam raje črnce kot Srbe! (T. Torbarina)
- Normalno je, da človek z leti spreminja svoja stališča. (Janša)

Anton Potrbina

V nedeljo, 20. oktobra, smo zadnjič pospremili na trebanjsko pokopališče Antona Potrbina. Njegova težka življenjska pot se je končala.

Rodil se je 27. septembra 1933 v skromni bajtarski družini z enajstimi otroki. Tonetu je bila že ob rojstvu namenjena skromna in delovna pot. Že v rani mladosti je okusil vso grenkobo življenja in zgodaj odšel od doma. Najprej se je zaposlil v kamnolomu, kasneje v skladišču, a nazadnje v Litostroju, kjer je bil vse do invalidske upokojitve leta 1980.

Poleg službe je opravljal težka kmečka dela. Celu življenje je bil skromen in potrpežljiv. Pred dvema letoma je zbolel za pljučnico in moral na zdravljenje v bolnišnico, od koder se ni več vrnil. Socialno skrbstvo Trebnje je poskrbelo, da je bil sprejet v dom starejših občanov v Črnomlju, nazadnje v Novem mestu. Celu svoje življenje je doživljal zaničevanje in poniževanje, šele v domu starejših občanov je občutil človeka vredno življenje. Ohranil ga bomo v lepem spominu.

R. M.

Nezadovoljni učitelji — ustvarjalni?

Strokovna konferenca

Drobce iz bogastva Ruslovih spoznanj o ustvarjalnosti je učiteljskemu zboru OŠ Grm v Novem mestu posredovala prof. Marija Gabrijelečič, vodja Posvetovalnice za učence in starše v Novem mestu.

S čudovito razlago in zanimivimi ustvarjalnimi nalogami je prof. Marija Gabrijelečič navduševala, da bi učitelji v svoje delo uvedli ustvarjalne spremembe. Mojsirsko nam je predstavila vse faze ustvarjalnega procesa — od priprave do realizacije ideje. Spoznali smo tudi zavore ustvarjalnega procesa: miselne kalupe in strese. Žal so prav stresi zadnje čase vse preveč prisotni pri učiteljskem delu. Znano je, da kadarkoli zmanjka denarja, to najprej udari na šolstvo. S tem nemara družba na krajsi rok res nekaj privarčuje, zato pa na daljši rok toliko več izgubi.

O novem načinu sporazumevanja smo se nekaj naučili že pri Richardu Greenu, npr.: »Energiji, ki se nakopiči v konfliktni situaciji, omogoči, da te zapusti. Odsirani vsa možna nasprotja in nesoglasja tako, da prizna svoje napake. Poslušaj in občuti stališče ali mnenje druge osebe v celoti. Šele nato oblikuj odgovor...« Tudi Marija Gabrijelečič je odlično pojasnila, kako se osvobodimo negativnih čustev, če se sprejemo s sodelavci, zakonci, otroki, prijatelji ipd.

Toda, kdo nas zna popeljati iz začaranega kroga stresnih situacij ob ponizvalnem vrednotenju učiteljskega dela? Približujemo se namesto objavljenim 1.000 DEM (oblasti!) prognoziranim 100 DEM (novinarka Jasna Tepina!) mesečnega dohodka.

Človek je ustvarjalen, kadar mu je lepo, kadar je srečen, je povedala prof. Gabrijelečičeva. Zgodovina uči isto. Vzemimo veliko odkritje — zakon o zemeljski težnosti. Kdaj se je Isacu Newtonu posvetilo, da pade jabolko z drevesa proti zemlji po najkrajši poti? Ko je prišel domov na počitnice, zadovoljen legel v senco za hišo, da bi malo podremal! Kdaj se je Albertu Einsteinu porodila relativnostna teorija? Prešnila ga je, ko je poletnega dne zadovoljen ležal na travnatem pobočju, se poigraval s svetlobo in sanjaril o potovanju po svetlobnem žarku.

Tudi v ustvarjalno, otrokom prijazno šolo sodijo zadovoljni učitelji!

MARIJANA ŠTERN
OŠ Grm Novo mesto

• Vzgoja je najcenejša obramba nacij. (Burke)

Sodelavki Jelki

Mlada družina, kakršen je naš kolektiv, v kateri smrt v cvetu življenja iztrga družinskega člana, v svoji neizmerni bolečini in prizadetosti ne more dojeti, da drage osebe ni več in da bo mesto v družini ostalo prazno. Besede v teh trenutkih ne morejo izraziti bolečine, ki se skriva globoko v duši.

Smrt nam je vzele našo sodelavko, ki je bila član naše družine od njene ustanovitve, zato nikoli več ne bo tako, kot je bilo, družina ni več popolna, stol ob delovni mizi je prazen...

Sodelavci ISKRA »INDEL«
Kostanjevica na Krki

Pepca Gole

28. septembra se je na trebanjskem pokopališču veliko število ljudi zadnjič poslovilo od dobre Goletove mame. Mikličeva Pepca se je rodila 13. decembra leta 1908 v Lukovku pri Trebnju v številni kmečki družini. Poročila se je leta 1946 na kmetijo h Goletovim v Stari Trgi. Rodila je dvoje otrok. Otroke je vzgojila v pridne in delavne. Ob nedeljah je šivala inpletja za celo družino. Zelo je ljubila tudi okrasno cvetje, ki je krasilo njen dom in vrt. Še nekaj dni pred težko boleznijo je obirala cvetje. Zato nas je njena izguba toliko bolj presenetila. Sedaj pa je njen dom ostal prazen. Vsem bo ostala v lepem spominu.

R. M.

Šola s hlevčkom

Šmarješki osnovnošolci obdelujejo polje

ŠMARJETA — Osnovna šola Šmarjeta stoji na hribčku izven naselja, obkrožajo jo le narava. Marsikdo domačinom lahko zavidajo to, saj imajo šola z najčistejšim okoljem v novomeški občini. Vendar se tega tudi sami dobro zavedajo ter poskušajo to ohranjati.

Na šoli imajo preko trideset interesnih dejavnosti, med njimi jih je zelo veliko z naravoslovnega področja, kot so hortikultura, vrtnarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, vremenska postaja, domače živali. V vseh dejavnostih so učenci zelo aktivni, vendar njihova posebnost je v tem, da dajejo poseben poudarek odnosu do narave.

Poleg šole imajo njivo, na kateri učenci sami pridelujejo koruzo, peso, pšenico. V okviru biološkega krožka so si naredili mlako. Poleg nje stoji hlevček, v katerem imajo tri vrste kunccev, dve vrsti kokoši, morske prašičke, hrčke, golobe ter dve vrsti grlic. Zgradili so si tudi koruznjak, kamor so shranili pridelano koruzo; z njo bodo učenci krmili svoje živali. Pred šolo imajo hidrometeorološko postajo, v kateri učenci opravljajo meritve. Dobljene podatke pošiljajo v Ljubljano na Republiški hidrometeorološki zavod, redno pa jih posredujejo tudi sadjarjem v Klovevž.

Intenzivneje so se začeli ukvarjati z okolico šole lani na pobudo ravnateljice Jožeta Pečnika. Večina učencev je to z veseljem sprejela. Sicer pa se na šmarješki šoli trudijo, da bi bila šola prijaznejša učencem ter da bi učenci začutili, da so del narave in da ne bi egoistično gledali le nase, ampak tudi na okolje, ki je zaradi naše malomarnosti vse bolj potrebno pozornosti.

J. D.

UČNA URA NA PROSTEM — Peti razredi OŠ Center svoje znanje iz narave pridobivajo v šoli, povezujejo s praktičnimi spoznanji na Dularjevi kmetiji v Jurki vasi. (Foto: Matic Fortuna, foto krožek OŠ Center)

MLADI DOPIŠNIK

BRALNA ZNAČKA

Tudi letos poteka na naši šoli tekmovanje za bralno značko, v katero je vključenih veliko učencev vseh oddelkov. V bralnem programu so zanimivi naslovi (Rokovnjači, Mladost na stopnicah, Geniji v kratkih hlačah, Heidi). Se posebej z veseljem smo sprejeli letošnjo novost, da lahko beremo tudi knjigo po lastnem izboru. Preverjanje prebranih knjig poteka v obliki pogovora. Kot redna bralka bralne značke že od prvega razreda bom letos osvojila zlato značko.

SAŠA ZADNIK
lit. — novin. krožek
OŠ Šmihel

ODPRTI DAN ŠOLE

Naši starši so si lahko ogledali, kako poteka naš šolski dan. Ta dan je bil nekoliko drugačen od ostalih. Bolj tiho in mirno smo odšli v razrede, pripravili smo se za pouk. S pogledom sem iskal svoje starše. Tovarišice se je pogovarjala z nami, zapeli smo nekaj pesmic. Prišli smo pisati knjigo. Starši so nas opazovali pri delu. Vsek je hotel napisati najboljšo knjigo. Na koncu smo nekaj knjig tudi prebrali. Ta dan je bil zanimiv in lep.

MATJAŽ KOVAČ
3. r., OŠ Krmelj

NAVDUŠENA SEM NAD LUKCEM

Poleg šolskih obveznosti mi ne ostane veliko časa za branje. Kljub temu sem prebrala že precej knjig, najbolj so me navdušile: Lukec in njegov škorc. To si ti, Nina, Mala morska deklica, Vohljaji in prepovedane skrivnosti, Pika nogavička, Robinson Crusoe in mnoge pravljice. Najbolj me je prevzela Bevkova knjiga Lukec in njegov škorc. Pisatelj opisuje slovenskega šolarčaka, ki ni nikoli pozabil, da je Slovenec. Prikazuje njegovo težko življenje, ki ga ne moremo primerjati z današnjim. Ko se spomnim Lukca, sem vesela, da imam dom, starše in sestrico. Vesela sem, da živimo v miru in da lahko obiskujemo slovensko šolo. Naši starši imajo zaposlitev v domačem kraju in se jim ni treba izseljevati v tujino. Želim si, da bi se naprej ostalo tako.

JERNEJA OBRANOVIČ
5.d., OŠ Zbora odposlanec
Kočevoje

ROP NA POŠTI

Znano je, da roparji zelo radi praznično poštne blagajne v manjših krajih. To se je pred kratkim zgodilo v Glabokem. Storiči so ponoči vdrli na pošto. Na silo so odprli vhodna in notranja vrata. Seveda so se najprej lotili blagajne, toda dela niso dokončali, verjetno jih je pregel naključni ropot tete Kate, ki stanuje nad pošto. Tako so storiči odšli praznih rok, pošti pa povzročili veliko škodo. Storičev se niso odrekli, preiskava pa je v teku.

MELITA ŠUMRAK
8. r., OŠ Glaboko

BOMO DOBILI

»JESENIŠKE« ODPADKE?

Za našo hišo je zapuščen rudnik. Otroci smo ga hodili večkrat raziskovat. Pred nekaj dnevi pa smo zvedeli za nekaj nezasišanega. Odpadke, ki so nam jih vrnili iz Bosne in so sedaj na Jesenicah, nameravamo pripeljati k nam. Zelo enostavno, ni kaj! Dovolj imamo že strahu pred nuklearko!

JELKA LEVAR
6. a., novinarski krožek
OŠ Arčiče

TUDI MI POMAGAMO

Med počitnicami se je začela vojna. Pri nas se je kmalu končala, a na Hrvaškem se vedno padajo žrtve. Ljudje izgubljajo prijatelje, sorodnike in znance. Na naši šoli je kar nekaj beguncev in begunk, ki jim sedaj pomagamo. Zbrali smo veliko oblačil, obutve, igrače in šolskih potrebščin in odpeljali na Rdeči križ. Veseli smo, da smo jim tudi mi lahko pomagali.

MOJICA MARINČ
8.b., OŠ Stara Cerkev
Stara Cerkev

USTAVITE VOJNO!

Vojna. Vedno me postane strah, če sam slišim besedo, ker ne morem pozabiti bobnenja, ki se je k nam slišalo iz Krakovskega gozda. Zato sem bila zelo vesela, ko smo se učenci odzvali pozivu Belokranjcev, da napišemo pisma za mir. Napisali smo jih na desetine in jih poslali parlamentu po Evropi. Morda pa le ne bo zaman. Hrvaškimi otrokom želimo, da bi se lahko čimprej vrnili v šolske klopi in da bi bile njihove skrbi le šolske.

GABI GABROVEC,
DARJA PODGORŠEK
novinarski krožek
OŠ Šentjernej

NAGRADA

LJUBLJANSKE BANKE

Novinarji OŠ Šentjernej smo se tudi letos udeležili nagradnega razpisa Ljubljanske banke. Že nekajkrat smo bili med nagrajenci, toda tokrat prvič na vrhu. Predstavili smo Alfreda Trenza, daleč okoli poznanega veterinarja, in njegove spomine na grad Draškovec in družino Trenz-Kessler, kjer si je ženo izbral Oton Zupancič. Srečanje literatov je bilo čudovito. Veseli smo bili, da so na prireditve povabili tudi našega intervjuvanca. Nagrada 1000 SLT pa nam bo prišla zelo prav.

GABI GABROVEC
novinarski krožek
OŠ Šentjernej

JESEN NA KMETIH

Jesen se vsako leto ponovno vrne. Danes smo jo zopet srečali, ko smo imeli naravoslovni dan. Obiskali smo Zelaškovca kmetijo. Kmetija je velika, skupaj jo vodita oče in sin. Od očeta smo zvedeli, koliko glav živine imajo, kako pripravljajo polja za setev in katere stroje uporabljajo. Vseokoli smo mu radovedno postavljali vprašanja, na katera je z veseljem odgovarjal. Potem smo se razdelili v skupine in vsaka skupina je začela opravljati svoje delo.

SIMON DOLENŠEK
5. b. OŠ Boštanj

Mladina ne bo le na cesti

V N. mestu snujejo mladinski kulturni center

V Novem mestu kot regijskem gospodarskem, upravnem in kulturnem središču Dolenjske se ne moremo ravno pohvaliti, da znamo poskrbeti za mladino. Sedanje generacije mladih nimajo skorajda nobenih možnosti, da bi delovale še na kakšnem drugem področju razen v šoli. To pa je za mlade pre malo. Prav zato se je v Novem mestu zbrala skupina študentov in dijakov, ki namerava organizirati mladinski kulturni center. Zato smo pripravili pogovor z najboljšim delovnim članom te skupine, študentom Slavkom Gegičem in Primožem Žimkom.

GEGIČ: Ta ideja je živa že kar nekaj časa, čeprav ne v taki obliki, kakršna je danes. Povzeli smo zamisli izpred let in jih združili z današnjimi idejami. Zaradi skupnih interesov se je letos oblikovala skupina ljudi, ki je pripravila programske zasnove delovanja Mladinskega kulturnega centra (MKC) v Novem mestu. Sestavljajo jo študenti in dijaki novomeških srednjih šol.

ŽIŽEK: MKC trenutno vodi iniciativna skupina. Kasneje, ko bomo dobili svoje prostore, pa bodo morale biti stvari urejene v skladu z zakoni. MKC bo v tej fazi razvoja, ko še nimamo svojih prostorov, deloval na tistih področjih, ki se lahko nemoteno

odvijajo in ki ne zahtevajo posebnih prostorov. Zaenkrat smo razdeljeni v tri delovne skupine, ki pokrivajo področje radia, časopisne in koncertne dejavnosti.

• Slišati je, da imajo nekateri pomisleke zaradi vas in vaših načrtov?

ŽIŽEK: Mislimo, da bo to spet le ena izmed mladinskih neresnosti. Včasih je na tem področju res vladala anarhija, vse to je pripeljalo do eksclov in seveda zaprtja prostorov. Ravno zato si želimo to idejo približati vsem Novomeščanom, da bodo naše načrte sprejeli tudi za svoje. Naš cilj je, da zamisel ne bo last samo iniciativne skupine.

GEGIČ: Opravili smo veliko pogovorov in imeli stike z ljudmi, ki so v preteklih letih vodili mladinska gibanja. Zdaj vemo, kje so oni delali napake, in se jim mi skušamo izogniti. Z njihovimi izkušnjami in našimi željami smo poskušali izdelati koncept. Želim si sodelovanja s čim širšim krogom ljudi, predvsem sodelovanja s strokovnjaki na družbenem področju, ki bi bili pripravljeno občasnemu sodelovanju in nam pomagati.

• Kaj pa oblast, ima posluš za vaše načrte?

ŽIŽEK: V preteklosti novomeška oblast ni imela posluha za te probleme.

PRED SOKOLSKIM DOMOM, SRAMOTO MESTA — Slavko Gegič, Sašo Stojanovič in Primož Žižek. (Foto: Gregor Bernard)

me, zdaj, ko imamo novo oblast, ki je v svojih časih trpela blokado njihovih idej, upamo, da bo naredila kaj več na tem področju v prid nas in Novega mesta.

GEGIČ: Pričakujemo pomoč tistih ljudi, ki so bili pred 20 leti na naših mestih. Njihova obveza je, da nam prislubnejo, saj za nami stoji približno 7000 učencev, dijakov in študentov. To bo potrdila petičija, ki jo nameravamo v kratkem izpeljati. Zaenkrat smo si zadali nalogo, da poskušamo pridobiti prostore v bivšem domu JA. Mislimo, da imamo prav tam največ možnosti za uspeh.

JASNA SIMČIČ

SKORAJ 4 KM NOVEGA ASFALTA — V sevniški občini ni krajevne skupnosti, ki bi se lahko merila z blansko po dolžini letos posodobljenih cest. Na Čanju ter na odseku Blanca-Vrhek so položili okrog 3,8 km asfalta. Vrednost celotne naložbe se suče okrog 8 milijonov tolarjev. Prezadovoljni krajanje so na Martinovo soboto presenili vodstvo svoje KS, še posebej pa predsednika sveta KS, Jožeta Roštoharja, ko so ga povabili na zaključek akcije, saj je bilo, kot je povedal Jože Radej, tudi precej nagajanja in metanja polen pod noge njihovim funkcionarjem. Ti so družno s krajani ogromno naredili, da se je Blanca po posodobljenem cestnem in tudi telefonskem omrežju odrgala od najbolj nerazvitih krajev. Na sliki: Jože Radej, Marjan Arnšek in Bojan Gorišek se v imenu gradbenih odborov zahvaljujejo predsedniku Roštoharju (na skrajni desni), ki so mu izročili posebno priznanje in priložnostno darilo. (Foto: P. Perc)

LUKMANOVO SO OBISKALI — Krajevna organizacija Rdečega križa iz Bučne vasi je minuli petek že sedemnajsto leto zapored pripravila srečanje starostnikov. Tokrat so si za srečanje izbrali na novo odprti Henčkov dom na Dobravi. V Bučni vasi je več kot 80 ljudi starejših od 70 let; na srečanje jih je prišla dobra polovica. Najprej so prisluhnili programu, ki so ga pripravili bršljinski šolarji, zatem pa skupaj kramljali in obujali spomine. Na sliki: delegacija je obiskala 94-letno Ottiljo Lukman, ki se srečanja ni mogla udeležiti, in ji izročila darilo. (Foto: J. P.)

ZASLUŽEK — Učenci nižjih razredov ribniške osnovne šole te dni pridno zbirajo star papir in ga prodajajo ustreznim podjetjem. Zbrani denar bodo uporabili za šolske potrebe in zaključni izlet ob koncu šolskega leta. (Foto: M. Glavonjčić)

NA ZDIHOVEM IZKOPALI ŠE DVA ZVONA — Pred kratkim smo poročali, da so na Zdihovem v občini Kočevje izkopali okoli 150 kg težak bronasti zvon, ki je bil tam zakopan 38 let, narejen pa je bil leta 1775. Minule dni so tam izkopali še dva zvona, ki pa sta manjša. Prvi, star nad 120 let, tehtal po oceni manj kot 100 kg, drugi, star skoraj 350 let, pa okoli 200 kg. Tudi za ta dva zvona je povedal župnik oz. soupravitelj župnije Fara, Ivanu Potrebueju, Slavko Poje iz Ljubljane, ki je sodeloval pri zakopavanju in skrivanju vseh teh zvonov, predno so na Kočevskem rušili cerkve. Zvonova sta bila zazidana pod betonsko ploščo, na kateri so bili štirje panji čebel. (Foto: J. Primc)

KRATKE IZ RIBNICE

NOVA TRGOVINA — V Šeškovi ulici, v novem delu Ribnice, kjer trgovine in poslovni objekti rastejo kot gobe po dežju, je bila te dni odprta nova trgovina. Odprl jo je Bojan Legan, ki bo s trgovino Avto Tehna poskusil svojo trgovsko srečo.

GODBA SE PRIPRAVLJA — Dober mesec dni se bo ribniška godba pripravljala za kulturni program, ki ga bo za 21. december pripravila skupaj z drugimi kulturnimi ustvarjalci iz Ribnice.

GRMADO UREJAJO — Turistični dom na Grmadi nad Ortnekom dobiva vsak dan novo podobo. Potem ko so pred leti začeli z razširitevjo in zgradili nov objekt, pa te dni dokončujejo z urejanjem notranjih prostorov. Kljub že zimskemu času je dom odprt in vedno bolj privablja nove goste.

POSTA IN ŽELEZNICA — Z odhodom vojakov in starešin iz vojašnice v Ortneku je močno upadel železniški in poštni promet. Zaradi slabega gospodarskega položaja v zadnjih letih so na železnici opravljali predvsem prevoze za vojsko.

M. G-č

POSLOVANJE S SEFI

RIBNICA — Posebnost izpostave Ljubljanske banke v Ribnici, ki se je pred kratkim preselila v nove prostore v Oničevi hiši, je poslovanje s sefi. Na širšem regionalnem območju poslovanja Ljubljanske banke je ribniška banka poleg banke pri Maximarketu v Ljubljani in v Fužinah tretja, ki ima sefe. V njih lahko občani shranjujejo svoje dragocenosti, ne pa tudi gotovine. Vendar uslužbenci banke zaradi zasebnosti v poslovanju s sefi nad tem ne bodo imeli nadzora. Interes za tovrstno poslovanje v Ribnici obstaja, saj je od skupno 270 sefov nekaj že oddanih.

NOVO DEVIZNO VARČEVANJE

RIBNICA — Nova poslovna poteza Ljubljanske banke je novo devizno varčevanje občanov, ki je popolnoma ločeno od starega. Trenutno poteka preko deviznih računov, kmalu pa bodo novi devizni varčevalci prejeli tudi knjižice, ki se bodo že na videz ločevale od starih. Obrestovanje je enako kot pri starem varčevanju, razlika pa je kljub temu velika — polog in dvig deviz sta namreč neomejena. Z nekaterimi novimi deviznimi varčevalci je LB izpostava v Ribnici pogodbe že sklenila. Tudi za stare devizne varčevalce se pripravljajo novosti. Že v kratkem bodo izdali obveznice za nakup stanovanj, varčevalci bodo lahko nekaj svojih deviz tudi dvignili, verjetno v mesečno omejenih zneskih. Banka pripravlja tudi prodajo deviz. Trenutno jih občani lahko kupijo v Ljubljanski banki, d.d., v Šubičevi 2 v Ljubljani, kmalu pa jih bodo lahko kupovali v vseh njenih enotah in izpostavah.

VSE IZ UVOZA

RIBNICA — Profos, d.o.o., iz Ljubljane je v sodelovanju z Avto Tehno, d.d., Ljubljana, 15. novembra, odprl v Ribnici na Šeškovi 31 novo tehnično trgovino. Iz rednega programa nudijo celo vrsto izdelkov priznanih tujih firm: male in velike gospodinjske aparate, videorekorderje, TV-aparate, glasbene stolpe in različna glasbila, tiskalnike, kopirne stroje in telefaxe, amaterske filme, kasete, razne kovčke, avtomobilske svečke, svetlobne naprave za avtomobile ter vrhunski motorna olja in maziva za vsa vozila in stroje. Sprejemajo tudi naročila za motorna kolesa, izvenkrmne motorje za čolne in osebne avtomobile znamke Nissan.

Četrtek — moj praznik

Dolenjski list — časopis, ki pove vse

Komaj čakam, da je zopet četrtek, ko mi v pismonošo prinese težko pričakovani časopis Dolenjski list. Takrat mora vse drugo počakati, prednost ima časopis. Najprej preberem trebanjske iveri, osmrtnice, politične prispevke, kulturne dogodke, kroniko, reklame in obvestila.

Časi so vse težji, vse manj imamo denarja in včasih se je potrebno odpovedati tudi časopisu. Sedaj imam naročenih sedem časopisov, pa vendar vem, da bi se lahko odpovedala vsem drugim, le Dolenjskemu listu ne. Ta je moj zvesti spremljevalec. Dolenjski list je vsak teden bogat s prispevki iz domačih krajev pa tudi iz tujine. Tudi kritik ne manjka, vendar včasih je njihov vpliv pozitiven. Skratka, v časopisu najdeš vse.

Upam, da boste še v bodoče skrbeli za takšno ureditev časopisa, saj dajete pobudo tudi nam bralcem, da ga s svojimi prispevki soustvarjamo.

REZKA MAJER

NE PRIPOROČAJO PREKO MEJE

KOČEVJE, DELNICE — Na vprašanje, kako je s prevoznostjo ceste od Kočevja do Broda na Kolpi in Delnic, smo na postaji milice v Kočevju dobili odgovor, da je cesta v glavnem prevozna, vendar naj bi to pot uporabljali le v nujnih primerih. Na meji pa naj bi se potniki pozanimali še pri slovenskih in hrvaških miličnikih, kako je s prevoznostjo. Delnice so po cesti oddaljene od slovenske meje le 8 km. V zadnjih dneh je v Delnicah večkrat alarm, ponavljajo se zračni napadi, radio opozarja na zamažitev hiš in tovarn. Zaradi bombardiranja prevoznikov v Kočevju, Delnicah in na tem območju ni možno spremljati programa hrvaške televizije. Zaradi bombardiranja transformatorjev pa so na Hrvaškem občasno brez električnega toka in tudi radio Delnice ne more oddajati, dokler vse ne bo spet popravljeno. Nekateri, ki imajo na Kočevskem sorodnike, so tu poiskali zavetje in povedo, da so v minulih dneh spuščali na območju Delnic, Ravne gore, Srbskih Moravic in še ponekod iz letal nekakšno pajčevino in žive rumene pajke, ki jih še preučujejo, če so strupeni.

J. P.

USPEŠNA GASILSKA PREVENTIVA

KOČEVJE — 15. novembra je bilo srečanje predstavnikov občinske gasilske zveze in gasilskih društev kočevske občine ter Zavarovalnice Tilia, d.d., Novo mesto. Na tem so izmenjali mnenja o problematiki požarnega zavarovanja in o ukrepih za zmanjšanje števila požarov. Ugotovljeno je bilo, da gasilci na območju te občine vsako leto opravijo nekaj nad 5 tisoč preventivnih pregledov, zato pa je požarov vedno manj. Sklenili so, da bo odslej sodelovanje še plodnejše.

V. D.

JUBILEJ LOŽINSKIH GASILCEV

NOVE LOŽINE PRI KOČEVJU — Letos mineva 60 let, odkar so ustanovili gasilsko društvo za to naselje in za naselji Dolnje in Gorenje Ložine. Jubilej so gasilci proslavili 16. novembra s skupnim srečanjem in gasilsko vajo, na kateri so sodelovali gasilci iz okoliških društev. Ob tej priložnosti so ocenili svoje delo v minulem obdobju in ugotovili, da so bili uspešni. Pred leti so uspeli zgraditi zgradbo gasilskega doma ob pomoči vaščanov, gasilcev in ostalih. Nakupili so tudi precej gasilske opreme.

V. D.

PRAZNIK NA ČELU SVETA, NAMESTO ŠTOJSA

SEVNICA — Sevniška občinska skupščina je na njegovo željo razrešila dolgoletnega uspešnega predsednika občinskega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Jelka Štojca. Za novega predsednika sveta so imenovali Franca Praznika, šoferja avtobusa pri krški nuklearni, sicer pa tudi dolgoletnega prizadeganega društvenega delavca. Praznik je tudi predsednik AMD Sevnica.

NAMESTO 10 VRNILA 1000 — Amalijo Malešič iz Zemlja v Beli krajini poznajo mnoge novomeške gospodinje. Letos bo stara 60 let, od svojega 15. leta pa vsak tržni ponedeljek in petek prodaja svoje pridelke na novomeški tržnici. Ta ponedeljek je na dveh stojnicah ponujala skuto, smetano, jajca, radič in solato, kolerabo, čebulo in koren, črno redkev ter kisljo zelje in repo. Vse to ji je na trg pripeljal sin s svojim avtom, v Belo krajino pa se vrača z avtobusom. In tako je že dolgo let. »Še dobro, da me sin pripelje zastoj, sicer se mi ne bi splačalo prodajati. Pristojbina za stojnico in avtomobil mi bobereta 500 tolarjev, če vse to prodam, pa dobim največ 2000 tolarjev. Prejšnji petek sem eni od strank namesto 10 tolarjev vrnila 1000 in sem si tako naredila še nekaj 'dobička'. Do danes sem upala, da bo stranka poštna in mi denar vrnila. Pa se to ni zgodilo, pripoveduje prijazna Amalija. (Foto: J. P.)

Po moji kmečki pameti

Zadnje čase kar naprej poslušamo in beremo, kakšna borba se vodi za medije, kot sta televizija in tisk. Kdor ima oboje pod svojim nadzorom, ima menda v rokah tudi oblast. Tako pravijo.

Tudi v sobi številka osem v pritičju bolnišnice so se vsak dan borili za tisk, pa čeprav bolnikom ni šlo za nobeno nadvlado. No, bolj natančno rečeno: trudili so se, da bi prišli do časopisov. V teh razgibanih dneh, ko se toliko usodnega in zanimivega dogaja doma, v sosesčini in po svetu, to ni bila le želja za preganjanjem dolgega časa, ampak že kar potreba. »Kdo pa je danes dolocen za časopise?« je vprašal bolnik na pomožnem ležalniku pri vratih in s tem začel vsakodneveni problem. »Danes je četrtek in prideta Dolenjec ter Nedeljski Jaz bi vzel kar oba.«

Čeprav sta glede nabave časopisov veljala med bolniki nenapisan vrstni red in solidarnost, pa je včasih le prišlo do izpada. Ob dnevu obiskov je kakšno čtivo prinesel že kar kdo od obiskovalcev ali pa skočil ponj. Druge dni pa je bilo potrebno nekako priti do tistega, kakšnih sto metrov od vhodnih vrat bolniške stavbe oddaljenega kioska. Toda kaj, ko vsak dan ne sije toplo sonce, ampak tudi dežuje in strupeno mrzel veter zavija okoli vogalov. Tudi zdravstveno stanje bolnikov ni vselej na primerni ravni za kratek sprehod.

»Vem, da sem danes na vrsti,« se je oglašil sosed, »toda saj vidite, da zaradi večerjajšnje operacije in visoke temperature ne morem iz poste-

lje! Rad pa bom dal denar za časopis.«

Bolnik pri oknu, ki je nekoč ležal v ljubljanskem kliničnem centru in je vse kar naprej primerjal s to zdravstveno ustanovo, pa je tudi sedaj rekel:

»V Kliničnem centru je vse čisto drugače. Tam so trgovine kar v hiši, v predverju. In to od knjigarne do cvetličarne. Še frizerski salon imajo, kamor si nekatere bolnice hodijo urejat pričesko.«

V razpravo se je vključil podjetni starejši kmet, ki je ležal na sredi in je sotrpino kar naprej pripovedoval zgodbe o tem, kako je v kooptaciji gojil že ribez, lešnike, breskve in jabolka. Vsako svojo misel je začel z besedami: »Po moji kmečki pameti...« Tudi tokrat se ni izneveril: »Po moji kmečki pameti in če bi imel kaj besede v bolnišnici, bi napravil takole: dobil bi nekoga, ki bi hodil vsak dan približno ob istem času od sobe do sobe in prodajal časopise. Morda bi si pri tem pomagal celo s priročnim vozíčkom. Tudi pisma bi lahko imel in še kakšne drobnarije. Sedaj, ko jih je toliko brez dela, na 'sončni upravi' najbrž ne bi bilo težko dobiti koga.«

Predlog je bil očito dober, ker tokrat od poslušalcev ni dobil nobenega ugovora. Toda kaj, ko trenutnega problema le ni rešil. »Bom pa jaz poprosil za to uslugo katero od strežnic, ki jim včasih stisnem v roke kakšen zavojček prave kavee, se je ponudil tisti pri oknu.

SLAVKO KLANČIČAR

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 31. oktobra do 15. novembra so v novomeški porodnišnici rodile: Nataša Jaklič iz Mirne Peči — Črta, Marjeta Okleščen iz Uršnih sel — Jaka, Mojca Huč iz Gor. Medvedjega sela — Petra, Katica Hravost iz Boševce — Kristino, Mira Košljar iz Bele Cerkve — Ksenijo, Marta Franko iz Gor. Vrhpolja — Matejo, Andreja Muhič iz Vavte vasi — Dorna, Ksenija Gole iz Malega Cirnika — Denisa, Martina Jordan iz Dol. Brezovice — Majo, Romana Selič iz Dol. Kamenc — Lauro, Jožica Smole iz Velike Loke — Tino, Lucija Zalokar iz Stavčev vasi — Gasperja, Hermina Cvitkovič iz Tribuč — Romana, Stanislava Gnidovec iz Prapreč — Mateja, Andreja Šenica z Lašč — Davida, Liljana Simonič s Sel pri Vrčicah — Sanjo, Dragica Jontez iz Osredka — Martino, Fanika Mlakar iz Brezja — Ines, Suzana Rajk iz Gabrja — Aleksandra, Milena Sever s Coklovce — Martina, Djurdja Gabrič iz Karlovca — Viktorio Nikol, Renata Puh iz Duge Rese — Teo, Marija Rom iz Griča — Lidijo, Vesna Povše z Roj — Gregorja, Mateja Kočevar iz Velike Lahinje — Roka, Helena Erpe iz Straže — Urško, Zdenka Hlebec iz Ostroznika — Ano, Anica Mačeroč iz Sa-

dinje vasi — Dejana, Marjana Pirc iz Dol. Lakovnic — Klemna, Justina Vidmar iz Dol. Nemške vasi — Katjo, Andreja Vidmar iz Gradnega — Jožeta, Martina Žulic iz Ostrca — Tino, Anica Gregorič iz Dol. Brezovice — Vanjo, Darja Antončič s Senuš — Primoža, Suzana Pungercar iz Šentruperta — Maksimiljana, Biserka Karušin iz Karlovca — Kristino, Suzana Pestak iz Veselje Sela — Ivano, Martina Erlih z Velikega Slatnika — Tanjo, Tatjana Pašič iz Kota pri Semiču — Ano, Jožica Rakar iz Šentlovnica — Mateja in Tadeja, Anita Kotar iz Velike Loke — Tjaša, Vesna Brozovič iz Duge Rese — Martina, Blanka Pust z Mirne — Aneja, Vesna Rauh z Uršnih sel — Matejo in Matejko, Tatjana Špringer iz Zaloga — Roka, Mada Šuštar iz Črnomlja — Laro, Marjeta Kuhar iz Sevnice — Aljoša, Marija Skoporc iz Pavle vasi — Tino, Jožica Žunič iz Metlike — Simona, Borka Lorkovič iz Kučevce — Doria, Marija Rezelj iz Mirne Peči — Natalijo, Irena Šimunovič iz Ozlja — Antonio, Anica Rifelj z Gor. Kamenc — Lukata, Mira Kaplan iz Malokovca pri Dvoru — Tadeja, Alojzija Peter iz Stefana — Tino, Antonija Schweiger iz Črnomlja — deklko, Marjana Marsič iz Metlike — dečka, Ivanka Starič iz Malterške vasi — deklko, Tatjana Šenica iz Straže — deklko, Janja Meglič iz Groblej — deklko, Antonija Satošek z Velikega Dola — dečka.

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da sta po sklepah Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto, sprejetih na seji dne 24. 9. 1991 in dne 22. 10. 1991 (sklepa objavljena v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 12/91 z dne 31. 10. 1991),

JAVNO RAZGRNJENA

1. OSNUTEK LOKACIJSKEGA NAČRTA KANALSKEGA SISTEMA NASELJI MALI SLATNIK, SMOLENJA VAS IN PETELINJEK ter

2. OSNUTEK SPREMEMBE ZAZIDALNEGA NAČRTA OBRTNO INDUSTRIJSKE CONE CIKAVA — ZGORNJI DEL, v času od 1. novembra do 30. novembra 1991, in sicer v prostorih:

- Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2, 1. nadstropje,
- osnovne šole na Malem Slatniku.

JAVNA OBRAVNAVA

osnutka spremembe zazidalnega načrta obrtno industrijske cone Cikava — zgornji del bo:

- v KS Mali Slatnik v torek, 26. 11. 1991, ob 18. uri v prostorih krajevne skupnosti,
- pri Obrtni zbornici Novo mesto v četrtek, 28. 11. 1991, ob 17. uri v prostorih Obrtno zbornice, Glavni trg 14.

V krajevni skupnosti Mali Slatnik bo istočasno obravnavan tudi osnutek lokacijskega načrta kanalskega sistema naselij Mali Slatnik, Smolenja vas in Petelinjek.

Do poteka javne razgrnitve osnutkov lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na krajih razgrnitve ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto, Ljubljanska 2, Novo mesto.

Na javnih obravnava bosta navzoča izdelovalca lokacijskega in zazidalnega načrta ter predstavniki Zavoda, ki bodo k osnutku podali podrobnejšo obrazložitev in prisotnim dajali pojasnila.

Vabljeni!

ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE IN URBANISTIČNO NAČRTOVANJE NOVO MESTO

zepter

INTERNATIONAL

**ZEPTEK INTERNATIONAL
KOVINSKA POSODA VRHUNSKE KVALITETE**

Zaradi velikega zanimanja za izdelke firme ZEPTEK INTERNATIONAL LINZ ponujamo možnost dela trgovskim zastopnikom in managerjem.

Pogoji:
**vsaj srednješolska izobrazba,
lastno vozilo,
telefon**

Če ste komunikativni, vztrajni in dosledni, vam ZEPTEK omogoča možnost odličnega zasluzka, hitrega napredovanja pri delu in dobre delovne pogoje.

Pridite v petek, 22. novembra 1991, ob 16. uri v hotel Metropol v Novem mestu — konferenčna dvorana.

Od 8. do 12. ure nas lahko tudi pokličete:
(0602) 43-901 ZEPTEK CENTRALA ZA SLOVENIJO
(061) 271-401 ZEPTEK BIRO LJUBLJANA
(051) 33-897 ZEPTEK BIRO RIJEKA

DOBRODOŠLI V ZEPTEK SVET

**KOMUNALA ČRNOMELJ
Belokranjska c. 24
68340 ČRNOMELJ**

OBVESTILO

Občane KS Semič, Vinica, Dragatuš, Kanižarica — Dobliče, Heroja Starihe, Loka in Griček obveščamo, da bomo v mesecu novembru organizirali odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev pod naslednjimi pogoji:

- Akcija se izvede iz naselij in gospodinjstev, ki so že vključena v redni odvoz komunalnih odpadkov** po odloku SO Črnomelj o ravnanju z odpadki na območju občine Črnomelj (SDL št. 6/89).
- Kosovne odpadke je treba primerno zložiti in povezati ter jih odložiti na odzjemna mesta poleg tipiziranih kovinskih posod na določen dan do 6. ure zjutraj.
- V Srednji vasi, Črmošnjicah in Dragatušu pa bomo namestili odprt kontejner, in sicer v Srednji vasi na staro dovzno pot poleg stanovanjskega poslopja Janeza Ivanetiča, v Črmošnjicah na dvorišče nasproti cerkve ter v Dragatušu nasproti trgovine KZ.
- Kosovni odpadki, ki se odvažajo, so:
 - pohištvo
 - sanitarni elementi
 - gospodinjstveni aparati
 - drugi predmeti iz gospodinjstva.
- Prepovedano pa je odlaganje sekundarnih surovin, kot so: papir, steklo, železo, tekstil in drugi odpadki, ki se po predelavi lahko ponovno uporabijo.

Zgoraj omenjenih odpadkov ne bomo pobrali in jih deponirali. Dnevni raspored odvoza:

V ponedeljek, 25. 11., bomo odvažali iz naslednjih ulic in naselij: Trubarjeva, Tomšičeva, Nazorjeva, Vodnikova, Kidričeva, Semič, Sela pri Semiču, Mladica, Kašča, Vavpča vas, Vrtača, Kot, Vojinska cesta, Vojna vas, Pod lipo, Trg svobode, Staneta Rozmana, Na utrdbah, Lojzeta Fabjana, 11. avgusta, Zadrzna cesta, DBO, Sadež, Vrtna, Na pristavah, Solška, Otona Županciča, Belokranjska, Metliška, Trdinova, Železničarska, Pod gozdom, Kolodvorska, Mirana Jarca, Grajska, Pri stadionu.

V torek, 26. 11., pa bomo odvažali iz sledečih ulic in naselij: Čopova, Marentičeva, Drage, Butorajska, Danila Bučarja, Rdeči hrib, Nova Loka, Marjanan Kozine, Vinica, Sečje selo, Ogulin, Drenovec, Kanižarica, Svibnik, Prešernova, Zelena pot, Čardak, Cankarjeva, Partizanska pot, Heroja Starihe, Ul. 21. oktobra, Pod smreko, Kajuhova, Ul. padlih borcev, Semiška, Viniška, Na bregu, Kočevje, Blatnik, Pri mostu.

V ponedeljek, 25. 11., bo nameščen kontejner v Srednji vasi in bo odpeljan v torek, 26. 11. 91.

V torek, 26. 11., bomo namestili kontejner v Črmošnjicah in ga odpeljali v sredo, 27. 11.

V sredo, 27. 11., bomo namestili kontejner v Dragatušu in ga odpeljali v četrtek, 28. 11.

tel.: 068/26-126

POPUST

15% ZA EPSON TISKALNIKE

EPSON

REGISTRŠKE
BLAGAJNE
ELEKTRONSKE
TEHTNICE

RAČUNALNIKI
IN PROGRAMSKA
OPREMA
SATELITSKE ANTENE
Z MONTAŽO

PANASONIC

TELEFONI, TELEFAXI IN ELEKTRONSKE CENTRALE

FENIX INFORMATIKA Novo mesto
Partizanska 19, tel.: 068 26-126

AVTO GALANTERIJA

Gotna vas, tel.: (068)25-585, 22-643
fax: (068)25-585

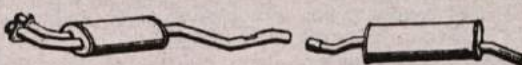
nagrajuje bralce Dolenjskega lista

Danes, ko je pri hiši vsak tolar še kako dragocen, bolj kot kdajkoli spoštujemo naše zveste in dolgoletne naročnike Dolenjskega lista. Zvestobo naši časopisni hiši zato od časa do časa tudi nagradimo.

Prihodnje štiri tedne bomo vsak torek v uredništvu izžrebali po tri nagrajence, ki bodo za nagrado dobili izpušno cev za svojega »jeklenega konjička«. Za nagrade je tokrat poskrbelo zasebno podjetje AVTOGALANTERIJA, Ob potoku 10, iz Novoga mesta, ki izdeluje izpušne cevi za vse vrste osebnih avtomobilov po najnovejši tehnologiji robljenja z garancijo evropske kakovosti in seveda s takojšnjo dobavo.

Če vaše izpušne cevi še ni potrebno zamenjati, bodo v AVTOGALANTERIJU potrpežljivo čakali nagrajene bralce eno leto. To pa je tudi dovolj časa, da boste v našem uredništvu dvignili potrdilo, da se je sreča pri žrebu nasmehnila prav vam.

Prvim trem nagrajencem
Jožici Šašek, Mestne njive 11, Novo mesto, Mariji Krištof, Grajska cesta 19, Kostanjevica, Antonu Omejcu, Vranoviči 19, Gradac,
iskreno čestitamo in vas pričakujemo v našem uredništvu na Glavnem trgu 24.

sitotisk

Izkoristite možnosti tehnike sitotiska, ki omogoča tisk na skoraj vse materiale.

Edini pogoj: ravna in gladka površina.

Posebna ponudba: dotisk koledarjev in rokovnikov z znakom vaše firme.

Novo v ponudbi: računalniško rezanje napisov iz kvalitetne PVC folije, izdelava napisnih tabel, svetlobnih napisov, sejemskih panojev, napisov za izlozbe itd.

Na željo naročnika pomagamo pri pridobitvi ustreznega designa. Avbar Avguštin, Cegelnica 60, Novo mesto, tel. in fax: (068) 27-059.

Gradbeno podjetje Grosuplje GOSTINSKO TURISTIČNI PROGRAM Topniška 33, Ljubljana

PRODA
LESENI PROVIZORIJ V TREBNJEM

- leseni provizorij v izmeri 200 m² stanovanjskih površin,
- sanitarije 12 m².

Podrobne informacije po tel. 061/327-374, int. 27.

KMETIJSKA ZADRUGA »KRKA« NOVO MESTO

Mercator—KZ Krka, TOZD
Brazda Novo mesto,
daje v najem

sušilnico hmelja
v Jurki vasi (površine 744 m²),
primerno za skladišče ali proiz-
vodnjo.

Interesenti dobijo podrobnejše informacije na sedežu zadruge, Cesta komandanta Staneta 10, Novo mesto, ali po telefonu na številko 068-21-585, 22-542, 22-544.

KDO BO LASTNIK VOJAŠKIH OBJEKTOV?

RIBNICA — Med nedavnim obiskom v Ribnici je republiški obrambni minister Janez Janša povedal, da bi bilo potrebno večino vojaških objektov v občini nameniti civilni infrastrukturi. Tudi občinski organi menijo tako. Čimprej je potrebno poiskati lastnika za vojašnico narodnega heroja Mirka Bračiča, za dom JLA, za skladišče streliva na Ugarju in za skladišče pogonskega goriva v Ortneku. Del vojašnice naj bi namenili poslovnim dejavnostim, južni del vojašnice s športnimi igrišči pa bi pripadal ribniški osnovni šoli. S skladiščem streliva na Ugarju še ne vedo, kaj bodo naredili, skladišče goriva in mazi-va v Ortneku pa bi bilo primerno za podjetje, ki se ukvarja z distribucijo, skladiščenjem in prodajo goriva.

M. G-č

**M — KZ »KRKA«
TOZD BRAZDA AGROSERVIS
POT NA GORJANCE 8, 68000 NOVO MESTO**

V nedeljo, 24. 11. 1991, ob tradicionalnem sejmu na prostorih AGROSERVISA, bo ob 9. uri otvoritev novih prostorov trgovine in bifeja.

V nanovo urejenih prostorih trgovine se bo našlo mnogo zanimivega za kmetovalce in vinogradnike, kot tudi za vse ostale.
VABLJENI!

Tradicionalni

MODNI BAZAR

Modna revija priznanih domačih in tujih imen
mode

**CANKARJEV DOM
GALLUSOVA DVORANA**

sobota, 23., in nedelja, 24. november 1991
ob 17. in 20. uri

Pokrovitelj

maximarket

cvetje ELI

D
Dnevnik

stavbno pohištvo

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE ČRNOMELJ

razpisuje

NATEČAJ

za evidentiranje potreb interesentov (družbeno pravne in fizične osebe) za najem prostorov za opravljanje poslovne dejavnosti v bivših objektih vojašnice v Črnomlju.

Interesenti naj sporočijo naslednje podatke:

- željeno površino prostorov v objektu (v m²),
- potrebe po zunanjem funkcionalnem prostoru,
- dejavnost, ki bi jo želeli opravljati v najetem prostoru,
- potrebe po infrastrukturi (elektrika, telefon, količina vode, int.),
- druge potrebe.

Potrebe je v pisni obliki posredovati naslovu do 4. 12. 1991. Po navedenem datumu bo z interesenti opravljen informativni razgovor in ogled razpoložljivih objektov ter nato pripravljen program uporabe objektov.

Obiščite nas
v trgovini PIONIR —
MKI na Cikavi,
kjer smo za vas
pripravili
posebno
ponudbo:

- materiale za elektro instalacije, vodovod, centralno ogrevanje, prezračevanje in kleparska dela za stanovanjske hiše in industrijske objekte,
- belo tehniko, svetila, električno in ročno orodje, male gospodinjstvene aparate, akustiko in ostalo tehnično blago.

Nudimo vam strokovne nasvete, izdelamo tehnološke popise in poiščemo najoptimalnejše rešitve pri izvedbi instalacij.

Večje količine kupljenega blaga vam na vašo željo dostavimo na dom brezplačno.

Trgovina je odprta vsak delovnik od 8. do 18. ure in ob sobotah od 8. do 12. ure.

telefon: (068) 23-187

Prepričajte se o zmernih cenah
in pestri ponudbi.

45 PIONIR

tedenski koledar

Četrtek, 21. novembra — Marija Petek, 22. novembra — Cecilija Sobota, 23. novembra — Klemen Nedelja, 24. novembra — Cvetka Ponedeljek, 25. novembra — Katarina Torek, 26. novembra — Konrad Sreda, 27. novembra — Virgil

LUNINE MENE.
21. novembra ob 23.56 — ščip

kino

BREŽICE: 22. (ob 18. uri) in 23. 11. (ob 20. uri) ameriški triler Mračni angel, 22., 23., 25. (ob 20. uri) ter 24. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriški pustolovski film Robin Hood — Princ tatov.

ČRNOMELJ: 21. 11. (ob 19. uri) ameriška komedija «Odštekan» psihiatra, 22. 11. (ob 20. uri) ameriški erotični film Razvneto dekle, 24. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Mož za žemite.

KRŠKO: 28. 11. (ob 19. uri) gledališka predstava Krčmarica Mirandolina. KRMEJLJ: 23. 11. ameriška drama Bele noči.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 21., 22. (ob 18. uri) ter 23. in 24. 11. (ob 16. uri) ameriška komedija Nazaj v šolo, 21. 11. (ob 20. uri) ter od 23. do 25. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriški fantastični akcijski triler Žena — uničevalka, 26. in 27. ob 18. in 20. uri ameriška črna komedija Barton Fink. SEVNICA: 22. in 24. 11. ameriška drama Bele noči.

Prodaj R 4 GTL, letnik 89 (december). Informacije ☎ 068/23-585

PRODAJ R 4 GTL, letnik 88. ☎ 068/25-909.

ZASTAVO 750, registrirano do avgusta 1992, prodaj za 500 DEM. Vida Kolenc, Dol. Kamence 61/b, Novo mesto. ☎ 6528

GOLF DIESEL, rdeč, star 23 mesecev, prodaj. ☎ 24-436. ☎ 6530

GOLF, letnik 1987/4, zelo ohranjen, prodaj. Cena 10800 DEM. ☎ (068)27-501. ☎ 6531

ZASTAVO 750, letnik 1985, prodaj. Izidor Poreber, Laze 3, Uršna sela, ☎ 56-621. ☎ 6541

R 4 TL, november 1983, prodaj. Jože Hrastar, Vrh pri Pahi 10, Otočec. Ogled ☎ 6544

126 P, letnik 1987, registriran do 7/92, prodaj. ☎ 25-978. ☎ 6545

R 4 GTL, nov, ugodno prodaj. ☎ 28-651. ☎ 6546

R 4 GTL, 10/91, 1500 km, prodaj. ☎ 58-540. ☎ 6548

GOLF DIESEL, letnik 1987, prodaj. Srpičič, Gor. Skopice 37, Krška vas. ☎ 6549

Z 750, letnik 1979, vozen, neregistriran, ugodno prodaj. ☎ 26-727. ☎ 6550

JETTO JX, bencin, rdeče barve, letnik 1987, prodaj. ☎ (068)44-168, (061)219-245, po 15. uri. ☎ 6551

GOLF JGLD, letnik 1985, prodaj. Šuštaršič, Kristanova 30, Novo mesto. ☎ 6552

126 P, letnik 1988, ugodno prodaj. ☎ (061)328-822, od 19. do 21. ure. ☎ 6553

KADETT 1,3 S, uvožen, nemški, letnik 1986, registriran do 16. 11. 1992, prodaj ali menjaj za cenejšo vozilo. ☎ 25-341. ☎ 6558

R 5, februar 91, 3000 km, prodaj. ☎ (068)23-067, popoldne. ☎ 6562

VW KOMBIBUS, turbo diesel, 1991, menjaj ali prodaj. ☎ (068)73-106. ☎ 6564

FIAT 126, letnik 1979, prodaj za 900 DEM. Kuletič, ☎ 26-480. ☎ 6565

OPEL KADETT 1,4 S, kovinske barve, star 7 mesecev, prodaj. V kupnino vzajem tudi manjši avto. Informacije na ☎ 24-682. ☎ 6567

LADO SAMARO, letnik 1988/12, 32000 km, dobro ohranjeno, garažirano, po ugodni ceni prodaj. ☎ (0608)61-718 ali ☎ (063)31-749. ☎ 6568

R 5, rdeč, 3 vrata, star 8 mesecev, prevoženih 8000 km, dobro ohranjen, prodaj. ☎ (068)58-509. ☎ 6569

JUGO 45, letnik 1988, prodaj. Jaklič, Rogovila 20, Mirna Peč. ☎ 6571

SAMARO 1300, 5 V, 5 prestav, 10/89, 14000 km, dobro ohranjeno, prodaj. ☎ 43-760. ☎ 6572

OPEL VECTRO 1,6 i, s katalizatorjem, kovinsko zelene barve, 2000 km, prodaj. ☎ 22-349. ☎ 6574

Z 128, letnik 1989, prodaj. ☎ 27-541. ☎ 6577

JUGO SKALA 55, 7/90, ugodno prodaj. ☎ (0608)61-741. ☎ 6578

126 P, letnik 1978, neregistriran, vozen, in BMW 316, letnik 1988, prodaj. Tramte, Vel. Bučina vas 34, Novo mesto. ☎ 6580

R 4 GTL, letnik 1988, rdeče barve, prodaj. Darko Češek, Bučka 47, Škocjan. ☎ 6583

GOLF JXD, letnik 1986, prodaj ali menjaj za cenejšo vozilo. Segova 20, ☎ 24-932. ☎ 6585

Opel kadet 1,6 diesel, l. 83 in jugo korali 55, l. 90, registrirana celo leto, prodaj ali menjaj. Saje, Orkljevec 3, Mirna peč. ☎ dopoldne 22-542 int. 18) ☎ 6586

VECTRO 1,6 IGL, novo, registrirano, prodaj ali menjaj. ☎ 068/25-909.

BMW 316 i, letnik 1989/5, registriran, s kaskom do 6/92, prodaj za 22000 DEM. ☎ 84-512. ☎ 6586

ZASTAVO 850 KOMBI, letnik 1982, registriran do oktobra 1992, prodaj. Slavko Matko, Gabrje 14, Brusnice.

LANCIO BETA prodaj za 3500 DEM. Darko Hočevlar, Dobrava 15, Škocjan. ☎ 6589

JETTO CL 1600, letnik 1986, original nemško s katalizatorjem, prodaj ali menjaj za cenejšo vozilo. Edo Ljubi, Ždinja vas 7, 68222 Otočec. ☎ 6590

GOLF DIESEL, oktober 1986, karambolirano, prodaj. ☎ (068)73-053. ☎ 6590

R 4, letnik 1988, in APN 4 prodaj. ☎ (068)42-413, od 18. do 21. ure. ☎ 6592

Z 101, letnik 1984, registriran do 10/92, prodaj. ☎ (0608)81-373. ☎ 6593

OPEL KADETT 1,6 D, registriran do 1992/11, prodaj ali menjaj. ☎ 27-112. ☎ 6598

OBRTNIKI, POZOR! JUGO 45, dostavni, popolnoma nov, in Z 101, letnik 1988, prodaj. ☎ 24-712. ☎ 6599

126 P, 1984, prodaj za 1600 DEM. ☎ (0608)60-383. ☎ 6600

SKODO FAVORIT 135 L, letnik 1991, prodaj ali menjaj za cenejši avto. ☎ 25-352. ☎ 6602

LADO KARAVAN 1300, staro 3 leta, karambolirano po levi strani, prodaj. Cena po dogovoru. ☎ (0608)22-639. ☎ 6603

POZOR! R 4, letnik 1989, kot nov, nujno prodaj za samo 5700 DEM. ☎ (068)51-396. ☎ 6604

JUGO 45, letnik 1984, registriran do 6/92, dobro ohranjen, prodaj. Breznikar, Stara Bučka 32, Škocjan, ☎ 76-087. ☎ 6605

GOLF DIESEL, S paket, garažiran, letnik 1985, registriran do 1992/6, prodaj. ☎ (0608)33-312, po 18. uri. ☎ 6606

Z 101 GTL 55, letnik 1986, rdeč, garažiran, 35000 km, opravljen servis, prodaj. ☎ 73-551. ☎ 6610

R 5 CAMPUS, 3/91, prodaj. ☎ 43-555. ☎ 6611

JUGO 45, letnik 1986, registriran do novembra 1992, 35000 km, prodaj. ☎ (0608)31-886, po 16. uri. ☎ 6612

R 9 DIESEL, letnik 1990, dobro ohranjen, prodaj. ☎ (068)27-523. ☎ 6613

GOLFA JXD, letnik 1987, prodaj. ☎ 26-600. ☎ 6616

GOLFA JXD, letnik 1987, prodaj. ☎ 26-600. ☎ 6618

OLTČIT, nov, registriran, prodaj za 6700 DEM ali menjaj. ☎ (068)47-744. ☎ 6619

FLORIDO 1,4, karambolirano, letnik 1989, R 21 Nevada GTS, letnik 1989, in odsevalno napravo za štiri mizarске stroje s silosim in povratnim zrakovim prodaj. ☎ 26-000 ali 23-195. ☎ 6622

AX II TGE, 5/90, rdeč, 5 vrat, prodaj za 12600 DEM. ☎ (068)44-770. ☎ 6623

R 5 CAMPUS, 5/88, prodaj. ☎ 21-165. Trajno žarečo peč in hladilno omaro (250 l) prodaj. ☎ 20-486. ☎ 6624

HROŠČ 1200, letnik 1975, ohranjen, prodaj. Sitar, Moše Pijadeja 8, Črnomelj. ☎ (0608)60-193. ☎ 6627

OPEL ASCONO, 1900 cm, letnik 1980, komplet ali po delih, prodaj. Cena 2000 DEM ali po dogovoru. Miran Dvoršak, Blatno 33, Pišec pri Brežicah. ☎ 6627

Z 101, letnik 1977, zelene barve, registrirano in vozno, prodaj. Cena po dogovoru. ☎ (0608)70-195. ☎ 6631

JUGO 45, letnik 1990, nujno prodaj za 5000 DEM. ☎ (0608)82-569, po 15. uri. ☎ 6634

FIAT UNO 60 S, letnik 1987, in lado Samaro, letnik 1988, prodaj. ☎ (0608)69-242. ☎ 6638

JUGO KORAL 45, letnik 1990, ugodno prodaj. ☎ (068)84-754. ☎ 6641

RENAULT 5 CAMPUS, prva registracija 1/90, prodaj. ☎ (068)22-221. ☎ 6643

JUGO 60, star dve leti, PRODAJ. ☎ 23-240. ☎ 6643

RENAULT 4 GTL, letnik 1987, prodaj. ☎ 76-444. ☎ 6644

R 4 GTL, letnik 1989, registriran do 10/92, prodaj za 6100 DEM. ☎ (0608)23-311, interna 773, med 7. in 8. uro zjutraj. ☎ 6646

Z 850, letnik 1983, prevoženih 60000 km, garažirano, ugodno prodaj. ☎ 76-067. ☎ 6651

126 P, 11/90, 8000 km, prodaj. ☎ 49-724, popoldne. ☎ 6663

OPEL KADETT 1,3 GLS, letnik 1986, prodaj za 12.800 DEM in ladijski pod 5 vzorcev po 200 SLT za m2. ☎ (0608)70-343. ☎ 6665

R 5, star pol leta, prodaj ali menjaj za cenejšo vozilo. ☎ 26-951. ☎ 6669

GOLF JGL, letnik 1982, registriran do 10/92, prodaj ali menjaj za diano z doplačilom. Kink, Stopiče 54, Novo mesto. ☎ 6670

R 5 DIESEL, letnik 1991, 5 vrat, temna stekla, kovinske barve, prodaj za 13.500 DEM. ☎ 26-315. ☎ 6675

R 18, letnik 1985, prodaj. ☎ 73-609. ☎ 6675

KARAMBOLIRANO Z 101 ali R 4 od l. 1987 dalje, prodaj. ☎ (068)42-426, popoldne. ☎ 6678

126 P, letnik 1988, registriran do maja 1992, prodaj. ☎ 26-150. ☎ 6680

SADNE SADIKE, VRTNICE, OKRASNO GRMIČEVEJE več sort in barv dobite pri Vrtnarstvu Prešeren, Lobetova 42, Novo mesto.

DOMAČO OREHOVO ALI ROZINOVO POTICO z domačo smetano, primerno za razne slovesnosti in praznovanja, lahko naročite na tel. 73-083.

ROBERT'S elektronik
Novomeška c. 79
68351 STRAŽA
tel. (068) 22 090

Po ugodnih cenah nudimo:
-Montažo klasičnih antenskih naprav,
-Montažo in vzdrževanje skupinskih antenskih naprav
-Montažo satelitskih naprav:
-SAKURA,
-ECHOSTAR,
-NEC,
-PACE
Ogled delovanja satelitskih naprav možen vsak delavnik od 8 - 14,30.

Akviziterje in vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije.
Vse informacije dobite na tel. št. (067) 22-981 vsak dan od 7. do 15. ure, razen v soboto in nedeljo.

posest

PARCELO, 12 AROV, z vikendom v gradnji, 10 km od Novega mesta, prodaj. ☎ 28-378, popoldne. ☎ 6507

MEŠANI GOZD (80 a), na Korintem pri Mokricah, prodaj. ☎ 24-486, od 8. do 14. ure. ☎ 6514

GOZD (90 arov), na Ponikvah pri Trebnjem, prodaj. ☎ (068)45-333, popoldne. ☎ 6519

PRODAJ 5000 m2 hrastovega gozda pri Podzemlju v Beli krajini. Cena po dogovoru. ☎ (063)724-144. ☎ 6532

prodaj

PRODAJ kombiniran štedilnik Gorenje (2 električna + 4 plin) s plinsko pečico. ☎ (068) 26-508

BETONSKE STEBRE za brajdo prodaj. ☎ 42-324. ☎ 6508

PRODAJ novo peč Emo central 23, rabljen hladilnik, pralni stroj in električni štedilnik. ☎ 25-597. ☎ 6509

BARVNI TELEVIZOR, nov, z garancijo, prodaj. ☎ 24-060. ☎ 6517

HIDROPAKT 9 M, popolnoma nov, prodaj. ☎ (061)346-815. ☎ 6520

AVTO-HIT
Novo mesto, d.o.o., Stranska vas 1 tel.: (068) 43-502

PRODAJA: nova vozila

OPEL ASTRA 1,4 GLS i 20.800 DEM + 64%

FORD FIESTA 1,1 i CL 13.127 DEM + 64%

FORD ESCORT 1,4 i CL 16.358 DEM + 64%

FORD ORION 1,8 D CL 16.819 DEM + 64%

FIAT PANDA 1,0 i e 9.580 DEM + 64%

FIAT UNO 1,0 i e 12.312 DEM + 64%

FIAT UNO 60 D 14.006 DEM + 64%

FIAT TIPO 1,4 i e 15.195 DEM + 64%

rabljena vozila
ZASTAVA JUGO 45 4.500 DEM

OPEL VECTRA GL 1,6 Si

FORD ESCORT 1,8 D

Dobava vozil takoj ali s kratkimi dobavnimi roki. Možnost zamenjave po sistemu staro za novo. «

PARCELO na Gorjancih (Vel. Cerovec), v izmeri 1547 m2, travnik, ugodno prodaj. ☎ (061)453-404. ☎ 6534

ZIDANICO z vodnjakom (4 x 7 m) spodnji, zgornji prostor in 1000 m2 zemlje (vinograd), 3 km od Črnomlja, prodaj. Cena 15000 DEM ali protivrednost. ☎ (066)35-926. ☎ 6535

VINOGRAD s 360 trtami, stare 19 let, v bližini železniške postaje Semič, prodaj. Informacije na ☎ (068)27-237. ☎ 6538

VISOKOPRITLIČNO HIŠO, takoj vseljivo, na Grmu v Novem mestu, stanovanjske površine blizu 200 m2, s sadnim vrtom, prodaj. ☎ (061)575-901, popoldne. ☎ 6547

PRODAJ novo pokrito hišo s tremi etažami (400 m2 bivalnih površin), na zelo lepi lokaciji v Novem mestu (Regrške Košence), primerno za obrt. ☎ 25-072. ☎ 6563

TRAVNIK (20 a), po 5 DEM/1m2, lahko več kupcem prodaj. ☎ 27-189, Suhor nad Prečno, od 8. do 9. ure. ☎ 6576

HIŠO, v III. gradbeni fazi, v Bučni vasi, cca 2000 m2 zemlje, prodaj. ☎ (061)375-626. ☎ 6582

V BLIŽINI Novega mesta prodaj obdelovalno njivo v izmeri 9782 m2. Informacije na ☎ 23-573. ☎ 6587

VINOGRAD (9,98 a) in travnik (4,37 a) na Riglju prodaj. ☎ 65-426. ☎ 6596

NA MIRNI, proti Mokronogu, prodaj parcelo (20 a), ob potoku, z garažo. ☎ (068)25-631. ☎ 6606

PRODAJ starejši vinograd (745 m2), s pašnikom (257 m2), primerno za zidanico, v Gabrju, Jože Gazvoda, Trdinova 5/c, Novo mesto, ☎ 28-418. ☎ 6620

VINOGRAD, star 7 let, 500 trt, z vso opremo in novo kletjo prodaj. ☎ (0608)33-483, v soboto in nedeljo od 15. ure dalje. ☎ 6630

VINOGRAD z zidnico in zazidljive parcelo na Selih pri Ratežu prodaj. ☎ (061)772-769, po 20. uri. ☎ 6633

PARCELO, veliko 2603 m2, leseno hišico in vinograd prodaj najboljšemu ponudniku. Jerman, Naklo 1, Črnomelj. ☎ 6639

STAREJŠO HIŠO na Senovem prodaj. ☎ (0608)81-701, od 18. do 20. ure. ☎ 6645

PRODAJ zidanico na mirnem kraju na Trški gori. ☎ 068/23-585 po 20. uri ☎ 6647

STANOVANJSKO HIŠO v Dolenskih Toplicah ugodno prodaj. Ob Sušici 21. ☎ 6647

SMREKOV GOZD v izmeri 8582 m2, v Beli krajini, na Vahti, v bližini vasi Jugorje, ob asfaltni cesti, prodaj. ☎ (061)576-633, od 17. do 20. ure. ☎ 6654

PARCELO na Vinjem Vrhu (18 a) zelo ugodno prodaj. Prodaj tudi lado Samaro, registrirano do 10/92, in zamrzovalno omaro, staro dve leti. ☎ 28-853. ☎ 6664

HIŠO IN ZEMLJO pri Trebnjem ugodno in na obroke prodaj. ☎ (061)192-229 ali ☎ (061)192-369. ☎ 6667

PARCELO SHIŠO v 4. gradbeni fazi na Regrških košenicah prodaj. ☎ 25-539, od 9. do 17. ure

IŠČEMO ljudi s smislom za predstavitve na domovih. ☎ (068)23-943.

IMEJTE SVOJ BIZNIS! Detajlna navodila za dober zaslužek na domu. Naročila pošljite na naslov: Agencija Pina, p.p. 13, 62107 Maribor. ☎ 6632

MESARJA za dela v mesnici redno zaposlim. Informacije na ☎ (068)28-018, 87-470. ☎ 6640

AVTOPRALNICA IN OKREPČEVALNICA Pezdirc, Trnovec 8, Metlika, zaposli dekletke v gostinskem lokalu in delavca v avtopralnici. ☎ (068)58-235.

službo išče

IŠČEM DELO v administraciji ali kakršnokoli drugo zaposlitev tudi na domu. Šifra: »ZANESLJIVA« ☎ 6666

stanovanja

MANJŠE STANOVANJE v Novem mestu išče mlad zakonski par. ☎ (061) 191-187. ☎ 6510

ENOSOBNO STANOVANJE (45 m²), z garažo, zamenjam za večje. ☎ (068)23-037. ☎ 6511

SOBO, s souporabo kuhinje in kopalnice, oddam. ☎ 27-874, v četrtek in soboto. ☎ 6536

STANOVANJE številka 16 na Slavka Gruma 58, oddam. Ogleđ v soboto in nedeljo od 11. do 16. ure. ☎ 6605

NAJMEM trisobno ogrevano stanovanje v Novem mestu za čas od 15. decembra 1991, za tri mesece. Plačilo po dogovoru, možno tudi v devizah in vnaprej. ☎ (041)276-740, vsak dan po 17. uri. ☎ 6615

DVESOBNO STANOVANJE v Semiču, vseljivo čez dve leti, prodam. Ugodnosti pri plačilu. Šifra: »UGODNO«. ☎ 6629

MRLIŠKA VEŽICA NA BUČKI KMALU NARED

BUČKA — Dela na mrliški vežici na Bučki gredo h koncu. Svoje morajo opraviti le še vodovodarji in električarji. Sicer pa v bučenski krajevni skupnosti posodablajo tudi cestna odseka Dule—Močvirje in Sela—Zaboršt. Avans za asfalt so že nakazali novomeškemu Cestnemu podjetju. Pri zemeljskih delih so naleteli na trasi v Močvirju na probleme, zaradi neresenih premoženjsko-pravnih zadev. Povprečen prispevek gospodinjstva za posodobitev krajevnih cest v krajevni skupnosti Bučka znaša kar 2200 DEM.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in dedka

FRANCA GRILCA

iz Dovškega 8, Senovo

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in izrazili sožalje.

Žalujoča žena Tončka in hčerka Ana z družino

Dovško, Otočec ob Krki, 14.11.1991

zavarovalnica triglav d.d.

Območna enota Krško

Trg Matije Gubca 3, Krško

organizira

v petek, 29. 11. 1991, ob 13. uri v prostorih AMD Sevnica, Glavni trg, prodajo poškodovanih vozil:

1. HONDA CIVIC CRX 1,6 i letnik 1990/80
Izklicna cena 400.000,00 SLT

2. UNIS GOLF JXD letnik 1991/3
Izklicna cena 500.000,00 SLT

Ogled vozila bo istega dne od 11. — 12. ure na kraju licitacije. Kavcijo v višini 10% od izklicne cene je treba plačati do pričetka licitacije. Prodaja poteka po načelu »Ogledano — kupljeno«. Kasnejše reklamacije se ne upoštevajo.

ZAHVALA

Privoščimo mir ti večni na dnu jame,
da pa tako si zgodaj morala umreti,
predragu mama, in nas pustiti same,
to tožili bomo, dokler nam bo živeti.

10. novembra nas je v 58. letu starosti nepričakovano zapustila naša draga žena, mati, sestra in teta

ROZALIJA TKALČIČ

z Belčjega Vrha 8 pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v najtežjih trenutkih našega življenja, nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebej se zahvaljujem GG tozd Gozdarstvo Črnomelj in Srednji šoli za gostinstvo in turizem, I. e razredu, Novo mesto, za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Hvala tudi g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem, ki ste našo mamico spremili na njeni zadnji poti, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči mož Jože, hčerka Vesna in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, atija, brata in strica

STANKA ŽUGLJA

iz Slamne vasi

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Posebej hvala družinam Kočever, Govednik, Vraničar, Sedlar, obema govornikom za poslovljne besede, Ivanu Kapušinu za odigrano žalostinko ter Gasilskemu društvu Slamna vas.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob težkem slovesu od naše drage

PAVLE ŽUPEVEC

se iskreno zahvaljujem za vsa izrečena sožalja ter vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste se poslovlili od nje in jo spremljali na poslednji poti. Vsem, ki ste jo v življenju spoštovali in imeli radi, iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame, sestre, tete in vsakine

MINKE FABJAN

roj. Gospodarič, iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste bili z njo in z nami v času njene bolezni in smrti.

Žalujoči: sin Andrej, hčerki Nada in Majda z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in tete

ELLE SELJAK

roj. Ulrich

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izraženo sožalje ter podarjeno cvetje. Hvala vsem zaposlenim Doma starejših občanov za vso skrb in nego. Posebna zahvala g. dir. Potrčevi in g. dr. Kvasiču za izjemno ljubeznivost, plemenitost in pomoč, še posebno v času njene bolezni.

Hčerka Eliza Jeraj z možem

Novo mesto, 16.11.1991

ZAHVALA

Pomlad na njivo tvojo bo prišla
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na cvetoča tla,
jokala bo, ker tebe ni.

Ob težki izgubi dragega moža, očeta in dedka sporočamo vsem prijateljem, da nas je prežgodaj zapustil

FRANC ŽVAGEN

Zahvala gospodu župniku za opravljen obred, govorniku za poslovljne besede, pevcem za lepo zapete žalostinke in vsem prijateljem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Amalija, hčerka Irena, sinova Franci in Edvard z družinami ter ožje sorodstvo

ZAHVALA

Kadar greš mimo poti,
kjer sanje ugasle žive,
ne pojdi le hladno mimo,
oglasi se mimogrede.
(M. Batič)

V 66. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

IGNAC JURGLIČ st.

upokojenec s Puščave 17 pri Mokronogu

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami. Zahvaljujem se dežurni ekipi ZD Trebnje, govornikom, pevcem iz Šentruperta, Občinskemu pihalnemu orkestru Trebnje, ZZB Mokronog in vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovlili od njega.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame, babice in prababice

ANTONIJE MARJETIČ

s Štrita 3 pri Bučki

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem, ki so se poslednjič poklonili njenemu spominu in jo pospremili na zadnjo pot. Hvala gospodu župniku Jožetu Peterlinu za slovesen obred, cerkvenemu zboru in moškemu pevskemu zboru iz Brestanice za ganljive žalostinke ter gospej Stanki Kos za besede slovesa. Hvaležni smo vsem, ki ste nam pomagali, posebno gospej Tončki Pavšič. Vsem naša iskrena zahvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice, tašče, sestre in tete

KRISTINE MACELE

iz Kota 32 pri Semiču

se iskreno in pristrčno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Limaniju, dr. Macanu in osebju Doma starejših občanov Črnomelj za lajšanje bolečin naši mami. Posebno se zahvaljujem gospodu kaplanu za lepo opravljen cerkveni obred, pokopališko pogrebno odboru Kot-Brezje in gasilcem Kot-Brezje pri Semiču za lepo organizacijo pogreba, obema govornikom za ganljive poslovljne besede, Dušanu Plutu za zaigrano Tišino ter pevcem upokojenskega zbora Črnomelj. Še enkrat vsem pristrčna hvala!

Vsi njeni

Kot pri Semiču, Črnomelj, Ljubljana, Kanada

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prežgodaj nas je zapustila naša draga mama

JELKA PRAH

iz Kostanjevice na Krki

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih neizmerno žalosti stali ob strani, nam izrekli sožalje in pokojnici darovali cvetje. Še posebno se zahvaljujem podjetju Iskra in njenim sodelavkam, podjetju Mercator-Agrokombinat Krško, DO Meso Kostanjevica, kolektivno pjučnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, godbi na pihala Djuro Salaj Krško, pevcem za zapete žalostinke ob odprtem grobu in gospodu župniku za opravljen obred. Iskrena hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni mnogo prežgodni zadnji poti. Hvala tudi ginekološko porodniškemu oddelku za skrb in nego v času ležanja na njihovem oddelku.

Žalujoči: vsi njeni

Marjan Žagar

Marjan Žagar je pred kakim letom dejal, da bo za Lapuhovo itekarsko delavnico naredil poseben stroj za zlaganje tiskovin. Takrat je na hitro ocenil, da je desetdeset odstotkov verjetnosti, da bo stroj sestavil. Tisti preostali odstotek je bil nepomemben, kajti stroj je bil nared do predvidenega roka. Brežiški izvršni svet je Marjanu Žagarju podelil za omenjeni stroj občinsko nagrado za inovatorstvo v letu 1991.

Žagar, inovator torej, je stroj naredil preprosto zato, da bi v logično celoto združeni težaji, zračni ventili, jermenice, stikala, gredi in številni drugi nabrani in posebej za ta stroj narejeni elementi opravljali lažje in zanesljivo tisto, kar mora drugače delati človek. Ni prvič, da je Žagar na podoben način zaposlil pamet in osvoobil roke različnih drobnih in tudi težkih opravil. Ko je bil majhen je delal igrače, če se še lahko reče igrača miniaturni železnici, sanem z volanom ali zelo gibljivemu bagru. Ko se je odselil s peskov-

nika, si je nekoč za čas počitnic naredil električni generator, montažnega, da ga je s prijatelji lahko postavil med počitnicami na jezu na Kolpi. Žagarjev poskusni poligon je bil tudi hlev. Za kidanje gnojja, ki ga je v takih prostorih po navadi zmeraj preveč za kmetove utrjene roke, je pred leti naredil manjši bager, ki deluje še zdaj.

Izvirno pregreho, ki ga je pahnala na svojevrstno inovatorsko pot, pa je Žagar najbrže naredil kot dijak v krški tehniški šoli. Šest mesecev po vpisu v šolo je hišo učenosti zapustil, z dolgočasen za načinom učenja in zato, ker hoče imeti rezultate dela takoj. Poneže se je izučil za avtomobilskega električarja. Dolgčas je očino ves čas zunanji spodbujevalec Žagarjeve vseskozi nemirne notranjosti. Kot delavec za duha-mornim tekočim tracom v beem-vejevi tovarni v Nemčiji je zdržal samo kratek čas, potem jo je pobrisal domov delat. Nič čudnega, saj bi najraje vsako leto menjal službo.

V Brežicah, tu je bil 1946. rojen v družini trgovca in tu živi, se je poskušal kot izdelovalec gumbov, zapelnic in podobnih predmetov in sintetike. Proizvodno tega je doživel kot izziv, da izpolni kak nedodelan italijanski stroj ali da se malo pozabava z obstojnostjo barv, čeprav ve o kemiji samo to, da H O pomeni vodo, kot pravi sam. Slabšo preskrbljenost z visoko strojniško ali kemijsko znanostjo je dosti dobro nadomeščal z logiko. Na ta način se še zdaj loteva najbolj zamotanih problemov. Razvija neke vrste uporabno znanost. Brez osebnih titul Žagar seveda ne bo prejel kake akademске listine o zaslužnem inovatorju. Mu je pa tudi ni treba. Vstopni vizum v svet osebnega zadovoljstva, kakršno pri ljudeh lahko povzročijo omenjeni visoki certifikati, si je že z dosedanjimi evrsnimi izumov napisal sam.

M. LUZAR

HUMANITARNA AKCIJA SLOVENIJA SLOVENIJI

V naši domovini je vse več ljudi, ki potrebujejo materialno pomoč, zato je v letošnjem prednovoletnem času založba Dedal pripravila humanitarno akcijo Slovenija Sloveniji. Namen akcije je s prodajo kompleta 10 novoletnih voščilnic poklicati s posebno ljubeznijo upodobljal slikovito kraško pokrajino in obmorska mesta. Komplete voščilnic po samo 180 SLT je mogoče kupiti na vseh slovenskih poštah.

DESETLETNICA DRUŠTVA GOJITELJEV MALIH ŽIVALI

BREŽICE — Pred desetimi leti so člani društva gojiteljev malih živali priredili prvo razstavo živali v Brežicah. To je bila majhna in skromna razstava. Na letošnji, deseti, pa je sodelovalo trideset razstavljalcev iz Dolenjske in Posavja. Razstavili so 160 golobov različnih vrst in pasem, 40 kokoši, ptic, 94 različnih kunccev ter številne druge majhne živali. Do sedaj je bila to najobsežnejša in skrbno pripravljena razstava. Obiskalo jo je več kot 1000 obiskovalcev. Razstavljene živali je ocenil zbor sodnikov Republike Slovenije. Društvo uspešno vodi Janez Kebe, veterinar, ki nudi članom tudi strokovno pomoč.

BOJAN HORVATIČ

MEKSIM ZA STARO IN MLADO

NOVO MESTO — Pred tednom dni so v »javni restavraciji« hotela Metropol odprli novo diskoteke Mexim. Na otvoritvi se je z izborom glasbe predstavil Dragan Bulič, ki bo poslej vsaj enkrat na mesec gost te diskoteke. Odprta je vsak petek in soboto med 20. in 2. uro, razmišljajo pa tudi o diskotajniji in o tem, da bi prostore diskoteke odprli za najavljene skupine.

Kako je Roman zvedel, da je Srb

»No, čevapčiče sem res rad jedel...« — Presenečenje na matičnem uradu

NOVO MESTO — Živemu človeku se lahko marsikaj pripeti, to pa, kar pa se je zgodilo Romanu Šinkovcu iz Novega mesta prejšnji teden, ko je na upravi za notranje zadeve pri novomeški občini iskal potrdilo o državljanstvu, presega vso domišljijo.

Roman ima mater in očeta slovenske narodnosti, odrasel je v Sloveniji, tukaj se je šolal, tukaj je zaposlen, tukaj ima ženo in otroke, vsi so Slovenci. Ko pa je iskal omenjeno potrdilo, da bi tako kot

še mnogo drugih v tem času, odkupil družbeno stanovanje, v katerem stanuje, mu je uradnica na matičnem uradu povedala, da je srbski državljan in da mora najprej zaprositi za slovensko državljanstvo. Šele ko ga bo dobil, se bo lahko spet pojavil s prošnjo za potrdilo o slovenskem državljanstvu.

»Lahko si mislite, da je bil to zame pravi šok in da kaj takega niti v najbolj grozinih sanjah ne bi mogel pričakovati. Jaz pa Rez! Zdal naj me pokličejo pa še med rezerviste!« je napol hudomušno, napol nejevoljno dejal Roman Šinkovec, ko se je oglasil na uradništvu. »Res, da sem vedno rad jedel čevapčiče, sedaj se mi bodo pa še ti ustavili v grlu.«

Roman Šinkovec

V Romanovem primeru gre za zaskonko past, v katero bo lahko nepričakovano padel še kateri od Slovencev, ki je bil po tem ali onem naključju rojen na ozemlju republike Srbije. Roman je bil rojen v Indiji leta 1952, kamor je bila njegova mati iz Slovenije časno premeščena, in je bil na ozemlju Srbije kot dojenček vsega le štiri mesece, vendar dovolj, da je bil v kraju rojstva vpisan v matično knjigo in s tem tudi avtomatično v srbsko državljanstvo. Prejeto to še ni bilo pomembno, temu ni nihče posvečal pozornosti, čeprav je zaposlen na delovnem mestu, kjer tako stvari posebej preverjajo. Do sedaj je podatek, da je jugoslovanski državljan, povsod zadostoval. Z razpadom Jugoslavije pa je postal tujec.

Roman zaradi uradne ugotovitve, da je Srb, in nekaj nelagodnosti ob občutku, da je državljan države, ki je v vojni in na slabem glasu širom sveta, hujskih posledic ni utrpel in se s prijatelji na račun novo odkrite identitete rad pošalil, kljub temu pa z nestrpnostjo čaka na trenutek, ko bo imel v rokah dokument, da je Slovenec po rodu in po državljanstvu, kar se je ves čas tudi počutil.

JUTRI DOBRODELNI KONCERT

NOVO MESTO — Mladinski kulturni center Novo mesto bo jutri, 22. novembra, ob 21. uri priredil v restavraciji Kandija dobrodelni koncert za dijake in študente begunce. Gostuje Dixieland blues jazz orkestra SIGMA iz Bjelovara. Cena vstopnic v predprodaji je 100 SLT, na dan prireditve pa 150 SLT.

Toni in »zlata« harmonika

Koprivniški glasbenik o muziki in instrumentu

KOPRIVNICA — Menda so o Koprivničanu Toniju Sotošku ugibali, da ga glasbe učijo znani instrumentalisti, vendar vodja sedanjega tria Tonija Sotoška pravi, da »meni ni nikoli nobeden pokazal ničesar«. Če je tako, sta Sotoškovi zmagi na Zlati harmoniki Ljubljane leta 1986 in 1988 ter dve kaseti za lastnimi in drugimi skladbami toliko večja dosežka. Kaseti, od katerih je druga izšla pred kakimi štirinajstimi dnevi, sta pika na i vsakodnevni vajam in številnim nastopom pred publiko, od katerih Toni Sotošek rad omeni igranje na mariborski Marjanci, kjer ga je moderator Vinko Šimek pohvalil kot zgledega muzikanta.

Polovica lastnih skladb na zadnji kaseti Zlata harmonika je za Sotoška kot samouka že dobra glasbena letina. Ta kaseti, ki so jo posneli v mariborskem Studiu 22, katere producent je prof. Boris Rošker in pri kateri je uredniške posle opravil Tomaž Tozon, je po Tonijevih besedah po kakovosti pred prvo, izdano v okviru krškega Literarnega kluba Beno Zupančič.

Glasbeno orodje Tonija Sotoška je diatonočna harmonika. Mladi koprivniški glasbenik jo vidi tako v svojih kot v rokah drugih vse številnejših ljubiteljev tega instrumenta kot glasbilo, kate-

Hervol skoraj gotovo kmalu prerasel v kvintet. Morda bo Toni Sotošek po tej poti, kjer mu nekako stoji ob strani dortmundski sponzor Alojz Jazbec, našel zadoščenje. Kot strojni tehnik ga ni, saj je brez službe.

M. LUZAR

DANES SPET ODPIRAJO HENČKOV DOM — Dobrih petnajst let je že odkar je Henček Burkat, znan po svoji harmoniki in ansamblu, odpril svoje gostišče na Dobravi. Nekaj let je šlo kot namazano, potem pa se je Henček spet zapisal ansamblu, gostišče pa dal v najem. Novim »lastnikom« ni in ni šlo, zato se je Henčekov najmlajši sin Vasa odločil, da nadaljuje očetovo tradicijo. Danes zvečer bo uradno pričel z gostinstvom in verjetno bo kljub trdim in mrkim časom poslej tam večkrat veselo. Zakaj bi tudi ne bilo, saj so Henčki (na stiki) glasbeniki in veseljaki! (Foto: J. P.)

»Halo, tukaj bralec Dolenjca!«

Kdaj razsvetljava pri Znančevem mlinu, kdaj telefon v Brusnicah? — Kako tolmačiti stanovanjski zakon? — Kdo si deli stimulacijo v občinskih plačah?

Med prikljubljene domače opravke v tem turobnem jesenskem času gotovo sodi tudi telefoniranje, tako vsaj bi lahko sodili po mnogih klicih, ki jih je bil naš dežurni novinar deležen zadnji četrtek. Nič hudega, zato ga pa imamo, le da ta rubrika postaja že skoraj premajhna za vse, kar bralec žuli in na kar terjajo odgovor.

preverijo zadevo z gradnjo obrti, ki bo onesnaževala vaško okolje brez ustrezne infrastrukture. Delavci komunale so jo opozorili na neprijavljeno gradnjo strojarne kož v sosesčini in jo vprašali, če je dala soglasje. Nje pa za soglasje ni nihče vprašal. Na inšpekciji so ji odgovorili, da mora dati pisno vlogo, sama pa meni, da bi morali inšpektorji reagirati tudi na telefonski poziv. »Ali bodo tudi gasilci sedaj zahtevali pisno vlogo, če bo kje gorelo?« se sprašuje.

ševističnih časih. Moti ga tudi, da za dan mrtvih otroci prizigajo svečke le na partizanskih grobovih, ko pa je praznik posvečen vsem mrtvim. Stanko s Pivke pa sprašuje, če so buldožerji, s katerimi se je spravila nad Rome, nova podoba novomeške oblasti, pripombe pa ima tudi na časopis Slovenec. Mimogrede še omenja, da javna razsvetljava v Zalogu pri Škocjanu ne sveti in naj odgovorni poskrbe zanjo.

Trio Tonija Sotoška

Jožeta iz Novega mesta vzmernija konkurenca številnih zasebnih trgovin. Saj proti zdravi konkurenci nima nič, toda kakor sliši, privatni trgovci slabo plačujejo prometne davke in so v velikih zaostankih, medtem ko mora družbeni sektor poravnati dajatve takoj, to pa ga potiska v podrejen položaj.

Do sedaj omenjeni klici so opremljeni vsaj s kraticami ali imenom, vendar so se dežurnemu novinarju predstavili s polnim imenom in priimkom. Imamo pa še vedno opravka z anonimkami, predvsem zato, ker se ljudje bojijo posledic. Tako morajo imeti hude šefe na novomeški občinski upravi, kajti klicatelj nikakor ni hotel povedati svojega imena, ko je zatrejal, da imajo tam zaposleni v masi za OD tudi 10 odstotkov za stimulacijo, v praksi pa se ta stimulacija rada preseli v plače IS in ožjega kroga okoli njega, ki si naračunajo tudi do 40 odstotkov, za rajo pa ne ostane nič. Nihče, ne sindikat ne drugi, si ne upajo ukrepati.

DOBRODELNI KONCERT

DOBOVA — V soboto ob 19. uri bo v farni cerkvi Imena Marijinega v Dobovi prvi iz vrste koncertov, katerih izkupiček bodo kot pomoč Hrvaški namenili Karitasu. Na sobotni prireditvi bo nastopil veliki zbor hrvatske RTV iz Zagreba.

Da bo vse skupaj bolj pregledno, bomo najprej nanizali klice s komunalno tematiko. J. B. iz Kristanove ulice v Novem mestu sprašuje, kdaj bo razsvetljen tudi nevarni klanec pri Znančevem mlinu. Sliši, da imajo mestne krajevne skupnosti denarja dovolj, nared pa bo malo. Bralka M. L. iz Gotne vasi se strinja s tistimi, ki protestirajo proti visoki vodarni, jezi pa jo tudi, da je ulica v Gotni vasi, o kateri smo že dostikrat pisali, še vedno nemarno razkopana. Zaradi zamujanja pri napeljavni telefoniji je klicala M. P. iz Brusnic in povedala, da prej niso napeljavali zaradi poljščin, sedaj pa verjetno čakajo, da se bodo lahko izgovarjali na zimo, medtem pa interesi žene tri leta redno plačujejo dogovorjene obroke. Ali dogovor ne velja za vse enako? »Kaj delajo inšpekcijske službe?« zanima bralca z Uršnih sel. Pravi, da jih je prosila, naj

So tisti, ki bodo zapustili družbeno stanovanje, ker gradijo lastno hišo, upravičeni do 30-odstotne odpravnine? Tako sprašuje Miha iz Novega mesta, ki se mu zdi, da so tolmačenja stanovanjskega zakona v tem delu nejasna. Kolikor smo lahko izvedeli, je res, da si različna novomeška podjetja zakon tolmačijo različno. Načelno naj bi tisti, ki bi se za odkup stanovanja ne odločili, bi pa stanovanje izpraznil v roku dveh let, prejel od lastnika odpravnino v višini 30 odstotkov vrednosti stanovanja. Toda zakon v drugem odstavku 148. člena določa, da lastnik stanovanja izjemoma ni zavezan skleniti z imetnikom stanovanjske pravice najemne pogodbe za določen čas niti mu lastnik ni zavezan stanovanja prodati, če ugotovi, da imetnik stanovanjske pravice gradi hišo ali kupuje stanovanje. Enako pa takemu imetniku stanovanjske pravice po 3. odstavku 126. člena Stanovanjskega zakona ob izpraznitvi stanovanja ni zavezan plačati odpravnine.

Neka gospa iz Metlike meni, da bi morali novinarji pokukati v blok na Borisa Kidriča 2, kjer že vseh osem let, odkar je zgrajen, kaplja in curja. Ko bo gospe kapnilo, da bi povedala še svoje ime, se bo kdo od novinarjev oglasil pri njej. Sicer pa sedaj, ko bodo stanovalci kmalu sami lastniki svojih stanovanj, se bo vedelo, kdo mora poskrbeti za red. Anonimni hočejo ostati tudi ljubitelji dobre kave iz Žužemberka, ki vedo za lokal v svojem kraju z vodeno in grenko kavo, »šef« lokalca pa tega nikakor neče priznati. Če bo »šef« to prebral in z malo samokritike le pokusil svojo kavo, ne vemo. Za začetek naj jo poskusi v sosednjem lokal, kjer se po mnenju piscev dobi taka kava, kot se šika.

OSTAL BOM UČITELJSKI TROT

- Ti biti po poklicu učitelj?
- Je tako, Fritz.
- Koliko let že učiš mularija?
- Kmalu jih bo petindvajset.
- Imeti dobra plača?
- Če preračunam tolarje, ki sem jih dobil ta mesec v marke, se bom ustavljal pri tristo pedeset.
- Das ist nicht zu viel.
- Človek bi prej rekel, da je vse skupaj mizerija, kot da je preveč.
- Jaz slišati za novosti.
- Ne vem, na kaj meriš.
- Vi biti plačani kot državni uslužbenci.
- Po novem letu, ja.
- Vi imeti nove standarde in normative.
- Lepo te prosim, da mi ne

- dviguješ krvnega pritiska.
- V šole uvajati nove stvari.
- Programirani, nivojski pouk pa še kaj.
- Krasno! Vi imeti šole kot v Avstrija.
- Nekaj učbenikov so strokovnjaki prevedli iz nemščine. To drži.
- Vi praznovati božične praznike.
- 25. in 26. december bosta dela prosta dneva, res je.
- Vi uvesti tri ocenjevalna obdobja.
- Verjetno se bo to zgodilo naslednje šolsko leto.
- Jaz slišati, da srbohrvaščina odleteti iz slovenska šola.
- O tem se govori, ni pa še po-

- vsem dogovorjeno.
 - Uvesti v osnovna šola verouk?
 - Ne vem, Fritz. O tem obstaja različna mnenja.
 - Jaz brati, da učitelji v šoli napredovati.
 - Predvidena so tudi napredovanja.
 - Ti kmalu postati svetnik?
 - Kaže, da bom ostal navaden učiteljski trot.
 - Jaz tega ne razumeti.
 - Pogledj, Fritz. Tečaje in seminarje je treba plačati. Šola, v kateri delam, pa dobi mesečno toliko cvenka, da ga je dovolj komaj za plače. Enostavno ni denarja...
- TONI GASPERIČ

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prislunhili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prislunhnil.